WBP Opole
2391 st.

MĘKA PAŃSKA

Trzema
OPISANA
ALLEGORYAMI,

Ex Conventu
Strzemeszi ad S.
Valentinum S. Ordin.
1774

Przez
W. X JAKUBA WOLSKIEGO,
Zakonu O. S. FRANCISZKA Scisleyszey Obserwancyi, Reformata
Wielko-Polskiego,
Prowincyi Patra, Definitora, y Swiętey Theologiey
Lektora.

z Dozwoleniem Starszych.

Roku Pańskiego 1731.
W POZNANIU, w Drukarni Akademickiey.

JASNIE OSWIECONEY
Iey Mości PANI

TEOFILI

z Prześwietnych
HRABIOW

LESZCZYNSKICH

na
Zbarazu i Wiśniowcu
KORYBUTOWEY

XIĘZNIE WISNIOWIECKIEY

Kasztelanowey Krakowskiey, Krzemienieckiey, Konińskiey, Parczewskiey, Ośieckiey
STAROSCINY

PANI, DOBRODZIEYCE
y
FUNDATORCE NASZEY
Miłościwey.

JASNIE OSWIECONA MCia

XIĘZNO

Pani, Dobrodźieyko y Fundatorko Nasza Miłościwa.

Pro fomento Osiecnensi S. Reformatorii
ad S. Valentinum.
1784

Nie dlá tego, że prácę moię z Zakonnych produkuię ćieńi, ale że śię ńic zgodńieyszego znaleść ńie mogło, z Iásńie Oświeconemi i owszem z Nayiaśńieyszemi, w OSOBIE WASZEY XIĄZĘCEY MOSCI koncentrowanemi splendorámi; tę Oczom

Iey Pańskim, prezentuię Umbrę. Zadnych nie znaydźieſz I. O. MCia XIĘZNO w tych ćieńiách ćiemnośći; bo śię tu ná to Słońce ſprawiedliwośći wzrokiem umysłu Twoiego w tych Umbrách zápatrzyſz; ktore ná Zodyaku Kalwaryiskim, w znáku Krzyża, lubo ćiáłá ludzkiego otoczone chmurą, ták iednák iáſności ſwoiey promieńi wydawáło, że máteryálny, choć naywiękſzy luminarz, świátłość ſwoię przy tey obecnośći w grubą przemienił ćiemność. Tę Umbrę i owſzem tę noc ćiemną, Tobie, I. O. MCia XIĘZNO dedykuię ktorá wſzyſtkie dni náyiáśnieyſzych przewyżſza świátła, w ktorey W. X. Mość z Krolem Prorokiem, przez żarliwe y przykładne, zpodźiwieńiem tych, ktorży honor bliskiego akceſſu do Waſzey XIĄZĘCEY MCi maią, kontemplacie, znayduieſz świátło, znayduieſz iedyne Zbáwienia (a) Twoiego delycye. Tę Umbrę Waſzey XIĄZĘCEY MCi ofiáruię, ktorą ſama ná ſobie reprezentuieſz naśla-

(a) Nox illuminatio mea in delicijs meis: tenebræ non obſcurabuntur à te, & nox ſicut dies illuminabitur Pſal. 138.

naśladowańiem: Niegdy albowiem Scytowie Alexandrowi Wielkiemu powiedźieli; (b) iż gdyby go Bogowie ćiáłem do duſzy proporcyonalnym byli utalentowáli, cáłyby go świát nie ogarnął, iedną álbowiem do wſchodu, do zachodnego śćiągałby ręką, a tym śię ieſzcze nie kontentuiąć, wſzelką ſtarałby śię uśilnośćią, przeńiknąc do ſamych przepaśći, ktore w ſobie zawieraią, z ktorych pochodźi, to Boga rządcy świátło. Ciebie zaś I. O. MCia XIĘZNO, BOG Naywyżſzy udarował tym, ále daleko wyśmieńitſzym ſpoſobem, czego ſobie Alexander życzył, czego iemu Posłowie wſpomnieńi, iako skutek niezmierney ambicyi ná oczy wyrzucáli. W Tobie albowiem I. O. MCia XIĘZNO krew Oryentalnych i Okcydentalnych cyrkuluie Monarchow; w Twoim Imieniu zarowno Polską i Frańcuską weneruie świat

)(3 Ko-

(b) Si Dij immortales habitum Corporis tui, aviditati animi tui parem eſſe voluiſſent; Orbis te non caperet; altera manu Orientem, altera Occidentem contingeres, & hoc aſſecutus, ſcire velles, ubi tanti Numinis fulgor conderetur.

Quint. Curt. de r. b. ger. Alex.

Koronę, á to wszystko, żeby się tym iaśnieyszym wydáwáło splendorem; Wszechmocná Prowidencya Boska, ták dniámi W. X. MCi dysponowáłá, ábyś I.O.MCia XIĘZNO dożywotnie przyiażnią z tym Panem byłá złączona, z ktorym iedenże maiąc urodzenia z Matki Twoiey początek,(c) wspoionych Imion wzaiemną przemianą, Polskiego Orłá wspániałość i nieodmienność LESZCZYNSKICH Wieniawą, w Nayiáśnieyszym MICHALE nieśmiertelney pamięći Krolu wyrażiła, á Francuskich LILII piękności, w Potomkách Pánuiącey Linij, Herbownym Zodyakiem XIĄZĄT WISNIOWIECKICH lustru dodawała Niechcę tu nic wspomnieć o tych splendorách, ktorych Wyroki Boskie temu práwdźiwemu Oyczyźnie Oycu, oraz par-

(c.) Mátká Xiężney IeyMości byłá Zofia Xiężniczka Wiśniowiecka Xiążęćiá Dimitrá Wiśniowieckiego Káśztelaná Krákowskiego Hetmana W. K. Corá, á Stryieczńie rodzona Siostra J. O. Xiążęcia Iego-Mości JANUSZA ANTONIEGO WISNIOWIECKIEGO dźiśieyszego Kasztelana Krakowskiego (ktorego nie tylko ta Pagina, ale cała Rzeczpospolita Patrem Patriæ mianuie) Męza XIĘZNEY Iey-Mości, ktorey się ta Dedykacya ptezentuie.

partykularnemu Seráfickiego Zakonu Protektorowi I.O. Xiązęćiu Iego-MCi Małzonkowi I. O. MCia XIĘZNO Twoiemu gotuią; przepaśćiom to, niedośćigłey Naywyższey tey dyspozycyi zadoracyą zostáwuię. Iednak wszytkie te świátła, czy przytomne, czy przyszłe, widzę nie terminuią ostrość i wspániałość wzroku Waszey XIĄZĘCEY MCi, sercem albowiem dáleko heroicznieyszym, bo Chrześćiańskim, udałaś się Wasza XIĄZĘCA Mość do samego zrzodła świátła Boskiego, ábyś nim Oczy Duszy Twoiey ukontentowała: ktorego nie ználaższy tylko w Umbrá IESUSA Ukrzyżowánego, wszystkie też W. X. MCi Urodzenie, Fortuny i Honorow splendory Tercyarską Serafina ukrzyżowanego Fráńćiszka Sadumbrowáłaś Profssyą. Zkąd też większe biorę beśpieczeństwo, prezentować się w náywiększym respekćie Waszey XIĄZĘCEY MCi z tą Dedykacyą, tey będąc niepowątpliwey nadźiei, że Ręká Páńska Waszey X. MCi, tak łaska-

wie

wie ten prezent przyiąć ráczy, iáko ſzczodrobliwie ná Zákon náſz ubogi niewymowne wylewa Dobroczynnośći; á weneruiąc W.X. Mość Patryarchę Oycá z ſwey niewypuśćiſz i Iego Synow Protekcyi, pod ktorą gdy śię cała garńie Prowincya, i iá naypártykularnieyſzą do ńiey biorę śię ſubmyſsyą, iáko

Iáśńie Oświeconey Wáſzey XIĄŻĘCEY Mośći Páńi, Dobrodźieyki, y Fundatorki Náſzey Miłośćiwey.

nayńiżſzy ſługá y ńiegodny Bogomodlcá

X. Iakub Wolski Refor:
Prow: Wielko-Polsk.

CEN-

CENSURA
THEOLOGORUM ORDINIS.

DE Mandato Admodum Reverendi Patris Miniſtri Provincialis magna cum diligentia legimus, examinando evolvimus Conciones Quadrageſimales ſub Titulo MĘKA PANSKA de Paſsione CHRISTI D. Admod: Rever: Patris IACOBI WOLSKI, Primarij Provinciæ Patris ac Diffinitoris Actualis S. Theologiæ Lectoris Eximij Prædicatoris Emeritiſsimi. Quoniã Fidei Orthodoxæ, & bonis moribus minime adverſantur, ſed plenam eruditionem ſententijs Sanctorum Patrum, Zelo, Commotione, Compaſsione, affectu ad Chriſtum paſſum adornatam in ſe continent, ideo ut ad ſpirituale Fidelium emolumentum in lucem prodeant digniſsimas cenſuimus Datum in Conventu noſtro Poſnanienſi ad S. CASIMIRUM Principem Poloniarum 15. Martij 1731.

Fr. BASILIUS CZACHOWSKI,
S. T. Lector Actualis Conv. Poſnan.
mpp.

Fr. VALERIANUS ZUCHOWSKI,
Gvardianus Conv. Poſn. S. Th. Lector.
mpp.

XX

FACULTAS

Admodum Reverendi Patris Ministri Provincialis, Provinciæ Majoris Poloniæ S. ANTONII Patavini Reformatorum.

COnciones Quadrageſimales ſub Titulo MĘKA PANSKA Admod: Reverendi Patris IACOBI WOLSKI, S. Theol. Lectoris & Concionatoris Emeriti Primarij Patris Provinciæ Noſtræ Antonianæ & Actualis pronunc Diffinitoris, à noſtræ hujus Majoris Poloniæ Reformatorũ Provinciæ Theologis lectas, utpote coñoditati Prædicatorũ & utilitati omniũ prudentiſſime accommodatas, ut Typis mandetur cenſeo.

Dabam in Conventu Noſtro ad S. JOSEPHUM Claſſienſi, 19. Martij 1731

Bt. ANTONIUS RUDZIENSKI.
Miniſter Provincialis
mpp.

APPROBATIO LOCI ORDINARII.

DAtur facultas ut Conciones Quadrageſimales ſub Titulo MĘKA PANSKA Admod: Rever: Patris JACOBI WOLSKI, Sacræ Theologiæ Lectoris & Concionatoris Emeriti Primarij Patris Provinciæ Polonæ, protunc Diffinitoris Actualis, doctiſſime Conſcriptæ Typis mandentur. Datum ultima Martij 1731.

FRANCISCUS KAZNOWSKI,
Epiſcopus Domitiopolitanus Suffraganeus & Officialis Generalis Poſnanienſis, Archidiaconus Pſceventis &c. &c.
mpp.

ALLEGORYA I.

EXCYTARZ GRZESZNIKA

Ze ſnu Grzechow
SKRUSZENIEM
NIEBA UBOSTWIONEGO.

KAZANIE I.

Homo cum dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum, non evigilabit, nec conſurget de ſomno ſuo. Job 14.

Eżeli ktory ſen ieſt naytwardſzy, to ſen grzeſźniká; grzech káżdy śmiertelny letárg to ćięſźki. Zwyczáyńie ſpiących ludźi budźiemy; álbo wołáńiem, iák ńiegdyś Dálilá budźiłá ze ſnu Sámſoná, wołaiąc ná niego: Filiſtynowie nád tobą Sámſonie! *Dormire eum fecit ſuper genua ſua, dixitq́: Philiſthijm ſuper te Samſon.* Judic: 16, álbo kołátáńiem; iák ow Luc. 11, ſąſiádá ſwego o puńnocy budźi Przyiaćiel, *Ibit ad illum media nocte pulſans*, Albo też uderzeniem ręką, álbo czym inſźym ſpiącego, iáko niegdyś Act 12. budźił Anioł Páński Piotrá Swiętego: *Percuſſoq́ latere Petri, excitavit eum dicens: ſurge velociter.* Tymi

trzemá ſpoſobámi budźić nas zwykł grzeſznikow Pán BOG dobrotliwy, budźi nas wołáńiem przez Uſtá káznodźieyskie y Spowiedńicze : *Surge qui dormis, & exſurge à mortuis: ad Ephes: 5.* A pukiſż w grzechách y w złych nałogách twoich zápamiętáły ná zbáwienie duſzy twoiey gnić i ſpáć grzeſźniku będźieſż ! wſtań przebog z tego letárgu twego śmiertelnego. Budźi powtore nas oſpáłych grzeſźnikow Pan BOG kołátáńiem, gdy choroby rożne ná nas dopuſzczá: *Pulſat verò cum jam per ægritudinis moleſtias eſſe mortem vicinam deſignat*, mowi S. Grzegorż. Budźi ná oſtátek nas ludźi grzeſźnych Pan BOG y uderżeniem ręką ſwoią ſurową: Wſzyſtkie álbowiem plagi Boskie ná obudzenie nás zeſnu grzechu, ſą od ſpráwiedliwośći iego świętey poſtánowione. *Ignis, grando, fames, & mors, omnia hæc ad vindictam creata ſunt.* Eccl. 39. Oprocz tych trzech ſpoſobow, ktoremi zwykł Pan BOG Wſzechmogący ze ſnu grzechu budźić grzeſźniká, ma ieſzcże oſobliwy excytarż doskuteczńieyſzego y prętſzego ze ſnu grzechu obudzeńia, ktory to excytarż ták opiſuie Job ſpráwiedliwy: *Homo cum dormierit non reſurget*, á iáko Liránus czyta álbo ráczey tłumáczy: *Homo in peccatum lapſus non reſurget a culpa ſua & pœna, donec atteratur Cælum, non evigilabit, nec conſurget de ſomno ſuo.* Człowiek gdy ſnem grzechu záśńie, niepowſtáńie od winy i karáńia, aż ſię Niebo skruſzy i pogruchoce nád nim; nie

nie obudźi ſię, áńi powſtáńie ze ſnu ſwego. Przez Niebo skruſzone, ia ſobie Ukrzyżowánego IEzuſá mego być imáginuię, Niebo Niebem ſię zowie ze dwuch przyczyn; to ieſt od utáieńia, i od ryſowáńiá: *Cælum dicitur a Celando, & à Cælo celas quod idem eſt quod ſculpo*; mowi Iſidorus. Ieżeli kiedy utáionym Bogiem zwáć ſię według Izáiaſzá Proroká powińien Pan y Zbáwićiel náſz Chryſtus: *Vere tu es Deus abſconditus*, to pod czás męki ſwoiey okrutney, á zátym ſię Niebem od Utáieńia zwáć może *Cælum a Celando.* Powtore żwác ſię może Niebem od ryſowáńia *Cælum à Cælo id eſt ſculpo*, ná Ciele iego álbowiem Przenayświętſzym, iáko ná iednym mármurże záiádłość żydowska, krwáwe ryſowałá głęboko cháráktery, niechże tedy to Niebo miſtyczne pod czas ſwoiey okrutney męki práwie do ſzczędu ſtárte, nas ludźi grzeſźnych ze ſnu grzechu przez tę świętą Quádrágeżymę budźi, niech excytarżem náſżym będźie: *Homo cum dormierit non reſurget donec atteratur Cælum.* Dyrektorką Excytarżá tego Ciebie czyńię Pánno Przenayśw: Márya, ktoremu to Excytarzowi zá wagę dáię tym większą cześć i chwałę Boską. Ad M. D. Gloriam.

RZekłem że Niebo od utáieńia Niebem ſię zowie: *Cælum dicitur a Celando*, więc ſię też i moie miſtyczne Niebo IEzus ukochány w Ogrodźie Getſemáńskim nieiáko ukrywa, y tái: *Egreſſus eſt cum Diſcipu-*

ſcipulis ſuis trans torrentem Cedron ubi erat Hortus Ioan: 18. Ma to do ſiebie ſproſność grzechowa, iż by ſię gdyby można i przed okiem Boskim ukryć chćiáłá. Zgrzeſzył był Adam w Ráiu, więc ſię też pod gáłęźiſte támże ukrywa drzewá: *Abſcondit ſe Adam & Uxor eius in medio ligni Paradiſi.* Gen. 3. Okrutny Káin nieśmiał iáwńie w oczách Rodźićielskich niewinnego brátá ſwego zábijác Ablá, ále go ná táiemne z domu wywabia polá, i tám go zábija: *Dixitque Cain ad Abel Fratrem ſuum; Egrediamur foras, cumque eſſet in agro conſurrexit Cain adverſus Fratrem ſuum Abel, & interfecit eum.* Gen 4. Ale moy ukochány IEzus, żadney grzechu niepodpadał mákule. *Quis ex vobis arguet me de peccato.* Ion: 8. A kto z was (mowił? niegdyś tenże Zbáwićiel náſz do Fáryzeuſzow) ſtrofowác mię będźie z grzechu, ná coż ſię tedy pod te gáłęźiſte w Ogrodźie Getſemáńskim drzewá tái i ukrywa: *Egreſſus eſt trans torrentem Cedron ubi erat hortus.* Náſzych ſię to ſam P. Iezus wſtydźił grzechow, ktore wźiął ná ſiebie: *Cum ſceleratis reputatus eſt & ipſe multorum peccata tulit.* Iſa: 53. I ták ſię iáko wierutny złoczyńcá do tego Getſemáńskiego ſchrania Ogrodu. Gloſſa ordinária weśćia Paná IEzuſowego do tego Ogrodu Getſemańskiego tę przyczynę naznacza: *Tradendus à Diſcipulo Dominus conſvetum locum abijt, ubi facile poſſit inveniri.* Maiąc być wydány od Ucznia sługi i domowniká właſnego Pan naſz, nie inne mieyſce

ſce do tey trádycyi świętokrackiey ſobie obiera, tylko Ogrod Getſemáński, do ktorego często Pan IEzus ugęſzczał, o ktorym to mieyſcu dobrże wiedźiał Iudaſź: *Sciebat autem Iudas qui tradebat eum, quia IEſus frequenter convenerat illuc,* Ioan. 18. Do tego tedy Ogrodu Getſemáńskiego dlá tego tylko wſzedł Pan IEzus, áby go tam tym łátwiey ználeść mogł ten zdraycá; má to do ſiebie owieczka, iż iákoby dobrowolnie ſama ſię wilkowi ná pożarćie nátrąca, y żа wilkiem idźie. Pana naſzego lżajaſz Prorok do ćichey i łaskáwey przyrownywa owieczki: *Sicut ovis ad occiſionem ducetur* Iſa. 53. więc też iáko owieczka ſam ſię zdraycy Iudaſzowi natrąca, ná poſpolite ſobie mieyſce wychodźi, áżeby ſzukáiącym ſiebie prácy niezadał, mowi Chryzoſtom Sw. *Egreſſus eſt trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, auferens his qui ſibi inſidiabantur laborem.* Mogłći był Pan IEzus temu zdraycy ſwemu dozwolić, áżeby był go w ſamymże Wieczerniku wydał záiádłemu żydoſtwu, czemuſz tam niechciał byc wydanym? daie przyczynę Orygenes hum 25. in Matth. *Non enim conveniebat cum proderetur ab illo capi loco, ubi cum Diſcipulis manducaverat Paſcha.* Dla tego powiada, Pan IEzus z Wieczernika do Ogroda wychodźi; chcąc uczćić owże to Wieczernik, w ktorym Przenáyświętſzą ſwoię odprawił Ofiárę, i ná Kośćioł konſekrował, áżeby go [illegible] świętokrackim wydaniem Iudaſz nieſprofanował, nam

ztąd nauka Katolicy, ażebyśmy Swiętyńie Páńskie w ktorych śię Przenayświętſza Ofiárá odprawuie, w iak naywiękſzey mieli uczćiwośći. Ledwo co do tego Getſemáńskiego wſzedł Pan IEzus Ogrodu, ná źiemię twarżą ſwoią Nayświętſzą upádł: *Et progreſſus puſillum procidit in faciem ſuam* Matt. 26. O prześlicznych Niebieskich plánetách opowiáda Ewangelia Sw. iż przed dńiem ſądnym ná źiemię upadną: *Et ſtella cadent de Cælo* Matth. 24. Gdźie daleko głośnieyſzy grzmot słyſzę y na ten ćięższy ſpadek w Ogrodźie Getſemáńskim zápátruię ſię, gdy widzę IEżuſa mego Niebo miſtyczne ná źiemię upádłe: *Procidit in faciem ſuam.* Ach! kogo znas grześźńikow ten grźmot i upadek Niebá miſtycznego ze ſnu grzechu nie obudźi! *Homo cum dormierit non reſurget donec atteratur Cælum.* Upadł Pan IEzus ná źiemię, *procidit in faciem* á to ná co? ażeby śię ztym większą pokorą i uńiżeniem modlił do Oycá ſwego Niebieskiego: *Et progreſſus puſillum procidit in faciem ſuam orans.* Wſtydźmy ſię kátolicy że tey uniżonośći i pokory Páná náſzego w modlitwách náſzych nie náśláduiemy. Gdy ták Pan IEzus ná źiemi leżąc ſię modli, Uczńiowie iego twárdo przy ńim záſypiáią, ſnu tego tak twárdego Apoſtołow SS przyczynę zkłada Mátheuſź S. ná oczy ich oćiężáłe: *Erant enim oculi eorum gravati.* Alboliteż to oczy ludzkie ćiężarom iákim ſą podległe? o! nieznośny wyráźił ten ćiężar oczu ludź,

ludźkich Pan IEzus, mowiąc do iednego z Detráktorow: *Quid autem vides feſtucam in oculo Fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo eſt, non conſideras.* Luc. 6. Widźiſz zdźbło w oku Brátá twego, á bálki ktora tkwi woku twoim niewidźiſź. Pátrźćieſź S. M. żeto i oczy ludźkie nie ſą od ćiężarow wolne; Co śię tycże oczow Apoſtolskich, te: iáko mowi Hyeronim S. bliskim niedowiárſtwá y záprżeńia ſię Páná IEzuſá grżechem były obćiążone: *Langveſcebant autem & opprimebantur Apoſtolorum oculi negatione vicina,* A kto znas od tego ćiężaru to ieſt záprżeńia śię Chryſtuſá; wolne ma oczy? wieleśmy rázy wgrżech zwłaſźczá śmiertelny wżyćiu náſźym wpádli? tyleśmy śię Chryſtuſá Páná zápárli, według słow Apoſtołá: *Confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant.* Ad Tit. 9. O! kochány IEzu, rácz że nas z[illegible]go ſnu y Letárgu niedowiárſtwá obudźić, iákoś rá[illegible]oſpáłe Apoſtoły ſwoie w Ogrodźie Getſemáńskim obudźić: *Et venit ad Diſcipulos ſuos & invenit eos dormientes & dicit eis: Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem,* á oſobliwie w owym oſtátnim żyćia náſźego punkćie ſtaw ſię nam excytárźem, ażebyśmy wiecznym nie záſypiáli letárgiem: *illumina oculos meos; ne unquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus prævalui adversus eum.* Pſal. 12. Niebo lubo ſię zowie od utáienia Niebem: *Cælum dicitur a Celando* iednakże z ſuperficyálney nie ieſt od oká ludźkiego ukry-

te

te ozdoby, bo iáwńie ná nim widźiemy prześliczne plánety ; ále tylko wewnątrż od nas ieſt ukryte, i utáione. Doſzedł tey prawdy Páweł S. ktory do trzećiego Niebá będąc wźiętym, wymowić tego niemoże, co tám wewnątrż widźiał: *Quæ non licet homini loqui.* 2 ad Cor. 12. Wſzyſtkie ktore Pan IEzus ponośił ná ćiele ſwoim Przenayświętſzym zwierzchne bole, i rány, podobne ſą wtym do ſuperficyálnych Niebá plánet: *In carne Chriſti vulnera micare velut ſydera.* Iż ie iákoſzkolwiek zluſtrować możemy, żáś ktore Pan IEzus wewnątrż ná duſzy modląc śię w Ogroycu ćierpiał męki, przyrownác śię do wnętrżnych Niebá delicyi, ztey rácyey mogą; iż tákże o nich z Páwłem S. mowić przychodźi: *Non licet homini loqui.* Niebodobna rżecz ieſt Człowiekowi wymowić; co Pan IEzus wewnątrż ná duſzy zá nas w Ogroycu ćierpiał. Trży ná ow cżás śmiertelne ſerce IEzuſowe śćiſneły były w Ogrodźie Getſemańskim ſymptomátá, boiażń, tęskność, i ſmutek, káżda ztych śmierć P. IEzuſowi pażyńiosła, iáko ſam P. IEzus o ſmutku przed Uczniámi ſwymi uskarża ſię: *Triſtis eſt anima mea uſq; ad mortem.* lákoż go rżeczą ſámą do Agońizácyey przywiodły: *Cæpit pavere, tædere & mæſtus eſſe, & factus eſt in Agonia* począł ſię lękác, teskńić i ſmućić, záczym począł też konáć. Zoczył był Job ſpráwiedliwy Niebo od boiáżńi drżące: *Columnæ Cæli contremiſcunt*, ále też oraż wnim zoczył mákułę i nieprá-

wość,

wość: *Et Cæli non ſunt mundi in conſpectu ejus.* Iob. 15. Lecz Niebo naſze Miſtyczne skażie żadney niepodlegało: *Quis arguet me ex vobis de peccato*, ná coſz śię tedy lęka? *Cæpit pavere*, boiaźń te w Panu i Zbáwićielu naſzym ſpráwiła, nie boiaźń naſzá. O! ślepota, o! ńierozumie ludzki, niewinność i świątobliwość nieskończona Chryſtus dla cudzych grżechow, ktore ná śię przyiął aż do śmierći śię lęka, á my śię dla tychże właſnych grżechow náſzych ſurowych ſądow i kary Boskiey nie lękámy, iakoz grzeſzńiku záſypiáć w grzechach i w złych náłogách twych beśpiecznie możeſz? *Quis juxtá viperam ſecurè dormiet?* A kto blisko iaſzczurki, leżąc beśpiecznie bez boiaźńi zaſnąć może? dopieroſż kto złego ſumnienia będąc twardo śpać może! O! przenikaiący ſercá ludzkie excytarzyku słodki IEżu obudźże mię z ták twardego grzechow i złych náłogow letargu: *Confige timore carnes meas à judicijs enim tuis timui.* Pſal. 118. Ierem. 4. ſmucące śię Nieba i źiemie dlá nieprawośći ludzkich, tenże Prorok Pański Prorockim okiem ſwoim zoczył: *Lugebit terra & mærebuntur Cæli deſuper.* Ieżeliz to Niebá máteryálne ſmucące śię nád grżechámi náſzemi zoczył Ieremiaſz Prorok, dopieroſż naſze żywe Niebo, *Cælum animatum*, tym bardźiey nád naſzemi ſmućiło śię grżechámi: *mœrebatur Cælum*, zwyczaynie Niebo zaſępione i zachmurzone rzęśiſtemi dżdżu kroplámi źiemię skrapia, i moie mi-

ſtyczne Niebo Chryſtus IEżus, nieznośnym owym ſmutkiem boiaźńią i tęsknośćią zaſępionym będąc, rześiſte, á co większa, krwawe krople, z śiebie ná źiemię ze wſzyſtkich Ciáłá ſwego Nayświętſzego porow wylewa: *Et factus eſt ſudor ejus ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.* Gen. 7. Na zgładzenie z źiemie człowieka wſzyſtkie ſwoie Niebá otworzyły fontanny: *Rupti ſunt omnes fontes Abyſsi magnæ, & Cataractæ Cæli apertæ ſunt.* I Niebo miſtyczne moie, IEzus ukochány, wſzyſtkie Ciáłá ſwoiego arterye otwiera, iuż nie ná zgładzenie człowieka, ále ráczey na zgładzenie grzechow naſzych: *Ut peccatum quod in horto commiſſum fuerat, in horto deleret,* mowi Alcuinus. Zeznaie miodopłynny Dokt. Bernard S. że ná ten czas P. IEzus ták był potem owym krwáwym zbroczony, iż śię zdał wſzyſtkim Ciáłem ſwoim krwawo płakáć: *Quaſi membris omnibus flevisſe viſus eſt, quando factus eſt ſudor ejus ſicut guttæ ſanguinis,* kropel potu tego krwawego, álbo ráczey łez krwawych liczy Hugo Carthuſianus, dźiewięćdźieśiąt i śiedm tyśięcy i pięć kropel, kropla iedna dzdżu, iako nieśię poſpolite przysłowie, by naytwardſze kruſzy i wydrążá marmury: *Gutta cavat lapidem,* wytaczá tak wiele kropel z śiebie IEzus naysłodſzy, á niechże kamienne ſercá naſze te iego nayświętſze kruſzą krople: *Gutta cavat lapidem.* Alphonſus Rodriquez Soc. IEſu biegły wrzeczach Duchownych Aſcetá, rozmyślaiąc pewnego czaſu; iako

śię

śię obfitym krwawym potem pośił Pan IEzus w Ogrodźie Getſemańskim, rżewliwie płákáć począł, wtym uyzrżał Páná IEzuſá dwunaſtą Seráfinámi otoczonego, ieden znich był Seráficki moy Oćiec Fráncíſzek S. do ktorego tenże Alphonſus Rodriquez był wielce nabożny, i gdy śię go tenże Seráficki moy Oćiec S. ſpytał, czegoby ták rzewliwie płákał; rzekł Alphonſus: O! iáko Oycże S. płákáć ńiemam, uważáiąc do iákiegom ſmutku, boleśći, i męki okrutney; Páná moiego przyprowádźił grzechámi moiemi. ieżeliſz Zbáwićiel moy Chryſtus w Ogrodźie Getſemáńskim krwáwemi łzámi opłákiwał złośći moie, á iákoſż ia opłákiwáć ie niemam. ad Rom 12 z płaczącemi płákáć rozkázuie Páweł S. *Gaudete cùm gaudentibus, flete cùm flentibus.* Płácże Pan i Zbáwićiel moy krwáwymi łzámi náder rżewliwie w Ogrodźie Getſemáńskim: *Quaſi membris omnibus flevisſe viſus eſt*, A czemuż śię opoczyſte ſerce moie áby ná iednę łeżkę zdobyć nie możeſż, czemu Pánu memu do ták obfitego płaczu nie dopomagaſż? czemu znim oraz ńiepłáczeſż? Leży ſobie w Celli ſwoiey Zakonney Ludgárdá S. uderży ná ńię pot wielki, aż oto ná jutrżńią dzwońią. Co tu czyńić: wſtáć, niewſtáć; tu śię o zdrowie lęka, tu chwały Boskiey nocney opuśćić niechce: wtym do niey Chryſtus Pan przychodźi wſzyſtek krwáwym potem zlany, i rżecże do niey: Ia ták Ludgárdo nie otárſzy śię z potu ſzedłem; iednák z pocony

ná przećiwko Judaſzowi i zgrái Zołńierſtwá, co ſłyſząc i widząc Ludgárdá w momencie z łoſzká ſię i ze ſnu p rwáłá: O! gdybyć i mego Quádrágezymálnego oſpálcá ten pot twoy krwáwy o lEzu ze ſnu obudźił: *Homo cùm dormierit non reſurget donec &c.* Mátth: 16 Byłá tá zá czáſow Páná i Zbáwićielá náſzego Goſpodarżow obſerwácya, iż ſię z Záczerwienioney przy zachodźie ſłońcá Niebá zorży, o iutrzeyſzey upewniáli pogodźić: *Facto veſpere dicitis ſerenum erit, rubicundum eſt enim Cælum.* Podczás wieczorá mawiaćie więc ludźie, mowi Pan lEzus zápewne iutro będźie pogodá, bo Niebo dźiś czerwone krwáwe, záczerwieńáło ſię potem krwáwym; miſtyczne niebo náſze Chryſtus, otoć nam pewną (nádźieia) że przyńieśie pogodę. Sumńieńie wolne od grzechu, pogodá to wielce pożądána. Niech że nam tę pożądaną pogodę Niebo miſtyczne náſze krwią w Ogroycu záczerwienione ſprawi: *Serenum erit, rubicundum eſt enim Cælum,* práwdá że wieczor ludźie zábieramy ſię ku ſpáńiu, ále przytym krwią zbroczonym Niębie Zbáwićielu náſzym ráczey nam ſię ze ſnu grzechu obudźić, niż tym głębiey zaſypiać potrzebá: *Homo cum dormierit non reſurget donec atteratur Cælum.* Pokoy w Kroleſtwach i Pańſtwach pogoda to pożądana: *Pax ſerenitas Regnorum.* O! iák iuż dawno tey pogody zawſze wyglądámy w Kroleſtwie naſzym Polskim, á doczekać ſię iey nie możemy, ktoż nam tę

pogo-

pogode nayskuteczniey wyprognoſtykować, i owſzem dáć może, ieżeli nie ty ſam lEzu dobrotliwy, dlá krwawego potu do Nieba zaczerwienionego podobny: *Facto veſpere dicitis ſerenum erit, rubicundum eſt enim Cælum,* dayże nam tę pożądáną pogodę lEzu Dobrotliwy: *Agnus DEI, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem. Amen.*

KAZANIE II.

Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum, non evigilabit, nec conſurget de ſomno ſuo. Job 14.

ACh! iák twárdy ſen grzeſźńiká bydź muśi, kiedy go z táką wielką pracą i męką budźić przychodzi lEzuſowi Pánu Niebu miſtycznemu memu. Budźił tego oſpálcá dźiś tydźień Pan lEzus w Ogrodźie Getſemáńskim á budźił go żwielką pracą i fátygą ſwoią, bo aż ſię krwáwym potem zápocić budząc go ze ſnu tego muśiał: *Et factus eſt ſudor ejus ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.* A o-

budźił że się ten oſpálec z tego nieſzczęſnego ſnu ſwego? bynaymniey. Coż dáley czyńić dobry IEzu będźieſz? oto ná niego ſłyſzę iáko i náowych trzech Uczniow Piotrá, Ianá, i Iákubá woła: *Surgite eamus ecce apropinquavit, qui me tradet.* Wſtáńćie i obudźćie ſię ze ſnu ták twárdego Uczńiowie moi, wſtań i ty oſpáły grzeſźńiku, oto iuż blisko mńie ſtánął, ktory mńie wyda. Obudźilić ſię w práwdźie ná te ſłowá Páńskie owi Uczńiowie IEźuſowi, ále coż potym ich ze ſnu porwáńiu, kiedy zoczywſzy rotę żołńierską z Judaſzem Páná IEzuſá obtaczáiącą, od ukochánego Mſtrza ſwoiego poućiekáli: *Omnes relicto eo fugierunt.* Czemuſź też i ty oſpáły grzeſźńiku z tymi Uczńiámi Páńskiemi ze ſnu ſię twego nieporywaſź? Czemu nie ućiekaſź z Auguſtynem *à Judice irato ad placatum*, od ſpráwiedliwośći Boskiey, do miłośierdźa iego ńieskończonego, oto widzę ſpi iáko umárły, ináczey ſię nie obudźi, poki ſię Niebo moie miſtyczne przez okrutną mękę ſwoię do ſzczętu nie skruſzy: *Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum.* Poſpolićie im większy grzmot Niebá bywa; tym ſię prędzey ze ſnu porywamy, gdy ſię ia ná miſtyczne moie Niebo Páná IEzuſa podczas iego ſromotney káptywácyey zápatruie, ſłyſzę grzmot i cháłás wielki, to grzmot żelázá, i żbroi żołńierskich, to grzmot i brzęk łáńcuchow żeláznych ná iego poymáńie przygotowánych, to wrzask i okrzyk

krzyk hultáyſtwá, chwytay, łápay tego buntowniká, táki tytuł Pánu náſzemu niewdźięczne owe dawáło żydoſtwo, á niech że nas S. M. ten hałás ten grzmot przy Niebá miſtyczńego poymániu ze ſnu grzechu obudźi. *Homo cùm dormierit non reſurget donec atteratur Cælum,* Excytácya tá niechay będźie. Ad M. D. Gloriam.

IEſt ten zwyczay w zgromádzeńiách Zakonnych, że ná obudzeńie ſignum dáią. Nie ſchodźi ná tey do obudzeńiá nas ludźi grzeſznych ze ſnu grzechu ceremonij; Niebu memu miſtyczńemu, gdy ták że i wnim ſignum upátruię, co zá ſignum? wyiawia ie Mátheuſź S. *Qui autem tradidit eum dedit illis ſignum dicens: quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum.* Matth. 26. I ktory miał go wydáć Zydom, dał im znáki iż tego ktorego pocáłuię imayćie. Przychodźi mi tu to Judaſzowskie zdrádźieckie uważáiąc ſignum: *dedit illis ſignum*, do ćiebie o Ukochány IEzu záwołáć z Pſalmiſtą Páńskim: *Fac mecum ſignum in bonum ut videant, qui oderunt me & confundantur, quoniam tu Domine adjuviſti me & conſolatus es me.* Pſal. 85. O IEzu znákiem zdrádźieckim Judaſza wydány! uczyń zemną znák ná dobre, to ieſt: náznácz mię łáską twoią przenayświętſzą, niech ná ten znák pátrzą ktorzy mię ńienáwidzą i zgubić duſzę moię wiecznie uśiełuią, i niech ſię záwſtydzą álbowiem tyś mię ſam Páńie wſpomogł i pocieſzyłeś

mię

mię. Zeznáie Auguſtyn S. in Pſal. 3. piſżąc, że gdy Pan IEzus kommuńikował i uraczył Ciáłem ſwoim przenayświętſzym i krwią przenaydrożſzą pod oſobámi chlebá i winá Uczńiow ſwoich w Wieczerńiku owym Ierozolimskim, káżdego z oſobná po kommunij S. pocáłował, náwet i Iudaſzá zdraycę: *In ipſa traditione Corporis & Sangvinis Domini, etiam ludas oſculum accepit*, co większa: że gdy temuſż zdraycy nogi przed wieczerżą ową świętą umywał, nietylko wodą owe Swiętokráckie nogi iego, ale teſż i rzęśiſtemi łzámi obmył, chcąc iego opoczyſte ſerce zmiękczyć, náwet i pocáłował umywſzy. Iákże tedy owe ták pokorne i miłośierne pocáłowáńie Iudaſż IEzuſowi rekompenſował, O to zdrádźieckim pocáłowániem wręce Nieprzyiaćielskie wydáie: *Accedens ad IEſum dixit: Ave Rabbi & oſculatus eſt eum.* Znáki ktore podczás ſpráwiedliwość Boska ná Niebie ludźiom reprezentuie; ſą to iedne excytárże nas ludźi grześżnych ze ſnu grzechu i złych nałogow náſzych budzące: *Dediſti metuentibus te ſignificationem, ut fugiant à facie arcus.* Pſal. 59. O to dźis położony ieſt znák ná Niebie Miſtyczńym náſzym kátolicy, Pánu i Zbáwićielu náſzym, *dedit illis ſignum dicens: quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt tenete eum* mieymyſż śię do ućieczki od zapálczywośći Boskiey, do nieskończonego miłośierdźia iegoſż: *Ut fugiam à facie arcus*, mieymyſż śię do tym ochotnieyſze-

go

go powſtáńia z złych nałogow i letargu grzechow náſzych twárdego: *Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum.* Nie tak obłudńie wita i pozdrawia Judaſzá Pan IEzus, bo go wklar przyiaćielem ſwoim tytułuie, á to z ſzczerego i uprzeymego ſercá: *Dixitque illi IEſus: Amice ad quid veniſti*, A cży godźien tytułu tego dobrotliwy IEzu ten zdraycá, że go przyiaćielem zowieſż, chćiał tą intytulacyą, (powiáda uczony Eutymius) Judaſzá zmiękczyć Pan IEzus, i dla tego godńie wita, aby śię tym łátwiey w złośći ſwoiey upámiętał: *Adhuc fuit illi cura de proditore, idcò eum amicum nominavit.*

2di Reg. 20. Całuiąc zdradźiecko Ioab Amázę, chwytá go zdrádliwie i zabiia: *Dixit itaq; Joab ad Amaſam: ſalve mi Frater & tenuit dextra mentum Amaſ... quaſi oſculans eum, percuſſitq; eum in latere, & effudit inteſtina ejus in terram & mortuus eſt.* Takći śię i z moim naymilſzym ſtáło IEzuſem, gdy go po owym zdradźieckim Iudaſza pocáłowańiu rota żołnierży zaiuſzonych chwytá, i niemiłośierńie wiąże: *Cochors ergo tribunus & miniſtri Judæorum, comprehenderunt IEſum, & ligaverunt eum.* Ioan. 18 Co niegdyś powiedźiał Pan IEżus Matt. 11. że ode dńi Iańa Chrzćićiela, gwałt Niebo ćierpieć zaczęło, i gwałtownie ludźie chwytaią ie, i biorą: *A diebus Joannis Baptiſtæ uſq; nunc Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* To śię te-

C raz

raż ná nimze ſamym zyśćiło, kiedy toż Niebo Miſtyczne Pana i Zbawićiela náſzego, z takim okrućieńſtwem ultayſtwo oweż pochwyćiło: *Comprehenderunt IEſum & ligaverunt eum.* w Obiawieńiách błogosłáwioney Weroniki czytam, iż gdy śię owe ultayſtwo ná Páná náſzego rzućiło; naprzod go impetem ná źiemię rżućili, nogámi i pięśćiámi bili, i tłukli, á ktorzy dośiąc go świętokrackiemi rękámi nie mogli, kijámi go po ćiele iego nayświęt: ſżturkáli i bili, co im Sam P. IEzus wymawia: *tanquam ad latronem existis cum gladijs & lignis comprehendere me.* Inńi z głowy iego náyświętſzey i brody włoſy iego; nád Salomonowe drożſże, gárśćiámi wyrywáią, Ach! duſżo Chrześćiáńská kochaiąca IEzuſa, zbieray z iák naywiękſzym nabożeńſtwem z źiemi włoſy IEzuſa Páná wytargáne, Niech ſerce twoie zránią tez włoſy iego nayświętſże, iáko niegdy włoſy oblubienicy Páńskiey żrániły były ſerce Dylektá Niebieskiego: *Vulneraſti cor meum ſoror mea & ſponſa mea in uno Crine Colli tui* Cant. 4. kto by był ná ten czás ná Páná IEzuſa ſpoyrzał, widźiał by go iáko iednę piłkę dźiećinną według Proroctwá Izájaſżowego w rękách niezbożnych śię tłuczącą i obiiáiącą: *Quaſi pilam mittet te in terram* Ilai 22. widźiał by go był z ewſżąd od pſow iáko by wśćiekłych według Proroctwá Dawidowego otoczonego i nápáſtowánego, *Circumdederunt me canes multi, concilium malignantium obſedit me*

me Pſal: 21. Ach! widoku niewidźiány, Tego ultáie iáko pśi wśćiekli otaczáią ktorego Máještat w Niebie nieprzeliczone Aniołow SS. otaczáią, orſzaki: *Millia millium miniſtrabant ei, & decies millies centena aſſiſtebant ei.* Dan. 10. Tego ná źiemię rżucáią, świętokrackiemi depcą nogámi, ktorego źiemiá ieſt podnoſżkiem á Niebo tronem: *Hæc dicit Dominus, Cælum ſedes mea, terra autem ſcabellum pedum meorum.* Iſai 66. Tego pięśćiámi poſżyikuią, ktory w iedney dłoni świát wſżyſtek piáſtuie i trżyma: *Mundum pugillo continens*, ále nieták boleſna rżecz byłá IEzuſowi memu, że go owe ultayſtwo nogámi ſwemi popychali, deptali i bili, iáko gdy i Judaſż Uczeń iego właſny, ktoremu był przed trzema godźinámi nogi umył; oweż ſwoie swiętokrackie ſtopy ná Páná náſzego podniosł, ktorą mu był niewdźięczność przy Wieczerży Swiętey przedtym Pan IEżus przepowiedźiał: *Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum ſuum.* Ioan. 13. Piſze Valerius lib. 6. Cap. 11 *de ſceleratè dictis & factis.* Iż Tullia Rzymianka Serwiuſza Xiążęćiá Corka, iadąc do iednego ſwego ukochanego kawalera, ktory był Oycá iey niedawno zabił, w tey drodze za ſpráwą (rozumiem że Boską) Woźnicá zoczył ná drodze trupá leżącego Oycá iey właſnego, i ſtanął, pytá Tullia, czemu nie iedźieſz? odpowie: nieśmiem przeiezdzać z tobą przez Ciáło Oycá twego. Zaślepioná miłośćią nieporządną

Tullia rozkazała zdeptáć końskiemi kopyty Ciáło Oycá właſnego. Gdźie Iudaſz większym pokazał ſię być niewdźięcznikiem, kiedy náyukochańſzego Stworcę ſwego Iednorodzonego Syna Boskiego Pana i Nauczyćielá ſwego, właſnemi ważył ſię deptać nogámi: *Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum ſuum*: Poymawſzy tak niewſtydliwie IEzuſa mego owiſż z Iudaſzem zdraycy, ultaie, wiążą Ręce iego Nayświętſze krętymi powrozámi: *Comprehenderunt IEſum & ligaverunt eum*. Ná ktore ſię bezbożne okrućieńſtwo zapatruiąc náboźny Druthmarus; z wielką kompaſsyą mowi: O *miſeri qui debuiſtis oſculari pedes ejus, manus ligaſtis*. O! nędznicy Nogi IEzuſowe winniśćiemi byli cáłować, á wy ręcę iego nayświętſze wiążećie.

2. Reg. 3 Lámentuiąc nad niewinńym Abnera Hetmana ſwego zaboyſtwem Dawid, z tego ſię tylko ćieſzy, że ná iego ręku i nogach niewolnicże nie poſtáły powrozy, i kaydány: *Nequaquam ut ſolent mori ignavi, mortuus eſt Abner, manus tuæ ligatæ non ſunt, & pedes tui non ſunt compedibus aggravati*. Nie miał tego ná ſię reſpektu *Princeps Pacis, Rex Regum, & Dominus Dominantium*, Xiążę pokoiu, Krol Krolow, i Pan Panuiących Zbáwićiel naſz Chryſtus, gdy ná iego krolewskie ręcę okrutne śmiáno rzućić poſtronki: *Comprehenderunt IEſum & ligaverunt eum*. Ale nie tak owe

owe troyplećione powrozy IEzuſa mego ućiskały, iáko owe trzy lubo krotkie Iudaſzá zdraycy słowká: *Ducite eum cautè*, prowádźćieſż go oſtrożnie. Swiadczy miodopłynny Doktor Bernard Sw. że słyſząc tę przeſtrogę Judaſzewską Zołnierże i łápacże, co go byli z rázu powrozy tylko związáli: *& ligaverunt eum* obawiáiąc ſię aby ſię z ich ręku iákim fortelem niewyśliznął, grube i ćięſzkie nań łáńcuchy żelazne rzućili i ńemiſż ſzyię iego nayświętſzą oraz i ręce ścisło skrępowáli: *Præter validiſſimos funes, catenas inſuper ferreas ejus collo Corpóríque reliquo circumjecerunt, ut Judæ proditoris conſilium tantò accuratiùs exequerentur*, O! Uczńiu ńiewdźięczny, O! Sługo zdradliwy, tákąſż to przysługą płáćiſz łaski i Dobrodźieyſtwá Páná i Náuczyćiela twego, Przyiaćielem ćię ſwoim dopieruśińko názwał: *Amice oſculo tradis filium hominis*, á tákaſż to przyiaźń, táka życzliwość, i ſzczerość przyiaćielska być powinna: *Ducite eum cautè* Załowałći tego głupſtwá i niewdźięczności ſwoiey potym Judaſż *Peccavi tradens ſanguinem juſtum* Matt. 24. lecz mu ſię ten zal i pokutá nienádáła, bo już niewczás żáłował: nam náuká ábyśmy Bogá obráźiwſzy natychmiaſt zá grzech żáłowáli, uważaiąc te ſtryczki, i łáńcuchy ktoremi Páná IEzuſa ultayſtwo oweſż ſciśle skrempowáli; Ambroży S. powiáda że nie ták Páná IEzuſa, iáko ráczey ſiebie ſámych owiſż Ultáie związali i skrępowáli: *Vincula Judæorum*

dæorum non tam Christum ligant, quam se ipsos alligant. Rozumiemy grześnicy że Páná Bogá obrażáiąc, iegoż ſamego obrażamy, á my ráczey nád duſzami naſzemi zaboycámi ſię ſtawamy: *Qui autem faciunt peccatum & iniquitatem, hostes sunt animæ suæ* Tob 12. Páweł S. Doktor narodow wielki ſwoy affekt wdźięczności wyraza ku Oneſyphoremu, i iego przezacney familij w liśćie ſwoim 2. ád Tim: 1. iż ſię iego kaydan i łańcuchow żeláznych nie wſtydźił: *Det misericordiam Dominus Onesphori domui, quia sæpe me refrigeravit, & catenam meam non erubuit, sed cùm Romam venisset, solicitè me quæsivit & invenit, det illi Dominus invenire misericordiam à Domino in illa die* 2. ad Tim: 1. Niech Pan Bog miłośierdźie uczyńi z domem Oneſyphora, że mnię częſto w więźieńiu záśilił i że ſię ńiewſtydźił łáńcucha, ktorymem był skrępowány, przyſzedſzy albowiem do Rżymu z wielką mnię pilnośćią ſzukał i wynálasł, niech mu da Pan Bog ználeść miłośierdźie ſwoie Swięte wdźień ſądu. Niewſtydźmy ſię y my Kátolicy tych żeláznych ná Pánu náſzym łáńcuchow, ale ie z wielkim nabożeńſtwem ná ńim cáłuymy; Prawdá żeby nas też łáńcuchy żelázne powinny żáwſtydźić, ktore náſze grzechy i złośći ná Páná IEzuſa ukuły, iż mu ſię na nas u Pſalmiſty Páńſkiego uskárżáć przychodźi: *Funes peccatorum Circumplexi sunt me* Pſal. 118 Przegráża ſię Lewit. 26. Bog Wſzechmogący iż miáł dla złośći i wielkich grzechow ludu

du Izráelskiego Niebo w iedne twarde zámienić żelazo *Addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra, daboque vobis Cælum desuper sicut ferrum*; Przydamy przyczyńię wam karáńia śiedmioroſob dla grzechow wáſzych, i dam nád wámi Niebo iák żelázo nieużyte. Kiedy ſię ia ná moie miſtyczne Niebo Páná i Zbáwićielá náſzego żelaznymi łáńcuchámi ścińle za ſzyie, i wpás związánego zápátruię, widzę ie dla grzechow náſzych prawie w żelázo iedno zámieńione: *dabo propter peccata vestra Cælum sicut ferrum*, widzę nád to od ćiężaru łáńcuchow żeláznych práwie skruſzone, niech że nas to skruſzone przy okrutney ſwoiey káptywácyi Niebo, ze ſnu twárdego grzechow, i złych náłogow náſzych obudźi: *Homo cum dormierit, non resurget, donec atteratur Cælum.* Godźinę ową w ktorą Páná IEzuſá Ultáyſtwo oweż wiązáło poymánego, godźiną ichże własną zowie Pan IEzus: *Hæc est hora vestra & potestas tenebrarum.* Niech że táz godźiná, będźie i náſzą kátolicy godźiną, żebyśmy ſię w ńię teráz ze ſnu grzechu obudźili: *Hora est jam nos de somno surgere, nox præcessit, dies autem appropinquavit, abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honeste ambulemus, non in commessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitijs, non in contentione & æmulatione* ad Rom. 13. Iuż też godźiná nádeſzłá kátolicy, áżebyśmy ſię ze ſnu grzechu porwáli, noc prze-

ſzła

ſźłá dźień nádſzedł, porzućmyſź uczynki ćiemności; á-chwyćmyſź ſię ſpráw świátłości, iáko we dńie przyſtoyńie i bez nagány chodźmy, nie lezmy, iák iákie wieprze w kałużách złych nałogow, obżarſtwá, pijáńſtwá, ńieczyſtości, gniewu i ámbicyi. Piſże S. Grzegorz lib. 3 Dialog: Młodźian ieden imieniem Mártius świátem pogárdźiwſźy ná puſtelńiczy żywot ſię udáł, i ukrywſźy ſię ná skále wyſokiey Mons Márſicus rzeczoney, tám łáńcuch zelazny do skáły przykowawſźy, ſiebie ſámego zá nogę owymże łáńcuchem okuł, iż nákilkátylko krokow mogł nie co poſtąpić. Słyſźąc o tákiey ſurowości życia iego S. Benedykt, chcąc ſprobować Ducha; ieżeli to nie z iakiey chełpliwości czynił, kazał mu te słowa od ſiebie powiedźieć: *Si ſervus Dei es, non teneat te catena ferrea, ſed catena Chriſti.* Ieżeliś ſługą ieſt Boskim, niech ćie nie łáńcuch twoy żelaſny, ále łańcuch Chryſtuſa Pana wiąże i wſtrzymywá: Posłuchał rady Benedykta Sw. Puſtelnik ow umártwiony, i odkowawſzy ſię z łáńcucha owegoż żelaznego, ſamą ſię bogomyślnością, rożmyślaiąc Mękę IEzuſową ſtryczki, i żelazne ktoremi był związany łańcuchy krępował, na żawſze od wſzelkich wſtrzymuiąć ſię pokus i okazyi grzechu. Bierſźmy ná ſiebie i my S. M. też łańcuchy IEżuſowe, wiąźmy ſię i krępuymy niemi, *teneat nos catena Chriſti*, przykuymy ſerce naſze łáńcuchámi IEzuſowemi, do niegoſz ſamego iáko do Opoki: *Petra autem*

autem erat Chriſtus, abyśmy ſię z Pawłem Swiętym chełpić mogli: *Quis me ſeparabit à Charitate Chriſti?* A kto mię odkłączy od miłości IEzuſa mego: Amen.

KAZANIE III.

Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum, non evigilabit, nec conſurget de ſomno ſuo. Job 14.

CO raz widzę inſźego á inſźego ſpoſobu na obudzeńie Quádrágeźymalnego Oſpalca mego, záżywa Niebo moie miſtyczne Chryſtus: *Homo cum dormierit non reſurget, donec atteratur Cælum.* W Czeſtochowie w Loreće náſźym Polskim, cud ſię táki ſtał; niedawnemi zbyt czaſy. Wołudźki Woiewodá Rawski ofiarował ſię do Cudotwornego tam Obrázu Mátki Boskiey ktoremu byłá cáła zrżenica z oká wypłynełá, gdy ſię tedy dźień ieden i drugi przed Obrázem Mátki Boskiey modli, ażeby mu wzrok i oko Mátká B. przywroćiłá, że w tey prożbie ſwoiey niebył wysłuchánym dalſźey niemáiąc nadźiei, powraca do do-

mu, w drodze gdy záſnął, ktoś go wpierwoſpy pięśćią między oczy potężńie uderżył, w tym záwoła obudźiwſzy ſię ogńiá ogniá przyńieśćie, pátrzćie kto tu ieſt ktory mi tak ćięſzki policzek wyćiął, przyniesiono ogńiá cud wielki zrzenicę ſobie cudownie przywroconą bydź uznáie i widźi. Rozumiem ia ze mu Anioł Stroż ow policzek wyćiął, iż doſkonáley nádźieie Wielowładney Mátee Boskiey niepokładał. Tąć ſztuką zámyśla budźić Oſpálcá mego Quádrágeśymálnego ze ſnu grżechu dńiá dźiśieyſzego miſtyczne Niebo moie Chryſtus IEzus *Homo cum dormierit non reſurget: &c.* budźić go mowię zámyśla chucznemi, wdomu Annaſzá i Káifaſzá ktore ponośił, policzkámi. Judic: 14. Holoferneſa głaskáńiem rąk ſwoich ze ſnu budźi komorńik jegoż. *Ingreſſus Vado cubiculum ejus, ſtetit ante cortinam & plauſum fecit manibus ſuis, ſuſpicabatur enim illum dormire.* Naymniey niewątpię i mego Quadrágezymálnego Oſpálcá chuczne, ktore wdomu Annaſzá i Káifaſzá Niebo moie miſtyczne ponośił policzki obudzą; i owe ſmrodliwe záiádłego żydoſtwá plwoćiny záſpáłe oczy mu przetrą, excytácya tá niechay będźie: Ad M. D. Gloriám.

W Nocy naymilcy ná Niebo weyrzyć: Gen: 15. każe Abráhámowi Pátryárſze ſpoyrzyć ná Niebo Bog Wſzechmogący: *Suſpice Cælum* Abráhámie wey-

weyrżyi ná Niebo, tá kiedyż ktorego czáſu weyrżyć mu ná Niebo każe, oto wnocy, bo mu tudzieſz liczyć gwiazdy rozkażuie: *& numera Stellas*, ktore tylko wnocy widzieć ſię dáią. Toc taką rzeczą y na moie Miſtyczne Niebo Paná i Zbawiciela pod noc ową ktorą wdomu dwoch Arcykápłanow Annaſzá i Káifaſzá ſtrawił, tym pilniey ſię zápátruymy. Ale boday ſię byłá noc owá ńie śńiłá: *Noctem illam tenebroſus turbo poſſideat, ſit nox illa ſolitaria nec laude digna* Iob. 3. Noc owę niech záſępione záchmurżą Akwilony, niech noc owá wyklęta będźie, niech wzmianki i czći żadney niema. Mile pátrżyć było Abráhámowi pod czás nocy ná Niebo to prześliczne, bo miał ná co weyrżyć, ſáme prześliczne Planety i nieprzeliczone gwiazdy wzrok iego dźiwńie udelektowáły, záś ná moie Niebo Miſtyczne w dom Annaſzá i Káifaſzá wnoc ćiemną wprowádzone ſpoyrżyć, ieden z nieznośny, gdy ſię miáſto gwiazd prześliczných ná zapuchłe od ćięſzkich policzkow twárży nayświętſzey lice zápátruię: *Suſpice Cælum & numera Alapas* co policzek to plamá nie plánetá ná tym ſię miſtycznym wydáie firmámencie, noc ná cztery ſię wigilie dźieli to ieſt częśći, o czym i Mattheuſz S. namieńia: *Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans ſuper mare.* Matth. 14. I owey tragiczney nocy, ktorą Pan IEzus ná iednych ſtrawił boleśćiach cztery, także liczyć ſię mogą wigilie, pierwſzą, Pan IEzus ſtráwił na modlitwie

dlitwie w Ogroycu Getſemáńskim, drugá wigilia na ſromotnym iegoż odpráwiła śię poymaniu, trzećia w domu Annaſza, á czwarta w domu Kaifaſza, o wſzyſtkich tych czterech wigiliach mowić śię o Panu i Zbáwićielu naſzym może, iż nie tak chodźił po morżu: *Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans ſuper mare*, iáko ráczey, że w przepaśćiſtym bolach tonął morżu: *Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me.* Pſal. 63. Dźiwuie śię Hieronim Św. zaiadłemu żydoſtwu, że też i nad ſobą nocy oney nie mieli dyskrecyi: *Cerne ſollicitudinem Iudæorum in malum tota nocte vigilarunt, ut homicidium facerent.* Przypatrźśię powiádá wielkiey czuyności żydoſtwa tego, cáłą noc nie ſpáli, myśląc i radząc iakoby nayſprośnieyſzą śmiercią dawcę żywota zgubić mogli. Co za ſżaleńſtwo; dla tego w nocy nie ſpać, áby tym ćięzey Maieſtat Boski był obrażony, czynie doſyć ná złości ludzkiey, że go we dnie ludźie Bogá obrażaią, iáko śię ſamże Bog Wſzechmogący u Proroká ſwego żáli: *Jugiter tota die nomen meum blaſphematur.* Iſaiæ 52. Czemuż przynaymniey w nocy Bog od nas odpoczyńku nie má, kiedy tedy my rozumńi ludźie Bogá dobrotliwego tak we dnie iako w nocy obrážámy, przynáymniey wy nocy i dni nierozumne chwalćie Bogá i Stworcę ſwego: *Benedicite noctes & dies Domino.* Dan. 3. własność ieſt Niebá zoſtáwáć zawſze w biegu, nie tylko we dnie, ále i w nocy uſtawicznym:

Terra

Terra ſtat, Cælum autem ſemper movetur. I moie miſtyczne Niebo, nie bez biegu uſtáwicznego, w nocy i we dnie zoſtaie, nie dáło owe niezbożne ultayſtwo dłużey ná modlitwie báwić śię w Ogroycu Getſemańskim Panu IEzuſowi, ále go z Ogroycá do Annaſza, od Annaſza do Kaifaſza, pod czas ćiemney nocy, związanego przy licznych kagańcách i ogńiách, nie ták prowadźiło, iáko raczey wlekło niemiłośierńie. Dan. 3. w wodach unurżone Nieba być ogłaſza tenże Prorok Páński *Benedicite: aquæ omnes, quæ ſuper Cælos ſunt Domino*, i memu miſtycznemu Niebu Pánu IEzuſowi w owey z Ogroycá do Annaſza transmigracyi ochynąć śię w nurtách Cedrońskich przyſzło, kiedy go z moſtu w rzekę Cedron ultaie owi zepchneli, topiąc go i nurżaiąc w głembokich owych nurtách, gdźieſz śię ukochány IEzu wſzyſtek będąc zmoczony uſuſzyſz? *Ignem ſui ameris accendat Deus in cordibus noſtris*, w znieć i zapál w ſercách naſzych ogień miłości twoiey świętey, á w nich śię rácz uſuſzyć. To słowo Anna albo Annas, tłumaczy śię między inſzemi tłumaczeńiámi *miſericors* łaskáwy, miłośierny, toć ś ę podobno według tego imieńia ſwego łaskawie i miłośierńie obeydźie Annaſz z Panem IEzuſem naſzym, nie pomńiał widzę Annaſz ná to, że śię z imienia zwał miłośiernym *Annas Miſericors*, bo śię nader ſurowym ſtawia Panu naſzemu, zaśiada na ląd, ná inquizycyą nader ścisłą, pytaiąc śię pilnie o nauce, o Uczńiach

Pana naſzego, ále to ieſzcze mnieyſza, że ſię Annaſz ſurowym ſtawia Panu naſzemu, bo był Sędźią Biskupem, Przełożonym, to większa, że słuſzka ieden żadney nie maiąc nad Panem IEZUSEM juryzdykcyi, náwet żadnego nie maiąc rozkazu od Annaſza ſromotny i ćięſzki policzek wyćiął IEZUSOWI Panu. *Unus aſſiſtens Miniſtrorum dedit Alapam IEsu.* O! Smiałoſći niesłychána dác w gębę nie ográniczonego Máieſtatu Pánu Niebá i źiemi. Podńiosł był prawdá Moyżeſz rękę ſwoię ná Niebo, lecz nie ná iáką obelgę Niebá, ále áby był Niebo do pomſty nád Egipćyany przywiodł co nieták z woli ſwoiey, jáko ráczey zrozkazu i woli Boskiey uczyńił: *Dixit Dominus ad Moyſen, extenae manum tuam in Cælum, ut fiat grando in univerſa terra Ægypti ſuper homines, & ſuper jumenta, & ſuper omnem herbam agri.* Exod. 9. Temu záś Ultáiowi iákom rzekł nie rozkazał Annáſz podńieść rękę świętokrá[illegible] na Niebo moie Miſtyczne Páná i Zbáwićielá, á wżdy ták ſrogi i ſromotny wyćiął iemuſz policżek. Piſze S. Wincencyuſz Ferrerius, iż ták ćięſzki policzek wyćiął był niecnotá ow Pánu IEżuſowi, iż ſię twarz IEzuſowa wtył od oblicza Annaſzá obrośiłá: *Tanta vi illa Alapa incuſſa ut faciem Chriſti ad Annam converſam in alteram intorſerit partem.* Grożił ſię niegdyś Ian Huſs Herezyárchá będąc zá rozśiewánie błędow heretyckich z P[illegible] wygnánym ná Kośćioł S. Rzymski mowiąc ſżalenie

leńie: Wytnę ia w krotce táki policżek kośćiołowi Rzymskiemu iż po nim we ſtu lat śinośći niezbędźie. Iuż ſię po więcey, niż tyśiąć i kilká ſet lat liczy, iáko ow nie cnotá Pánu IEzuſowi policżek wdomu Annaſżá wyćiął á wzdy ieſzcze znák i śiność tegoż policżku świętokráckiego po dźiś dźień ná Weronice to ieſt ná owym świętym płotnie ktorym Swięta Weroniká Pánu IEzuſowi Krzyz dźwigaiącemu Nayświetſżą twarż iego otarłá, po dźiś dźień mowię widźiec ſię dáie. Swiadczy Auguſtyn S. że po wſżyſtkim páłacu Annaſżowym słychác było chucźnie świętokrácki ow policżek, álbowiem policżek ow niegołą ręką wyćiął Pánu IEzuſowi ow Ultay; ále ręką uzbroioną, záczym ſię wſżyſtkiezęby były obruſżyły, twarz wſżyſtká nayświętſża krwią ſię zálałá, lunełá ſię krew Przenayświętſża z oczu, z noſá, i zuſt IEzuſowi Pánu, mogłeś [illegible] en czas mowić nayboleśnieyſzy IEzu: *Gravata eſt ſuper me manus tua.* Pſal. 31. Ach! toć mi ćięſzka ieſt ręka twoia ſługo niezbożny. Tak ia rozumiem, że tenże policżek świętokracki nawet w Niebie słychać było, á nie tylko po wſżyſtkim páłacu Annaſza, niechże nas tak chuczny i głośny policżek ze ſnu grżechu obudźi: *Homo cum dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum.* Prov. 6. Zaſypiać temu nie każe Salomon, ktoby ſię w czyich uśidlonym być baczył ręku: *Incidiſti in manum proximi tui, ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ,* wpadłeś o słodki moy IEzu wrękę

nie

nie lutośćiwą złośliwego sługi tego: *incidisti in manum crudelem* á wpadłeś dla mnie grzeszníká á toć mi zásypiáć w grzechu niegodźiśię *incidisti in manum, ne dederis somnum oculis tuis.* Pomniąc Pan' IEzus iáko niegdyś Uczńiow swoich náuczał ochotńie nádstawiáć twárzy ná káżdy policzek: *Si quis te percusserit in una maxilla prebe ei alteram.* Mátt. 5. ieżli was Uczńiowie moi wgębę uderży z iedney strony drugi mu nádstawćie, pomńiąć mowię ná tę náukę swoię Pan IEzus odebrawszy w domu Annaszá srogi policzek, nie ták z iedney strony twárzy swoiey nayświętszey, iáko ráczey w twarż zupełną gdy ow policzek ná wszystkiey iego nayświętszey znác było, znowu teyże twárzy swoiey w domu Káifaszowym, gdyby ieszcze komu godnemu ale iedney hálástrze i ultáystwu nádstawia dla miłośći Człowiecze twoiey: *Et ministri Alapis eum cedebant.* Nie dosyć było że Páná nászego owe ultaystwo policzkowáło, ále się też z niego náśmiewáło, wołáiąc ná niego: *Prophetiza nobis Christe, quis te percussit,* prorokuy nam Chryste kto ćię znas uderzył. Iob. 16. Záli się tenże pácyent Páński ná nieprzyiáznych sobie, że go nie tylko pogębkowáli, ále też i słowy oraz lżyli: *Aperuerùnt super me ora sua & exprobrantes percusserunt maxillam meam,* dopieroż ná owe Ultaystwo Pánu i Zbáwićielowi memu bárdźiey się żalić trzebá było na Ultáie owe, ktorży go gdźie bárdźiey lżyli i pogębkowáli, ále iáko

ale iako ćierpliwy, nic nie mowi, áni sarká, wiele też pogębkow ná ow czás Pan IEzus odniosł od ultaystwa owego swawolnego, *Liraus lib. 2. de imitatione Christi patientis,* tyśiąc owych policzkow liczy: *Satis namq; quod olim docuerat, comprobavit exemplo, cùm Divinissimum vultum paulopost mille alapis colaphisq; præbuit violandum.* Czego powiádá inszych przed tym nauczał, to nad sobą dozwolił ultaiom owym praktykować, gdy ieden w domu Annasza odebráwszy policzek; tyśiąc policzkow w domu Kaifasza odbiera. Anzelm zaś Swięty świádczy, iż ostátek owey opłákáney nocy na ustáwicznych świętokráckich policzkách ultáystwo owe strawiło: *Nox insomnis tota ducitur, nulla prorsus requies ipsi præstatur, alapis & colaphis innocens mactatur.* O! widoku żałosny, *a manibus quas ipse formavexat, alapas accipit,* tymisz rękámi niezbożnemi ktore samże Chrystus iáko Bog i Stworcá uczyńił, zostáie policzkowány, lámentuie Efrem: S. Serm: de Pássione chcąc demonstrować miłość swoię niepoiętą ku człowiekowi Bog dobrotliwy, tymi ie oświadcża słowy: *Ecce in manibus meis descripsi te* Isai: 49. O tom ćię człowiecze ná ręku moich nápisał, coż zá affekt wzáiemny Bog zá tę miłość swoię niewysławioną od ludźi odbiera, oto rękámi ludźi niezbożnych policzkowánym zostáie: *a manibus quas ipse formaverat, alapas accipit.* Czytaj w żywoćie laná Bożego Fundatorá Zakonu Bráci[illegible]

śiernych chorym usługuiących, ten Swięty gdy iednego w Gránaćie mieśćie młodźiana do podeyzrżánego ná obrázę Bogá idącego domu poſtrzegł, w ulicy go teyże potkawſzy prośił go z wielkim áffektem, áżeby tám pomńiąc ná zbáwieńie ſwoie ńie ſzedł, młodźián ow rozgńiewány poczźńie Mężá Swiętego o owę importuńizácyą ſrogo fukáć i łáiáć, i gdy śię ná niego zámierzył chcąc mu dáć w gębę, Ian pobożny ochotńie mu twarży ſwoiey nádſtáwił, mowiąc: wolę że śię nádemną páſtwić będźieſz, ńiż że maſz Bogá dobro ńieskończone obrážić, i tyśiąc policzkow gotowem od ćiebie mile przyiąć bylebyś tám ńie ſzedł, źmiękczył śię roſpuſtny ow młodźian ták heroicznym Mężá Bożego áktem i názad śię do domu właſnego wrocił. Byłá ták ſzczęśliwa Ianá S. ná tyśiąc policzkow rezolucya, iż w ſtręt od grzechu w ſwawolnym młodźiańie ſprawiłá. niech że i w nas ten skutek tyśiąc policzkow ktore P. IEzus w domu Káifaſzowym odńioſł, ſpráwią; ábyśmy iuż od tąd Máieſtat Boski żadnym zwłaſzczá śmiertelnym ńie obrážali grzechem ńiech nas ow huk i ſżeleſt tyśiąc policzkow ze ſnu grzechu i złych náłogow obudźi: *Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum.* Kurá po puł nocy piańie ludźi ze ſnu twárdego budźi: *Surgamus ergo ſtrenue, gallus jacentes excitat, & ſomnolentos increpat*, ſpiewa kośćioł S. w Hymńie Niedźielnym. Piał i w domu Káifáſzowym nocy owey kur pokil-

po kilkákroć, iednákże ńikogo nie obudźił, bo od ſámego Káifaſzá żaden z domowńikow iego, nocy owey ńie ſpał, wſzyſcy noc owę ná morderſtwie, bićiu, ſzyderſtwách, z Páná náſzego ſtrawili, iákom iuż powiedźiał; według ſentymentu Anzelmá S. *Nox inſomnis tota ducitur, nulla prorſus requies ipſi datur, alapis & colaphis, innocens mactatur.* Ale co mowiſż Anzelmie S. iż owe ultayſtwo cáłą noc ńie ſpało? ſpáło i dobrże. Auguſtyn S. owę chytrość żydowską gdy żołńierże ſtrzegący grobu Páná IEzuſá, námawiáli ábyśię śpiącemi udawáli, twárdym i głębokim ſpáńiem zowie: *dicite quia vobis dormientibus venerunt Diſcipuli ejus & abſtulerunt eum, dormientes teſtes adhibes, vere tu ipſe dormiſti, qui ſcrutando talia defeciſti.* w podobnym letargu twardym wſzyſtek dwor Kaifaſzá z ſámym że nocy owey leżał, ſpáli wſzyſcy ſnem záwźiętośći i okrućieńſtwá, ták okrutnie i ſroga tńie cáłą noc páſtwiąc śię nád ńiewinnym Pánem náſzym, a co większa że też i z Uczńiow IEzuſowych pierwſzy Piotr S. w domu tegoż Káifaſzá nocy owey w ćięſzki záprzeńia śię Paná ſwego wpadł był letarg, átoli chwałá Bogu że go ow kur piańiem ſwoim z tego ſnu twárdego obudźił: *Continuò gallus cantavit & recordatus eſt Petrus verbi IEsu quod dixerat: prius quam gallus cantet ter me negabis, & egreſſus foras flevit amare.* Coś podobnego czytam ná Rok. 1282. w rocznych dźieiách kośćielnych, Błogosłáwiony Torellus Puſtelńik

Vallis umbroſæ, ten S. z młodu wielce był roſpuſtny, pewnego czáſu gdy pod czás roſpuſty ná rámię iego kur z grzędy zleciał, i trzykroć zápiał, podobnaſz ná ńiego iáko i ná Piotrá S. Apoſtołá w momeńćie pádłá życia Mátámorphoſis, bo ſię owym kurá pianiem ze ſnu złego ſumńieńia nagle obudził, i odmieńił, á ná puſzczą głęboką udawſzy ſię, tám lat ſześćdźieśiąt ná puſtyńi pokutował w wielkiey życia oſtrośći, ten o godźińie śmierći ſwoiey od Áńiołá był upewńiony, ktoremu dzwony ſáme po śmierći requiem wydzwońiły. Łukaſz S. Ewángeliſtá piſże: że pod czás piańia kurá owegoſz Pan IEzus ná Piotrá S. był weyzrzał, i ták ſię Piotr S. w momeńćie do pokuty S. udał: *Converſus Dominus reſpexit Petrum & egreſſus foras, Petrus flevit amare.* Oczy IEżuſá miłośierne ktoreśćie weyzrżeńiem ſwoim Piotrá S. ze ſnu grzechu obudźiły weyzrżyićież i ná mńie nędznego grzeſzńiká á obudźćie z letárgu tego ńieſzczęśliwego: *Aſpice in me & miſerere mei.* Pſál. 118. Weyzrzey ná mńie o IEzu łáskáwy á uczyń miłośierdźie ze mną Amen.

KAZA-

KAZANIE IV.

Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum, non evigilabit, nec conſurget de ſomno ſuo. Job 14.

ROzważáliśmy ſobie S. M. przez trzy przeſzłe Páſſye noc ową opłákáną, ktorą Pan IEzus záczązwſzy w Ogroycu Getſemáńskim w domu Káifaſzá, żadnego ſenku ná oczách nie máiąc zákończył, więc iuż tá noc opłákána minełá: *Nox præceſſit dies autem appropinquavit* ad Rom: 13. Minełá mowię noc ową, nádſzedł dźień iákiś? oto dźień oſtátńi życia IEzuſowi memu, á naſz też dźień oſtatńi kátolicy moi kiedy nádeydźie? Rozmyślaiąc pewnego czáſu S. Germánus Biskup, ktorylitež dźień oſtátńi iego będźie, uſłyſzał głos wołáiący ten z Niebá: *Quinto Calendas Junij*, to ieſt 29. dńiá Májá umrżez Biskupie, i nápiſał dźień ow ſwoy oſtátńi nád łożkiem ſwoim: *Quinto Calendas Junij*, uſtáwiczńie pozew ow poki żył wſtáiąc z łożá i ſpáć idąc, codźienńie czytał. My záś że ńie wiemy, ktery

ktory náſz dźień oſtátńi będźie, przeto piſżmy ſobie nád łożámi nálżemi, owe Páná i Zbáwićielá náſzego słowá: *Neſcitis diem neq; horam* ńiewiećie dńiá áni godźiny wáſzey oſtátńiey. Nádſzedł powtarżam znowu oſtátńi dźień IEzuſowi memu, zwyczayńie gdy dźień náſtáie záświta, ieden drugiemu dńiá dobrego życzy, memu záśIezuſowiP. przy tym poránku dńiá dobrego nieśmiem powiedźieć, bo ten dźień oſtátńi ná iednych mękách, bolách, i kátowńiách trawić przyidźie IEzuſowi memu. A u mego też Quádrágezymalnego Oſpálcá co śię dźie ie? czy dźień czy noc ieſżcże. Noc i w dźień ten oſtátńi IEzuſá mego ſpi w iák naylepſżą, czeka poki śię to Niebo moie miſtyczne ńie skruſży: *Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atterátur Cælum.* Iák że znowu dńiá tego iuż oſtátńiego budźić tego o IEzu ukochány będźieſż Oſpálcá? S. Lucyáná iáko czytam; *in Anno Caleſti.* S. Gámáliel Męczeńńik rozgą złotą obudźił ze ſnu, oznáymuiąc mu o mieyſcu gdźie leżáło Ciáło iego z męczone, oraz i Szczepáná S. Nikodemá i Abiboná Męczeńńikow Swiętych, podobnym ſpoſobem budźić zámyśla Pan IEzus Niebo moie miſtyczne oſpáłego grześńiká, to ieſt rozgą ále gdźie dáleko drożſżą niż złotą; bo rozgą krwią Nayświętſżą o ſwoy grźbiet zbroczoną.

Excytácya tá czwarta ńiechay będźie.

Ad Majorem DEI Gloriam.

Odbie-

ODbiera ten od Iutrżeńki ſawor Niebo to materyalne, iż ie z nocnych rozwięzuie umbrow: *Aurora Cælum purpurat, à nocte noctem ſegregans, Præco diei jam ſonat, jubarq; ſolis evocat. Hoc excitatus Lucifer ſolvit polum caligine.* Toć taką rzeczą i moie Miſtyczne Niebo IEzus náysłodſzy, za weyśćiem teyże Jutrzeńki, z niewolniczych więzow, powrozow, i żelaſnych łáńcuchow odwiązanym i wolnym zoſtáńie, *Aurora Cælum purpurat, ſolvit polum caligine*, bynaymniey i owſzem w tychże więżach, powrozach, i łańcuchach przyprowadźili ráno na Rátuſz Ierozolimski owiſz ultaie Pana Naſzego, i związanego oddali w moc i ręce Poncyuſza Stároſty: *Mane autem facto, conſilium inierunt omnes Principes Sacerdotum & ſeniores populi adversùs IEsum, ut eum morti traderent, & vinctum adduxerunt, eum & tradiderunt Pontio Pilato Præſidi.* Matt. 27. Przynaymniey my grześnicy z więżow i powrozow, ktoremiśmy Paná IEzuſa związáli rozwiążmy, wieleśmy śię bowiem grzechow dopuśćili, tyleśmy powrozámi Pana IEzuſa zkręmpowali, z kąd śię ná nas u Proroka Páńskiego uskarżá: *Funes peccatorum circumplexi ſunt me.* Pſal. 118 Powrozy grześńikow mńię ścisle związáli, odwiążmy iż przy weyśćiu iuż Iutrzeńki: Niebo to naſze miſtyczne: *Aurora Cælum purpurat, ſolvit polum caligine.* Swięta Cecylia w więźieńiu dlá Chryſtuſa zoſtáiąc, gdy iutrzeńka weſzłá ná żołnierże śiebie ſtrżegące z wielkim głoſem

ſem zawołała: Ey żołnierże Chryſtuſowi porzuććie ſpráwy ćiemnośći, á obleczćie ſię w zbroie świátłośći: *Dum aurora finem daret Cæcilia exclamavit: Eja milites Chriſti abijciamus opera tenebrarum & induámini arma lucis.* Temiſż słowy i ná nas oſpałych grześńikow związany Pan i Zbáwićiel naſz woła: O to iuż iutrżenka weſżła, noc mineła, obudźćieſż ſię tedy z letargu waſzego grześnicy, porzuććie ſpráwy ćiemnośći, á obleczćie ſię w zbroie świátłá. Przećięć chwáłá Bogu, że ſię przy owym weyśćiu iutrżenki w ow mowię poranek, ktorego żydoſtwo związanego Páná IEzuſa Stárośćie Poncyuſzowi oddáli, *Mane autem facto &c.* obudźił nie co ze ſnu złośći ſwoiey Iudáſż zdraycá Apoſtoł, bo tudźieſż záraż te słowá o nim kłádźie Mattheuſz Sw-*Tunc videns Judas qui eum tradidit quod damnatus eſſet, panitentia ductus retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum dicens: peccavi tradens ſangvinem juſtum.* Widząc tedy Iudaſz, ktory go wydał, iż go żydźi ná śmierć przed Piłatem oſądźili, pokutą wzruſzony odńioſł trzydźieśći ſrebrńikow Xiążętom Kapłáńſkim, mowiąc: zgrzeſzyłem przedaiąc krew ſpráwiedliwą. Pokuta ieſt to iedne ze ſnu grżechu powſtánie i obudzeńie, ále iákieſż mi to Iudaſza było ze ſnu obudzeńie? kiedy obudźiwſzy ſię nieco, z nowu w letarg deſperácyi zapadł. Pokuta ta, tylko według Auguſtyna S. ieſt prawdźiwa, i Panu Bogu przyiemná, kiedy żáłuiąć zá grżechy, iuż ſię więcey

cey do nich niewrácaſż, iuż więcey Bogá nie obrážaſż. Uczony Barradas w tym tę pokutę i ſpowiedź Iudaſza zdraycy gańi, iż ſię nie przed náleżytym ſpowiedńikiem owegoz świętokractwa ſwego ſpowiadáł, á przedkim że ſię miał ſpowiádáć? o to przed ſamym naywyżſzym Biskupem, Pánem i Zbáwićielem náſzym: *Reſervatum eſt hoc peccatum Summo Pontifici Chriſto, non poſſunt te abſolvere Iudæorum Pontifices.* Darmoś ſię Iudaſzu do żydowskich po rozgrżeſzeńie udał Arcykapłánow, ſamemu tylko grzech twoy rezerwowany był Chryſtuſowi: *Non dicet hic Pontifex quid ad me tu videris, ſed dicet ſanguinem juſtum quem tradidiſti pro peccato tuo effundam:* Nie rzekłby ći tego Iudaſzu Chryſtus, co ći Kapłáńi żydowſcy powiedźieli, á nam co do tego, żeś krew ſpráwiedliwego przedał, tyś ſam ſobie winien, ále by ći rzekł nie roſpaczay o miłośierdźiu moim Boskim nieskończonym Iudaſzu krew te, ktorąś przedał ná zgładzeńie grżechu twego, wnetże ná krzyżu z Ciała mego wylać dopuſzczę. Przyznano niegdyś Wielkiemu Alexandrowi, że cáłe niemal Niebo zágarnął rękami ſwemi: *Una manu orientem & altera occidentem tenes.* To ſzczere było podchlebſtwo, ále to práwda, że Niebo moie Miſtyczne Pána i Zbawićiela mego Pontius Piłat Staroſta poymał i zchwytáł: *tunc ergo apprehendit Pilatus IEſum.* Ioan. 19 Poymanie to Pana Naſzego ze trżech okoliczności ſromotne i boleśne

było náyprzod, iż był ſromotnie w oczách wſzyſtkiego ludu obnażony, powtore, iż był iáko złoczyńcá wierutny do pręgierża słupa kámiennego (przy ktorym ſamych tylko złoczyńcow chłoſtáno) przywiązány; po trzećie, iż był áż ná śmierć uśieczony i ubiczowány: *Tunc ergo apprehendit Pilatus IEſum & flagellavit eum.* O! coż eś ná ten czas ukochana Matko Boska pomyśliłá, patrząc ná owe ſromotne Syná ſwoiego ukochanego z ſzat obnażeńie, á ktoráby tak opoczyſta ná ſercu Mátka była, żeby śię żalem nie wzruſzyłá ná podobny widok; gdy by kto w oczach iey Maćierzyńskich Syná álbo Corkę ſromotnie z ſzat odźierał, dopieroż Matká Boska większy gdźie żal na ſercu ponośić muśiáłá, patrząc ná ták ſromotne Naymilſzego Syna ſwoiego, w ktorym śię nad wſzyſtkie pomyślne rodźićielskie affekta kochálá z ſzat obnażeńie.

Daniel 3. Gdy owe trzy Swięte Páchołętá w piec ogńiſty wrzucono, zeznáie literá S. że śię ich naymńiey ogień ńiedotchnął áńi záfráſował: *non tetigit eos omnino ignis, neq; contriſtavit*, w czym że to ńie záfráſował? Odpowiádá Hugo i inni: *nam ſi veſtibus conſumptis corpora eſſent illæſa, maxime contriſtarentur ob denuntiationem illam*, w tym powiádá owo troie páchołąt ogień ńie záfráſował iż ich z ſzat ńie obnážył przepuſzczáiąc iáko ćiáłom świętym ták i łzátom. Mieli ten reſpekt od ogńiá ńierozumnego owe Pachołętá ńiewinne, mowi Chry-

Chryzoſtom S. iż dla ich wſtydu i podćiwośći ochronieńia; ſzat ná ńich ńie ſpalił: *Veſtibus ob Sanctorum honeſtatem ignis pepercit.* Nie miał ći tego nád ſobą względu od rozumnych ludźi ńiewinny moy IEzus, będąc od ńiewſtydliwego żydoſtwá w oczách wſzyſtkiego ludu obnážonym. Ná twarz święty Oryngi Pánny i zakonńicy iuż zmarłey ná kátafálku w kośćiele złożoney, gdy iedná ńiewſtydliwa ńiewiáſtá wſzetecznym okiem weyzrżáłá, cud wielki Pánná święta ńie mogąc zćierpieć oczu ńiewſtydliwych; velum zakonne w trunńie leżąc ná twarż ſwoię z głowy ſpuśćiłá. Ieżeliż tę świętą Pánnę urażáło owe ńiewſtydliwey białogłowey ná twarz ſwoię weyzrżeńie, dopieroż ukochány moy IEzus bárdźiey boleć ná ſercu muśiał, widząc ná nágość Ciáłá ſwoiego nayświętſzego wſzyſtkich oczy obrocone. Swiętey Brygitćie obiáwiłá byłá Pánná Przenayświętſza że iako go porodźiłá ták wſzyſtek obnážony ſtał przy słupie we ſrzodku tłumu ludźi ńiezliczonego żadnego ńie máiąc zákryćia: *alligatus autem nihil omnino operimenti habebat, ſed ſicut natus eſt ſtabat & patiebatur erubeſcentiam nuditatis ſuæ*, i ńieźmierny wſtyd ponośił z obnážeńia ſwego. Niebo to máteryálne obłokámi ręká Boska okrywa iáko iednemi zasłonámi: *Operit Cælum nubibus* Pſal. 146. A Niebo moie miſtyczne ták ńie wſtydliwie od ludźi niewſtydliwych obnážońe zoſtáie. Wiem dobry Iezu że ná ſądźie twoim ſtráſznym wy-

mawiáć będźieſż tym, ktorży ná lewey ſtroníe ſtać będą *Nudus eram & non cooperuiſtis me*, nágim był á níe odźialiśćie mnię, widźiſż że tu kogo z nas ktoremu toż wymawiáć będźieſż: *Nudus eram & non cooperuiſti me*, nágim był á níe przyodźiałeś mie. Przebog Kátolicy! okrywaymy w ubogich nágiego Chryſtuſa, áby nas o tę níelitość ná ſądźie ſwoim níe ſtrofował. Niebo ná kolumnách złożone być opowiáda Iob ſpráwiedliwy, ktore przed Pánem Bogiem drżą od ſtráchu: *Columnæ Cæli contremiſcunt & parent ad nutum ejus* Iob. 26 Moie záś Niebo miſtyczne IEzuſa mego do kolumny pręgierżowey bacżę być przywiązáne ſromotníe: *Alligatus ſlabat nudus ad columnam*: Już nam widzę ludźie ſzukáć Niebá níe trzebá, *Quærite primum Regnum Dei & hæc omnia adjicientur vobis*, mamy ie przed oczyma ná náſzemi ná źiemi do kolumny Ierozolimskiey przywiązáne: *Alligatus ſtabat nudus ad Columnam*, Wárowníe widzę zchwytał IEzuſa mego Piłat níezbożny: *tunc ergo apprehendit Pilatus IEsum* kiedy go ták śćiśle do pręgierżá przywiązał, ále co po tey apprehenſyi náſtąpiło, ſłuchaymy: *& flagellavit*, i ubicżował go, á cży ſię godźiło níezbożny ſędźio Páná wolności níewolníczemi oſieć rozgámi. Podníoſł był prawdá Moyżeſż, *Virgam in Cælum* Exod. 9. lecz nie ná ukaráńie Niebá, záś na miſtyczne moie Niebo iuż níe iednę rozgę, ále rozg ſmágłych wiele chcąc ie skruſżyć i zetrżeć do ſzczętu: *donec*

nec atteratur Cælum. złość dobywa pogáńska *Congregata ſunt ſuper multa flagella peccatoris*. Pſal. 34. wiele rozg ná mńie zgromádźiłá níepráwość grżeſżńiká, żali śię u Proroká ſwego IEzus moy níewinny. Hieroným S. czyta *Collecti ſunt adversùs me multi percutientes, multi flagellatores*, zeſżło śię i zgromádźiło, przećiwko mńie wiele kátow, wiele biczownikow.

Swiadczy w ſwoich rewelácyách S. Márya Mágdálená de Pázźiś kármelitánká od Urbáná VIII. kánońizowana że od 60. Mężow zdolnych i ſilnych był Pan IEzus biczowány, ná zamion; to ieſt gdy śie iedná para kátow zmordowáłá, druga náſtępowáłá, było tedy táką rżeczą par kátow Páná IEzuſa biczuiących 30. O! iákożeś dobry IEzu mogł wytrzymáć rąk ták wiele ńe lutośćiwych! Zá pierwſżym ćięćiem iáko obiáwiłá S. Brygitćie Pánná Przenáyświętſża w poł śię ná grżbiećie IEzuſowym Ciáło aż do kośći rozdárło dla głębokich rozg ćierńiſtych głogow, *ad primum ictum ego quæ adſtabam propinqua*; *vidi Corpus ejus flagellatum uſq; ad coſtas ita, ut coſtæ ejus nudarentur*. leżeliż S. M. pierwſże ćięćie ták okrutníe skáleczyłoIEzuſa coż inſże? ktorych (iáko było obiáwiono S. Bernárdowi z Niebá) 6666. śię liczyło. Daymyſż to że tylko ſześći kátow (według zdáńiá Hieroným S.) Páná náſżego biczowáło, z ktorych dwá ćierńiem oſtrym ćiáło Páná naſżego níe ták bili iáko ſżárpáli, po tych, dwá ſzyplá-

ſtemi biczowáli ſurowcámi, to ieſt tęgiemi rżemieniámi, ná oſtátek dwá náyokrutńieyśi záoſtrzonemi ná końcách żeláznemi łáńcuſżkámi; prawdźiwie według Pſálmiſty Páńskiego: *Supra dorſum meum fabricaverunt peccatores*, oráli ćiáło IEzuſowe, kładę ſłowá Hieroným á S. *Sex carnifices accedunt, duo eorum Virgis ſpinoſis, duo loris nodoſis; duo catenis ferreis, ungvibus terminatis aduncis cædebant*, ktory to ſentyment Hieroným á S. naymńiey ńie ieſt przećiwny rewelácyi S. Máryi Mágdáleny de Pázziś bo śię do owych pryncypálnych kátow ſześći ichże właśńi chyclikowie po ich zmordowáńiu przymięſżáć mogli, ktorych iáko w ták ludnym Mieśćie wiele śię liczyć mogło. Nápiſał o świętych Męczeńńikách Cypryan S. że ráczey ránom rány a ńiż ćiáłom Męczeńskim zádawáło pogáńſtwo: *torquebantur in ſervis Dei non membra ſed vulnera*, więcey ia o ukochánym Zbáwićielu moim mowię: iż ńie ták rány iáko ráczey kośći z ćiáłá oſute i odárte kátowáło i biczowáło owe ták liczne kátoſtwo: *Flagellabantur non tam vulnera quam oſſa*, ná co przed tym Prorockim okiem Iob ſpráwiedliwy pátrżył: Iob. 33. *Tabeſcet caro ejus & oſſa ejus quæ tecta fuerant nudabuntur.* Wytryſkiwáłá ná ten czás z ćiáłá IEzuſowego krew Nayświętſżá iáko z iákiey fontánny, ktora ńie tylko ow słup kámienny zákrwáwiłá byłá, ale też i ſámo powietrże, zeznáie Bernard S. *tam dire flagellatus eſt Dominus ut ſan-*

ſanguis ejus ſurſum in æra reſultaret. Náwet zbroczyłá byłá táż krew Nayświętſża IEzuſowa, ręce, ſżáty, obuwia kátow ńiezbożnych, ktorży práwie brodźili we krwi IEzuſowey, gdyż z rozg, z dyſcyplin tudźieſż i z ran IEzuſowych ſtrumieńiámi ná źiemię krew Swięta ściekáłá.

Kiedy S. Epimáchá Męczeńńiká Chryſtuſowego w Alexándryi ná kátowńi oſękámi żeláznemi drápáno, pryſnełá trefunkiem kroplá iedná krwi Męczeńskiey w oko záślepione iedney Páńienki, ktora śię owym torturom z wielką kompáſſyą będąc ná drugie oko zdrową przypátrywáłá, i ledwo co kroplá krwi owey Męczeńskiey ná iey chorą zrżeńicę pádłá, ná tychmiaſt przeyzrżáłá. Stráćiłeś oſpáły grżeſżńiku wzrok ná duſży, záńiewidźiałeś práwie od ták wielkiego oſpálſtwá twego ták długo w grżechach i złych nałogách leżąc, ńie widźiſż iáko około ćiebie czárt záskákuie, czuwáiąc ná duſżę twoię; żeby ią do piekłá porwał: *Adverſarius veſter diabolus tanquam leo circuit, quem devoret* 1. Petr. 5. Przyſtąpże záślepiony oſpálcże do ſłupá, o ktory śię rżęśiſte krwi IEzuſowey przy okrutnym biczowáńiu obijáią krople, á zaſż ktora kroplá krwi iego naydrożſżey ná duſżę twoię pryśńie, á ták przeyzrżyſż nędźniku.

Swiádczy w ſwoich rewelacyách Brygitta Św. że gdy śię ták okrutńie owi záiuſżeńi kaćiá nád Pánem IEzu

IEzuſem páſtwią, ieden z żołnierży Rzymskich wrodzoną kompaſsyą wzruſzony záwoławſzy ná nich: *Nunquid interficietis eum non judicatum?* Iżáli ieſzcze nie osądzonego ná śmierć zabić chcećie? dobył miecza i przećiął poſtronki, ktoremi był Pán IEzus do pręgierża przywiązány, á zatym władzy żadney w nogách nie maiąc; pádł z wielkim impetem na bruk kamienny, co iednak owym zaiuſzonym kátom nic nie pomogło, bo go i ná bruku leżącego śiekli i bili. Ach! ſpáły grześniku iuż ćię by też mogł ten ćięſzki Niebá Miſtyczńego IEzuſa mego na bruk kamienny upádek ze ſnu twego obudźić: *Homo cum dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum.* Zápátruiąc śię Auguſtyn S. ná Páná IEzuſa przy nogách kátow owych okrutnych leżącego, z wielkim záźiwieńiem mowi: *Proh dolor! jacet in terra extenſus ante hominem Deus.* O! żáłoſny widoku, leży ná źiemi przy nogách niezbożnych iednych kátow, Bog Stworcá Pan Niebá i źiemi. Proſźę was N.S.M. chćieyćieſź Páná IEzuſa ná tym kámiennym bruku podńieść i podźwignąć, rzeczećie: á iákoż go podńieść mamy? porádźę ia wam: widuiećie więc ubogich ládá gdźie po ulicách ná bruku w bárłogu, w gnoiu leżących, kogo tedy ná to ſtáć może niech ubogiego tákiego z bruku do ſzpitalá záńieść rozkaże, á tym ſámym aſſekuruię pod przyśięgą; Páná IEzuſa ná bruku leżącego przy pręgierżu Ierozolimskim podńieśie.

Zápá-

Zápatruiąc śię pewnego czáſu Tereſſa S. ná Obraz Páná IEzuſa ubiczowánego od słupa odćiętego; na bruku kámiennym we krwi własney leżącego, ſama śię też ná pawiment przy owym obraźie rzućiła, i płacząc rzewliwie długo przy nogách iego: z wielkim affektem wołáłá: nie wſtanę dotąd od Nog twoich Nayświętſzych o! IEzu moy kochany, poki tych dwoch łásk twoich świętych nie użyczyſz: Nayprzod proſzę ćię o łaskę, áżebyśmi wſzyſtkie grzechy moie, ktoremi ćię dotąd obrażáłam odpuśćił, powtore ćię proſzę o łaskę, w łaſce twoiey potwierdzeńia, żebym ćię iuż od tey minuty żadnym nie obraźiła grzechem: i uprośiłá ſobie na ten czas dwie owe łaski u IEzuſa Pana. Zaklinam was S. M. przez zbawieńie duſz waſzych, áżebyśćie z tego tu Kośćioła dotąd nie wychodźili, pokibyśćie wprzod z tą S. Seraficką Panną do nog IEzuſa affektem przynaymniey i skruchą nie upadli. Ale czegoż śię oćiągać: *Venite & procidamus ante Dominum:* noc, podźmy wſzyſcy hurmem i upadniymy z płaczem do nog Pana, ktory nas ſtworzył, i odkupił krwią ſwoią naydrożſzą: *Ploremus coram Domino, qui fecit nos,* á ſupplikuymy gorąco do Majeſtatu iego Swiętego, z tąż Seraficką Panną, áby nam całego żyćiá naſzego, grzechy náſze odpuśćił, y dał łaskę ſwoię świętą, áżebyśmy go iuż od tąd nie obrażali. Day to BOZE.

Amen.

KAZANIE V.

Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum, non evigilabit, nec conſurget de ſomno ſuo. Job 14.

DAwne ieſt u Polakow przysłowie, zle w koroníe lepiey w czapce, iákoż wierzę ia temu, bo korona ſpać nawet nie da temu, kto ią ná głowie ſwoiey noſi, ſmacznıey i beſpieczníey ubogi chłopek w ſwoiey lepionce ſwoiey ſię wyſpi; niż Monárcha w Koroníe. Mitrę tylko Xiążęcą ná głowie ſwoiey noſił Iob ſprawiedliwy: *eratq́ vir ille Magnus inter Orientales*, gloſſa ordinaria czyta *ditior*, słowem był tylko Xiążęciem á nie Krolem, *eratq́ Princeps inter Orientales*. Słuchaymyż co o ſobie powiádá, że ſpać nigdy nie mogł: *Cogitationes meæ diſſipatæ ſunt torquentes cor meum, noctem verterunt in diem.* Iob 17. Stefan Batory Krol Polſki wielkich zá panowánia ſwego zażywſzy trudow i przeciwności wielorákich, kazał Krolewską odmalować Koronę, z tą inskrypcyą: *ſomnum fugat*, ſen odpędza, dobry to widzę excytarz Koroná. Zażyię ia tego for-

telu

telu dńia dźiśieyſzego, ná obudzeńie ze ſnu grzechu oſpalca mego Quadrageſymalnego: *Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Calum*, budźić go będę tą twoią Chryſte Iezu ćierńiową koroną, y poſtąpię sobie z tym oſpalcem moim tak właśńie iako sobie niegdyś poſtąpiłá Iachel z Syſarą Hetmanem krola Chananeyskiego Iabina; w domu swoim twardo także śpiącym wktorego śkrońiach gwoźdź zelazny utopiłá: *Poſuit ſupra tempus Capitis eius clavum, percuſſumq́ malleo defixit in cerebrum* Jud: 4 Toz i ia dźis uczyńię oſpalcowi memu twardym ſnem grzechu zmorzonemu, utopię w głowie i w mozgu iego głęboko IEzusá mego ćierńiſtey korony oſtre głogi, a żasz śię przećię obudźi. Excytacya ta dźiśieyſza ńiechay będźie. Ad M. D. Gloriam.

POwiem wam S. M. nowinę, ńie tylko to w Polſzczę náſzey, ále też i w Ierozolimie ſtał śię związek Ichmośćiow Pánow żołńierży, iákiſż śię to w tey IErozolimie stał związek? wypiſuie go Máttheuſż S. *Tunc Milites Præſidis ſuſcipientes IEsum in prætorium congregaverunt ad eum univerſam cohortem*, żołńierże tedy Stároſty Poncyuſżá záprowádźiwſzy IEzuſá Páná do Ratuſżá zgromádźili do ńiego pułk cáły. Iák że ten wáſż związek mili żołńierże IErozolimſcy mam názwáć, iáko mam go utytułowáć, czy źwiąskiem świętym? *Sacroſancta Confederatio* czy ńiezbożnym? z dáć śię ná

pozor

pozor ten wáſż związek świątobliwy poniewaſż ſię do Páná IEzuſá gárniećie i zgromádzaćie: *Congregaverunt ad IEſum univerſam cohortem*, dałżeby to Bog żebyśmy y w Polſzcze náſżey o tákich związkách słyſżeli, iż ſię wſżyſcy co żywo do Páná IEzuſá gárną i zgromádzáią: *Congregaverunt ad IEsum univerſam cohortem*, dáł by to mowię P. Bog żeby i w Polſzcze náſżey tákie świątobliwe bywáły związki: *pro Deo, Fide, Legibus, & Patria*, lecz i w Ierożolimie iáko uważam, związek ow żołńierży Poncyuſzowych ńie był świątobliwy, bo ńie był *pro Deo*, ále *Contra Deum*, był przećiwko Pánu IEzuſowi, bo mu ten związek związał oſtrym ćierńiem głowę: *& Milites plectentes Coronam de ſpinis; impoſuerunt Capiti ejus.* Ioán. 19. Chwaliłemći tych żołńierży Ierozolimskich z litośći i pożáłowáńia nád Pánem IEzuſem moim ogłaſżáiąc wam N.S.M. z rewelácyi Brygitty S. iáko ieden z nich z kompáſſyi wrodzoney nád Pánem IEzuſem; powrozy ktorymi był do pręgierżá przywiązány brońią ſwoią przećiął żołńierską, ktorym poſtępkiem z rąk ńielitośćiwych kátow Páná IEzuſa wybáwił, odćiąłći był w prawdźie ow żołńierż Páná IEzuſa od słupá, ále iáką intencyą, dochodzę z tego ich okrućieńſtwá: *& Milites plectentes Coronam de Spinis; impoſuerunt Capiti ejus*, oto żeby ſię tęż i im ńie tylko kátom páſtwić nád Pánem IEzuſem doſtáło.

Plánety Niebieskie zowie literá S. żołńierżámi Niebá:

bá: *Militia Cæli*, áleć od tych żołńierży ma pokoy ſwoy Niebo, i owſżem go iáko iedne kámieńie drogie zdobią i oświecáią, lecż Niebo moie Miſtyczne P. i Zbáwićiel náſż miáſto ornámentu iákiego, wielką i ńie słycháną od tych żołńierży Ierozolimskich poniosł chánbę i kátowńią. Pierwſży ákt tey ſromotney koronácyi był, że go z ſżát iego iáko ultáie odárli, *exuentes eum*, á mili żołńierże Rżymskie Rycerſtwo a zaſż to káwálerską? ubogiego iákim był moy IEzus: *Ego vir videns paupertatem meam.* Ierem. 3. z ſżat odźierác i obnażáć, był ći też i Marćin S. żołńierżem, a wzdy ńikogo ńie ſżárpał, ńie odźierał, i owſżem do Ambiánu Miáſtá ubogiego nágiego w bramie leżącego; połowice płáſzczá orężem odćiąwſży nágość iego okrył. Ach! iáki ná ten czás ból uczuł słodki moy IEzus, gdy ſżáty zoczywſży z ńiego do ran przyſchłe krwią ſpiekłe gwałtownie zdźierano, ktobymi dał owych ſię ſżat IEzuſowych krwią iego Przenayświętſżą zlanych dotknąć z ową z chorżałą Ewángeliczną Mátroną, ábym zá ich ſię dotknieńiem nabożnym; ná duſży moiey mogł być uzdrowiony: *Si tetigero fimbriam veſtimenti ejus, ſalva ero.* Po ták ſromotney IEzuſa mego expoliácyi: *& exuentes eum* że ſię przed ſámym Poncyuſzem Stároſtą Pan IEzus krolem być wyznáł, iákoż ńim był rżeczą ſámą, w ſiermięgę iákąś ſżkarłátną obleklí go miáſto Purpury Krolewskiey: *Chlamydem coccineam circumdederunt ei.* Nie-

trzebáć było, mili żołnierże Ierozolimscy w tę zelżywą, IEzusa mego stroić łachmańinę czerwoną, á zasz nie widźićie, że od stopy nożney aż do głowy świeżo rozgámi będąc osieczony, Krwią się swoią Nayświętszą iáko iedną okrywał purpurą. Zapatruiąc się ná tę inwestyturę fromotną Anzelm S. z wielkim żalem mowi: *Quis est hic habens imaginem quasi Regis, & nihilominus servi despectissimi, confusione repletus; Regali purpura induitur, sed in ea potius despicitur quám honoratur.* A co to zá Krol? ktorego niby zá Krola maią, á iáko iednego niewolniká traktuią, kładą ná niego ná pozor Krolewską purpurę, nie ná uczczeńie; ale ná większy pośmiech i urągáńie z niego.

Pisze Cantipratanus lib. 2. Apum. w Toralćie we Flándyi; śiedmioletna dźiećina, imieniem Achas, tym postępkiem Mátkę swoię własną, do zbytńich odwiodł stroiow, pewnego czasu w Kośćiele stoiąc przy Mátce ten pobożny synáczek, postrżegłszy w Obráźie Pana IEzusa od stopy nożney, aż do wierżchu głowy: Krwią Nayświętszą zbroczonego; paluszkiem pokazywał Matce Pana IEzusa, mowiąc do niey: Matko! Pan IEzus moy Krwią się tylko własną okrywá, á ćiebie drogie złotogłowy okrywáią, pobudźiwszy się do płáczu serdecznego Páni owa słowy synaczká swego; uczyniłá slub przed owymże Pánem IEzusem, iuż się od tąd w wymyslnych i zbytńich stroiách ńie kochać, co i wypełni-

pełniłá. Ieżeli tu S. M. między námi znayduie się táki, ktory zbytńie i kosztownie z obrázą Boską ćielsko swoie ktore robáctwo po śmierći toczyć będźie; stroi i okrywa, ńiechże się IEzusowi Pánu krwią własną okrytemu i ową szyderską purpurą odźianemu przypátrzy, á iuż od tąd bardźiey duszę swoię, niż ćielsko cnotámi świętemi iáko drogiemi szátámi stroi i odźiewa.

Isajæ 50. w włośieńicę przyodźiane Niebo według pogrożki Páńskiey upátruię: *Induam Cælos tenebris, & saccum ponam operimentum eorum*, tákći to kiedy my ludźie grzeszńi pokutować zá grzechy náśze ńie chcemy, Niebu Pan Bog pokutować rozkázuie, że wesołego nád námi Niebá długo czásem ńie widźiemy. Stáłáć zá włośieńńicę ową śiermięgá drágáńska Panu IEżusowi memu, ktora zrániona plecy iego Nayświętsze od okrutnego biczowáńia tárła i urażałá zostaiąc zabrudżoną i zakáláną. O! słodki IEzu, Niebo moie mistyczne; niechże mię tá zkrwáwiona włośieńńicá twoiá: *Induam Cælos tenebris & saccum ponam operimentum eorum*, do pokuty, do włośieńńicy napędźi, niech mnię uraża i kole, ábym się z letargu grzechow moich obudźił. *Homo cùm dormierit, non resurget, donec atteratur Cælum.* Purpura Krolewská potrżebuie korony, i tę ale o iák okrutną oweż niemiłośierne Rycerstwo Ierozolimskie wyrobiło P. IEzusowi: *Et milites plectentes Coronam de spinis*, ktorą żeby czym prędzey uwili, wszyscy się prawie za-

przą-

prządneli około niey: *Milites plectentes Coronam.* Iużći widzę ta; ſamym weyzrzeńiem ſtráſzną Korona ćierńiowa gotowa, wnetżeśćie ią uwili i upletli: *Milites plectentes coronam*, lecz nie wiem znaydżieli mieyſce w Głowie IEzuſowey taż Korona ćierńiowa? obáczćie ieno mili żołnierże Głowę IEzuſa mego, ktorą przy pręgierżu nie litośćiwi kaćia oſtremi porańili żelaznemi biczámi, nie maſz gdźie tey Korony w Głowie IEzuſowey lokować. Zapátruiąc śię S. Ambroży na ſubtelność Ciáłá Páńieńskiego Agneſzki S. wydźiwować śię nie może iako w owym ſubtelnym iey ćiele mieyſce być mogło, dlá ták wiele ran żeláznych łáńcuchow i oſękow: *Fuisne in illo corpusculo vulnerari locus, & quæ non habuit quo ferrum reciperet habuit quo ferrum vinceret.* Dopierož ia śię zápátruiąc ná głowę IEzuſa mego przy okrutnym (ták ia rozumiem) biczowáńiu i inſzych rázách z kátowáną mowić mogę, á byłoż mieyſce w głowie IEzuſa mego dla owey ćierńiowey korony? Ciernie dotknąc śię ńie da łátwo, prętko zakole, coć ná śiebie ſámych mieli reſpekt żołnierże Ierozolimſcy, oſtrożńie śię owey ćierńiowey dotykáiąc korony; ktorą żelázne máiąc ná ręku rękáwice upletli: *Milites plectentes coronam de ſpinis*, i ták że ią też przez też żelázne rękáwice ná głowę iego Nayświętſzą ńie ták włożyli, iak ráczey śiłą wielką ná skrońie iego delikátne wtłoczyli i wćiſneli, ażeby wárowńie ná głowie nayświętſzey

ſzey leżáłá tám i ſám w koło ią zwielkim zráńieńiem obracali, O! iák wiele ná ten czás kropel krwi nayświętſzey z głowy IEzuſowey zá owym w koło teyże korony ćierńiowey obracáńiem wytryſneło? Ieſzcże śię i tym Korony ćierńiowey owey utwierdzeńiem nie kontentuiąc, trzćiną grubą onęż w skrońie IEzuſowe wbiiali i zátapiali, *Acceperunt arundinem & percutiebant caput ejus.* Wiećie dobrże, iż kto trzćiną, ieżeli ieſzcze świeżą, w ćierńie oſtre uderży, ćierńie trzćina owá za ſobą poćiąga: toż śię dźiáło z ową Koroną ćierńiową iuż skronie Paná IEzuſa otaczaiącą, iż ią za każdym uderżeniem z Głowy trzćiná wywłoczyłá. Taulerus powiádá: że trzćiną ową utwierdźić, według ſwoich żądzy i intencyi, ćierniowey Korony nie mogli utopić, iako ſobie życzyli w Głowie IEzuſowey twardemi i grubemi kiiami, iako płot chruśćiány mocą przybiiali. O! iák wiele ráży na ten czas był Páń i Zbawićiel naſz w Głowę okrutńie uderżony S.M. biimy śię i my w pierśi naſze oraz z żalem i śkruchą wielką do Májeſtatu Boſkiego, wołáiąc: *Deus propitius eſto mihi peccatori.*

Swiadczy w ſwoich rewelácyách Brygitta S. iż iey to Mátká Boska byłá obiáwiłá mowiąc do ńiey: gdym ná ten czas ná ſyná mego gdy go w owey korońie ćierńiowey ná ganku ludowi prezentowano ſpoyrżáłá, widźiáłám wſzyſtkę iego głowę nayświęſzą krwią oblaną: *Fluebat ſanguis per faciem ejus crines oculos & barbam*

bam, ut quaſi nihil niſi ſangvis totum caput videretur. Iáko z fontanny z głowy iego Nayświętſzey krew ſię impetem rzućiłá oblewáiąc twarż iego, wſzyſtkie włoſy, oczy brodę ták dálece: iż i głowy widźieć nie było tylko krew iego Nayświętſzą. Gdy Roku Páńskiego 1635. Gáſpárá Páez Soc. IEsu, o Wiárę S. Murżyńskie Pogáńſtwo włoczniámi okrutnie zábiło, krople krwi iego męczeńskiey nie ná źiemię ſpływáły, ále w zgorę ku Niebu iáko iskierki ogniá wylátywáły, ná co i ſámi pogánie pátrżáli, przy okrutney koronácyi IEzuſá mego cáłe Niebo widzę krwią iego Nayświętſzą zákrwáwione, bo ſámegoz IEzuſá, ktory ieſt Niebem dla grżeſźniká skruſżonym: *Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Calum,* krwią wſzyſtkiego ſpluſżczonego, zćiekáłá i ná bruk kámienny ná ten czás krew iego nayświętſza i świętokráckie ſtopy okrutnych żołniezy obliwała.

Job 16. Patrząc na krew własną Pacyent tenże ſprawiedliwy ż wrżodow na źiemię ćiekącą wołał z płáczem ná źiemię: *Terra ne operias ſangvinem meum neq; inveniat in te locum latendi clamor meus.* Ziemio nie pokryway krwi moiey, áni zátłumiay głoſu mego, toć i moy ukochány IEzus mowi: *terra non operias ſangvinem meum,* źiemio nie pokryway krwi moiey nie ná nię wſzyſcy ludzie pátrżą gdyż zá wſzyſtkich ludzi zbáwienie; krew tá moiá ieſt wylana, nie zátłumiay głoſu

ſu mego, niech ſię nań twárdo śpiący w grzechách obudzą grzeſźnicy: *Homo cùm dormierit non reſurget donec atteratur Calum,* kazał niegdyś Abráámowi Pátryárſze Bog Wſzechmogący policzyć ná Niebie gwiazdy: *ſuſpice Calum & numera ſtellas ſi potes,* Gen. 15. A mego miſtycznego Niebá rány choć w ſámey tylko głowie od owey ćierniowey korony zádane ktore iáko gwiazdy iákie świećiły: *in carne Chriſti vulnera micare tanquam ſidera,* kto policzy? ſámych ran śmiertelnych w głowie IEzuſá Pána, tyſiąc liczy Bernard S. *Corona ſpinea mille punćturis ſpecioſum ejus caput divulneravit.* A że do korony krolewskiey ſceptrum tákże należy i Pánu IEzuſowi memu dáli także w rękę práwą ſceptrum berło krolewſkie, ále iákie? oto dla większego z niegoż náśmiewiská, podłą trzćinę: *& poſuerunt Arundinem in dextra ejus,* Tą trzćiną czczą i słábą nas ludźi grzeſźnych hieroglifikuie Ambrozy S. *Arundo in manu CHriſti nos ſumus.* Piaſtuyze tę słábą i czczą trzćinę nędznego mnie grzeſźnika o dobry IEzu, piaſtuy i trzymay duſzę moię nie w lewey, ale w prawey Ręce twoiey Nayſwięt: *poſuerunt arundinem in dextera ejus* abym ſię na oſtatnim Sądzie twoim na prawą ſtronę doſtał *& ab hædis me ſequeſtra, ſtatuens in parte dextra.* Godność krolewska powinna mieć swoię powinną reverencyą, kłaniaiąc ſię widzę i IEzusowi memu ultaie owi, na iedno upadaiąc kolano nie na znak wene-

rácyi iemu iáko Bogu i krolowi prawdźiwemu należyty ále na większe z niego szyderstwo i obelgę: *& genu flexo ante eum illudebant ei dicentes: Ave Rex Judæorum*, O! zelżywości Bogá mego nieskończona, tu przed Máiestatem twoim mocárstwá Niebieskie drżą i upadáią: *Deus cujus iræ nemo resistere potest, & sub quo curvantur qui portant orbem* Iob. 9. á owá Chálástrá igrzysko iedne z Bogá mego czyni, co większa plwali bez wstydu ná twarż iego nayświętszą: *expuentes in eum* dość obfitym potokiem zálewálá oczy i twarż IEzusá mego krew z muzgiem iegoż zmięszána, dopieroż owe grube i zropiáłe plwoćiny wzrok IEzusa mego ćmiły. O! miłośierny IEzu wiem i wierżę iáko práwowierny Chrześćiánin żeś dla tego krew swoię Nnáyświętszą do ostátniey kropli wylać z ćiáłá swego Nayświętszego dopuścił, aby tásż krew twoiá nayświętsza łáźnią z brudu grzechow moich byłá: *Hic est sangvis qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, wiem mowię i wierżę temu, iednák że tudźiesz wyznawam żem tey ták drogiey łáźni nie godźien, przetoż ćię pokornie o IEzu moy proszę, dáruy mi te plwoćiny brzydkie z krwią twoią przenayświętszą zmięszáne, niech mi obmyćiem i łáźnią z kału grzechow moich będą. Tu iuż stawam nád tobą Ospálcze moy Quádrágezymalny *Homo cum dormierit non resurget donec atteratur Calum.* zową láchelą odważną tę ostrą

IEzu-

IEzusá moiego ćierniową koronę utapiam w skroniách twoich, iáko i láchel w skroniách śpiącego Sysáry gwoździ żelázny utopiłá, biorę zelżywą trzćinę owęż ręki IEzusa mego, i nią także w skronie twoie tyle rázy uderzám dla obudzenia twego wiele rázy IEzusá mego uderżono; ná ostátek przećieram oczy twoie ospáłe od długiego; snu w grzechách zápuchłe tego swywolnego żołnierstwá plwániem, ktorym Pan IEzus pod czás tey sromotney koronácyi swoiey był uplwány słowem niech ćię to Niebo moie mistyczne cale przy tey koronácyi skrusżone z letárgu twego obudźi. *Homo cùm dormierit non resurget donec atteratur Calum*, trzćinę owę ktorą miásto berłá Pan IEzus przy koronácyi swoiey w ręce práwey trzymał piorem świętokráckie oweż zaboystwo siebie zápisuiące zowie: *Calamum tenebat in manu, ut sacrilegium scriberet Iudæorum.* Spráwiedliwy sędźio Chryste IEzu czuły káżdym z nas strażniku iáko ćię zowie Pácyent twoy święty, O! *custos hominum*, wiem i wierżę mocno żeś w księgách twoich Boskich náymnieyszy moy konnotował defekćik: *Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur.* Umoczże o miłośierny IEzu to pioro ktore w reku trzymasz we krwi twoiey naydroższey, á wymasz, wygluzuy z tey księgi twoiey wszystkie niepráwości moie: *& omnes iniquitates meas dele*, proszę ćię o nayłáskáwszy IEzu użycz że mi piorá tego, oraz

i tego atrámentu twego Krwi twoiey Náyświętſzey mam álbowiem wolą i intencyą zápiſać ći rzecz iednę, w ktorey ſię ty wielce kochaſz, coż tákiego? czytáłem oczymá memi Cyrografy niektorych zápámiętałych grzeſznikow iż duſzę ſwoię czártu przeklętemu krwią własną bezbożnie náwieki zápiſali. Wiem dobry IEzu że ći ſię tákie ſżalone zapiſy nie podobaią, więc ia tobie ſámemu duſzę moię zá ktoráś ná krzyzu umarł tymże piorem twoim we krwi twoiey nayświętſzey umoczonym w te słowá zápiſuie: Ia grzeſznik naywiękſzy i nayniegodnieyſze ſtworżenie twoie Páńie i Zbawicielu moy Chryſte IEzu zápiſuięć duſzę moię krwią twoią naydrozſzą náwieki, i to ſobie mocno roboruię i oboſtrżam, áżeby ſię nikt przez całą wieczność do niey nie intereſſował, tylko ty ſam ukochány IEżu. Podáię i wam S. M. toż pioro nayświętſze krwią IEzuſa zoroczone; áżebyśćie i wy duſze wáſze w tenże ſen IEzuſowi memu zápiſali. Ná oſtátek o IEzu moy i na to ſię ieſzcze podpiſuię, że ćię iuż od tey godźiny zá łáską twoią więcey grzechámi memi obrażáć nie będę: *Juravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis.* Amen.

❀❀
❀

KAZA-

KAZANIE VI.

Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum, non evigilabit, nec conſurget de ſomno ſuo. Job 14.

JUż też oſtátńi raz Oſpálcá mego Quádrágezymalnego ze ſnu grzechu budźić mi dńiá dźiśieyſżego przychodźi, dayże Páńie Boże ábym ſię go mogł dobudźić, zwyczáyńie kto ſię ſłow nie boi báć ſię będźie kiiá: *Qui non curat verba, curabit verbera:* náwołałem ſię przeż Quádrágezymę ná oſpálcá mego z Páwłem świętym *ſurge, qui dormis, & exurge a mortuis & illuminabit te Chriſtus* ad Ephes: 5. á pokiſż przebog Oſpáły grzeſznику gnić i záſypiáć w ták ćięſżkim letárgu będźieſż? powſtań z grzechow á oświeći ćię Słońce ſpráwiedliwości Chryſtus: widzę że mu te słowá moie nic nie pomagáią. Budźiłem go náwet dźiś tydźień z tego ſnu iego náder politycznie, kłádąć ná głowę iego koronę krolewską; ktora záſypiáć nikomu nie da, to ieſt koronę ćierńiową IEzuſá mego, á wzdy

ſię

śię przećię ze ſnu ſwego ńie porwał, ńiedba widzę ná słowá: *non curat verba* áńi ná koronę krolewską. więc ſię nań do kiiá dźiś udam, *curabit verbera*, kiiem go dźiś budźić będę, á kiiem grubym i twárdym; to ieſt krzyżem świętym ná ktorym Pan i Zbáwićiel náſz umárł: *Crux Chriſti baculus eſt Chriſti.* krzyż Chryſtuſow ieſt to kij w owey Iákubá Pátryárchy laſce figurowány, zá ktorey pomocą Iordan przeſzedł: *in baculo meo tranſivi Iordanem.* Gen. 32. Czekaſz grzeſźńiku w ćieſźkim leżąc letárgu poki ćię Niebo miſtyczne Chryſtus IEzus do ſźczętu przez okrutną mękę i śmierć ſwoię ńie skruſźy, otoż iuż dźiś ſwoy końiec wiſźąc ná krzyżu ná gorze kálwáryi odbiera, i o tym skruſzeńiu ſwoim z krzyża wſźyſtkim w głos opowiáda: *Conſummatum eſt.* O toć ſię dźiś końieczńie ze ſnu grzechow obudźić nam grzeſźńikom potrzebá: *Homo cùm dormierit non reſurget, donec atteratur Cælum.* Niech że tedy krzyż ten ná ktorym dźiś umiera Pan i Zbáwićiel naſź, Excytarzem nas ze ſnu tego fátálnego będźie. Ad M. D. Gloriam.

TE ktore śię znáki ná máteryálnym tym Niebie przed iegoż skruſzeńiem to ieſt dńiem ſądnym pokażą, też znáki i ná mym miſtycznym Niebie Pánu i Zbawićielu moim przed iego skonáńiem upátruię. Znák naycelńieyſźy ktory śię przed dńiem ſądnym ná Niebie pokaże krzyż będźie: *Hoc ſignum erit in Cælo, cum*

cùm Dominus ad judicandum venerit. I ia tákże krzyż ná Miſtycznym moim Niebie przed iego skruſzeńiem widzę: *Bajulans ſibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariæ locum* Ioan. 19. krzyż noſźąc ná ſobie wyſzedł ná mieyſce ktore zowią kálwáryą, iedenże prawdá znák, to ieſt krzyż zbáwienny ták ná tym máteryálnym Niebie da śię przed dńiem ſądnym widźieć, ktory i ná miſtycznym Niebie dźiś upátruię: *hoc ſignum erit in Cælo, cùm Dominus ad iudicandum venerit: bajulans ſibi crucem exivit,* ále ńie iednákowo tenże znák to ieſt krzyż zbáwienny ná tych dwoch Niebách uważam złożony, krzyż ktory ná Niebie tym máteryálnym będźie przy skończeńiu świátá widźiány, Niebá obćiążáć ńiebędźie, ále IEzuſá mego Niebo ńieſtworzone dużo obćiążał, tákdálece: iż śię pod ńim aż ku źiemi zginác á práwie czołgáć po źiemi trzebá było Pánu IEzuſowi. Dość przez śię bálká ową krzyżowa ćiężka byłá, bo iey w wyſokość 15. ſtop álbo pięćdźi śię ráchowáło, záś w ſźerź bálki ręczney ośm pięćdźi było, grubość záś bálki ná wzor grubości ćiáłá męskiego byłá, dość mowię ćiężka i ważna przez śię bálká ową krzyżowa byłá, dopieroż gdźie dáleko ćiężſźa zoſtáłá i tym więcey IEzuſá Páná obćiążáłá, gdy ná ńie wſźyſtkie wſźyſtkiego świátá grzechy ſpráwiedliwość Boska złożyłá, według słow Izáiaſźá Proroká: *Sicut ovis ad occiſionem ducetur, & iniquitates eorum ipſe portabit.* Iſai: 53. czá-

ſu upátrżonego i wolnego záśiądźmy S. M. z ſumnieńiem náſżym ná kálkulácyą, á wźiąwſży kredki álbo piorá, poráchuymy ſobie wiele też rázy w żyćiu obráźiliśmy náſżym Páná Bogá: *Iniquitates meæ multiplicatæ ſunt ſuper Capillos capitis mei* Pſál. 39. Niepráwośći moie (mowi Dawid) przeſżły liczbę włoſow ná głowie moiey. O! dobry IEzu iákożeś mogł uńieść ná ſobie ták ńieprzeliczone całego świátá ńiepráwośći? ńie million to grzechow od początku świátá liczyć śię może, á coż ich ieſżcże będźie do skończeńia świátá, á każdy grzech ćiężey niż centnar obćiążał IEzuſá mego: I będźiemyſż ieſżcże S. M. większego dodawáć ćiężaru grzechámi náſżemi Pánu IEzuſowi, ach! cży ńie doſyć my śię iuż nágrzeſżyli, zal mi żem ćię Bogá moiego ach! obrażał ták dobrego, wolę umrżeć tyśiąc razy, a grżechowey nie znać zmazy. Kilka razy pod owym niezmośnym krzyżu ćiężarem śmiertelńie upadł Pan IEzus ńa źiemię, albo raczey rzekę, w źiemię upadł, bo go ow ciężar Krżyża prawie grzebł w źiemi y przytłaczał głemboko, tu dopiero z większą męką przychodźiło IEzusowi memu z źiemie wſtawáć z Krzyżem ńiż ſam Krzyż dźwigáć

Exod: 23 Roskazuie Pan Bog Wſzechmogący nawet i nad biednym osłem pod ćiężarem upadáiącym mieć politowáńie: *Si videris aſinum odientis te iacere ſub onere, non pertranſibis, ſed ſublevabis cum eo,*

Jeżeli

Jezeli więc kiedy obaczyſż osłá by też i twego głownego ńieprzyiaćiela pod ćiężarem leżącego, nie powinieneś go miiać, ále go pomożeſz dźwigáć by tez nie przyiaćielowi twemu. Nie miał tey kompaſsyi nad ſobą Pan i Zbáwićiel naſż od nie wdźięcznego żydoſtwa;) lubo im był wielkim przyiaćielem) aby go byli pod ćiężarem krzyża tyle kroć upadáiącgo podźwigneli, alboli też dźwigáć mu krzyża dopomogli, przynaymńiey my práwowierńi kátolycy dźwigáć ták ćięſżkiego krżyżá dopomożmy. Czytam w krońikách Zakonu mego o Błogosłáwionym Alexándrże de Ales Doktorże sławnym Páryskim, ten święty miał ten slub potáiemny, iż ktoby w ſobotę dla miłośći Bogárodźicy Máryi o co tylko prośił, obligował śię wſżyſtko to uczyńić, obiáwiony był ten slub iednemu nabożnemu Zakonu mego Brácińżkowi, ktory w mieśćie Páryskim z posłuſżeńſtwá był Qweſtarżem, ten w ſobotę przyſżedłſży z bieſagámi do rezydencyi Alexándrá de Ales Doktorá, miáſto tego co miał prośić o chleb, rżekł: Prośiemy was Brácia mńieyśi Przewielebny Doktorże, abyśćie dla miłośći Nayświętſżey Mátki, do Zakonu náſżego Oycá Swiętego Fráncińżká bez odwłoki ſtan świecki porzućiwſży wſtąpili. Pomńiąc Alenſis ná slub ktory uczyńił, rżecże do Brátá bárdzo dobrże ochotńie zá tobą dźiś ieſżcże do klaſztoru idę, co i wypełńił skutkiem; ktoremu gdy śię ná początku iáko w no-

wicyaćie oſtrość Zákonna przykrżyłá, umyslił ná świát
ſię wroćić, w tych myślách tákim widzeńiem był od
Páná Bogá w przedśięwźięćiu ſwoim umocńiony, wi-
dźiał Oycá S. Fráńćiſzká krżyż ćiężki ná gorę wyſo-
ką dźwigáiącego, á ńie raz ćiężko pod krżyżem upa-
dáiącego, zmiłowawſzy ſię nád Oycem Swiętym przy-
skoczy do ńiego chcąc mu krżyżá owego dopomoc
dźwigáć, ktoremu rzecże Fráńćiſzek S. *Vade miſer tu
non vales portare unam Crucem levem ex panno, & por-
tabis Crucem ex ligno*, Odſtąp nędźńiku, ty ńie możez
dźwigáć krżyżá letkiego z ſukná to ieſt hábitu mego,
á máſz dźwigáć krżyż zemną z drżewá ták ćięzki.
Tozby i nam odpowiedźiał S. M. Pan IEżus ták ia rozu-
miem co rżekł Oyćiec S. Fráńćiſzek Błog. Alenſowi:
Podź nędźńiku ty podczás krżyżyká máłego słowká ná-
przykład przykrego ńie możeſz zńieść, á maſz ták ćię-
żki krżyż zemną dźwigáć, z tym wſzyſtkim iednák iá-
ko możemy kátolicy pomagaymy Pánu IEżuſowi krzy-
żá tego z Szymonem Cyreneyczykiem dźwigáć, choćiaſz
też i z muſzu iáko i on: *Invenerunt hominem Cyrenæum
nomine Simonem hunc angariaverunt ut tolleret crucem ejus.*

Prov. 25. Wtym Niebo między inſzemi ſplendo-
rámi uprzywileiowáłá ręká Boſká, iż ie wyſoko loko-
wáłá: *Cælum ſurſum; & terra deorſum*, ſtawa wyſoko bo
ná wyſokiey gorże kálwáryi i moie miſtyczne Niebo
Pan i Zbáwiciel náſz: *Cælum ſurſum.* Juz też to wielki
oſpa-

oſpálec ktory poty ſpi poki ſię słońce wyſoko nie
wzbiie, poki południá ńie będźie, ſtawa ná wyſokiey
gorże kalwáryi Słońce ſpráwiedliwośći Chryſtus, ſta-
wa w ſamo południe, á toć iuż czás ſię ze ſnu obudźić
memu oſpálcowi Quádrágezymalnemu. Pokiſż oſpáły
grzeſźńiku záſypiać w grzechách będźieſz? o to ſię iuż
do ſzczętu ná gorże kálwáryi Niebo moie miſtyczne
kruſży: *conſummatum eſt.* Czemuſż ze ſnu grzechow nie-
powſtáieſż? *Homo cùm dormierit, non reſurget, donec at-
teratur Cælum.* Ná owey gorże Tábor w ſżáty wielce
ozdobne iák śńieg białe Pan IEzus był obleczony: *ve-
ſtimenta autem ejus facta ſunt alba ſicut nix*, tu záś ná
gorże káłwáryi ſromotńie z ſżat własnych zoſtawa ob-
náżony, obnáżeńie to zelżywe powtorney ćierńiem ko-
ronacyi nábáwiło Páná náſzego, bo gdy owę ſukienkę
ktora zńim z laty rosłá z niego źdierano, że iednoſtayna
i około ſżyie ćialna byłá, zwłocząc ią z ńiego wierż-
chem głowy (bo iey ináczey zwłoczyć ńie podobna by-
ło,) oraz też z głowy iego nayświętſzey ćierńiową owę
koronę ktora ſię byłá w ſukienkę świętą záplątáłá, wy-
wlekli: o! iák ſrogie ſerce IEzuſowe ná ten czas przy-
owym wywleczeńiu korony ćierńiowey z głowy iego
nayświętſzey, boleśći ſcińęły, ſtał ná ten czas Pan IE-
zus iuz ńie ták z ſżat obnáżony, iáko ráczey wſzyſtek
krwią ſwoią nayświętſzą zlany, á że ten był rozkaz
Piłatá Stárośty áby ná krżyżu wiſząc ńie tylko ow ty-

tuł I. N. R. I. miał nád głową ſwoią przybity do krzyżá, ále też áby w owey ćierńiowey koronie ná krzyżu umierał iáko krol fałſzywy, bo zá tákiego wſzyſcy go mieli, więc go powtorną tąż ćierńiową koroną ná gorże kálwáryi z woli tego ńiezboznego ſtároſty koronować muſżono, iuż też ná ow cżás S. M. ńie ná głowę Páná náſżego ową ćierńiową koronę powtornie włożono, ále rácżey ná ſáme rány gdy wſzyſtká głowá IEżuſowá zráńiona okrutńie zoſtawáłá. Tu iuż przyſtępuię do kiiá ktorym ze ſnu oſpálcá mego budźić obiecałem, to ieſt krzyżá Chryſtuſowego: *Crux infirmorum baculus* Dámáſcen S. krzyż Chryſtuſow kii mowi to ktorym ſię słábi wſpieráią á Cáſſyodorus. krzyż Chryſtuſow kiiem ſlepych zowie: *Crux Chriſti cæcorum baculus*, nie mogłem ćię ſię nędzny oſpálcże woláiąć dobudźić, więc ſię ná oſtátku do tego kiiá zbáwiennego ná ćiebie porywam, a zaſż ćię ſam młotow żeláznych huk; ktorymi Páná IEzuſa okrutńi do krzyżá przybiiáli káćia, ze ſnu twego obudźi, zápátruiąc ſię naprżod ná to śmiertelne łoſżko IEzuſá moiego iednemi boleśćiámi uſłáne: *univerſum ſtratum ejus verſaſti in infirmitate ejus.* Pſ. 40. Zapatruiąc ſię mowię na krzyż przed oczyma IEzuſa mego ná gorże Kalwáryi leżący, przychodźi mi ná pámięć owa twoia Bogarodźico Panno łagodność Maćierżynská z ktoráś tegoſz Pana Stworcę i Syna twego w Betleemskiey ſtayni po porodze-

rodzeńiu ná oſtrym bydlęcym w złobie złożyła barłożku. O! z iákążeś ná ten czas oſtrożnośćią dźiećinne iego Ciáłeczko byś ie była nie uráźiła ſukiennemi, inſzych wygodnieyſzych nie maiąc dla uboſtwa, obwiiała pieluſzkámi: *& Pannis eum involvit.* Nie mieli tey nád Synem tymże twoim dyskrecyi ńie miłoſierńi owi kaćia; gdy Ciáło iego oſieczone od ſtopy nożney áż do wierżchu głowy zrańione, ná owe krzyżowe kłádli łoże, żaden z oprawcow owych nie folgował IEzuſowi Pánu, zaden Ran iego nayświętſżych z owym pobożnym nie obwiiał Sámárytánem, przynaymniey my Kátolicy wyświádczmy tę usługę Panu náſzemu, ścieląc i podkładaiąc pod Rány iego Náyświętſze ſerca naſże, żalem zmiękczone, áby ie Krew iegoż naydrożſza z Ran wytryskaiąc oczyśćiła? *Pie Pelicane IEſu Domine me immundum munda tuo ſangvine.* Powiáda Bonáwentura S. że wprzod oſtro kończaſtym ſzydłem Ręce i nogi iego Nayświętſze ná wylot przebili, niz go gwożdźmi do krzyza przybili: *præacuto ſude prius Chriſti manus & pedes perforati erant, ut facilius clavo pateret aditus*, ktorym ńie miłoſiernym ſpoſobem dwá rázy krzyżować ſię zdáli Páná náſżego przebiiáiąc mu ręce i nogi to ſzydłem, to gwoździámi. Podług rewelacyi Brygitty S. naprzod práwą rękę do krzyżá przybili á potym lewą, przybiiáiąc ręce, w káżdey z oſobná gwozdż dwá ſźieśćiá i ſześć rázy młotem żeláznym

uderzo-

uderżono, á trżydźieśći ſześć obiedwie weſpoł nogi iego Nayświętſże przybiiáiąc. Wiem żeś ow huk młotow żeláznych słyſżáłá Mágdáleno, gdy łżámi zálane zrżeńice máiąc, pátrżić ná ową kátowńią ńie mogłáś, czemużeś nogi IEżuſowe ktoreś ták częſto z nabożeńſtwá cáłowáłá, ná ten czaś uſtámi twemi nie żáſłońiłá? Słyſżáłá tenże huk żeláznych młotow i boleſna Mátká iegoż Pánná Przenayświęt: ktorey ſerce tym przeráźliwiey przeńikał, im ze wſżyſtkich nayblizſża krżyżá ſtałá: *Stabat juxta crucem mater IEſu*, wiele rázy młot żelazny gwoźdź uderżył, tyle rázy omdlewác iey i umieráć przychodźiło. Przebog grżeſżńiku oſpáły ſnem grżechow zmorżony iáko ná táki huk młotow żelaznych wſżędźie ſię rozlegáiący ſpáć i gńić w grżechách twoich możeſz. Niebo iáko kortynę skurżáną nád námi ręká Boska rośćiągnełá: *Extendens Cælum ſicut pellem*, Pſal. 103. I moie miſtyczne Niebo IEzuſá Páná ſzeroce ták że ná owey krzyżowey bálce, ńie litośćiwie rozćiagáło ultayſtwo, bo go ták okrutńie wyćiągneli, iż wńim káżdą z oſobná koſteczkę, káżdą żyłkę policżyć mogli, o czym ſam u Proroká ſwego ogłaſza: *dinumeraverunt omnia oſſa mea.* Pſal. 21. co ták explánuie Incognitus: *Ex tali violenta corporis extenſione, aperiebantur oſſium junctura, & ſic ad literam poterant oſſa ejus dinumerari*, ták powiáda owi ńielutośćiwi káćia rozćiągneli IEzuſá Páná, iż wſżyſtkie wńim kośći z ſtáwow i iunktur powy-

powyskákiwáłyſwoich iż kázdą koſteczkę w ńim ſnadno policzyć możono. Szczyćił ſię ńiegdys bezbożny heretyk w Anglii że ná kátowńi S. Idźiego młodźianá ná piędźi dłużſżym uczyńił ańiżeli go Pan Bog ſtworżył, chełpili ſię záruwnoſż i ńiepzyiaćiele IEzuſowi, że iego nayświętſże ćiáło iák ćięćiwę ná krżyżu wyćiągneli, płyneła obfitym potokiem ná źiemię z ran nayświętſżych krew Páńska, o gdybyśmy ſię kátolicy ná tyle łez zdobyć mogli wiele kropel krwi ſwoiey naydrożſżey Pan IEzus ná krzyżu wylał. Swiadczy Metaphraſtes, że widząc Pánná Przenayświętſża iáko obfitemi ſtrumieńiámi krew nayświętſza Syná ſwego ná źię mię ſpływáłá zawińieńie ſwoie płośćienne z głowy zdárſży pod krzyżem roſpoſtárłá w ręku ſwoich, á owe rżęśiſte krople krwi nayświętſżey z łżámi ſwemi Máćierżyńskiemi zmięſżáne pilńie zbieráła, prágnąc wſzyſtkę źięmię krwią Syná ſwego skropić: *Stans juxta Crucem Maria velo linteo extenſo excipiebat defluentem ſanguinem ex quinque vulneribus dilectiſſimi Filij ſui, ut illum per totum Orbem diſtribueret & diffunderet.* O! co zá żal miał ná ten czas wiſzący ná krzyzu IEzus patrząc ná ową oſtátńią Máćierzyńską uſługę ſobie ſwiadczoną, dość mu bolu i żalu zadawáły krzyz i gwoźdźie, ńie mńieyſzą odbierał boleść z ták wielkiey kompáſſyi Mátki ſwoiey ukocháney. Ták ńie poiętemi i ńie wymownemi boleśćiámi będąc zńiſżczony Pan IEzus wiel-

kim wołáiąc głoſem, skonał: *Clamans voce magna exſpiravit*, á to czemu przy skonáńiu ſwoim ná ták wielki głoś i okrzyk Pán i Zbáwićiel náſz zdobywa śię? *Clamans voce magna exſpiravit*, chćiał moim zdáńiem pocáłym świećie obwołáć, że dla miłośći narodu ludźkiego, dla miłośći nas grzeſźńikow umierał okrutńie ná krzyżu. Kiedy S. Antoń Pádewski, umarł, teyze godźiny pácholętá z obiáwieńia B. po ulicách miáſtá owegoz wołáli głoſem: *Mortuus eſt S. Antonius.* Ach! ktobymi to dał ábym w wſzyſtkie Niebieskie i źiemskie kreátury w mowił, náwet i w ſame opoki áby śmierć IEzuſa mego ze mną dźiś ogłaſzáły: *mortuus eſt amor meus IEſus crucifixus*, woła ná krzyzu konáiąc IEzus, ázeby nas ludźi grzeſznych ze ſnu tym głoſem ſwoim obudźił, ách! pokiſz w tym opłákánym záſypiáć będźiem letárgu, oto śię iuż Niebo náſze miſtyczne śmiertelnemi zgruchotáło boleśćiámi, & *clamans voce magna exſpiravit*, toć śię obudźić nam końieczńie trzebá: *Homo cùm dormierit, non reſurget, donec atteratur Cælum.* Umárł iuż ukochány náſz budźićiel ná krzyżu okrutńie Iezus naysłodſzy, ktory nás do tych czas ze ſnu grzechu budźił, ktoż nas też teraz budźić zá niego będźie? tobie tę zabáwę porżućił Mátko Boska ſyn twoy ukochány, gdy ćię Mátką Ianá Swiętego á oraz i nas wſzyſtkich ludźi Mátką i Opiekunką umieráiąc poſtánowił: *Ecce Mater tua.* Czytam w żywoćie Błogoſł: Hermáná ktoremu śię Mátká Boska

zwáć

zwáć Iozefem kazáłá: *Vocaberis Hermanus Ioſeph*, iż gdy ten S. po krwi z ręki puſzczeńiu záſnoł, iákoś zá upádńieńiem tuwálńi krew śię znowu z ręki dobywáłá, i gdy go żaden z ludźi rátować ńie mogł, ſámá Nayświętſza Mátká ze ſnu go obudźi wſzy, rękę odwińioną opátrzyłá i záwiązáłá. Iużem S. M. ńie raz zeznał, że ńiemáſz ńiebeſpieczńieyſzego ſpańia; iáko w grzechách żáśńieńie, ńie dayże nam w ták ńiebeśpieczńym letárgu Pánno Przenayświętſza záſypiáć. Skończył ná krzyżu życie i dńi ſwoie Chryſtus IEzus: *Clamans voce magna exſpiravit*, i iáiuż kończę, komuż tę ſześć ńiedźielną o twoiey przenaydrozſzey męce lichą káznodźieyską pracę moię mam konſekrować? o to tobie ſam IEzu ukrzyżowány, ieżeli mię ſpytaſz iákiey śię od ćiebie dopominam nadgrody, iákoześ śię ńiegdyś S. Tomaſzá de Aquino pytał: *quam mercedem Thoma accipies?* Odpowiádám ći z tymże Doktorem Anielskim: *Non aliam Domine niſi te ipſum*, ńie chcę inſzey nadgrody, tylko ćiebie ſámego, ále co ia śię w rekompensie z ták wielkim śmiem rownáć Doktorem, mogł śię Tomaſz S. upominác beśpieczńie tey ták wielkiey nadgrody, bo zá uznáńiem ſámego Chryſtuſá dobrże o ńim nápiſał: *Bene de me ſcripſiſti Thoma*, Ia záś godźien iáko zmázáne uſtá máiąc grzeſźńik tę od Chryſtuſá Páná słyſzeć cenſurę: *male de me dixiſti peccator*, zleś o mńie grzeſźńiku mowił, przynaymńiey naymiłośierńieyſzy IEzu

ńie rácż mi tę złą mowę moię zá grzech poczytáć: *Ne ſtatuas mihi hoc peccatum.* Amen.

KAZANIE
NA DZIEN
Zmartwychwſtánia Páńskiego.

Valde mane unâ Sabbathorum veniunt ad monumentum orto iam ſole. Marci 16.

BUdźiłem iákośćie słyſżeli przez śiedm blisko Niedźiel Poſtu świętego, śiedmiu grześżńikow, uśpionego gnuśnego Oſpáłego grześżńiká, budźiłem go krusżąc nád ńim Niebo miſtyczne to ieſt mękę okrutną rozmyślaiąc Páná náſżego IEzuſa: *Homo cùm dormierit, non reſurget donec atteratur Cælum, non evigilabit de ſomno ſuo* Job 14. i dźiękuię Pánu Bogu memu, żem śię go przećię dobudźił, iuż wſtał z łoża złych náłogow i ńieprawośći ſwoich przez świętą Spowiedź Wielkonocną, iuż teraz ńie noc u ńiego ále dźień dobry: *Nox præceſſit, dies autem appropinquavit*, ád Rom: 13. i bár-

bárdzo ráno z dźiśieyſżemi wſtał Niewiáſtámi świętemi: *Valde mane una Sabbathorum*, muſżę mu ná tym kazániu dobry dźień powiedźieć: *bona dies, bonum mane*, prawdá żeć to iuż dobrże ná dźień, iuż blisko połudńiá, ále że śię cáły dźień dźiśieyſży Zmartwychwſtánia Páńskiego, iednym poránkiem zowie według zdánia S. Proſperá, ktory ſent: 203. poránek Zmartwychwſtánia Páńskiego Táiemńicy Przenayświętſżey przywłaſżcża: *Veſpere Dominus in Cruce, mane in Reſurrectione, meridie in Aſcenſione*, bez wſżelkiego skrupułu dźień dobry memu oſpálcowi ná tym kazániu powiem, wſżák ńie zabáwię, bo tylko dwá słowá biorę ſobie zá propożycyą dźień dobry. *bona dies.* Ad M. D. Gloriam.

IEzeli komu nayprżod, to dźiśieyſżym Mátronom Ewángeliczným dźień dobry powiedźieć należy, bo śię wielce dźiś ráno porwáły: *Valde mane una Sabbathorum* prawdá żeć ſą tácy ktorży ich o to dźiśieyſże ranne wſtáńie cenzuruią, mowiąc: chwałá Bogu, że tylko raz w rok w dźień wielkonocny, w ieden tylko Sábáth ráno wſtáły, á w inſże dńi uroczyſte aż dopołudńiá ledwoby ich śię był dobudźił: *Valde mane una Sabbathorum*, kiedy by to te Ewángeliczne goſpodyńie w dńi robotne do goſpodárſtwá i robot domowych wſtawáły, to by to byłá ich oſobliwa cnotá i pochwałá, iáko więc owá skrzętna Prov. 31. czyńiła goſpodyńi

ktora ńie czekáiąc Jutrzeńki o pułnocy z czeladką swoią wstawáłá, do dálszych prac sługi i służebńice swoie obietńicą karmiąc: *& de nocte surrexit deditq; prædam domesticis suis & cibaria Ancillis suis.* Są i tácy ktorzy ten poránek dźiśieyszym mátronom wymawiáią zárzucáiąc im: co mi to zá ráno, kiedy iuż słońce wysoko weszło: *Orto iam sole*, to mi się to podoba S. Antoni Pustelńik, ktory ták ná modlitwy uprzedzał wschod słońcá, że mu się ńie raz ná słońce rozgńiewáć przyszło; że mu swoim weyśćiem owe miłe z Pánem Bogiem nocne rozmowy przerywáło. Lecż z grzechem tym świętym dźiśieyszym matronom wczym przygańiáć, exkuzuie ie z tey impostury nayprzod S. Chrysolog *serm. 2. de Resurrec*: ktory powiáda iż w tym ńiewinne były, iż po wschodźie słońcá wstały: *Orto iam sole*, bo w ow dźień bieg swoy náturalny słońce poprzedzáiąc oneż do grobu Páńskiego uprzedźiło: wetuiąc owych wieczornych godźin, przez ktore się było záćmiło z kompássyi ku umieráiącemu Stworcy swoiemu: *A hora sexta usq; ad nonam tenebræ factæ sunt, ergo sol qui plus prater horam ut Domino compateretur abscesserat, cùm resurgeret Dominus claritate ante tempus occurrit.* Inśi powiadáią: że to tu Ewangelista Páński nie o tym słońcu materyalnym ktore co dźień wschodźi i zapada supponował; ále o słońcu mistycznym, to iest Pánu i Zbáwićielu naszym, ktory się słońcem spráwiedliwośći tytułuie: *Sol justi-*

tiæ

tiæ Christus, iákoby rzekł: rano bardzo wstáły, iák skoro tylko Chrystus Pan zmartwychwstał: *Post ortum solis, idest post resurrectionem Domini*, to iuż mnieysza o poranek: *Valde mane una Sabbathorum*, to mi dźiwno; ná co miáły w dźień tak uroczysty do grobu chodźić: *Valde mane &c.* lepiey niż pod wiechę, iako niektorzy i niektore w dńi Swięte czynić zwykli, tu w Kośćiele dzwonią ná kazańie, á pod wiechą w kieliszki dobry dźień gorzáleczko. Lecż tu ia stánąwszy wielce z tych świętych niewiáść się buduię, że do grobu ták się wcześńie bo bardżo ráno wybráły: *Valde mane venerunt ad monumentum.* Iákoż káżdemu bym życzył do grobu a wcześńie i ustáwicznie ugęszczać. O Swiętym Felixie Kapucyńie, ktorego Klemens XI. teraz w wieku naszym Kanońizował, życia iego świádczy hystoryá, iż co dźień iáko do iedney duchowney szkoły do grobu w ktorym iego Bráćia Zakonńi leżeli ugęszczał, gdźie ták z sobą rozmawiał: Przypátrz się bráćie Felixie tym twoim zmárłym Oycom i Bráći Zakonnym, ktorycheś znał zyiących, á záś ták ńiedbále i leńiwie służyli Pánu Bogu iáko ty Felixie służyś. O! gdyby ćiż umárli názád się powrocić mogli, o iákoby doskonaley ieszcze Pánu Bogu niż przedtym służyli, czemu ty tedy wołał sam nád sobą ták doskonále Pánu Bogu ńie służyś? zwyczayńie S. M. częściey do domu własnego, niż cudzego ugęszczamy, dom własny káżdego znas

iest

ieſt grob: *Ibit homo in domum æternitatis ſuæ.* Eccl. 11. toć do grobu częſto iáko do domu właſnego przynaymniey myślą chodźmy. W Kroníkách naſzego Zakonu czytam o Błog: Iákoponie trzećiego Zakonu Fráncíſzká S. ten święty ſtawſzy ſię z wielkiego i ſławnego Jurżyſty dla miłośći náſzey głupim: *nos ſtulti propter Chriſtum*, dźiwne ná większy ſwoy kontempt wyrabiał akcye, raz rodżony brát iego w rynku ſię zńim potkawſzy, dał mu parę cży więcey kurczął, ażeby mu ie do domu iego záńioſł, á święty ie záńioſł do grobu i oknem z cmentarzá tám owe kurczętá wrżućił, przychodźi do domu owże brát świętego, pyta ſię żony cży przyńioſł Jakopon kurczęta? ſłyſząc że ich nie przyńioſł, kazał go do ſiebie zawołać, pyta go o kurczęta, gdźie ie podźiał? Błogoſławiony Jakopon wźiąwſzy go za ręce, zaprowadźił go do grobu, i rzecze: kázałeś mi moy Bráćie kurczęta zanieść do domu właſnego, otoż tak uczyńiłem; tu ie złożyłem do tego grobu, gdyż to dom twoy właſny, tu Oyćiec, Matká i rodzina twoiá iuż mieſzka dawno, i ty tu po śmierći aż do ſądnego dńia mięſzkáć będźieſz. Ieſzcże i ztąd te dźiśieyſze Ewángeliczne Niewiáſty pochwały ſą godne, że ſię ráno wcześńie do tego grobu wybráły: *Valde mane veniunt ad monumentum.* Ranne do grobu wſtańie, znáczy wcześne ná śmierć przygotowańie. Są tacy nie ktorzy ludźie, co ſię dopiero przy zachodźie ſłońcá na śmierć

gotować

gotować myślą, o ńierychłe bo to do grobu tákie powſtáńie i przygotowáńie. Smierć do złodźieiá Apoſtoł S. przyrownywa: *Dies Domini ſicut fur*, ńie wieſz kiedy ná ćię nápádńie czy ráno, to ieſt w młodym wieku, czy w połudńie, to ieſt w doroſłym wieku, czy w wieczor w ſtaroſći, czuwáyże ná nię zaraz z młodu, áby ćię záwſze każdego momentu gotowym zaſtała. A powiedźiałże też kto tym dewotkom IEżuſowym dźień dobry, przy tak ránnym bardzo ich powſtáńiu. *Valde mane* &c. powiedźiał i ńie ladá kto, ále ſam Ańioł Páński, iákiſź dźień dobry powiedźiał im. Dźień dobry ow był, ktorego Abraam Páná náſzego IEzuſa oglądał: *Abraam Pater veſter exultavit ut videret diem meum, vidit & gaviſus eſt.* Ioannis 8. podobny dźień dobry powiedźiał tym dźiśieyſzym Ewángeliczným mátronom Anioł ow Páński, bo im mieyſce náwet ná ktorym miáły oglądáć Páná IEzuſá Zmartwychwſtáłego opowiedźiał: *Qui dicit illis nolite expaveſcere, IEſum quæritis Nazarenum Crucifixum, ſurrexit non eſt hic, ſedite, dicite diſcipulis ejus & Petro, quia præcedit vos in Galilæam, ibi eum videbitis.* To to dźień táki dobry ktorego kto Páná IEzuſa ogląda pewńie dobry i árcy dobry. Tákiego dńiá dobrego oſpálcowi memu Quádrágezymalnemu ia dźiś winſzuię: *bona dies.* Ieſt dawne przyſłowie: kto ráno wſtáie Pan Bog mu dáie, dopieroż kto ráno ze ſnu grzechu powſtaie Bog mu wſzelkiego záwſze fa-

woru dodáie, á iákiegoż proſzę? o to żywot wieczny, Chwałę Niebieską, ktora ná widzeńiu Bogá iſttotńie ſię funduie: *Oſtende nobis Patrem & ſufficit nobis*, dźiśieyſze Márye że ſię ráno ze ſnu obudźiły; widźieć też Páná IEzuſa godne były: *Dicite Diſcipulis ejus, quia præcedit vos in Galilæam, ibi eum videbitis.* A żeś ſię i ty oſpálcze Quádráiezymálny że ſnu grzechow przy Spowiedźi Wielkonocney obudźił, słuſżna rzecż dńá ći dobrego powinſzować: *bona dies*, boś przez ten Sákrámen Pokuty Sw. nábył práwá widźieć ná wieki Páná Bogá.

Pſal. 33. Pyta ſię Dawid ieżeli by kto z ludźi życzył ſobie długo żyć ná świećie, i dńi dobre mieć żáwſze: *Quis eſt homo qui vult vitam*, co ſię tyka życia to w ręku Boskich zoſtáie, ktory ieſt naywyżſzym Pánem życia i śmierći: *Dominus vitæ & necis*, ile záś do dńi dobrych te kto chce może mieć dobre. Ná rok 1737. czytam w rocznych dźieiách kośćielnych táką hiſtoryą, o iednym Theologu; ktorą opiſuie uczony Táulerus Zakonu káznodźieyskiego: ieden powiáda uczony Theolog przez oſm lat prośił Páná Bogá; áby mu dał Człowieká ktory by go mądrośći Boskiey náuczył, aż ći raz głos z Niebá do ſiebie uſłyſży: Idź ráno do drzwi kośćielnych, tám znaydźieſż tákiego náuczyćielá o iakiego proſiſz. Uczynił tak, i znalazł iednego kalekę odartego, ktoremu rzecże Theolog: dobry dźień miły ubogi, odpowie mendyk: prawdá dńi wſzyſtkie u ubogiego ſą złe, iáko

mowi

mowi Prowerbiáliſtá: *Omnes dies pauperis mali.* Prov. 15. átoli iednák z łáski Boskiey u mńie záwſze dźień dobry; rzecże Theolog: Bożeć poſżczęść, á mendyk rzecże: ńigdym ia ńiebył ńieſżczęśliwym, áto iáko miły żebraku rzecże Theolog; małż ſię zá ſżczęśliwego poczytáć? i dńi życia twego zá dńi dobre zoſtáiąc przy tak wielkim kálectwie i uboſtwie, rzecże żebrak: lubo ia głod ćierpię, źimno, upały i inſże ńiewygody á miánowićie to ktore widźiſz kálectwo, iednák że ia zá te wſżyſtkie mizerye iednákoż Páná Bogá mego chwalę iáko bym go chwalił, gdybym był zdrow, bogáty dobrże odźianv i náſycony, wiedząc że ták bogáctwá iáko i uboſtwo, ták zdrowie iáko i kálectwo, ták głod iáko i chleb, ták pogodá iáko ńie pogodá z woli Boskiey i z rąk iego nayświętſżych pochodźi, á że wierżę że mi P. Bog niczego złego ńie życży, ále chce i życży mi we wſżyſtkim dobrego, ia dńi życia mego wſżyſtkie mam zá dńi dobre, rzecze Theolog: á gdy by ćię też Bog chćiał potępić cobyś rzekł i czynił: odpowie żebrak: obłápił bym Bogá z miłośćią wielką i pokorą, ták, żeby muśiał zemną tám iść, á lepiey bymi z Bogiem w piekle niż w Niebie bez ńiego było, i ták Theolog náuczył ſię od owego ubogiego wielkiey mądrośći Boskiey ktora ſię funduie oſobliwie ná ſtuſowáńiu ſię we wſżyſtkim do woli Boskiey, náuczył ſię i tey náuki, iákoby mogł mieć w życiu ſwoim dńi záwſze dobre: *Quis eſt*

homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos. Augustyn S. ták ná te słowá Psalmisty Páńskiego kommentuie: *Qui vult vitam & diligit videre dies bonos, non hic quærat dies bonos, bonam rem quærit, sed non in Regione ejus illam quærit.* kto chce powiáda żyć długo i mieć dńi dobre, dobrey rzeczy záda i szuka, ále i tu ná tym świećie doskonále nie znaydźie, a gdźiesz Augustyńie S. dńi dobre mieć możem? *semper dies mali in hoc sæculo, semper dies boni in Cælo,* záwsze dńi złe są ná tym świećie, záś przećiwnym sposobem záwsze dńi dobre w Niebie. A iák że do tych dobrych dńi przyść mozem, kto chce żeby mu dobry dźień powiedźiano, powinien ráno wstáć, ráno się ze snu obudźić. Toc nádźieá w Bogu że tych dńi dobrych w Niebie nábędźiesz ospálcże moy Quadrágezymálny: *Homo cum dormierit non resurget donec atteratur Cælum, non evigilabit nec resurget de somno suo,* ponieważ dźiś z tym że miłtycznym Niebem ze snu twego powstałeś: mieyże tedy ten dźień dobry dźiś odemnie, á oraz i tę przy konkluzyi Kazánia mego przestrogę, ktorą wszystkim nam Apostoł S. daie. *Si consurrexistis cum Christo quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est, in dextera Dei sedens quæ sursum sunt sapite non quæ super terram.* ad Colos 3. Ieżeliście dńia dźiśieyszego z Zmartwychwstałym Panem powstáli Chrześćianie, ieżeliście się ze snu grzechu obudźili iuż że od tąd o Niebo tylko się starayćie, gdźie Chrystus

stus iest ná prawicy Oyca siedzący, á iuż nie dbayćie o ziemskie bagatele i frászki. Powtore Chrystus Pan raz dźiś zmártwychwstawszy, iuż więcey nie umiera, iuż się do grobu nie wraca: *Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur,* ad Ro 6. tak i my Chrześćiánie dźiś z Panem IEzusem przez Spowiedź S. Wielkanocną zmartwychwstawszy, iuż od tąd przez grzech nie umieraymy, iuż się nazad do grobu, to iest złych nałogow i grzechow naszych przeszłych niewracaymy, á tak nadźieia w Bogu dobre dńi przy dobrym sumnieniu, i tu za żywota i po śmierći w Niebie prowádźić będźiem. Amen.

KAZANIE
PO OBIEDZIE
Ná Dźień Zmartwychwstánia Pán.

Vespere autem Sabbathi quæ lucescit, in prima Sabbathi venit Maria Magdalena, & alia Maria videre sepulchrum. Mat. 28.

Widzę że się tá Mágdálená w grobie zákochá-łá, kiedy ták częſto do niego ugęſzcza, rá-no iakośmy słyſzeli skoro świt do grobu ſię z dwiemá Towárzyſzkámi ſwemi wybráłá z Máryą Iákobą i Salomę, tą ſię ránną grobu Páńskiego nie kontentuiąc wizytą, znowu o to w wieczor z iakąś drugą Maryą do niego ſię wybrała: *Veſpere autem Sabbathi.* Iako uważam, iż Magdaleńie oſobliwſzym ſpoſobem grob ſmakuie; czemuż to? bo ſzczerże za grzechy pokutuie; kto prawdźiwie za grzechy ſwoie pokutuie, nic mu tak nie ſmakuie, nic tak częśćiey na pámięć i myśl nie przychodźi, iáko grob i śmierć. A ktoraż to druga Marya? z tobą ſię Magdaleno do grobu Ezuſowego wybrałá to podobno Marya Matka Boská, pewniebyś z tey aſſocyacyi kontenta pokutuiąca grześnico była, gdyby przy tobie Matka Boska zoſtawała. Pięknie na to mieyſce Piſma S. komentuie Laurentius Iuſtinianus: *Erat quippe ipſa ſed altera, per eſſentiam ipſa, ſed per gratiam altera.* Iednáć to byłá Márya nie dwie Márye, iedna Márya Mágdálená przez iedność iſtoty, záś inśza i druga przez odmiánę żyćia i łáskę Boską: ták to pokutá święta káżdego człowieká w inſzego odmieni, oraz i cżęſte do grobu ugęſzczánie uſtáwiczna mowię o śmierći pamieć: *Venit Maria Magdalena videre ſepulchrum.* Powiedźiał ći miła Mágdáleno Anioł z ráná dźiśieyſzego dźień dobry, kiedy ći mieyſce ná ktory-

mes

meś oglądać Pana IEzuſa miáła odpowiedźiał: *præcedit vos in Galilæam, ibi eum videbitis.* Teraz záś, kto ći pokutuiąca grześnico wieczor dobry powie? powiem iá ten wieczor dobry tobie, oraz i memu Quadragezymalnemu oſpalcowi: *Homo cùm dormierit, non reſurget, nec evigilabit, donec atteratur Cælum.* Co wſzyſtko niech będźie. Ad M. D. Gloriam.

Nie zawſze po poranku dobrym, wieczor dobry náſtępuie. Upatrżył Pſal. 29. dźień taki Dawid ktorego poranek był weſoły, á wieczor opłakany: *Ad veſperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia,* rano powiada weſelić ſię będą, á na wieczor płakáć. Miły Dawidźie opak ći ſię to między ludźmi dźieie, w wieczor skaczą, a rano płaczą. Piianica w wieczor o iak weſoły! skacze, śpiewá, wykrzykuie, á rano záś gdy ſię obudźi, melankolizuie, ſtęka, narzeka; á toć nie mogę, a toć mię głową boli, po wczoráyſzey ochoćie, dopieroż gdy ſię ſięgńie do kieſzeni, do worká, á nic w nim, albo mało co pięniędzy znaydźie, że wſzyſtko wczorá wieczor przepił, przeulał, dopieroż tym opłákanſzy má poranek. A kogoż piiáńſtwo do płáczu, narzekániá i biedy nie przyprowadźi? Powiádáią ludźie prośći o wroblu, ten widząc że iáki táki weſołym z pod wiechy przychodźi ſpiewa weſoło podskákuie, umyślnie ſzybą w okńie wytłuczoną wleciałdo owegoż domu gośćinne-

go

go, chcąc się dowiedźieć, czymby też owi ludźie sobie podweselili, widźi rozłożone po stołách szkleńice, iedne z miodem, drugie z piwem, trzećie z gorżałką. Spodobáła mu się osobliwie gorżałka, i iać też (pomyślił sobie) táki trunek rád piię, iednoć to iest gorżałka tá, co wodá, piie tedy owę gorżałkę, w mozgu mu się wnet záćmi, począ się po źiemi iáko piiány taczáć, á tu kot z kątá wypadszy ńieboraczká wroblá w pázury łáp; prosi się wrobel kotowi áby mu chćiał pofolgowáć, miły koteczku wypuść że mię z tych delikátnych pázurkow twoich, ábym w pilney rzeczy tych domowńikow ktorzy ćię w tym domu kármią, przestrzegł, puścił go kot, á w tym wrobelek w zgorę podleciawszy, záśpiewał dźiw, dźiw, że ktory piiak żyw. Ale powiedż nam Dawidźie, ktorzy to ludźie ráno się weselą, á w wieczor płáczą? oto grześnicy, o ktorych Ps. 58. powiáda, iż się w wieczór do Pana Boga nawracaią: *Qui operantur iniquitatem, convertentur ad vesperam*, ktorzy czyńią ńiepráwość, náwrocą się w wieczor: Ach! iák mizerna z grzechu iest obrádá, kiedy zá ńim płácz nástępuie: *ad vesperam demorabitur fletus*. Niemasz tego grześńika, áby zá grzech nie płakał, ieżeli nie ná tym świećie, to na drugim. Zgrześył Dawid, więc też płakał. *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia custodierunt legem tuam Domine*. Zgrześył Piotr Św. Apostoł i ten płakał á rzewliwie płákał: *flevit amarè*.

Zgrze-

Z grześyłá Mágdálená, i tá się náplákáłá sowićie: *lachrymis cepit rigare pedes ejus*. Prawdá że się tám ieden zápámiętały grześńik Eccl. 5. z tym śmiele odzywa: *Peccavi & quid mihi accidit triste*; zgrześyłem ták wiele rázy, á ieszcze mi się ńic nie tráfiło złego, ieszcze mńie nic ńie zásmućiło. O głupcze! o szalony człowiecze! tuć zá grzechy twoie ńie płáczesz, ále w piekle przez cáłą wieczność ńie będźiesz się mogł náplákáć: *Et mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus & stridor dentium*. Matt. 13. I wrzucą ich w piec ogńisty, tám będźie płácz, i zgrzytánie zębow. W ktoryli to przećie wieczor płákáć przy náwroceńiu swoim do Páná Bogá grześńicy będą: *convertentur ad vesperam, ad vesperum demorabitur fletus*. Ierem: 6. Ferálny iákiś wieczor opowiá'a ludowi swemu ten że Ieremiasz Prorok: *Va vobis, quia declinavit dies, quia longiores factæ sunt umbræ vesperi*: biádá wam, iuż się dźień ku zachodowi nákłońił, i długo trwáiące stáły się ćieńie wieczorne. Kommentuiąc ná to mieysce Pisma S. uczony Sanchez przez dźień rozumie być szczęśćie i dobre powodzeńie ludu Izráelskiego; záś przez wieczor pochmurny, ńieszczęśćie i spustoszeńie, utrapieńie wielkie: *Dies prosperitatem, umbræ vesperi adversitatem denotant*. Tákći ludźie, ráno kiedy nam przed wroty (iáko mawiaćie) Słońce świeći, kiedy nam dobrże; to skaczemy pląsamy, miásto dźięk czyńieńia, Páná Boga obra-

M żamy

zamy: gdy záś wieczor ná nás nieſzczęśćia przyidźie, gdy nas ſprawiedliwy Pan Bogiza grzechy naſze biczykiem zatnie, to ſię dopiero do Páná Boga, do pokuty, do łez ſerdecznych bierzemy: *Ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum latitia, ad veſperum convertentur, qui operantur iniquitatem*, Deut. 16. W wieczor święćić Swięto Wielkánocne rozkázuie ludowi ſwoiemu Bog Wſzechmogący: *Immolabis phaſe veſpere ad ſolis occaſum, quando egreſſus es de Ægypto.* A zaz by PánieBoże wygodniey nie było święćić Swięto tak wielkie z rana? á nie w wieczor? Poranek ieſt czas weſela, á wieczor czas płáczu: *ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum latitia*; á u Pana Bogá wieczor, ktorego grześnik za grzechy ſwoie płacże, wielce popłaca, i tá u niego naymilſza i naywięcey ſię podobá Uroczyſtość, kiedy ſię grześnicy do niego garną, kiedy pokutuią, kiedy za grzechy płaczą; więc w wieczor rozkazuie ludowi ſwoiemu święćić ták wielkie Wielkánocne Swięto: *immolabis phaſe veſpere*, áżeby ie tym ſwoim ku Stworcy ſwoiemu nawroceńiem i płaczem przyozdobili: *ad veſperum demorabitur fletus, convertentur ad veſperum qui operantur iniquitatem.* Toż taką rzeczą, i mego Quadragezymalnego Oſpalca wieczor dźiśieyſzy ieſt dobry, gdy ſię ze ſnu grzechow przez Spowiedź S. Wielkánocną obudźiwſzy, ſzczerże ſię do Páná Boga nawrocił, i rzewliwie przy Wielkanocnym wieczorze wiel-

wielkie ſwoie opłakuie niedoskonałośći. *Ad veſperum demorabitur fletus.*

Joan. 20. Dobry i náder potyka Apoſtołow SS. od Páná IEzuſá Zmartwychwſtáłego pokoy: *Cum ergo ſero eſſet die illo una ſabbathorum, & fores eſſent clauſæ ubi erant Diſcipuli congregati, propter metum Judæorum; venit IEsus & ſtetit in medio, & dixit eis: Pax vobis.* Gdy iuż był wieczor dńiá owego w dźień ieden Sabbátu i drżwi były zámkńięte, gdźie byli Uczńiowie zgromádzeńi, wſzedł IEzus i ſtánął w ſzrodku, i rzekł im: Pokoy wam. Dobry to przyznam ſię był wieczor, w ktory pokoy Uczńiom ſwoim áwizował Pan IEzus. Dał by to Bog dobrotliwy, żebyśmy ſię i my po długich trudách i fatygách tákiego dobrego wieczorá doczekáć mogli, w ktorym byśmy pożądánego dawno powinſzowáli ſobie ſpoczynku. Prawdá że ia ſię ńie dźiwuię temu, że ták weſołą o pokoiu nowinę wieczorá owego uſłyſzeli, bo iáko uważam, z wielu miar do pokoiu ſámi ſię mieli, i o ńiego ſię skuteczńie ſtáráli. Nayprzod drżwi domu owego do ktorego ſię zgromádźili dobrże opátrżyli i zámknęli: *& cùm fores eſſent clauſæ.* Powtore wſzyſcy byli z ſobą weſpoł zgromadzeńi, źiednoczeńi: *Congregati.* Dobry to dla otrżymánia pokoiu i konſerwácyi iegoż ſpoſob, zńiść ſię do kupy, do iedności: *erant diſcipuli congregati.* Iákoż wſzyſtká ſpuſtoſzeńiá Páńſtw i kroleſtw przyczyná; ńiezgodá do-

mowa: *Omne Regnum in se divisum desolabitur.* Niebyłoć wprawdźie między Apostołami SS. na ten czás Thomasza niewiernego: *Thomas autem non erat cùm eis*, aleć to dobrże się stáło, że tego niedowiarka między niemi nie było: ktoz to wie, ieżeliby był do owego świętego pokoiu swoim niedowiarstwem nie przeszkodźił. W Rzymie wCapitolium był táki Obraz: Polikletes sławny Státysta z wielu innemi tęgi i mocny sznur kręci, á ośiełek go ztyłu rozpletywał: wyrażono w tym Obraźie, iż co mądrzy między sobą postánowią, uradzą chwalebnie, to ieden głupi iák ośieł z kąta się z słowkiem owym nie pozwálam, wyrwawszy zepsuie. Dobrże tedy że ná ten czas w owey Kongregácyi Apostołow SS. Thomasza niedowiarka nie było: *Erant Discipuli congregati & Thomas non erat cum eis.* Po trzećie i boiaźń zwłaszcza Boska dużo do pokoiu pomaga: coć Apostołow SS. boiaźńowá naganná byłá, bo się nie potrzebńie Zydow báli, będąc sami żydámi: *Congregati erant propter metum Judæorum.* Aleć to podczas i swego bać się trzebá iáko nieprzyiaćiela, iako się czasem w Polszcze dźieie u nas, kiedy Brat ná Brátá nástępuie, sąsiád ná sąsiada, sami się Polacy woiuiemy i ruynuiemy. Osobliwie iednak Boiaźń Boska do pokoiu pomaga: *Erant congregati propter metum, & dixit eis IEsus: Pax vobis.* Kto się Pana Boga boi, pokoy ma bespieczny: *Timenti DEum non occurrent mala, sed in tentatione DEus illum conservabit, & liberabit à malis. Qui timet Dominum nihil trepidabit, & non pavebit, quoniam ipse est spes ejus.* Eccl. 34 Boiącemu się Paná Bogá (mowi Kaznodźieia Pánski) nic się stać złego nie może, ale go pod czas wszelkiego utrapienia, czy to woyny, czy powietrzá, Pan Bog zachowa i wybáwi z wszelkiego niebeśpieczeństwa. W niewoli zostawał Tobiasz sprawiedliwy, á że był sprawiedliwy i Boga się boiący, pokoy miał i wolność wszelaką: *In captivitate positus viam veritatis non deseruit, & quoniam memor fuit Domini in toto corde suo, dedit illi Deus gratiam in conspectu Salmanasar Regis.* Tobiæ 1mo. Czytam w Historyi żyćia S. Langwirycyusza, Biskupa Hiropolskiego: ten będąc w Tracyi, przyszedł do Moryssenow, ći skárżyli się przed Mężem Bożym ná niepokoy swoy i woyny ustawiczne. Zrozumiawszy Biskup Swięty, iz obiawienia Boskiego wiedźiáwszy, że w ich Páństwie nie było boiaźni Boskiey, nie było sprawiedliwości świętey, ale zaboystwa, zdźierstwá, cudzołostwa, táką im dał radę: *Socialis est pax & Morisini, soror ejus est aquitas, Mater sedulitas, filia securitas; si germanitatem hanc pacis tenueritis, pacem intus incolam habebitis.* Pokoy Panowie Moryssyni towarzyski, á nie pustelniczy żywot prowadźi, nigdy bez inszych cnot świętych nie zostaie, siostrá rodzona pokoiu iest sprawiedliwość, bez tey siostry swoiey pokoy w żadnym Państwie gościć

ńie chce. Matką pokoiu ieſt wcześna zábiegłość i czułość tych, ktorym o pokoiu obmyśláć należy. Corká beśpieczność; bo gdźie pokoy, tám káżdy beśpieczńie ſobie mieſźka i żyie. Tęż i Auguſtyn Swięty do nábyćia i konſerwácyi pokoiu dáie rádę, piſząc in Pſ: 84. *Duæ amicæ ſunt juſtitia & Pax, ipſæ oſculantur, ſi amicam pacis non amoveris, non te amabit ipſa Pax, nec veniet ad te.* Dwie ſą ńie rozdźielne powiáda Przyiaćiołki: ſpráwiedliwość i pokoy, te śię wzáiemńie śiebie weſpoł trzymáią, iezeli ńie náwidźiſź ſpráwiedliwośći, precż od ćiebie pokoy odſtąpi i ńie powroći śię do ćiebie. Nie dźiw tedy że Apoſtołow SS. wieczor dobry od P. IEzuſá Z martwych wſtáłego potkał, z ogłoſźeńiem pokoiu miłego: *Cum ſero eſſet, dixit illis: Pax vobis*: bo iákom opowiedźiał, zcáłym śię ſercem mieli do pokoiu, bali śię prawdá záiádłego żydoſtwá: *erant congregati propter metum Judæorum*, ále bárdźiey Páná Bogá. Nie znaydował śie między ńiemi żaden wyſtępny, ńie było iuż między ńiemi na ten czas Judaſźá, bo w piekle iuż zoſtawał, náwet i Tomaſźá S. ńiebyło, że ieſźcże ná ow czás w grzechu trwał ńiedowiárſtwa, wſzyſcy byli Swiętemi i ſpráwiedliwemi, i ták im też dobry wieczor bo pokoy pożądány Pan IEzus ogłaſźa: *Cum ſerò eſſet, dixit illis. Pax vobis.* Winſźuię memu Quádrágezymalnemu oſpálcowi, że go podobnyż, ktory i Apo-

Apoſtołow dźiś potyka dobry wieczor. Grzeſźńik káżdy poki w grzechách leży, pokoiu mieć ńie może: *Non eſt pax impijs dicit Dominus*, Iſaiæ 48. gdy záś z grzechow i złych nałogow powſtáńie, ná tychmiaſt pokoiu nábywa: *Pax multa diligentibus legem tuam Domine.* Powſtałeś oſpálcze z grzechow twoich, uſpokoiłeś przez Spowiedź Wielkánocną ſumńieńie twoie, poiednałeś śię z Bogiem Sędźią ſpráwiedliwym, więc też maſź przy tym pokoiu ſumńieńia twego dźień dobry, i wieczor dobry.

Gen. 8. Dobry wieczor miał w owym korabiu dńiá owego Nóè Pátryárchá, ktorego z roſźczką oliwną, z znákiem pokoiu gołębicá do ńiego powroćiłá: *Venit ad eum ad veſperam portans ramum olivæ virentibus folijs in ore ſuo.* Názywaſź śię naydoſtoyńieyſza Pánno i Mátko Boska *in Canticis Salomonis* Gołębicą Bogá, pokoy narodom przynoſźąca: *Surge propera Amica mea, Columba mea, formoſa mea & veni.* Cant: 2. o to ńieraz według pogrożki Izáiaſźá Proroká długi i okrutny wieczor krolestwo to Polskie ogárnął: *Va vobis! quia declinavit dies, quia longiores factæ ſunt umbræ veſperi*, czarne i żáłoſne chmury *declinavit dies*, ńie świeći nam słońce łáski Boskiey *declinavit dies*, rácz nam Páńienko S. wieczor ten trágiczny, wieczor zły w dobry zamieńić; przyńieś nam w uśćiech twoich Nayświętſzych

za

zá námi śię grzeſznemi do Syná twego naymilſzego przyczyniáiąc, rozczkę Oliwną, to ieſt pokoy záwſze pożądány: *Sumens illud ave, Gabrielis ore, funda nos in pace, mutans Evæ, mutans va! va Nomen.* Amen.

FINIS.

Ad M. D. T. O. M. G. B. V. M. S. L. O. C.
Honorem.

KAZANIE I.

ALLEGORYA II.

BATALIA

Abo

Poiedynek Sześć Niedźielne

MIŁOSCI BOSKIEY z IEZUSEM

Za Grześznika.

KAZANIE I.

Nova bella elegit Dominus. Judic: 5to.

Pierwſzym záraz kazáńia mego peryodźie z tym ſię z Pòétą oświadczàm, że przez te ſześć Niedźielne Páſſye ſáme tylko bátálie, woyny, i poiedynki, intonowáć będę: *Bella canam*, á opiewáć Woyny będę iuż ńie Ludźkie ńie źiemskie ále Boskie i Niebieskie. *Judic.* 5. Nowe á ńieſłychàne woyny P. Bogá Wſzechmogącego ogłáſza wáleczna Debbora: *Nova bella elegit Dominus*, á wſzák P. Bog walczącego z ſobą mieć ńie może nieprzyiaćielá, toć i woyny żnikiem mieć nie może, mái głownego nader nieprzyiáćiela. Grzeſńik káżdy głowny to ńieprzyiaćiel Boski, kiedy áby Bogá ſpráwiedliwego ńiebyło ſobie życzy, i owſzem iſtoctwo Bogu ſzaleńie wydźiera: *Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus.* Pſal: 13. á iáko Auguſtyn S. zeznáie, że w razy grzechem śmiertelnym Paná Boga obrażá, i

ko z złey chućí swoiey zdá się Pana Bogá zabiiać: *Peccatum est ipsum Deicidium.* Z tym tedy głownym nieprzyiaćielem swoim grześńikiem BOG Wszechmogący nową á niesłychaną prowadźić woynę zamyślił: *Nova bella elegit Dominus.* Explanuie ten nowy modelusz woiowánia Paná Boga z grześnikiem *Theophilactus Serm. de Epiph. Domini: Antiqua bella Domini erant furoris, nova bella sunt amoris.* Dawne (powiádá) woyny Paná Bogá z grześńikiem, były woyny gniewu i żapalczywośći, nowe zaś woyny są woyny Miłośći Boskiey. Zważył Pan Bog Dobrotliwy, że ták po ludzku rzekę iż ułomny człowiek grzesny zdołać i wystárczyć spráwiedliwośći Boskiey niemogł. Więc inszy zabiera koncertácyi swoiey sposob, udáie się i obracá do miłośći swoiey Boskiey nieskończoney, ktory miásto grześnikà stawiá zá Antágonistę Synà swoiego Iednorodzonego: *Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum et daret.* Ioán. 3. Wypisuie tę, Swiętą Bátálią IEzusa Pana z miłośćią Boską w swoiey nabożney Kośćioł S. prozie: *Mors & vita duello conflixere mirando,* śmierć z żyćiem dźiwnym się ztarła poiedyńkiem, śmiercią zowie Miłość Boską Cáncyonálista Páński: *Fortis est ut mors dilectio.* Cant. 8. Zyćiem śiebie łamego zowie Chrystus: *Ego sum vita* Ioán. 12. O! záprawdę przedźiwná to i niepoięta byłá koncertacya: *Mors & vita duello conflixere mirando.* Pierwsze pole tey Swiętey woyny był złob Betleemski:

Infi-

Infinitæ bonitatis & immensæ charitatis scenam recludit præsepium. Drugie pole był Egypt, do ktorego w dźiećińśtwie ućiekał. Trzećie pole Miáśtá i Miásteczká Palestyńskie, ktore obchodząc opowiadał im Ewangelią Krolestwa Niebieskiego: *Circuibat IEsus omnes Civitates & Castella, prædicans Evangelium Regni.* Matt. 9. Czwarte pole Wieczornik Paschalny, w ktorym Przenayświętszy Sakrámént Ciáłá i Krwie swoiey Nayświętszey postánowił. Piąte pole Ogrod Getsemáński. Szoste pole Ierozolima, gdźie go ubiczowáno, i ćiernięm ukorowáno. Siodme pole Gora Kalwáryi, gdźie ná krzyżu skonał. Ominąwszy pierwsze pola batályi świętey, biorę sobie przed oczy same krwáwe iegoż poiedynki: *bella sanguinea,* ná ktore Wás N.S M. wyzywám i záprálżam, mieysce ná nie w samychże sercách waszych naznaczam. Pobłogosławisz o tey Swiętey Bataliy mowiącemu ty ktory szczęśćiem ná woynie kieruiesz Boże Dobrotliwy: *Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium & digitos meos ad bellum.* Psal. 143. Zá twoią intercessyą teyże batalyi zbawienney assystuiąca: *Stabat juxta Crucem Mater IEsu,* Matko Boska.

Iákby cále miłośći Boskiey, ktora wszystkie przewyższa cnoty: *Major horum est charitas,* 1 Cor. 3. w owym Paschalnym Wieczerniku ćiásno było, przeto wywabia na poiedynek z sobą IEzusa mego za mury Ierozolimskie do Ogrodá Getsemáńskiego: *Egressus est iran-*

torrentem Cedron ubi erat hortus, Ioán. 18. Miał ten affekt Tullius Cicero u całego Rzymu, iż gdy z rozkázu Claudyusza Cesarza z Miásta ná wygnánie wychodźił dwadźieścia tyśięcy Rzymian ná znák kondolencyi przyiácielskiey kirem czarnym okrytych wyprowádzało. Memu zaś IEzusowi Panu trzech tylko z miástá Ierozolimy wychodzącemu assystuie Uczniow: *Assumpto Petro & duobus Filijs Zebedai egressus trans torrentem Cedron.* Przebog Katolicy! rzucćmyśię hurmem do IEzusa Pána, á assystuymy mu wszyscy z tego ták niewdzięcznego Miástá wychodzącemu, z tym śię ku niemu odzywáiąc áffektem i rezolucyą, z ktorą śię niegdyś oświádczał ku Dawidowi Geteyczyk życzliwy iego żołnierż, z Ieruzalem przed Absalonem uchodzącemu: *Vivit Dominus. & vivit Dominus meus Rex, quia in quocunq; loco fueris sive in vita, sive in morte, ibi erit servus tuus.* 2. Reg. 15. żyie Pán Bog moy, i żyie Pan Krol moy, że śię nigdy od Ciebie nie odłączę, gdźieszkolwiek śię obrocisz, poydę za tobą, by też mi i ginąc przy tobie przyszło, bo ták żyć iako i umieráć z tobą o ukochány IEzu moy prágnę. A czy też beśpiecznie w tym ogrodźie Getsemańskim poiedynkować ći śię będźie Zbáwicielu Panie? nie dobrze śię nądała Absálonowi bitwa w lasach Efráimskich miáná 2. Reg 18. bo wszystko woysko od niego uciekło i w rosypkę poszło, náwet i sam Absálon poległ był tám że: *Factum est prælium in saltu Ephraim, fuit autem ibi prælium*

dispersum super faciem omnis terræ. Toć śię i IEzusowi Pánu na owym w ogrodźie Getsemańskim poiedyńku przytráfiło, bo też i od niego tákże wszyscy w rosypkę poszli Uczniowie: *Tunc Discipuli omnes relicto eo fugierunt*, i lamemu tamże konáć przyszło: *Et factus est in agonia.* Luc. 22.

Cánt. 2. wprowádźiwszy do roskosznych winnic ukochaną Oblubienicę swoię Dylekt Niebieski przedźiwną z nią miłości świętey ztácza batalią: *Introduxit me in cellam vinariam ordinavit in me charitatem.* Hebráyski text nieśie: *Vexillavit super me charitatem.* Siedmdźieśiąt czytáią: *Vexillum super me charitas*, wprowadźił mnię do roskosznych winnic swoich, i uszykował iáko oboz niezwyćięzony miłość swoię Boską ku mnie rozwinął iáko chorogiew okrytą miłość Boską nádemną, iakże to miłość Boska być może podobna do chorągwi okrytey? *Vexillum super me charitas*, i iáko być podobna może do obozu uszykowánego? Chorągwie w Woysku naywydátnieysze, wszyscy śię pod chorągiew żołnierże kupią, ták i miłość Boska wszystkie cnoty przewyższa i do nieyśię wszystkie referuią: *Charitas eminet cæteris virtutibus, ut vexillum ad illudq; omnes convocat.* Pod tą świętą chorągwią tylko sami cnotliwi zostáią, iuż to niecnota, kto pod tą chorągwią niezostáie: *Charitas eminet cæteris virtutibus, ut vexillum ad illudq; omnes convocat*, mowi Cornelius à lápide. Iest po

wtore miłość Boska podobná do uſzykowánego obozu, bo wſzyſtkie cnoty porządnie miarkuie, mowi tenże: *Charitas cæteras virtutes quaſi acies Dei ordinat, primo loco ponit fidem, ſecundo humilitatem, tertio ſpem, quarto pœnitentiam, quinto patientiam, ſexto miſericordiam.* Iakoż práwde mowiąc, w tym ſzyku cnot świętych zoſtawáć powinien, kto ſię Nieba dobiiać zamyśla: *Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*, powinień mieć Wiárę Swiętą nayprzod, bo bez Wiáry żáden być zbáwioń nie może, powinień mieć pokorę, bo pokornym Pan Bog niepogárdza, powinień mieć nádźieię, bo i náywiękſzemu grzeſzńikowi roſpaczáć o miłośierdźiu Boskim nie trzebá i tam inſze cnoty święte: *charitas cæteras virtutes quaſi acies Dei ordinat*; radbym wiedźiał co ſię też zową Duſzą Swiętą wprowádzoną do winnic od Dylektá ſtáło o to zemdloney iákoby to zwyćiężoney upadáć ná źiemię przyſzło, przeto o ſukurs proſi: *fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Weſprzyćieſz mię kwiátámi, zákrzepćie mię wonnośćią iábłek miłośćią ſerdeczną zemdloną. Toć ſię ſtáło i z IEzuſem moim w owym Getſemáńskim Ogrodźie bo też tákże i iemu upáść ná źiemię przyſzło: *Procidit in faciem ſuam orans*, upadł ná twarz ſwoię ná źiemię i modlił ſię.

2di Reg 12. Chcąc uprośić u Páná Bogá Dawid żyćie Synaczkowi ſwemu ſmiertelnie choruiącemu ktorego Pan Bog ſam ná ukaráńie Dawidá zá cudzołoſtwo

łoſtwo i zaboyſtwo chorobą nieuleczoną złożył: *Percuſſit quoq; Dominus parvulum quem pepererat Uxor Uriæ David & deſperatus eſt*, rżucza ſię wſzytek ná ziemię: *Ingreſſus ſeorſum iacuit ſuper terram*, á cży przyſtoyna proſżę rzecz byłá Monárſze Ierozolimskiemu ná źiemi leżeć? Nie miáła widzę względu ná godność krolewską miłość Rodźićielska ku Synaczkowi ukochánemu ktora Dawidowi ná źiemi leżeć kazáłá: *Ingreſſus ſeorſum iacuit ſuper terram.* A IEzuſa mego kto o źiemię rzućił w Ogrodźie Getſemáńskim: *Procidit in faciem ſuam orans*, ńiekto inſży tylko miłość Boska ku nam grzeſzńikom áżeby naś w źiemi w źiemskich rzeczách zánurżonych ku Niebu podńiosł tym upádkiem ná źiemię ſwoim. Leżąc ná źiemi w Ogrodźie Getſemáńskim Pan IEzus modlił ſię zá przeńieśieńie kielichá od śiebie; męki i śmierći ſwoiey: *Pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me Calix iſte.* Modlił ſię oraz i zá oddalenie kielicha wieczney śmierći i mąk wieczných od nas grzeſnikow, ktory to kielich ták opiſuie Pſalmiſtá Páński. Pſ: 74 *Calix in manu Domini plenus miſto & inclinavit ex hoc in hoc, verum tamen fex ejus non eſt exinanita bibent omnes peccatores terræ.* Kielich gniewu w ręku Boskich pełen mętow to ieſt karánia ták doczeſnego iako i wieczńego ná tę i ową ſtronę náchylony pić z tego kielicha wſzyſcy grześnicy będą. O IEzu moy ukochany ńiech że ták skuteczna ta modlitwá twoiá w Ogroy-

cu

cu będźie áby mię grzeſźniká ten kielich wieczney śmierći minął: *Tranſeat calix iſte à me.* Pod czas owey w Ogroycu Getſemánskim modlitwy uderżyły ná Páná IEzuſá trży śmiertelne Sympthomátá ſmutek boiáźń i tęskność: *capit tædere pavere & mæſtus eſſe.*

2di Reg: 12. Jonadab ſzczery Przyiaćiel Ammoná krolewiczá Izráelſkiego náwiedzáiąc go á widząc dużo záſmuconego rżecże do ńiego *Quare ſic attenuaris macie Filij Regis per ſingulos dies cur non indicas mihi?* Czemużeś to ták bárdzo ſmutny krolewiczu kochány, o to żeś wyſechł ná twárży od wielkiego ſmutku i melankolyi, czemuż mi ńie konkredytuieſź, co zá okázyá ſmutku twego ták ćięſźkiego? ktoremu odpowiedźiał Ammon: *Thamarem amo* żákohałemśię ſerdeczńie w śioſtrze moiey Thámárze i iey miłość ták ćięſźkim ſmutkiem ſerce moie żráńiłá. Nie innać byłá przyczyná ſmutku ták ćięſźkiego IEzuſá mego w Ogrodźie Getſemáńskim iż mu umieráć od ńiegoż przychodźiło: *Triſtis eſt anima mea uſq; ad mortem*, tylko także ſerdeczna miłość iego Boska ku narodowi ludzkiemu ku náturze náſzey ludzkiey, ktorą być śioſtrą ſwoią, Cant. 4. ogłaſzá Chryſtus: *Vulneraſti cor meum ſoror mea.* zraniłaś ſerce moie śioſtro moiá, potwierdza toż ſamo ſwoim poważnym zdaniem Ambroży S. mowiąc: *Mæſtitiam prætendebat quam non ex metu mortis ſuæ ſed ex mora noſtræ Redemptionis aſſumpſerat.* Smućił śię (powiadá)

aż

áż do śmierći w Ogroycu Pan IEzus, nie tak dlá tak od krutney ſmierći i mąk ſrogich ktore miał ponieść, iáko ráczey z utęskńienia ńiepoiętego ktore miał záraz od národzeńia ſwego ćierpieć i umrżeć zá nas ńiewdźięcznych i ńiegodnych grzeſźńikow. Bywa to i częſto śię trafia pod czás poiedynku iż temu ktory w poiedynku słábieie ſukkurś słudzy wierńi dawáć zwykli, Upadł był ná źiemię iákom iuż námieńił Pan IEzus w owym miłośćią Boską poiedynku: *Procidit in faciem orans mors & vita duello &c;* więc mu ieden z iego Niebieskich Dworżánow ná pomoc przybywa: *Apparuit autem illi Angelus de Cælo confortans eum.* Wielelebny Bedá tę słábośći IEzuſá Páná korroborácyą ńá tęż przyczynę zgańia ná ktorą i ſmutek iegoż: *Creator Creaturæ ſuæ non eguit præſidio ſed homo factus: ſicut enim propter nos triſtis eſt factus, ita & propter nos debilitatus confortatur.* Niepotrżebował Chryſtus Pan ile Bog i Stworcá tey od ſtworżeńia pomocy; ále ile człowiek ktory iáko śię z miłośći ku nąm nád zgubą duſź náſzych ſmućił, ták też z miłośći ku nám chćiał być od Aniołá pokrżepionym w słábośći ſwoiey áby ieſzcże mogł dla nędznego człowieká więcey krwi ſwoiey nayświętſzey przelać. Wkroleſtwie Sycyliskim było dwoch wielce ſobie życzliwych Przyiaćioł, iednemu Imię było Rotilius, á drugiemu Cælius, tráfiło śię że zá exces pewny Rotyliuſźá ná śmierć oſądzono, ten

widząc

widząc że śmierći uyść ńie mogł, o tę tylko łáskę ſądu uprafzał; áżeby go ná párol ná czás pewny puſzczono ábym mogł (powiáda) dom moy wprzod rozporządźić, co uczyńiwſzy iż ſię ſam śmierći godnym być ſądzę do więźieńia dobrowolńie ſię powrocę, zezwolił ná to ſąd chętńie, z tą iednák kondycyą áby ná mieyſce ſwoie ktorego z Przyiaćioł ſwoich obśiędem w więźieńiu zoſtáwił, podiął ſię tey przyiaćielskiey uſługi Cæliuſż, w tym wypuſzczony z więźieńia Rotyliuſż bárdźiey śiebie ńiż ták życzliwego Przyiaćiela kocháiąc zprzedawſzy máiętnośći ſwoie w dálekie ſię kráie umknął, iże ſię ná czás náznáczony ńie ſtáwił Cæliuſżá ſąd ná śmierć miáſto ńiego skazał, gdy przyprowádzono ná śmiertelny plác Cæliuſżá, rzecże do ńiego ieden z konfidentow iegoż: Oſzalałeś miły Celiuśie, że nie winnym będąc śmierć za winowaycę dobrowolnie podeymuieſz, ktoremu odpowiedźiał Cæliuſz: *Non me pudet mori, ſed vellem mori eo in loco quo amitus videret.* Nie żal mi tego, áni ſię wſtydźę za to; że zá Przyiáćiela mego kochanego Rotyliuſza mam ſzyię pod miecż poddać, tego tylko żałuię, że ná tym mieyſcu nieumierám, ná ktorym zoſtáie Rotyliuſz, áby mogł pátrzáć ná śmierć moię. Dlátegoć i ukochány Zoáwićiel naſz Chryſtus nie obiecał w owym ukrytym od oczu ludzkich umieráć ogrodźie Getſemańskim, bo by go nikt niewidźiał z ludźi za zbáwienie náſze umieráiącego, byłoć tam wpra-

wpráwdźie trzech Uczńiow iego ále ći ſnem zmorżone oczy máiąc ńie mogli ná iego śmierć pátrzáć, przeto ńie w Ogrodźie owym Getſemańskim pod czas poſępney nocy, ále wedńie ná wyſokiey gorże kálwáryi chćiał umrzeć, áby wſzyſcy ludźie ná iego śmierć pátrzáli iż dla miłośći narodu ludzkiego umierał. Bywa to że ſię rzadko ktory poiedynek bez krwi rozlańia odpráwi, więć też i ten w Ogroycu Getſemańskim IEzuſá mego z miłośćią Boską poiedynek: *Fortis eſt ut mors dilectio, mori & vita duello conflixere mirando* bez krwi rozlańia ńie odpráwił: *Et factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram*, i rżućił ſię ná niego pot krwáwy, iákoby krople rzeſiſte Krwi Przenáyświętſzey ſpływáiąc ná źiemię.

3. Reg. 2do. Ioáb krwią Abnerá i Amazy, ktorą zdradliwie rozlał, pas ſwoy rycerski zbroczył i zmaczáł: *Effudit ſanguinem belli in pace & poſuit cruorem prælij in balteo ſuo.* My zaś Katolicy ſerćá náſze zakamiáłe, zákáláne brudem grzechow obmywaymy i oczyſzczaymy: *ponamus cruorem prælij in cordibus noſtris.* Zapárzáiąc ſię ná te obfite Krwi Przenayświętſzey IEzuſa Páná krople ná źiemię ſpływáiące Anſelm. Sw. wołá na káżdego grześniká: *Accurre o homo!* & *ſuaviſſimas illas guttas lambe noli dormire cum Petro.* Poſpiełz ſię co prędzey o grzeſzny człowiecze do IEzuſá Páná Krwią ſię w Ogroycu pocącego, ośieráy rzeſiſte potu iego nay-

 świę-

świętszego krople sercem twoim skruszonym iáko gembką uschłą i uprágnioną, á niechćiey zasypiać z Piotrem ná ow czas snem zmorzonym. Czy niedosyć było IEzusowi Pánu łzy obfite zá grzechy násze toczyć z oczu swoich náyświętszych w ogrodźie Getsemáńskim, że też i krople krwawe z całego Ciáłá swego Nayświętsze ná obmyćie násze obfićie wylewá: *Factus est sudor ejus &c.* co zá przyczyną potu tego krwáwego i łez ták obfitych? o to miłość iego niepoiętá ku nąm ludźiom grzesznym. Zeznáie Wielebny Bedá: *Sudat sudore sanguineo, ut supra naturam communem suum dicat esse amorem, quando & lachrymas in oratione pro nobis fudit & sanguinem.* Miáłá niegdyś krew Ablowá głos swoy ták ogromny, że go aż w Niebie słychać było: *Vox sanguinis Fratris tui clamat ad me de terra.* Gen. 4. Niechże też i Krew twoiá Nayukochańszy IEzu słyszana będźie w Niebie za námi grześnikámi. Krew Ablowá wołáłá do Bogá o pomstę ná kaima, twoiá zaś krew Nayświętsza o Naydobrotliwszy IEzu niech wołá do Oycá Niebieskiego o odpuszczenie grzechow nászych: *Pater ignosce illis*, Oycze Niebieski odpuść im: *O! utinam sanguis hic qui de te in agone usq; ad terram decurrit clamet ad Patrem melius quam sanguis Abel*, mowi Drogo Ostiensis. Pospolity z sobą poiedynkuiących głos zwykł bywać: *Sufficit* dość tego. 2. Reg. 24. Zawołáł był niegdyś ná Anioła swego Bog Wszechmogący, gdy się mieczem ná ostátnią zgu-

bę

bę Ierozolimy zámierzył: *Cumq; extendisset manum suam Angelus Domini super Ierusalem, ut disperderet eam, misertus est Dominus ait Angelo percutienti populum: sufficit nunc continе manum tuam.* I gdy wyniosł rękę swoię Anioł Páński ná Miásto Ieruzálem, áby ie zagubił, zmiłował się Pan Bog Dobrotliwy, i zawołáł ná Aniołá: Dosyć, zátrzymáy iuż rękę twoię. Niechże też to hasło okrzyknie Krew twoiá Náyświętsza IEzu Dobrotliwy *sufficit* dosyć, niech záwoła na spráwiedliwość Boską rożnemi plagámi nas chłostáiącą: *Sufficit nunc continе manum tuam.* Iuż daley Oycze moy Niebieski, Sędźio spráwiedliwy nędznych grześnikow niezagubiáy: *Sufficit* dość tego iuż karánia, o to mász Krew moię Synа twego Ukochánego obfićie w Ogroycu ná źiemię wylaną, tą swoy gniew i zápalczywość uśmierz, i ulpokoy *sufficit.* Amen.

KAZANIE II.

Nova bella elegit Dominus. Judic: 5to.

PRawdá że sobie ludźie bardźiey pokoiu życzyć, niż woyny mámy, według rády Wirgiliusza: *Nulla salus bello pacem te poscimus omnes*, gdyż woyná

wiele złego za ſobą prowádźi, atoli iednak ta ktorą miłość Boska z IEzuſem moim prowadźi batalia: *Fortis eſt ut mors dilectio: mors & vita duello conflixere mirando* trwożyć nas ludźi ńiema, bo nąm zbáwieńie i wſzelkie dobro przyńioſłá, zkąd tey woyńie świętey przypiſać z Symboliſtą mogę: *Magna ſalus bello.* Woiuy że woiuy zá námi grzeſznemi z tą twoią Antagoniſtką miłośćią Boską Chryſte IEzu, ábyś nás wſzyſtkich niebu żáwoiował. Spytány Agiſylaus, czym ná woynách oſobliwie przekonány niepzyiáćiel być może? odpowiedźiał: *Adverſus hoſtem audacia*, żywą rezolucyą i śmiałośćią; zażywá tegoż w ſwoim z miłośćią Boską poiedyńku woiennego fortelu Pan IEzus skoro albowiem idącego ku ſobie zdráycę Iudáſza z wielką żołnierży kupą zoczył z wielką odwágą excytuie i ánimuie Uczńiow ſwoich do odważnego mu zayśćia w oczy: *Surgite eamus, ecce appropinquavit qui me tradet*, Mátt: 26. Wſtańćie, wychodźmy iuż do boiu álbowiem iuż śię z bliża, ktory mię má wydać. Wywoływá i nas za ſobą tákże N.S.M. Ukochány IEzus: *Surgite eamus*, i będźieſz z nas kto ták leniwy i gnuśny, że śię zá Pánem ſwoim nie porwie, był tákiey rezolucyi Thomáſz S. Apoſtoł iż gdy drudzy Apoſtołowie Pánu IEzuſowi rozradzáli drogę do źiemi żydowskiey: *Dixit diſcipulis ſuis eamus in Judaam iterum, dicunt ei Diſcipuli: nunc quærunt te Judæi lapidare & iterum vadis illuc*, Ioan. 11. Thomaſz Św. za

IEzu-

IEzuſem Pánem iść śię z ochotą rezolwował, i inſzych ná toż z ſobą námawiał: choćby nąm też (powiádá) z nim umrzeć i poledz przyſzło: *Dixit ergo Thomas ad condiſcipulos, eamus & nos ut moriamur cum eo.* Ná podobnąſz i my N.S.M. zdobywáymy śię z Thomaſzem S. rezolucyą, ewokuie nas ná ten powtorny ſwoy poiedynek z miłośćią Boską umyślnie zá náſze ludźi grzeſznych zbáwienie poięty: *ſurgite eamus* toć mu z ochotą áſſyſtuymy, co ńiech będźie Ad M. D. Gloriam.

IEżeli ná ktory to ná ten powtorny poiedynek ſpieſzył śię, wielce Pán IEzus przeto gdźie przedtym ieſzcze rzekł do Iudaſzá zdraycy, ktory go miáł zdradźiecko nieprzyiáćiołom wydáć: *Juda quod facis fac citius*, Iudáſzu, co zámyślaſz uczynić uczyń to prędzey. Coſż to mowiſz słodki IEzu a wzdyć to Iudaſz myśli o żyćiu twoim, myśli iáko śię zawziętemu żydoſtwu wydáć myśli, iáko ćię zgubić, á ty mu śię ſpieſzyć i ńie odwłaczáć ták złych intencyi i myśli rozkázuieſż: *Juda quod facis fac citius* coż śię to do tey ták skwápliwey ná ten twoy poiedynek przywiodło álterácyi? o to miłość ńiepoięta twoiá Boska ku nąm ludźiom grzeſznym, dochodźi tego intentum twego miodopłynny Doktor Bernard S. mowiąc: *Domine IEſu vita mea, o! quantum nos diligebas, pro quibus cito mori cupiebas, nobis vitam tibi mortem affectabas. Sedulo conſide-*

rate

rate Fratres quantum eſt diligendus qui ſe tradentem ad mortem ſic hortabatur dicens: quod facis fac citius. O żyćie! o słodyczy moiá IEzu moy kochány! o iákożeś ſię niezmierńie w nás grźeśńikách zakochał, kiedyś tak skwápliwie umrzeć zá nás prágnął, námeś zyćiá, á ſobie śmierći zyczył; uważćie to ſobie á pilnie Kátolicy, mowi do nás wſzyſtkich tenże miodopłynny Doktor, o iákośmy kochać powinni IEzuſá Paná, ktory ſię w naś ták zákochał, iż też práwie nálegał i námawiał Iudáſzá zdraycę, áby go był czym prędzey ná śmierć zá nás wydał, mowiąc do niego: Iudáſzu co maſz czyńić, czyń prętko: Philippus Mácedo zámyśláiąc o záwoiowániu Grecyi, rádźił ſię Apolliná Bożká; iákąby ſztuką woienną mógł ſobie podbić tęż Monárchyą, i usłyſzał przy ofiárách, ktore temuż czynił Bożkowi, głos táki: *haſtis argenteis pugna*, Orężem złotym ſrebnym woiuy á zwyćiężyſz. Tegoż fortelu záżywa miłość Boska ná tey ſwoiey z IEzuſem bátályi, kiedy go! do tego przywiodła, iż ſię záprzedáć ńiewdźięcznemu Uczńiowi á ieſzcze ták tánio dozwolił: *& conſtituerunt ei triginta argenteos*, i obiecáli mu dáć zá IEzuſá trzydźieści ſrebrńikow: O! *Juda proditor trecentis argenteis unguentum aſtimaſti, & ſanguinem Chriſti triginta denarijs vendis.* O zdráyco! o ńie wdźięczny Uczńiu! utyskuie Ambroży S. trzy ſtá ſrebrńikow oſzácowałeś oleiek ow wonny, ktorym IEzuſá Páná námáśćiłá Mágdálená, á Krew IEzuſa

IEzuſa naydrozſzą nád wſzyſtkie bálſámy naykoſztowńieyſzą tylko zá trzydźieści ſrebrńikow przedáieſź? ńie znał ſię ná ceńie krwi IEzuſowey ten zdraycá i ńie dźiw mowi Ambroży S. *Quomodo poterat verum ejus pretium comprehendi, cujus non poteſt meritum definiri*, á iákże (powiádá) miał godńie Krew IEzuſa oſzácować Iudáſz, ktorá ſzácunku ieſt nieskończonego; táńie IEzuſá Páná Iudaſz zaprzedáł, gdźie ieſzcze my táńiey Kátolicy iegoz podczás záprzedáwámy. Ubolewa S. Thomáſz à Villanova: *Quam parvi te facimus o IEſu: qui vili pro numo te tradimus: Iudam accuſamus, & idem quotidie facimus.* O! iák táńio ćię wáżemy i ſzácuiemy o IEzu, kiedy ćię podczás táńiey niż zá groſz iedeń przedáwámy, żalemy ſię nád tobą, że ćię ták táńio Iudáſz żydom záprzedał, a my ſami, gdźie ćię tańiey i nieráz przedáwámy. Owe trzydźieści ſrebrńikow, ktore wźiął Iudáſz zá Páná IEzuſá, z ktorych trzy widźiáłem złożone w Akádemyi Krákowskiey, dobra moneta była, nie może być lepſzey nád nię, ále grzeſznik Páná Bogá przedáie i utráca zá fáłſzywą monetę; co ieſt proſzę roskoſz Ciáłá momentalna, dlá ktorey nieczyſty Bogá niebo i duſzę tráći? ieżeli nie monetá fałſzywa: *Caro decipit.* Co ſą owe w nápoiách zbytki, dlá ktorych piiáńicá Bogá ná wieki utracá? ieżeli nie monetá fałſzywa. O moy Boże! iák wiele dlá mizernych zbytecznych trunkow w piekle potępionych ludźi zoſta-

ie: *Neq; ebrioſi poſſidebunt Regnum Dei.* 1. ad Cor. 6. Co ieſt punkt honoru, dlá ktorego utrzymánia woli pyſzney Niebo i Boga utráćić ná wieki? ieżeli nie fałſzywá moneta, co ſą owe chćiwe i nieſpráwiedliwe u łákomcy zbiory pieniądze? ktorych obumrzeć muſi czáſu ſwego: *Dormierunt ſomnum ſuum viri divitiarum & nihil invenerunt in manibus ſuis.* Pſal. 75 Zá tęć to fałſzywą monetę ludźie táńiey IEzuſa, niż Iudaſz przedáwámy i marnie tráćiemy. Czytám w Kronikách náſzych o Błogoſłáwionym Idźim Towarzyſzu Oyca S. Fráńćiſzká ten máiąc obiawienie, iż w iednym grobie wſpániałym w Kośćiele Ciáło potępionego lezáło, ſtánąwſzy przy ludźiách ná owym grobie wſpániałym, tąpnie nogą i zawoła: Powiedź człowiecze umárły tu leżący, kędy teráz z duſzą zoſtáieſz? i ſłyſzány głos był płaczliwy: Ach! nieſzczęśliwy w piekle, w mękách niewypowiedźiánych zoſtáię. Spytá Błogoſłáwiony Idźi: co ćię tám naybardźiey dolega? odpowiedźiał: to náybardziey, żem Bogá mego i Niebo dlá mizernych márnośći przemiiáiących utraćił; rzecze Błogoſłáwiony Idźi: á gdyby ći Bog pozwolił wrocić ſię do żyćiá, cobyś dlá pozyſkánia Bogá i Niebá czynił? odpowiedźiał potępiony: nie tylko te bogáctwá, ktorem miał przedtym, ále tez i wſzyſtkiego świátá bogáctwa, gdyby moie były, rozdáłbym ná ubogie, i obrałbym ſobie w utách ogniſtych áż do dniá ſądnego gorżeć, á nie zgorżeć, niż w pie-

kle

kle, bo tu gdźie ćiężſzy ogień, i ná wieki nieugáſzony; owá rozmowá Błogoſłáw: Idźiego z owym potępionym gorąco zapáliłá i wzruſzyłá do pokuty i poprawy żyćia wſzyſtkich ſłuchaiących. Dlá Bogá S.M. chćiemy ſię kiedyżkolwiek poſtrzedź, á márnie Bogá i duſze odtąd nie utrácáć Dokázała tego w Swiętym Páulinie Biskupie Nolańskim miłość Páſterſká ku owieczkom ſwoim: iż widząc práwie krwawemi łzámi płáczącą iednę ubogą Wdowę, że iey iednego Synà Wándáli, nieprzyiaćiele w niewolą wźięli, nie máiąc iuż Biskup Swięty Skárbow Kośćielnych ktore był ná wykupieńie inſzych Nolánczykow wydał ſiebie ſamego Wándálom záprzedał i ſyná wolnego mátce oddał. A cży mogł Judaż Iſcáriotes Páná IEzuſá żydom záprzedáć gdyby był ſam Zbáwićiel Pan ná owe świętokráćkie nie zezwolił ſiebie záprzedáńie: *Oblatus eſt quia ipſe voluit* Iſa: 53. Wydány ieſt bo ſąm chćiał. Coż do tego dobrowolnego záprzedáńia przywiodło IEzuſá? O to miłość iego nieopięta ku nam grżeſźńikom áżeby nas z niewoli cżártowskiey ſobą ſámym wykupił; zwyczáyńie kupcy targ pierwſzy zwłaſzczá nie dobry álbo zrzucáią, álbo podnoſzą, álbo odwłáczáią. Możeſz być targ gorſzy, iáko targ Iudáſzá zdraycy, gdy niegdy nieoſzacowánego P. zá trzydźieści ſrebrńikow záprzedał, á zrżućiłże ow targ ták nieſpráwiedliwy, ábo go wyżey podniosł? ábo odwlekł ná czas inſzy? bynáymniey, i owſzem

ieſzcze dńiá nieczekáiąc w nocy Páná IEzuſá zaprzedanego żydom wydáie: *Venit Iudas Iſcariotes, unus de duodecim, & cum eo turba multa cum gladijs & lignis & fuſtibus, cum laternis & facibus*, i przyſzedł Iudaſz Iskaryotes ieden z dwunáſtu z zgráią wielką żołnierzy trzymáiącemi miecze, kiie, álábardy, ſtryczki, łáńcuchy laternie i pochodnie; zápomńiáłeś zdrayco owey Miſtrzá twego porządney dyſpozycyi; kiedy więc z tobą inſzych Kollegow Coapoſtołow ná opowiedánie Ewángelyi do Miáſt Páleſtyńskich wyſyłał: *Miſit eos binos ante faciem ſuam*, poſyłał ich ſamowtor przed obliczem ſwoim, á ty niewdźieczniku ważyłeś ſię z ták ludną zgraią i tłumem żołńierſtwa do Pana IEzuſa przyſtąpić: *Venit Iudas & cum eo turba multa.* Zápomńiáłeś owey zbáwienney Miſtrża twego inſtrukcyi: *Nihil tuleritis in via neq; virgam neq; peram*, Luc. 9. Nic z ſobą w drodze nie noſćie, áni laski, áni worká z pieniędźmi; á ty zdrayco ták wieleś kiiow ná Miſtrzá ſwego nánoſił: *cum lignis & fuſtibus* nátłoczyłeś trzos twoy 30. świętokráćkiemi ſrebrńikámi, á tákiſz to żywot Apoſtolski? Choć byś był wſzyſtkich ludźi z całego świátá ná poimánie IEzuſá Páná ſprowádźił: ńie mogł byś go zchwytáć i poymáć, y żeś go z tą kupą żołńierży zchwytał, ńie ták żeś go ty z żołńierſtwem owym Ierozolimskim zchwytał iáko go ráczey ſámá miłość Boska poymáłá i zchwytáłá. Kiedy Károl V. Ceſarż tryumfálńie wiezdzał do Páryża, krolewicż Fráncuski imieńiem Oycá ſwego krolá Fráncuskiego witáiąć w bramie Ceſarzá ſilnie go rękami ścilnął, mowiąc do niego: *Captivum te teneo Caſar*, iákoby chćiał rzec: tyś Oycá mego Ceſarzu orężem poymáł, iá zaś ćiebie teraz affekem i miłością moią krępuię i wiążę. Toć i przy owey ſromotney káptywácyi mogłá była mowić miłość Boská: *Captivum te teneo o IEſu*, poymánego ćię trzymam o IEzu, od dwoiákiey álbowiem ná ten czas ſtrony był poymány Zbáwićiel náſz Chryſtus, náyprzod od żołnierży, nielitośćiwych i sługżydowskich: *Cohors ergo & Tribunus & Miniſtri Iudæorum comprehenderunt IEſum & ligaverunt eum.* Powtore i owſzem mowiąc práwdę, náypierwey od miłości Boskiey, gdyż żadenby ná niego ręki nie mogł podnieść, gdyby ſąm z miłości ku nąm wprzod nie zezwolił ná ſromotne oweż ćiebie poimánie. Ad Epheſ. 2. Więźniem i poymańcem ſię być ogłálza Pana IEzuſowym Paweł S. *Ego Paulus vinctus IEſu Chriſti*, á wſzák żeć ię Páwle S. nie Pan IEzus poymował i związáł, ále Ceſárze Rzymſcy, czemuż tedy nie Neroná Ceſárza; ale ſámego Páná IEzuſa więźńiem ſię być ogłaſzaſz? *Ego Paulus vinctus*, bo owe ſtrzyczki i łańcuchy żelázne dlá miłości ſámego P. IEżuſa ponoſił. A ty ſię Ukochány IEzu iákim więźniem być uznáwaſz? oto więźniem nas grzeſznikow: *Ego vinctus peccatorum* boz miłości ku nam dał ſię wiązáć i krępować. Chryzoſtom S. wſpominaiąc ſobie

owe łáńcuchy, i káidány żelázne ktoremi był Páweł S. Apoſtoł dla miłośći IEzuſá Páná związany i okuty wielce ſię ńiemi delektuie mowiąć: O! *ſi mihi temporibus illis eſſe contigiſſet, vincula illa complexus fuiſſem atq; in ſinu meo collocaſſem, nec oſculari ceſſaſſem illa quibus ipſe pro Domino ligatus fuit*, O! gdybymći był przytomny náten czas kiedy owe ćięſzkie żelázne łáńcuchy ná ſzyię Páwła S. kładźiono, ktore on dla miłośći IEzuſá Páná ochotńie i ćierpliwie nośił, ách iákobym mile ie do uſt i ſercá mego przytulał, i ſerdeczńie ucáłował, i dáley mowi, gdyby mi kto dał ná wolą: obieray ſobie co chceſż Chryzoſtomie, álbo to ták ſliczne Niebo ktore widźiſż, álbo owe łáńcuchy i kaidány żelázne Páwłá S. ia bym ſobie Niebo minąwſzy łáńcuchy owe obrał, náwet gdyby mi álbo między Aniołámi S. w Niebie przebywáć; álbo w więźieńiu z Páwłem S. przy owych iego okowách zoſtawáć kazano, wolałbym z Páwłem S. w więźieńiu mieſzkáć i pátrzáńiem ná owe okowy iego żelázne ſię ćieſzyć, ńiſż z Aniołámi SS. w Niebie owych ńiepoiętey záżywáć roſzkoſży, oprocż widzeńia Bogá: *Ad me quod attinet, ſi quis mihi vel univerſis Cæli; vel hujus catenæ copiam & optionem largitus fuiſſet, catenam ego planè hanc elegiſſem, deinde ſi mihi cum Angelis ſtandum eſſet ſurſum; aut cum Paulo in carcere; carcerem utiq; peroptaſſem* Iezeliſż S. M. ták ſobie wyſoko owe okowy żelázne Páwłá S. eſtymował

wał Chryzoſtom S. ieżli ſię w ńich ták ſerdecznie ukochał, dopieroż my, owe ſtryczki, powroży, łáńcuchy żelázne ktoremi dla miłośći nas ńiegodnych i ńiewdźięcznych grzeſżńikow Pan IEzus ráczył być związánym i zkrępowánym tym wyſocey ſżácować ſobie mamy i zákochać ſie wńich powinńiſmy. Prov: 7. żali ſię nád iednym młokoſem Prowerbiáliſtá Páński ńiepotrżebnemi związánym ámorámi iż iáko ieden ſżaleńieć wpadł dobrowolńie w więzy i pęta miłośći ńieporządney: *Irretivit eum multis ſermonibus & ignorans quod ad vincula ſtultus trahatur.* Niewiemći cży ſię żalić mamy? z káptywácyi Páná i Zbáwićielá náſzego ktorego ńietylko owe záłádłe żydoſtwo; ále też i miłość ku nám grzeſżńikom w owym zchwytáłá Ogrodźie Getſemáńſkim: *Amor meus captivavit IEſum meum*, coć pátrżąc ná owych ńielitośćiwych ſiepaczow Páná náſzego chwytáiących i wiązących ubolewáć nád Pánem náſżym powinńiſmy, ná miłość zaś Boską ſię oglądaiąc i ćieſzyć ſię i do wzaiemney oraz miłośći ku Panu náſzemu wzbudzáć ſię winńiſmy. Gene. 24. Słyſząc o poymánym Symeonie w Egypćie Synu ſwoim Iákub Pátryárcha z wielkim żálem i płáczem intonuie ſobie te ſłowá: *Simeon tenetur in vinculis.* Ach! mnie nieſtetyſż, Symeon Syn moy kochány w okowách i w więżách zoſtáie. Ták rozumiem że i naydoſtoynieyſzá Panná Przenáyświętſzá uſłyſzawſzy o tym ſromotnym Synáſwego

nay-

naymilszego poymániu, podobnieſz i owſzem gdźie rzewliwiey lamentowáłá: *IEſus Filius meus tenetur in vinculis,* Ach! mńie Mátce ſtrápioney; IEzus Syn moy Naymilſzy w ſrogich więzách zoſtáie. *1.Reg. 4* Usłyſzáwſzy Heli Naywyżſzy Kápłań Stározakonny iż Philiſtynowie zwoiowawſzy Izráelitow Arkę Pańską wźieli, od wielkiego żalu z krześłá wznák ná źiemię upadſzy nágle natychmiaſt umárł: *Cumq; ille nominaſſet arcam DEI, cecidit de ſella retrorſum & fractis cervicibus mortuus eſt.* Ná co kommentuiąc Cajetanus mowi: *Non audita populi ruina non morte filiorum, ſed audita Arca DEI capta; corruit & exſpiravit.* Słyſzał (powiáda) Heli że cáły Oboz Izráelski zńieśiono, słyſzał i to ze dwoch iego kochánych Synow ná teyże bátáłyi zábito, iednák go ieſzcze ták ſerdeczna mdłość i żal ńie opánował, iáko go opánował gdy usłyſzał że i Arkę Pańską wźięto, bo ſobie bárdźiey Arkę Pańską ńiż cáłe kroleſtwo Izráelskie, niż i Synow ſwoich własnych poważał. Czyć i tobie umieráć od żalu ńie trzebá było ná ow czás Nayboleśńieyſza Mátko Boska gdyś tákże usłyſzáłá o poymáney Arce Boskiey ukochánym Synu twoim od záiádłego nąń żydoſtwá. Swiadczy Seráficki moy Doktor Bonáwenturá S. że gdy iey tylko námieńiono że iuż Synátwego poymáno ná tych miaſt ńiezmierną ſercá ścińńiona żáłośćią ná źiemię iáko ńieżywa upádłá á od płáczu utulić śię

żádną

żadną miárą ńie mogłá: *Cum audiſſet quod Filius ejus captus eſſet a Judæis corruens in terram lachrymas effundere non ceſſavit,* O! utrapiona Matko Bogá moiego proſzę ćię niegodny grzeſznik przez ową ſerdeczną boleść ktoráś ná ſercu twym z poimánia Synáá twego Naymilſzego ponośiłá, obroń mię i wyzwol z poimáńia od złych duchow ná ogień wieczny i wrzuceńia do ćiemnych wieczných tárálow, ńiech zá twoią interceſſyą owego Synáá twego dekretu ſtráſzliwego uydę: *Ligatis mánibus & pedibus mittite eum in tenebras exteriores.* Oſex: 11. Oświadcza śię Bog Wſzechmogący iż nas ludźi grzeſznych w więzách miłośći do ſiebie miał poćiągnąć i przyprowádźić: *In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis,* w powrozách Adámá i w więzách miłośći poćiągnę ich do ſiebie. O to więzy i ſtryczki miłość: *Alligatura ſalutis, alligatura amoris* ná ręku Iednorodzonego Synáá twego Oycże Niebieski, rácz że nas w tych więzách miłośći ku ſobie i ku Niebu poćiągnąć: *traham eos in vinculis charitatis,* miáł tę łáskę od Páná Bogá Oćiec moy S. Fráncíſzek iż gdy o pułnocy ná bogomyślnośći żoſtawał ná ktorą śię do láſow i gáiow zágęſzczonych skradał, iż zawſze w zgorę wyſoko ku Niebu bywał ná powietrze podwyżſzony iáko go więc widywał Brát Leo towárzyſz iego, słyſząc o tym ieden Neo-profes młody kleryk uprośił to ſobie u Oycá S. iż go wźiął ráz z ſobą, i gdy wprzod O. Swięty záſnął kle-

ryk ow Chordę swoię do chordy S. Fráncíszká przywiązał, będąc tey nádźiei, iż gdy záśnę á Oćiec Swięty ku Niebu się podnieśie pociągnie mię zá sobą i ták się obudzę i wszystko widźieć będę, w tym tedy puł noc przyszłá obudźił się OćiecSwięty á przywiązánym się być bacząc rozwiązał ow szypeł i ná stronę ślę ukrywszy tám był ku Niebu wzięty, ná co ow kleryk pátrząć ieszcze nie był godźien, bo się ieszcze Pánu Bogu nie zásłużył. N.S.M. A chcemyśż się z Pánem IEzusem złączyc ziednoczyć, zázyimy tego młodego kleryká fortelu mamy ná sobie grzechow powrozy: *Funes peccatorum circumdederunt me* ktore nas ku piekłu ćiągną: *Et vita mea appropinquavit inferno.* Przywiążmy tedy te powrozy do stryczkow IEzusowych á on ziednoczywszy nas z sobą ku Niebu pociągnie, day to Pánie Boże Amen.

KAZANIE III.

Nova bella elegit Dominus. Judic: 5to.

AZaśż się też teraz IEzusowi memu ten trzeći z miłością Boską powiedźie poiedynek: *Fortis*

ut mors dilectio: mors & vita duello conflixere mirando ponieważ go nań do miástá IErozolymy wprowádźiłá, Ieruzálem z hebráyskiego tłomácży się widzenie pokoiu, widzenie doskonáłe: *Ieruſalem viſio pacis, viſio perfecta*, toć się w tym mieśćie Ieruzálem niewinność IEzusá mego na oko pokaże i uwolnionym zostanie, a co większa że owá chálastra niezbozna Pana naszego związánego nayprzod do Annaszá Arcykapłaná zaprowadziłá: *Et adduxerunt eum ad Annam primum*: ktory się w hebráiskim miłośiernym znáczy: *Annas misericors*, toć niepochybńie łáskáwym się ku Panu IEzusowi memu pokaże: do tego ták wiele w Ierozolimie znaydować się mogło ludźi, ktorych Pan IEzus uzdrowił: ślepych, chromych, i inszych kalekow, toć ći Páná IEzusá bez pochyby sekundować będą, ále się widzę teraz z owych uzdrowionych pácyentow żáden do IEzusá mego znać niechce: O! *bone IEſu benigne & miſericors, ubi ſunt miſericordiæ tuæ, nullus eſt qui tui miſereatur, ubi ſunt infirmi quos ſanaſti? nullus ſe offerat tibi, ubi ſunt turbæ illæ plurimæ hominum quos quinque panibus ſatiaſti.* O dobry IEzu! o łaskáwy! i naymiłośiernieyszy Zbáwićielu, mowi z wielkim żálem miodopłynny Doktor Bernard S gdźiesz owe twoie ludźiom świadczone miłośierdźia i dobrodźieystwa? żáden ćię teráz nie zná, gdźie oni chorży, ślepi, kálecy, ktoryches uzdrowił? żáden przy tobie nie stoi, gdźie owe tłumy ludźi ktorych pięćior-

giem chlebá náкármiłeś? tyśiącámi śię do iádła liczyło á do boiu i poiedyńku żádnego przy tobie niemáſz, ſąm tylko widzęzá náſze wſzyſtkich zbáwienie poiedyńkować i umieráć o! IEzu moy muśiſz: *Expedit ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.* Ioan: 20. Idźże idź do tego ták niewdźięcznego miáſtá Ierozolimy ná ten z miłośćią Boską poiedynek, o! IEzu moy kochany: mieyſcem tego poiedyńku twego ná tym moim káżániu niech będźie Pałac náyprzod Annáſźa, á potym Pałac Kaifaſza. Ad M. D. Gloriam.

CO niegdyś Ozeáſz Prorok o domie Izráela powiedźiał; iż w nim rzecz ſtraſzną zoczył: *In domo vidi horrendum*, Oſeæ 6. toż i iá o domách Annáſzá i Kaifaſza, do ktorych Paná náſzego owe żydoſtwo ná całą noc ſprowadźiło mowić mogę: *In domo Anna & Caiphæ video horrenda*, w domu Annáſzá i Kaifáſza widzę rzeczy ſtráſzne. ad Hæbr. 10. Zá rzecz ſtraſzną má ſobie Paweł S. wpáść w ręce Boskie: *Horrendum eſt incidere in manus DEI viventis*, ſtráſzná rzecz ieſt wpaść w ręce Bogá żywego. Doznáł ná ſobie Iob ſpráwiedliwy, co to ieſt wpáść w ręce Boskie, ktory ták nad ſobą lámentuie: *miſeremini mei, miſeremini mei, ſaltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me* Iob: 19. Zmiłuyćie ſię nádemną, zmiłuyćie ſię nádemną, przynaymńiey wy przyiaćiele moi, álbowiem ręká Boska dotknełá ſię mię

mię, ſtráſzna ieſt rzecź to prawdá wpáść w ręce Boskie: *horrendum eſt incidere in manus Dei viventis*, ále to gdźie rzecz ſtráſźnieyſza wpáść ſámemu Bogu w ręce ludzkie, á cży podobno było i pomyślić áby Bog niedoſtępnego Máieſtatu mogł być od rąk świętokráckich policzkowány, iáko był policzkowány w domu Annaſźá i Káifaſźá *Exhorreſcat Cælum, contremiſcat terra itane Deus alapis percuti potuit*, ńiech ſię zátrwoży Niebo, mowi Chryzoſtom S. ńiech zádrży źiemiá, i ták że Bog ńieográńiczonego Máieſtatu mogł być od ultáyskich i ńiewdźięcznych rąk policzkowány. Przyprowádźili nayprzod owilz żołńierże Ierozolimſcy Páná IEzuſá mowi Ian S. do Annaſźá: *Et adduxerunt eum ad Annam primum*, á wſzák ná ten czas Annaſz w ſpráwy ſię ſądowe ńie wdawał, wſzelka iurydyká do Káifaſźá należáłá, czemuſz go tedy do Káifaſzá iáko do práwego ſędźiego ńie zaprowádzono? námieńia Ian S. przyczynę: *erat enim ſocer Caiphæ* był álbowiem Annaſz pokrewnym Káifaſźá, co mi to zá fundáment ták dáleko Páná IEzuſa w więzách ſromotńie prowádźić, świadczy álbowiem *Adrichomius in deſcriptione Ieruzalem*, iż z Ogrodá Getſemáńskiego do domu Káifaſzowego znaydowáło ſię krokow dwá tyſiącá trzyſtá ſześćdźieſiąt, á z domu Annaſzowego, do domu Káifaſzowego liczyło ſię krokow trzyſtá trzydźieśći. o! iák ńie potrzebńie Páná náſzego związánego ták dáleko z táką dy-

wersyą nie ták prowádzono iáko włoczono. Chryfoſtom S. tey ták zdrozney diwerſyi tę náznacza przyczynę: *Adduxerunt eum ad Annam primum, ut ſe oſtenterent, & tanquam triumphum ducerent*, i prowádźili go nayprzod do Annaſzá áby ſię byli pokazáli z usługi ſwoiey lubo ták fromotney, zá tryumf ieden ſobie P. náſzego zchwytáli i poymáli. O! głupi rozumie, z tego ſię chełpić i cieſzyć co opłákiwáć było, z tym ſię prezentować co trzebá było zatáić, iáko nayſzkárádnieyſzy kryminał i exceſs. Podobńi ſą tym ſzalonym zbiérom niektorzy pożál ſię Boże Katolicy, ktorzy ſię częſtokroć z tego, że Páná Bogá obráźili, chełpią, záſzczycáią i ogłáſzáią: *Lætantur cum malefecerunt & exultant in rebus peſſimis.* Prou 2. Máćieſz ſię z czego głupcy ſzczyćić i ogłáſzać, żeſćie Bogá Stworce ſwego obráźili, żeſćie Niebo i duſze ná wieki utráćili: *Adduxerunt eum ad Annam primum*, i przyprowádźili go náyprzod do Annáſzá. Nie ták piſz Ewáńgeliſto Páński, ále ráczey: *Adduxit eum amor primum ad Annam*, i przyprowadźiła go miłość Boská náyprzod do Annaſza, ázazby nayludnieyſze roty żołńierskie mogli Páná IEzuſa poymáć i związać, á ták związánego do Annáſzá zaprowádźić, gdyby go wprzod miłość iego Boská nie zkrępowáłá i w dom Annáſzá niewprowádźiłá: *Oblatus eſt quia ipſe voluit, quia charitas voluit.* Luc. 9. Potkáwſzy ſię w drodze Pan IEzu z iednym młodźiánem obchodząc miáſtá i káſz-

i káſztelle Paleſtyńſkie, rzecze do niego: *Sequere me*, podź zá mną; ná co Pan młody odpowiedźiał: *Domine permitte mihi primum ire & ſepelire Patrem meum.* Panie a miły Bráćie, toto prym Oycu niż Bogu oddawać zámyſlaſz? coz go do tego primu zniewoliło? o to miłość ku Rodźicowi. Podobnieſz i Páná náſzego miłość Boſka wprzod do domu Annáſza, niż owe zaiádłe żydoſtwo przyprowadźiła: *Et adduxerunt eum primum ad Annam: Et adduxit eum amor primum ad Annam*, Miłość Boska IEzuſá w Ogroycu poymáłá, związáłá, Miłość Boská związanego nayprzod zaprowadźiłá do domu Annaſza! o! iák wálecznie za zbáwienie náſze Miłość Boská z IEzuſem moim certowáłá, iák chwalebńie poiedynkowałá: *Fortis eſt ut mors dilectio: Mors & vita duello conflixere mirando.* Marc. 12. Miáł tę Pan IEzus u wſzyſtkich o ſwoiey mądrośći eſtymę, iż ſię go zaden pytáć nie ważył, by też naybiegleyſzy Legiſta: *Et nemo jam audebat eum interrogare.* Záś Annaſz ták był zuchwáły, iż śmiał u ſiebie Páná IEzuſá pytać, i ściśle examinować o nauce iego nayświętſzey i Uczniách iego: *Pontifex ergo interrogavit IEſum de Diſcipulis ſuis & de doctrina ejus.* Co za śmiáłość? co zá zuchwáłość? pytáć tego o náuke, ktory wſzyſtkim rozum daie, ktory i niewiniątka rozumnemi gdy chce czyni: *Et intellectum dat parvulis*, Pſ. 18. Ná głupiego pytánie, odpowiadáć zá rzecz nieroſtropną ma u ſiebie Prowerbiáliſta Páński: *Ne reſpondeas ſtul-*

te, juxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. Prou. 26. Nie odpowieday głupiemu, według iego głupstwá, á żebyś się podobnym iemuż być niezdał. Ale że miłość Boská, iáko mowi Apostoł S. i głupiego pytániem niepogárdza: *Charitas patiens est, benigna est Charitas, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur.* 1. ad Cor. 13. Odpowiedźiał Pán IEzus Annászowi, ná ták głupie pytánie i bezrozumny examen nauki swoiey: *Ego palam locutus sum mundo, & in occulto locutus sum nihil, interroga eos, qui me audierunt, quid locutus sum ipsis.* Iam potaiemnie nigdy nie náuczał, ále iáwnie záwsze wszystkim, publicznie kazywał, przeto spitáyśię tych, ktorzy mię słuchali, o moiey nauce się dowiesz. Nie podobáła się tá odpowiedź Paná IEzusá, lubo ták rostropná i skromna, iednemu służce, imieniem lecz i miánowánia niegodnym Malchusowi, przeto ćięszki policzek máiąc ná rękách rękáwice żelázne wyćiął Panu nászemu. Ten to był Málchus sługá niezbożny Annászá, ktoremu w ogrodźie przy poymaniu ucho odćięte zleczył, iáko mowi Chryzostom: *Unus assistens Ministrorum dedit alapam IEsu, scilicet ille, cui Christus abscissam aurem reddidit.* O! wielka z iednev strony niewdźięczności sługi niezbożnego, z drugiey żaś strony wielka miłości IEzusa mego ku ták niewdźięcznemu dobrodźieystwá swego złoczyńcy, Wiedźiał bez pochyby Pán IEzus, iáko wszystkie przyszłe rzeczy przenikáiący; że mu ow niezbożny Małchus, ták okrutny miáł

wyćiąć policzek, ná tę się iednak niewdźięczność iegoż nieoglądáiąc ucho mu owo odćięte zleczył. Przypatrzćie się temu przedźiwnemu miłości Boskiey poiedyńkowi: *Fortis est ut mors dilectio, mors & vita duello conflixere mirando*, ludźie zawźięći, nieprzyiáćiołom swoim odpuśćić niechcący, przypátrzćie się mowię, á nieprzyiáćielom swoim nie tylko z serca odpuszczáć; ále też i czynić dobrże się nauczćie: *diligite inimicos vestros & benefacite his qui oderunt vos.* Ták niepolitycznie i niemiłośiernie przywitawszy Annasz w domu swoim Páná IEzusa, związánego tym ściśley odesłał do Kaifasza: *Et misit eum Annas vinctũ ad Caiphã Summũ sacerdotem*; Azalz się łáskáwiey Kaifalz obeydźie z Panem IEzusem; *Sæpe premente Deo fert Deus alter opem*, ále co já mowię łaskawiey obeydźie i owszem ráczey gdźie okrutńiey, w domu Annásza ieden tylko odniosł P. IEzus policzek, w domu zaś Kaifásza tyśiąc policzkow prawie, w domu Annásza ieden tylko sługá uderżył w Twarż Páná nászego; w domu żáś Kaifasza, kto chćiał, to policzkował, co straszńieyszá, w oczy mu plwáli, ná ostátek szydząc z niego iáko z fáłszywego Proroká, grubą kuchenną szmatą Oczy mu Nayświętsze zawiązawszy, bili go w Nayświętszą Twárż pięśćiámi mowiąc: prorokuy nąm Chryste, kto ćię uderżył: O! *Angeli qui hæc intuemini, quomodo siletis? quomodo manus continere potestis?* O Ańiołowie! ktorzy się ná tę sromotną obel-

gę Páná Wáſzego zapátruiećie, iáko zmilczyć możećie? czemu rąk waſzych ná tych świętokrádcow nie podnieśiećie? wołáz wielkim żalem i zádumieniem Chryſoſtom S. Trudno ſię i mśćić Aniołom Swiętym tak wielkiego dyshonoru Páná ſwego było; gdy miłość Boska plwać ná IEzuſa dozwoliłá: płácząc tylko rzewliwie łzámi ſwemi z owych plwocin Páná IEzuſa obmywali: *Et Angeli pacis amarè flebant.* Iai 33. Plwociny owe brzytkie *Ebabedes Sybilla* iadowitemi zowie; bo z cholerą pomieſzane były: *Et oribus immundis expuent in eum ſalivas venenoſas.* Przypomniey ſobie zaiadłe i niewdzięczne żydoſtwo owe plwociny IEzuſowe ślepych uzdrawiaiące: *exſpuit in terram & fecit lutum ex ſputo, & linivit lutum ſuper oculos ejus.* Ioan. 9. Oń i plwociny ſwoie wáſzym chćiał mieć lekarſtwem, á wy go záiádłemi i iadowitemi zapluwaćie chárchoćinámi, on niegdyś łzámi ćiebie niewdzięczna oblewáł Ierozolimo: *Cum appropinquaret IEſus Ieruſalem videns Civitatem flevit ſuper illam.* A ty go teráz obrzydliwemi zátápiaſz plwocinámi. Kiedy zmárłey Fábyi Eudoxyi Herakliuſza Ceſarzá Zony z Pałacu do pogrżebu Ciało wyprowádzano, przypátruiąc ſię z okná owey pogrzebowey pompie Epiphaniá Corka Herákliuſzá iákoś nie oſtrożnie plunęła, że iei dáwnieiſzá plwocina ná Ciało zmárłey Mátki ſwey upáła; o co rozgniewány Herákliuſz Oćiec iey żywą ią ſpálić kazał. Czy nie godni ba i większey

gdźie

gdźie káry owi ſłuzkowie Kaifáſzowi, ktorży plwać śmieli na Twarż Páná i Zbáwićiełá náſzego; czemuż tedy Spráwiedliwość Boská ogńiá ná ich pożarćie nieſpuśćiła? Miłość Boska w tym ſpráwiedliwość Boską zátrzymała: ktorá Páná náſzego do tego przywiodłá; iż dlá zbáwienia duſz náſzych plwać ná ſię dopuśćił. O! dźiwna miłości Boskiey z IEzuſem moim kończertácya: *Fortis eſt ut mors dilectio: Mors & vita duello conflixere mirando.* Rozmyſłaiąc te wſzyſtkie kontempty, bićiá i obelgi, ktore Pán IEzus w domách Annáſzá i Kaifaſza cáłą noc ponoſił, do nasládowániá nás wſzyſtkich Páná IEzuſa w ćierpliwości, w pokorże i miłości iegoż záchęcá Miodopłynny Doktor Bernárd S. gdyż też (powiada) i ſam Pán IEzus te trzy cnoty w domách Annáſza i Kaifaſza, oſobliwie na ſobie reprezentował, ćierpliwość, ćierpliwie znoſząc owe ćięſzkie policzki, pokorę dopuſzczáiąc plwać ná Twárz ſwoię Boską, i miłość ku człowiekowi nędznemu, to wſzyſtko ponoſząc dlá ſámey ku nąm miłości niepoiętey: *In hac igitur Paſſione Fratres; tria ſpecialiter convenit intueri: opus, modum, & cauſam, nam in opere quidem patientia, in modo humilitas, in cauſa charitas commendatur.* Ták ſię niegdyś do tym większey w mękách ćierpliwości pobudzał S. Chryſtophor Męczennik, ktoremu gdy Sárostá ſam o ńieuſtrażonym ſercem iáwne wyznánie Chryſtuſá Páná, ſrogi policzek wyćiął, rzekł Sw. Męczennik: *Vindictam mihi*

 crede

credo abs te reposcerem, nisi Christianus essem. Wierżmi Stárosto, żebym się mogł tego sromotnego mnie pogembkowania, zemścić, zawołáwszy o pomstę do Bogá, gdybym ná to nie pomniał, żem iest Chrześćianiń; nosząc na sobie imię Chrystusowe, ktorego przykładem gotowym iest nie tylko ten policzek i śmierć dlá Chrystusa ponieść iakoż ią poniosł ćierpliwie. Ták się i S. Fráńćiszek Borgiasz ozdobá *Societatis IEsu* do tym głembszey pokory pobudzał, uważáiąc pokorę Páná IEzusowę w wytrzymániu ták wiele plwoćiń: Ten Swięty mowiąc w podroży z iednym Towarzyszem flegmatykiem umyślnie tám się ná źiemię położył, gdźie on plwoćiny swoie z ust wyrzucał; ráno obudźiwszy się, widząc że nie tylko száty Zákonne S. Fráńćiszka uplwał, ále też i twárż iego, upádł mu do nog, przeprászáiąc go, że niewiádomie i niechcący ták go plwoćinámi oszpećił. Ktoremu odpowiedźiał pokorny Borgiasz: Niemogłeś Bráćie sposobnieyszego w tey izbie dlá flegmy twoiey znaleść mieysca; iáko mnie naybrzytszego grześnika. Ták się záchęcała z uważeńiá wielkiey miłości IEzusowey ku teyże cnoćie Błogosławioná Małgorżátá Xiężniczka Lotáryngy, tá w Orátorium modląc się przed Pánem IEzusem ukrzyżowánym rozmyślaiąc, mękę iego nayświętszą chcąc uczestniczką być pogembkowánia IEzusowego, z miłości ku IEzusowi Panu, twarz swoie pięściámi tłukłá, szczypáła, co postrzegłszy iey służebnice,

gdy

gdy ią od owegoż policzkowánia zkrwawioną odwieść uśiłowáły, rzekłá im Swiętá Pánná: *Sinite quaso me, compati vole IEsu meo: Votum vovi ferventius Deum amandi.* Nieprzeszkádzáyćiemi chce wspoł ćierpieć z Pánem IEzusem moim: álbowiem ślubem uczyniłá, iuż odtąd goręczey kochać Bogá mego. Ták rozumiem N.S.M. że zaledwie by się tu między wámi kto ználázł, ktoryby nie miáł ślubu iakiego, czy to Soboty pośćić z Nábożeństwá ku Nayświętszey Mátce, czy to Szrody, ku S. Iozefowi &c.&c. Proszę was iednák uczyńćiesz ieszcze ten ślub świątobliwy dńiá dźiśieyszego z tą Sw. Pánną: *Votum vovi ferventius diligendi Deum.* Nieobrázáiąc Páná Boga grzechem śmiertelńym z miłości ku Bogu, miłość to wielká, ku Pánu Bogu, nie obrázać go záś grzechem powszednim, to iuż doskonálsza miłość, nie możemyć się w práwdźie ludzie ułomńi ná to obligować, ábyśmy powszechnym, toć przynáymńiey śmiertelnym: *Juravi & statui custodire judicia justitiæ tuæ*, poprzyśięgaiąc z Psalmistą Páńskim, żádnym przećiwnym przykázaniom Boskim grzechem Bogá nie obrázić. Day to Boże Amen.

✿(o)✿

KAZANIE IV.

Nova bella elegit Dominus. Judic: 5to.

IUż też prawdźiwie teraz w nową miłość Boską z IEżuſem moim záſżłá bátálią: *Nova bella elegit Dominus*, kiedy go po nocnych to w Ogroycu Getſemáńskim, to w domu Annaſzá, to w domu Káifaſzá, koncertácyách ná dzienną w dom Piłatá Poncyuſzá Stárofty IErożolimskiego wprowadza utarczkę: *Et confeſtim mane conſilium facientes ſummi Sacerdotes vincientes IEſum duxerunt & tradiderunt Pilato*, i bez odwłoki iáż ſię tylko noc skończyłá ráno skoro świt, rádę uczyniwſzy Arcykápłáni z ſtárſzeńſtwem żydowskim związawſzy ściśliey niż przed tym, IEzuſá záprowádźili pod ratuſz Ierozolimski i oddáli go Poncyuſzowi. Bywáć w prawdźie rádá ránna zdrowa i dobra iáko poſpolite ieśćie przysłowie: *Omne conſilium de mane optimum*, lecz owá ránna Arcykápłánow żydowskich árcyzła byłá dawcę żywotá wydáć ná śmierć bezbożnemu pogáńnowi. *mane conſilium facientes tradiderunt IEſum Pilato*, to wydánie śiebie w ręce Piłatá Stárofty zá naywiękſzą kſżą poczytał ſobie Pan IEzus obelgę, mowiąc do niego: *Qui me tradidit tibi majus peccatum habet* Ioan: 19. kto ći mię wydał większy ma grzech, iáko by rzekł: dość ćięſzko zgrzeſzył Iudaſz moy uczeń zdrádliwy gdy mię w ręce żydowskie wydał, dopieroż kto ći mię wydał większy grzech popełnił, lecz iáko ćięſzki grzech był Arcykápłánow żydowskich gdy Páná náſzego w ręce Piłatá Stárofty wydáli, ták oraz i miłości Boskiey ku národowi ludzkiemu tym większá byłá demonſtrácya, że ná tęż bezbożną Syná Boskiego zezwoliłá dla zbáwieńia náſzego trádycyą mowić o tey w domu Piłata Miłości Boskiey przedźiwney koncertácyi będę: *Fortis eſt ut mors dilectio: Mors & vita duello conflixere mirando.* Ná większą część i chwałę Boską.

Przećięć náder skwápliwie ná śmierć Niewinnego IEzuſa mego niewdzięczne náległe żydoſtwo, kiedy go bez żadney odwłoki ták ráno w ręce Pogáńskie wydáło: *Mane autem facto &c.* ná ktorą ſię złość i zaiádłość skwápliwą zápatruiąc ukoronowány Prorok z wielkim zádumieniem mowi: *Veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem.* Pſál. 13. Prętkie nogi ich do wylaniá krwi niewinney tyſiąc krokow liczy z domu Káifaſzá do domu Pilatá Stárofty Adrichomius w ſwoim opiſaniu Ieruzalem: *A domo Caiphæ mille greſſibus aberat Palatium Pilati.* Wlot tę ták dáleką mieyſca odległość przebiezeli z Pánem nászym Seniorowie owi żydowſcy coć im

ni-

nikczemnikom ile niezwiązánym nie obćiązonym letko było kłoláć do pálacu Piłatowego, ále Pánu lEzuſowi memu nie tylko powrozy, ále tez i żelaznemi łáńcuchámi związańemu i obćiążonemu iść ćieſzko i przykro náder było, iść iednák i poſtępowáć ſpieſznoz niemi muśiáł, bogo to álábardámi, to kiiámi, láskámi, ktore w ręku mieli złośliwie ſzturkáiąc popychali Miłośći nieporządney Poeta piora lotne przypiſáł: *Amor addit alas*, miłość skrzydłá lotne przyprawuie, dopierozgdźie lotnieyſża ieſt miłość Boska: *Amor Dei addit alas*, bokto Bogá kocha lotnym ſię ku Bogu i Niebu wzbyia uſtáwicznie affektem: kto mi lotu gołembice kto skrzydeł orlich dodá; ábym leciáł z tey tęskńice, tám gdźie wieczná ochłodá. Tać to miłość Boská po owych nocnych w domu Annaſzá i Kaifaſzá niewygodách, nieſpáńiách, odpocząc lEzuſowi memu niedáłá, tá go ták skwápliwie ná śmierć i męki okrutne w ręce Pogáńskiego Stároſty wydáłá, iż miáſto tych ſłow: *Fortis eſt ut mors dilectio*, mowić mogę: *Velox ut mors dilectio*, prętka iáko śmierć miłość Boska: *mors & vita duello conflixere mirando.* Ze dla skrupułow ſwoich głupich ſtárſzenſtwo owe żydowskie wniść do páłacu Piłatowego do domu Sądowego niechćiáło; więc ſám Piłat z Páłácu ſwego wyſzedł ku nim: *Exivit ergo Pilatus ad eos foras.* rzękłem, że dlá głupich ſwoich, skrupułow wniść do páłacu Piłáta niechćieli; bo co to zá rácya, ktorá w głowach

wách ſwoich uknowáli, áżeby weśćiem w dom ſądowy, w dom Pogáński ſumnieńia ſwego ńie náruſzyli: *Et ipſi non introierunt in prætorium ut non contaminarentur.* O ſżalony skrupuł wniść de domu ſądowego zá grzech ſobie mieli, á ná ſąd ńieſpráwiedliwy ńiewinnego lEzuſá wydáć zá ńić ſobie ńie mieli: O! *impia & ſtulta cæcitas, alienigenæ Iudicis prætorio contaminari timebant: & fratris innocentis ſanguinem fundere non timebant*, z wielkim zádumieńiem mowi Auguſtyn S. ledwo co weyrżał ná ták ścisle związánego Páná náſzego Poncyuſz Piłat z wielkim żalem ſpytał ſię ńiemiłośiernego żydoſtwá: *Quam accuſationem affertis adverſus hominem hunc?* á co zá skárgę maćie ná tego Człowieká? te ſłowá Poncyuſzá Stároſty do każdego z nas grzeſźńikow mogą ſię ſzłuſźnie ákkomodować, obrażalz co dźień grzeſźńiku tegoż Zbáwićielá twego: *Rurſum Crucifigentes Filium Dei & oſtentui habentes.* Ad Hebræos 6 znowu powtory raz krzyżuiący grzechámi wáſzemi Syná Boskiego i z ńiego ſię náśmiewáiący woła ná wſzyſtkich nas grzeſźńikow Páweł S. Coż nąm proſźę złego uczyńił? co zá qwerele możem mieć ná niego? *quam accuſationem affertis adverſus hominem hunc?* á wczym że ná ćiebie o ukochány lEzu mam ſię uskarżać? ſiebie ráczey ſámego winuię, ſiebie ſámego przed tobą oskarżám, i o odpuſzczeńie grzechow moich skruſzonym ſercem żebrzę: *Ingemiſco tanquam reus, cul-*

pa rubet vultus meus ſupplicanti parce Deus. Ná to pytańie Stárosty Piłatá odpowiedźieli Arcykápłáńi żydowscy: *Si non eſſet hic Malefactor non tibi tradidiſſemus eum*, gdy by rzekli ten nie był złoczyńcą publiiczným á zaſz by my go w ręce twoie podáli; wſzák wieſz że ći tylko naywiękſzych złoczyńcow ſądźić ná śmierć oddawámy. O! kálumńia ſromotna, o! bluźnierſtwo ſzkárádne Bogá Stworcę Niebá i źiemie złoczyńcą názwáć, tego złoczyńcą názwáć ktory cokolwiek dobrze uczynił, *Bene omnia fecit, & ſurdos fecit audire & mutos loqui* Marc. 7. Tego złoczyńcą nazwać: ktory i ſáme niewinności i ſprawiedliwości ná ſądźie ſwoim ſtráſznym ścisle przetrząſáć i ſądźić będźie: *Cum accepero tempus; ego juſtitias judicabo* Pſal: 74. Tego złoczyńcą názwáć *ſi non eſſet hic malefactor* ktorego Serafinowie bez uſtanku Swiętym Swiętym Swiętym w Niebie intonuią: *Sanctus Sanctus Sanctus Dominus Deus Sabaoth.* Tę ták zelżywą Nomenklaturę: *ſi non eſſet hic malefactor* ná miłość Boską zgańiá Páweł S. pisząc ad Galat: 3. *Chriſtus nos redemit de maledicto Legis factus pro nobis maledictum*, Chryſtus odkupił nas z miłości ſwoiey niepoiętey z przeklęctwá práwá, ſtawſzy ſię zá nas przeklęctwem, to ieſt złoczyńcą dla miłości ku złoczyńcom, wiele punktow kładli ná niewinnego Páná náſzego nikczemńicy owi, zádawáli mu nayprzod iz chćiał zgubić Narod i Rzeczpoſpolitą ich

żydo-

żydowską: *Hunc invenimus ſubvertentem gentem noſtram*, a wſzák niewdźięczny narodźie ták wiele umárłych między wámi wskrześił, ták wiele chorych uzdrowił, ták wiele od czártow opętánych uwolnił, iákoż was chćiał zgubić i wytráćić ktory was ożywiał i uzdrawiał, zádawáli mu iż zákázywał czynſzow i podátkow Ceſárżowi oddawáć: *hunc invenimus prohibentem dare Caſari*, á wſzák wąm wyráźnie kazawſzy ſobie monetę Ceſárską pokazáć rzekł poniewaſz to twarż Ceſarska oddaycieſz co Ceſárskiego Ceſárżowi: *reddite quæ ſunt Caſaris Caſari*, zádawáli że ſię krolem czynił i Páństwo Ceſárżowi zámyślał wydrzeć: *hunc invenimus dicentem ſe eſſe Regem.* Luc: 24. i to fałſz iawny i owſzem uciekał przed godnością krolewską: *Cum cognoviſſent quia venturi eſſent ut raperent eum & facerent Regem fugit.* Ioán: 6. Prawdá że i przed ſámym Piłatem wyznał ſię być krolem, ále tudźieſz przydał: *Regnum meum non eſt de hoc mundo*, ieſtem krolem ále kroleſtwo moie nie ieſt tego świátá iákie kroleſtwo i Páńſtwo ieſt Ceſárżá. Uwierzywſzy nie rozſądnie tym i inſzym potwarzom rozkazał nayprzod nieſprawiedliwy Piłat Páná naſzego ubiczować: *tunc ergo apprehendit Pilatus IEſum & flagellavit eum.* Ioán: 19. więc tedy poymawſzy Piłat IEzuſá ubiczował go. Ieſt queſtya między Doktorámi świętemi kto też Páná IEzuſá ubiczował? czy Piłat iáko wyráźnie mowi Ian

tunc ergo &c. czy żołńierże iego? czy káćia Ierozolimſcy? Wielebny Bedá trzyma że ſam Piłat Páná IEzuſá ubiczował, inni trzymáią że żołńierże, inni że káćia IErozolimſcy, iáko i rewelácye S. Brigitty świadczą, mńie ſię záś zda N.S.M. ze ńie kto inſzy Páná IEzuſá ubiczował tylko miłość Boska, tá go z ſzat obnażełá, tá go do ſłupá przywiązáłá, tá go i ubiczowáłá: *Amor Dei flagellavit IEſum.* Co nayprzod do zewleczenia z ſzat i obnażenia ſwiadczy Brygittá S. *lib 1 Cap.* 10. Iż będąc záprowádzonym pod pręgierż álbo kolumnę Ratuſzá Ierozolimskiego gdźie ſáme wierutne złoczyńce ſmágáno ſąm dobrowolńie z ſzat ſię własnymi rękámi zewlekł, ſąm dobrowolńie ręce do pręgierzá ná wiązánie ściągnął, ktore ńieprzyiaćiele iegoż ńie miłośierńie przywiązali: *deinde ductus ad columnam perſonaliter ſe veſtibus exuit, perſonaliter manus ad columnam applicuit, quas inimici abſq; miſericordia ligaverunt,* ktoż IEzuſá mego do obnażenia owego ſromotnego przywiodł, ieżeli ńie ſzczegulna miłość iego Boska. Piſże Metaphráſtes o Swiętym Serápiońie Sydońskim ten w drodze potkawſzy ubogiego nágiego ſwoy mu płaſzcz dał, dáley idąc drugiego tákiegoſż żebrakáńie przyodźianego zoczył, ktoremu ſpodńią dał z ściebie ſzátę ták obnażonego do koſzuli Serápioná gdy ieden Przyiaćiel przy drzwiách kośćielnych obaczył śiedzącego między ubogiemi, rzecże do ńiego: á ktoſż ćię miły Se-

ły Serápiońie z ſzat odárł? pokazał mu S. Serápion Ewángelii kśięgę, i rzekł: tá mię kśięgá świętá z ſzat moich obnażyłá. Gdy bym ſię mego z ſzat zewleczonego i obnazonego IEzuſa ſpytáł, ktoż ćię IEzu Ukochány z ſzát twoich odárł? kto ćię obnażył? ták rozumiem i wierzę; iż by mi ná ſamę tylko miłość Boską skazał, i onęż obnażyćielką ſwoią názwał: *Charitas mea erga peccatores me denudavit,* miłość moiá Boská ku grzeſznikom ta mię obnażyłá. Powiádá Grzegorż S. *hom. 32. in Evang.* że kto chce poiedyńkować ſzczęśliwie i zwyćięzyć, powinień ſię z ſzát zewlęć, czego przyczynę náznáczá. *Nam ſi veſtitus quiſq; cum nudo luctatur citius ad terram deijcitur, quia habet unde teneatur,* bo kto (powiáda) w ſzátach ſię z kim paſſuie, ſnádniey pokonánym zoſtáwá. Zazywa tego modeluſzu, w ſwoim z IEzuſem moim miłość Boska poiedyńku, ktora iáko śmierć kośćiſtá (według kancyonáliſty Swiętego) będąc obnażoną: *Fortis eſt ut mors dilectio,* przeto z nim ták obnażonym ten pod pręgierżem Ratuſznym Ierozolimskim poiedynek ſtacza: *Mors & vita duello conflixere mirando. Iudic: 16* Wiąże śiedmią powrozy niezrownago w ſilach Samſoná Dalila: *attuleruntq; ad eam Satrapas Philiſtinorum ſeptem funes quibus vinxit eum,* i to dźiwney miłośći był poiedynek: *mirũ amoris duellum,* tak wiele tyśięcy Filiſtynow podołáć Samſonowi niemogło, á iedná go miłość Dalili ták łátwie związáć i skrępować

zdołáła: *Post hæc amavit mulierem quæ vocabatur Dalila, & vinxit eum.* A czyby i IEzuſá mego owi niemiłośćrńi żołnierże Ierozolimſcy do pręgierżá przywiązać mogli, gdyby nie iedná miłość Boská ręce IEzuſowe nie związáła i przy owey kolumnie nie záwieśiła: *O! Charitas quam magnum eſt vinculum tuum, quo Deus ipſe ligari potuit; nullum vinculum Filium Dei ad Columnam tenere potuiſſet ſi Charitatis vinculum defuiſſet.* O! miłości Boská (mowi z wielkim zadumieniem S. *Laurentius Iuſtinianus*,) iák dźielne ſą więży twoie, kiedyś ſamego Bogá związáć zdołáłá: Zaprawdę, żadneby powrozy przywiązać do oney kolumny nie mogły Paná náſzego gdyby ſwoich więżow miłość Boská nie dodała. adHebr. 12. Miłość Boską ſurową być zeznáie Paweł S. gdy mowi: *Quem enim diligit Dominus caſtigat, flagellat autem omnem filium quem recipit*, kogo powiáda Pan Bog kocha tego i chłáſtá, karże, i kogo zá Syná ſobie przyſpoſabia, tegoż rozgą záćiná. Taż miłość Boská i Iednorodzonego Syná ſwego do pręgierża Ierozolimskiego ſromotnie przywiązánego ſurowie bo áż do kośći oćiełá; ták że śię okiem prorockim zápátruiąc zdáwna ná niego Izaiaſz żawołał: *a planta pedis uſq; adverticem capitis non eſt in eo ſanitas*, od ſtopy nożney aż do wierzchu głowy niemáſz w nim zdrowego mieyſcá, rozłożyć po wſzyſtkim ćiele IEzuſowym owe 6666. plag ktore on przy okrutnym owym biczowańiu odńioſł, kto ńie zezna że żadnego w ćiele iego Nayświętſzym zdrowego mieyſcá ńie było i owſzem ráná na ránie zoſtawáła. Tenże Páweł S. 1. ád Cor: 13. tęż miłość Boską oráz i ćierpliwą zowie: *Charitas patiens eſt*, miłość Boska ćierpliwa ieſt, kto Menczeńikom SS. w ńieznośnych mękách wielkiey dodawał ćierpliwośći, ieżeli ńie miłość Boska: *Charitas patiens eſt.* Stawmy ſobie przed oczy owę chuć do ćierpieńia za Chryſtuſa, S. Ignacego Męczennika Biśkupá Antyocheńskiego, ktorą ſam do Rzymiáń w liśćie ſwoim wypiſuie: *Utinam fruar beſtijs quæ mihi ſunt paratæ quas & oro mihi veloces eſſe ad interitum & ad ſupplicia quod ſi venire nolucrint ego vim faciam ego me urgebo ut devorer: Ignoſcite mihi Filioli quid mihi proſit ego ſcio.* Wiem że umyślnie ná pożarćie Ciáłá mego beſtye drapieżne głodzą, i owſzem iá proſzę ſąm o to Paná Bogá, áby mię iák nayrychley pożárły, á ieżeliby do mnie przyſtąpić nieśmiáły, iáko i do inſzych Męczeńńikow Chryſtuſowych, ia ich ſąm rozdrażnię, i paſzczęki ich ná pożarćie moie otwieráć będę; wybáczćie mi Synáczkowie moi, albowiem co mi ieſt pożyteczno ia lepiey wiem. Swiętego Romána Męczeńńika, gdy po okrutnym ubiczowániu przed śię przywieść kázał Stároſtá Rzymski, za prześladowánia Waleryána Ceſarzá, rzekł do niego nieuſtráſzonym ſercem Męczeńńik S. *Gratias tibi ago quod ampliores mihi patefacias meatus quibus Chriſtum præcem quem tot ecce laudant ora,*

quot recipio vulnera. Dźiękuięći Stároſto, żeś ták głębokie w Ciele moim otworzyć kázał apertury ábym niemi Chryſtuſa mego wielbił, wiedź álbowiem o tym wieleś mi rąn zádał, tyleś uſt w Ciele moim uczynił, ktore Chryſtuſa P. mego chwálą, ktoż proſzę tych i innych bez liczby Męczennikow SS ták ćierpliwemi uczynił, ieżeli nie miłość Boska: *Charitas patiens eſt.* Czytam w żywoćie Błogosł. Ioanny *à lEſu Maria*, Zákonu Swię- Klary, ktorey Ciáło Swięte w Burgu Hyſzpáńſkim Mieśćie po dźiś dźień cudámi słynie, że iey ſąm Pan lEzus Uſty ſwemi opowiedźiał: iż w Ciele ſwoim Uboſtwionym odńioſł przy owey okrutney flágellácyi, iáko tez i podczas dálſzey męki ſwoiey rąn, Pięć tyśięcy Czteryſtá ſześćdźieśiąt i pięć z ktorych to rąn Nayświętſzych przy ſamey flagellacy to ieſt ubiczowániu: (iáko zeznáie nabozny Lauſpergius) wytryſnęło kropel krwi Nayświętſzey dwá kroć ſto trzydźiyśći tyśięcy i pięć. O! Ukochány lEzu iákożeś wiele rąn dla mnie grzeſznika w ćiele twoim Nayświętſzym odnioſł iákożeś wiele kropel Krwi twoiey Nayświętſzey wylał. Przypátrz śię tey powodzi Krwi lEzuſowey pod prę gierżem Ierozolimskim wylaney rozpaczaiący grześńiku o zbawienie twoie, policz te tyśiące kropel Krwi lEzuſowey, iedná kroplá Krwi lEzuſowey cáły świát zbáwić może, mowi Tomaſz S. *Cujus una ſtilla ſalvum facere totum mundum poteſt omni ſcelere.* á ty deſperaćie

ſpecrácie o ſobie rozumieſz, że niemożeſz być żbáwioń, za ktorego ták wiele kropel Pan lEzus wylał. Pewnego czaſu przypátruiąc śię S. Katarżyna Seneńská Pánu lEzuſowi krwią po wſzyſtkim Ciele zránionemu, uſłyſzáłá te słowá od Páná lEzuſa: Ta ſamá Krew moia tak obfićie ze mnie płynącá pokázuie com zá bole zá zbawieńie ludźi grzeſznych ćierpiał, iednák że między wſzyſtkiemi boleśćiami tá naywiękſza boleść moia: kiedy grześnik roſpáczá o zbáwienie ſwoie, niepomniąc, żem ták wiele Krwi wylał dlá zbáwienia wſzyſtkich grześńikow. Nie tráć grześńiku nádźieie zbáwieniá: tylko nędźńiku popráw ſumnienia. O! iákożeś ták ćięſzką Chryſte lEzu moy wytrzymáć mogł, kto ći ná ten czás ćierpliwośći dodáwał, o to miłość Boska: *Charitas patiens eſt.* tá go iáko ochotnym nábiczowáńie: *Quoniam ego in flagella paratus ſum*, Pſal. 57. tak i ćierpliwym do znoſzeniá ták wiele plag uczyniła. Przypátruiąc śię Chryzoſtom S. owemu ubogiemu Łazárżowi po wſzyſtkim ćiele wrzodámi i ránámi oſypánemu: *& erat ulceribus plenus*, powiádá. że owe wrzody i rány iegoż iednemi uſtámi były, ktore na łákomego bogácza o politowáńie i miłośierdźie wołáły: *Ad aperiendum cor divitis totum Corpus pauperis aperuit Deus ut in admonendo divite tot eſſent pauperis ora quot vulnera*, wiele Rań w Ciele lEzuſá mego ták okrutńie ubiczowánego liczyć mogę N.S.M. tyle uſt na mnie wołáiących słyſzę, coż

wzdy ná mńie grzeſznika wołáćie Rány Nąyświętſze? *Ama amantem*, kochány mńie grzeſzńiku, bom iá śię w tobie zákochał: *Da quod jubes Domine, & jube quod vis, Amen.*

KAZANIE V.

Nova bella elegit Dominus. Judic: 5to.

IA niewiem, kiedy śię też táSwięta IEzuſa mego zmiłośćią Boską zákończy batália. Lew ze wſzyſtkich zwierząt nayśilnieyſzy uderżeniem ná źiemię. Adwerſanta ſrogość ſwoię temperuie: *Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe leoni*, upádł ná owym dźiś tygodniowym pod pręgierżem Ierozolimskim Pán IEzus poiedynku, á upádł ćięſzko ná źiemię zá odćięćiem powrozow od słupá przez iednego z żołnierży Pońcyuſzowych: *Solutus à columna cecidit grandi caſu in terram* mowi Auguſtyn S. Toćśię iuż tym upádkiem ná źiemię śilney miłośći Boskiey: *Fortis eſt ut mors dilectio*, kontentowáć trżebá było i ſwoię z IEzuſem moim zakończyć batálię: *Pugna ſuum finem cum jacet hoſtis habet.* Lecz iáko widzę

dzę nowe á nowe z IEzuſem moim z nowu ztácza batálie: *Nova bella elegit Dominus.* kiedy go dźiś z ſobą ná głowńy; bo oſtrym ćierńiem Głowy iego Nayświętſzey koronácyą: *Capitale duellum* i wyprowádzá poiedynek: *Milites plectentes coronam de ſpinis impoſuerunt Capiti ejus*, Ioan. 19. Żołnierże tedy z oſtrego ćierńiá koronę zrobiwſzy i upletſzy iáko Czápkę iednę Krolewską; włożyli, álbo raczey wbili w Głowę iego Nayświętſzą: *Egredimini & Filiæ Sion & videte Regem veſtrum in diademate quem coronavit Mater ſua*, Cant 3. Wynidźćie Cory Syońskie, to ieſt Duſze Chrześćiańskie, á przypatrzćie śię nábożnym áffektem tey ták boleśney koronácyi, przypátrźćie śię koronie ćierniowey, ktorą go ukoronowáła Miłość Boská, przypátrźćię śię temu głownemu miłośći Boskiey z Panem IEzuſem poiedyńkowi; widok ten náſz żáłośny niech będźie. Ad M. D. Gloriam. Zá twoią áſſyſtencyą *Lilium inter ſpinas*, Lilio między ćierńiem Nayśw: MARYA Pánno.

1. Reg. 17. Idącego ná poiedynek z Goliátem Dáwida Páſtuſzkę w ſwoie go Krolewskie ſzaty i zbroie ucieráSául Krol Izraelski: *Et induit Saul veſtimentis ſuis David, & impoſuit galeam æream ſuper Caput ejus, & veſtivit eum lorica.* Podobnieſz widzę i miłość Boska ná ten ſwoiey dźieśieyſzy z ſobą poiedynek głowny IEzuſa mego obłoczy i uzbraia kładąc na niego przez ſwáwolnego żołnierſtwa ręce iakąś krolewską ſátę, & chla-

midem coccinam circumdederunt ei, i iákąś łachmáninę ſzkarłátną włożyli ná ńiego; Matthеuſz S. piſże: *& veſtem purpuream*, i oblekli go w purpurę krolewską, á miáſto przyłbicy miedźiáney; ćierniowy przez ręce świętokráckie tegoż żołńierſtwa włożyła ná Głowę iegoż ſzyſzak: *Et milites plectentes coronam de ſpinis poſuerunt ſuper Caput ejus.* Ręce Dawida paſtuſzki uzbroił Sául włocznią czyli kopią; ręce zaś IEzuſowe uzbroiła miłośc Boska na owym głownym z ſobą poiedyńku czczą trzćiną: *poſuerunt arundinem in dexteram ejus.* Ták uzbroionym będąc Dawid od Sáula Krola, począł probować, ieżeliby ták uzbroiony mogł z Goliátem poiedyńkować: *capit tentare ſi armatus poſſet incedere*, i zrozumiáwſzy ześiebie, że nie mogł w owych zbroiách poiedyńkować, rzekł do Sáula: *Non poſſum ſic incedere, & depoſuit ea*; nie mogę ták uzbroionym będąc áni poſłąpić, przeto wſzyſtkie z ześiebie zbroie złożył. Było i tobie ukochány IEzu podobnieſż śię miłośći Boskiey exkuzować: *non poſſum*, nie mogę, nie mogę tey ſzyderskiey á nie krolewskiey znieść ná ſobie purpury, *non poſſum*, nie mogę tego ſzyſzáká na Głowie ćierniowego zćierpieć: *non poſſum*, nie mogę tego zelżywego *Sceptrum* tey zelżywey nośić w ręku moich włoczni; *non poſſum*, nie rzekł tego słowka: *non poſſum*, nie mogę Zbáwićiel náſz Chryſtus, bo wiedźiáł że to słowko: *non poſſum* nie popłaca w oczách Miłośći Boskiey. Pięknie to dyla-

dylatuie słowko: *non poſſum* reſpektem miłośći Boskiey S. Hieronim; *Poteſt mihi aliquis dicere non poſſum jejunare, nunquid poteſt dicere non poſſum amare DEum, poteſt aliquis dicere non poſſum res totas vendere & pauperibus erogare, nunquid poteſt dicere non poſſum diligere.* Może (powiádá) kto exkuzować śię przedemną mowiąc: nie mogę pośćić, á czy może mowić nie mogę kochać Bogá i bliźńiego, może mowić, nie mogę máiąc żonę i dźieći wſzyſtkiego przedáć i rozdáć między ubogie, á czy może mowić nie mogę śię zdobyć ná miłość Boga i bliźniego, by też i nieprzyiáćiela: *Non enim ibi aut pedes laborant currendo, aures audiendo, aut manus operando laxantur*, kto álbowiem chce Páná Bogá kochać, nie trzebá mu dáleko pielgrzymować, ma tudźieſż Bogá Stworcę ná káżdym mieyſcu obecnego, ńie trzebá mu prácować rękámi, uſzu, ięzyká i inſzych zwyśłow nadwątlaiąc, ſamym ſercem i myślą może Bogá z całey duſze ſwoiey kochać, krotko mowiąc, Miłość Boska tego słowka: *non poſſum*, nie mogę to uczyńić, niezná i nienawidźi: láko tedy Miłość Boska Páná náſzego do owey zelżywey przymuśiła i zniewoliłá inweſtytury: *& chlamidem coccineam circumdederunt ei*, ták i Głowę iego Nayświętſzą pod owę ćierńiową nákłoniłá koronę, i ręce iego do trzćiny *Sceptrum* nie tak krolewskiego iáko ráczey ſzyderskiego ściągnełá. Iob 9. Stáwiwſzy ſobie przed oczy ſtráſzny Sąd Boski tenże Huſſytá Swięty ſamych

się náwet ſzat ſwoich obáwiá: *& abominabuntur me veſtimenta mea*, i ochydżą mię ná ten czás właśne ſzáty moie Iob 1. Pańsko się i ſłátno nośić muśiał beż wątpienia, iákoż go tedy ſzaty iego Páńskie ſzaty, drogie zawſtydźić będą mogły? o! cży to iednego ná Sądźie Boskim ſżáty drogie, ſtroie oſobliwie wymyślne nie ták przykryćiu Ciáłá, iáko ráczey świátowey mcdźie służące záwſtydzą, bá i podobno potępią: *& abominabuntur me veſtimenta mea.* Alfonſowi Krolowi Aragonow, gdy ktoryś z Przyiáćioł wymawiał, żeś się buczniey, ſzatniey i drożey poddáni iego nośili niż on, odpowiedźiał Pan pobożny. *Malo moribus meis excedere quam purpura*, wolę obyczáiámi i cnotámi Chrześćiáńskiemi przenośić moich poddánych, niż purpurą, ſzáty Páńskie cnoty i obyczaie ſą święte, niezchodźiło i Iobowi ſpráwiedliwemu i ná tákich Páńskich ſzátách, to ieſt ná cnotách i obyczaiách świętych, iáko ſąm o ſobie zeznáie: *Iuſtitia indutus ſum: & veſtivi me ſicut veſtimento*, oblekłem się w ſprawiedliwość i przyodźiałem się nią iáko ſukńią, *Iob*: cap 29. toć go ſzáty święte ſpráwiedliwość cnoty inſze uczynki pobożne nie będą mogły záwſtydźić ná ſądźie Boskim, i tych się ſzat świętych Iob lękał bo wiedźiał że i ſpráwiedliwości náſze náwet Pan Bog ściśle ſądźić będźie: *Cum accepero tempus ego iuſtitias iudicabo.* Pſal. 74. co o ſwoich ſzátách Iob ſpráwiedliwy zeznał iż go obrzydliwym ná ſądźie Boskim

uczy-

uczyńić máią: *& abominabuntur me veſtimenta mea*, to ia o owey Purpurze krolewskiey mowić mogę, w ktorą go ſwawolni żołnierże ná iedno pośmiewisko oblekli: *& veſtem purpuream circumdederunt ei*, iáko powiada Origenes: iż go nie dla inſzey przyczyny w tę krolewską przyoblekli byli purpurę, tylko áby się z niego iáko z zmyślonego krolá náśmiali: *Cum itaq; purpura Regum eſſet inſigne milites ut IEſum ludum ſibi facerent induerunt eum chlamide purpurea*, powiáda Mattheuſz Swięty; iż na ten Akt beżbożny koronácyi Páná náſzego iż cokolwiek się ná ten czas w Ierozolimie znaydować mogło żołnierży; wſzytkich zgromádzono i ſprowádzono: *Tunc milites Præſidis ſuſcipientes IEſum in prætorium congregaverunt ad eum univerſam cohortem*, przyczynę tego kongreſſu naznacza Leo S. *Ut aliud adhuc laudum omnes conferrent*, wſzyſcy się (powiada) z wołáli, áżeby się wſzyſcy národźili iákieby ſzyderſtwo i okrućieńſtwo nád Pánem náſzym wykonáć mogli, i wymyślili niesłychane iáko ſzyderſtwo; ták i okrućieńſtwo, kiedy z oſtrego ćierńia koronę iákoby krolewską ná iego głowę nayświętſzą nie po lekku ále z impetem i mocą wielką włożyli i wtłoczyli. *Et milites plectentes coronam de ſpinis impoſuerunt capiti eius.* Ioan: 19. że ową ćierńiowa korona ná kſztałt czapki byłá uwita, iáko zeznáie S. Vincentius Ferrerius, wſzyſtkę tez głowę głęboko zrániłá i zkrwáwiła

wiłá ták iż (iáko powiáda S. Bonáwenturá) zdáłá śię głową iego i twarz Nayświętsza iakby z skory odárta i zewlecona: *ut non amplius facies Domini IEsu sed excoriati hominis videretur.* Swiadczy B: Agáthá *à Cruce* że iey to sámo Nayświętsza mátká Boska obiáwiłá, iż na ten czas Pan IEzus od swoich bolow serdecznych omdlewáiąc á práwie umieráiąc, podobny był do konáiącego, raz spuścił powieki ktore mu sámá krew Nayświętsza záwieráłá i ztulałá, drugi raz oczy ku Niebu wzgorę podnosząc w słup ie stawiał, á niemogąc dlá srogośći mąk niesłychánych mowić, serdeczne z śiebie wydawáł wzdychania. Zeżnáie *Petrus Damianus*: że śię owe ostre i kończyste ćierńiá głogi, ktorych śię więcey niż tyśiąc liczyć mogło, do sámego mozgu dobywáły: *Divinum caput multiplici spinarum densitate perforatum usq; ad cerebri teneritudinem confixerunt.* Czytałem o lwie iednym, ktoremu gdy ćiernie utkńeło w nodzę, obáczywszy w oweyże puszczy człowieká nieiakiego Androdá Rzymiánina, ták długo zá nim biegał rycząć i nogę mu pokázuiąc, poki mu tarnia owegoż nie dobył. Tento był Androdus, ktorego gdy potym w Rzymie ná theatrum ná pożárćie lwom wywyprowádzono, owże lew ná łowách poymány uznáwszy swego Dobrodźieia, rzućił śię do nog iego, i od inszych lwow bronił pożárćia; ieżeli noga zwierzęćia, stopa lwia ták twárda, od twárdych po puszczy korzeńách

i szyszkách

i szyszkách zgrubiáła, zńieść iednego tarna niemogłá, ieżeli lwu temu iedno tarno ták srogi bol zadáwało, dopieroż Głowá IEzusa moiego delikátná, że Krwi Páńieńskiey uformowana od tyśiąc głogow ćiernistych, gdźie większą i niepoiętą boleść ponośić musiałá.

4 Reg. 4to. Umieráiąc od wielkich bolow głowy iedyny Synáczek pobożney owey á wielkiey Elizeuszá Proroká Dobrodźieyki Sunámitki: *Et cum esset quadam dies, & egressus esset ad Patrem suum ad Messores, ait Patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo, & mortuus est ad meridiem.* I gdy dźień nádszedł poszedł do Oyca swego, ktory stał nád żeńcámi, i rzekł do niego: głowá mię boli, głowa mię boli, i umárł w sámo południe; przyczyną śmierći iako i bolu ták srogiego tegoż Synaczká upał był słoneczny. I moyći bybył ukochány IEzus od owych srogich Głowy swoiey Przenáyświętszey bolow, bez wątpieniá nieraz ále tyśiąc rázy umárł, gdyż też tákże tyśiąc rán śmiertelnych owá mu ćierńiowa koroná zádała, iáko z wielu innemi Bernárd S. świadczy, gdyby go byłá miłość Boska ná dalsze męki i śmierć dlá zbáwieniá nászego nie zachowywáłá: *Debuit plane mori tanto dolore transfixus, se tamen reservavit, ut his graviora adhuc pro amore hominum perferret tormenta.* Mowi S. Laurentius Iustinianus; upał południowy Miłość Boską hyroglifikuie, zkąd owa S. Dusza Cant. 1. w sámo południe ználeść ukochańego Dylektá swego pragnie:

gine: *Indica mihi quẽ diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie*, tenći upał słoneczny to iest miłość Boská tych tak srogich boleśći pod czas tak okrutney ćierniem koronácyi była przyczyną: *Caput meum doleo, caput meum doleo.* tenże upał południowy tyśiąc owych śmierći IEzusowi memu zadał: *& mortuus est ad meridiem.* Kto ná ten czas ná Głowę IEzusa mego ćierńiem ukoronowáną weyrzał, nie ták mu się głowa ludzká iako ráczey krzak ćierniowy być widźiał: Zyczyłeś sobie Zbáwićielu Panie u Proroká twego, áżebyś się mogł stáć ná woynie ćierniem i głogiem: *Quis dabit me spinam & veprem in prælio.* Isai. 27. I ktoż by mię uczynił ćierniem i głogiem ná woynie. Hieronym S. czytá: *Quis me faciet durum atq; crudelem ut vincam naturam meam.* i kto mię uczyni zátwardźiáłym i okrunym, ábym zwyćężył łaskawość moię przyrodzoną, żebym iuż więcey miłośiernym nád grześńkámi nie był: Vatablus czyta: *Quis mihi det ut sim vepres & spina in prælio*: Ktoż by mi to dał, ábym się w iedno tarno niedostępńie ná woynie zamienił z grześńikámi; otoż wto potrafiła ukochány IEzu teraz miłość Boska; iż ćię ćierńiem iednym przy twoiey ćierńiem koronácyi uczyniła, o zaprawdę przećiwná miłośći Boskiev z IEzusem moim koncertacyá: *Fortis est ut mors dilectio: mors & vita duello conflixere mirando.* Nie może być większe okrućieństwo, iáko iuż zránionego ráńic i nád nim się páśtwić, dość ową ćier-

nio-

niową koroną Głowę Nayświętszą IEzusa mego żołnierże Poncyuszowi zrańili i żkátowali, bo ią cále wszystkę ostrym głogiem poorali, ieszcze im się to ták niesłychane małe być widźiało okrućieństwo, więc twárdą i grubą trzćiną chcąc owęż koronę ćierniową w skroniach mozgu iegoz utopic, śiłą wszystką iáko w płot ieden bili w Głowę iego Nayświętszą: *Acceperunt arundinem & percutiebant Caput ejus*; ná co się wielce u Proroká swego Psal. 64. uskárża: *& super dolorem vulnerum meorum addiderunt*, i przydáli mi rań do rań, boleśći do boleśći. Zeżnáie miodopłynny Dok. Bernárd S. że źá pierwszym uderżeniem trzćiná się owa o głowę roztrżasła: *Arundinem quæ caput IEsu feriebatur, ad unum ictum in partes desilijsse.* O! iakie to śilne uderżenie było. Taulerus zeznáwá, że nie tylko trzćiną, ále też i twardemi kiiámi owę ćierniową koronę w Głowę IEzusową biiąc zatapiáli, dość wielka boleść gdy w sámę głowę kto kogo trzćiną albo kiiem uderży, dopieroż gdźie większa boleść IEzusa moiego była, kiedy go iuż nie w sámę głowę ále ćierniem okrytą owi niezbożni to trzćiną, to twardemi kiiámi bili żołńierże, gdźie oraz i ćiernie i trzćina i kiie rániły i rozkrwáwiały Głowę iego Náyśw: Między inszemi podátkámi ktore więc ludźie ubodzy płácą, iest też podatek, ktory się zowie pogłowne, to iest gdy od głowy każdy, to iest od każdego człowieká pewny się trybut pieniężny wybiera. Ciężkie to pogło-

głowne wypłacał Zbawićiel náſz Chryſtus, á za kogoż to pogłownę płáćił? pewnie nie za siebie ſámego, bo on był Krol Krolow żadnym podatkom niepodlegaiący, i żadnego długu, to ieſt grzechu do ſiebie nie znáiący: *Quis ex vobis arguet me de peccato.* Oto to pogłowne płáćił P. IEzus zá nás niewolnikow czartowskich, za naſ mowię grześńikow, ktorzyśmy duſze náſze przez grzech czartu i piekłu zaprzedali, i wieczny na ſiebie dług zaćiągneli; ktoż ták wielkie i ſurowe pogłowne zá nás od Páná i Zbáwićielá náſzego wyćiągał i wybierał? Sprawiedliwość Boská; kto ie nákázał i do wypłácenia iegoż IEzuſa Pana mego zniewolił? o to miłość Boska. O! iáki to przedźiwny był ten głowny poiedynek z IEzuſem Pánem moim: Miłośći Boskiey: *Fortis eſt ut mors dilectio: mors & vita duello conflixere mirando.* Wypłacał zá nás grzeſznych Pan IEżus pogłowne, á pogłowne wielkie i boleśne, toć i my grześńicy winńiśmy tákże pogłowne IEzuſowi Panu, mowi Tertuliánus: *Si ob hæc Caput tuum ei debes, tale ei ſi potes repende quale ſuum pro te obtulit*, powinieneś (powiádá) grześniku pogłowne IEzuſowi Pánu wypłáćić, bo też i on za ćiebie pogłowne krwawe wypłáćił, powinieńeś głowę zá głowę oddáć, á powińieńeś táką głowę dáć IEzuſowi, iáką i oń zá ćiebie dał, a czy podobná, żebyśmy śię ná tákie pogłowne IEzuſowi náſzemu zdobyć mogli iákie on zá nás wypłacał, á kto z nás dáłby głowę

głowę ſwoię ćierniem skłoć i wskroś zrańić zá IEzuſa, iáko IEzus dał zrańić zá nas Głowę ſwoię Nayświętſzą, dość by to ná nas było kiedybyśmy śię aby ná iednę łezkę ſerdeczną zá grzechy náſze zdobyć mogli, przyiął by mile lubo ták máłe pogłowne od nás grześńikow P. IEzus, áleć i ná to lubo ták liche i málińkie słodki IEzu zdobyć śię bez twoiey oſobliwey łaski nie mogę: *Dimitte me ut plangam paululum dolorem meum, antequam vadam & non revertar ad terram tenebroſam & opertam mortis caligine.* Iob 10. Pozwolżę mi tedy Zbáwićielu Páńie, żebrzę pokornie z Iobem Spráwiedliwym opłákiwáć grzechy i niepráwość moie, daymi proſzę łáskę twoię náyświętſzą, ábym łzámi obfitemi zmázáną ták wielą grzechámi duſzę moię obmył, nizeli z tego świátá poydę, nizeli poydę do ziemi ćiemńośći mgłą śmierći okrytey. Amen.

KAZANIE VI.

Nova bella elegit Dominus. Judic: 5to.

TRwogá, dla Bogá, tumult w Mieśćie Ierozolimskim widzę dźiś niewidány, wſzyſcy hurmem z miáſtá wychodzą, iákieś niewidáne po uli-

cách i brámách mieyskich chorągwie się pokázuią: *Vexilla Regis prodeunt fulget Crucis mysterium*, to pewnie Miłość Boská IEzusá moiego zá miásto ná oſtátni z ſobą wyprowadza poiedynek? ták á nie ináczey: *Et bajulans ſibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvariæ locum*, i dźwigáiąc krzyż iako chorągiew iednę ná rámionach ſwoich wyſzedł z Miáſta ná mieyſce ktore zowią kalwáryą. A iákoſż tę ták ćięſzką chorągiew zwątlony ná ſiłach O! IEzu moy ná tę ták wyſoko zanieśieſz opokę? Reſolwuie ſię Marya Magdalená na własnych ramionách ćiáło umárłego IEzuſá dzwigáć i ńieść: *ſi ut ſuſtuliſti eum, dicito mihi & ego eum tollam* Ioan. 20. ná co S. Bernard ták mowi: *mira res hominem perfectæ ætatis cuius Corpori vix centum libræ ſufficiunt ut gveniorum, tenerrima mulier portabis? mihi amanti grave & difficile eſſe videtur*, áleć bynaymńiey ńie ćięzka taż chorągiew i IEzuſowi moiemu byłá gdyſż mu ią miłość iego Boska ku nam grzeſznikom náder letką uczyniłá: *Crucem geſtabat pondere gravem, itinere longo grave quidem pondus Corpori ſed leve charitati.* Niosł ná ſobie (powiáda Auguſtyn S.) krzyz ćięſzki Pan IEzus i opodal, wielce ćięſzki, w zględem grubośći drzewá i wielkośći, ćięſzki w zględem śił zwątlonych, ále letki w zględem miłośći ku nąm ńiepoiętey. Dźiwno mi iednák czemu tego poiedynku ſwego w Mieśćie miedzy murami ńie konkludowáłá? znáć że iey tam ćiaſno

ćiáſno poiedynkować było, i ták w pole: *egredíamur foras* Gen: 4. IEzuſá mego wyprowadza. 2. *ad Cor: 6.* z obſzerną ſwoią ku korynczykom miłośćią Páweł S. odzywa ſię *os noſtrũ patet ad vos o Corinthi, cor noſtrũ dilatatũ eſt, non anguſtiamini in nobis, anguſtiamini autem in viſceribus veſtris*, uſtá náſze otwarte ſą záwſze dlo opowiedańia Ewángelii S. korynczykowie ſerce náſze ſzeroce ku wąm ieſt roſpoſtárte, więc ńieśćiskayćie ſię w nas, bo żadnego z was od ſercá náſzego nie odrzucamy, ále ſę ráczey w nętrznośćiách wáſzych śćiskayćie, gdźe obſzerńieyſza miłość ku nąm ludźiom IEzuſa Pana byłá, ktory iákoby ćiáſno było lubo w tak rozłożyſtym Mieśćie Ierozolimie z ńim że zá náſze zbáwienie poiedynkować, więc go zá Miáſto zá mury w pole obſzerne na wyſoką kálwáryiską gorę, ná ten iuż oſtátni z ſobą wyprowadza poiedynek: *& baiulans ſibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariæ locum*, kázdy z nas kátolici ieſt zołńierzem Chryſtuſowym, przeto pod tę chorągiew krzyzá S. zá Pánem i Hetmánem náſzym wſzyſcy ćiſnąć ſię powinńiśmy, Dopomozeſż tey pod krzyż IEzuſow kongregácyi náſzey, i temu ſię oſtatniemu Páná náſzego z miłośćią poiedynkowi przypátruiącym, bliſko krzyżá ſtoiąca Mátko Boſka. *Stabat juxta Crucem Mater IEſu.*

Ad M. D. Gloriam.

Miał

Miał ten u wszytkiego Izraélá áffekt Syn Dawidá Absolon, iż pod znák i Chorągiew iego cáłym sercem szli wszyscy: *Venit igitur nuntius ad David dicens: toto corde universus Israel sequitur Absolom* 2. *Reg.* 15. Synem tákże Dawidá był i zwał się Pan i Zbáwiciel nász: *IEsu Fili David miserere mei.* Luc: 18. IEzuśie Synu Dawidow zmiłuy się nádemną, wołał ná Páná nászego lubo niewidomy káleká, á miał że też táki affekt Pan IEzus u wszystkiego żydostwá, iáki miał Absalon Syn Dawidá: *Toto corde universus Israel sequitur Absalom*, i zá Pánem nászem IEzusem idącym ná gorę kálwáryą i krzyz iáko chorągiew iáką ná rámionách swoich dźwigáiącym, cáła się tákże wysunełá Ierozolimá, wszyscy práwie do iednego z Miástá wyśli byli, ále serca do IEzusá mego niemieli, iáko więc do Absaloná: *toto corde universus Israel sequitur Absalom*, gdyż tylko dla tego sámego szli zá Pánem nászym na owe mieysce tráceńia, áby oczy swoie i sercá záwzięte przypátrowániem się na iego śmierć okrutną náśycili i udelektowáli: *toto odio universus Israel sequebatur IEsum* niewidźiáłá nigdy Ierozolimá ták ludnego żadnego złoczyńcy ná mieysce owe szubieniczne prowádzenia i processyi, iáko byłá ná ow czás za Pánem IEzusem, ktorego śmierći iáko wszyscy prágneli, ták też wszyscy chcąc się okrutney śmierći iego przypátrzyć zá nim wyśli. Sli nayprzod zá Pánem nászym tudźież okru-

okrutni káćia niemiłośiernie trzymaiąc powrozy i łáńcuchy żelazne, ktoremi P. nasz był związany. O! co go się przez owę ták dáleką podrożę owi niemiłośierni káćia nászarpáli nátárgáli. Prowadzono potym zá P. nászym, mowi Sw. Łukász dwoch Łotrow znácznych, iáko zá pryncypálem łotrow wszystkich: *ducebantur autem & alij duo nequam cum eo*, za niemi liczne roty żołńierzy Ierozolimskich maśierowáli wszyscy do boiu uzbroieńi, obáwiaiąc się iákiego tumultu, zá niemi szli Arcykápłani żydowscy i wszystká ich stárszyzná z swemi zbiorámi i strażą, po nich nástępowáłá nie przeyrzána okiem rzesza ludźi rożnych, zeznáie S. Anzelm, że ták że wiele swawolnych chłopcow szło zá Pánem IEzusem, ktorzy z námowienia stárszych żydow ná Páná nászego kámienie, piasek i błoto rzucáli: *Sequebatur Christum turba mulierum quæ plangebat: Sequebantur & pueri subicientes lapides & lutum, unde conversus dixit illis: Nolite flere super me sed super filios vestros qui in me proijciunt lapides & lutum flete.* Szło (powiada) ná ten czas zá Pánem IEzusem niewiast i chłopcow wiele ktorzy ná Páná nászego rzucáli kámienie i błoto, przeto obroćiwszy się do niewiast ktorego płákáły: rzekł: nie płáczćie nádemną ále ráczey płáczćie nád synámi wászemi, ktorzy iáko widźićie námnie kámienie i błoto rzucáią. O! iáka to wielka Páná nászego zelżywość byłá, kiedy wychodźił Dawid z Miástá tego Ieruzálem, uchodząc przed

Abſalonem Synem ſwoim wſpomina literá S. 2. Reg: 16. iż ńie iáki Semei zły i ńiecnotliwy człowiek rżucał ná ńiego kámieńie: *maledicebat mittebatq; lapides contra David*: złorżeczył, i rżucał kámieńie ná Dawidá, co widząc Dworzáńie i Rycerſtwo Dawidowe rozśiekáć go chćieli, ktorym czyńić zákazał tego Dawid mowiąc: *Dimittite eum ut maledicat, Dominus enim præcepit ei ut malediceret David.* Dayćie mu pokoy, ńiech mi złorżeczy i kámienuie, Pan Bog go dopuśćił ná mńie. Azaſż ńie słuſżna rżecz byłá aby i owe ſwawolne chłopiętá kámienuiące Páná IEzuſá drapierżne beſtye iáko ńiegdyś owe chłopiętá Elizeuſżowi złorżeczące, poſżárpáły: *Egreſſiq; ſunt duo urſi de ſaltu & laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros 4. Reg: 2do.* Miłość Boska támowáła ſprawiedliwość Boską że śię owym ſwawolnym, żakom ná P. IEzuſá kámienie i błoto miotáiącym nić ńieſtáło, zkąd Pan IEzus płákáć nád ńiemi mátkom każe áby káry uśli: *flete ſuper eos ut veſtris lachrimis placare poſſitis pro ijs:* mowi S. Anzelm. Ná oſtáiego z żáłoſną ſwoią komitywą z Ianem Swiętym z Máryą Mádáleną, i z innemi Swiętemi Mátronami, o ktorey Swiętey komitywie mogę mowić: *Euntes ibant & flebant:* idąc płákáli Pſál: 125. Ták ia rozumiem że idąc zá ukochánym Synem ſwoim Mátká Nayświętſza ow ſobie Dawidá ku Abſálonowi Synowi ſwoiemu

iemu ńieraz plánkt i Affekt powtarżáłá: *Fili mi Abſalon, fili mi quis mihi tribuat ut ego moriar pro te* 2. Reg: 18. O! ukochány Synu moy IEzu naysłodſzy, ktoż by mi to dał Matce ſtrápioney abym zá ćiebie umárłá, widźieć było i Magdálenę zá Pánem IEzuſem idącą, o! co tá za łez ſerdecznych wylałá, widźieć ią było mowię zbieraiącą z źiemie piáſek ná drodzę Krwią IEzuſa zbroczony, ktorego iey płáczu; iáko inne Swięte Niewiaſty; ták i Ian S. ſzczerże dopomagał. Porwieymy śię i my S. M. affektem bogomyślnym żа Pánem náſzym IEzuſem: *Exeamus igitur ad eum extra caſtra improperium ejus portantes*, ad Heb. 13. á dopomożmy mu áby koniuſzek krzyżá dźwigać zá nim z Szymonem Cyreneyczykiem. Stanąwſzy Pan IEzus ná oney wyſokiey opoce kalwaryi ná owym mowię plácu wydatnym, gdźie zá zbáwienie náſze ná oſtátńi raz z miłośćią Boską poiedynkuiąc miał bolec *Fortis eſt ut mors dilectio: mors & vita duello conflixere mirando*, ſąm dobrowolnie nie będąc z ſzat ſromotnie od kátow obnázony Ręce i Nogi ſwoie Nayświętſze do krzyżá ná przybićie gwożdźiámi podał i ściągnął. Pokázuią po dźiś dźień ná Gorze Alwerńie mieyſce iedno w twardey opoce gdźie Oycá S Frańćiſzka, gdy go czárći o tę opokę uderżyli iáko wosk roztopiony go przyiełá. Czemu żeś i ty opoko kálwaryi IEzuſa moiego przed temi nielutośćiwemi mordercámi w ſobie nie utaiła? ále czyż by go i wgłębokich opoki kortynách miłośc

łość Boska nie wynalazłá. 4 Reg.14 Stoczywſzy oſtatnią batálią z Idumeyczykámi Amázyaſz Krol Izraelski ná opoce do ſzczętu ich poráźił, á opokę ową názwał Iecthel: *Ipſe percuſſit Edom decem millia & apprehendit Petram in prælio vocavitq; nomen ejus Iecthel.* Powiáda Cáietánus iż po dwá rázy w ow czás bił ſię Amázyaſz z Idumeyczykámi, nayprzod ná dolinie żup ſolnych gdźie tákże dźieśięć tyśięcy ich położył trupem, á drugi raz ná opoce z ktorey zephnął ich z drugie dźieśięć tyśięcy: *Ipſe percuſſit eodem primo in valle ſalinarum decem millia, capitq; rupem celſam & munitam, ex qua præcipitavit alia decem millia Idumeorum.* Co ſię tycze przezwiska, ktore nádał tey opoce Amázyáſz, rożnie oneż Doktorowie Swięći interpretuią. Caietánus dwoiáko to imię explánuie: *Iecthel idem ſonat quod obedientia, vel expectatio Dei*, Iecthel iednoſz to ieſt co poſłuſzeńſtwo, albo oczekiwánie Boga. Pagninus tłumáczy: *Iecthel idem eſt quod Congregatio Dei*, Iecthel iednoż to ieſt co zgromádzenie Pana Bogá. Podobnyż właśnie był proceder Batálii między Miłośćią Boską i IEzuſem moim: *Fortis eſt ut mors dilectio: mors & vita duello conflixere mirando*, iáki był proceder woyny między Amazyaſzem i Idumeyczykámi, coż były inſzego Ogrod Getſemáński, Páłác Annaſzá, Kaifaſzá, Piłáta, Heroda Krola, ulice Ierozolimskie, ieżeli nie iedne doliny żup ſolnych: *valles ſalinarum*, ſtáły iáko mowiemy za

ſol

ſol w oku owe Páłáce Urzędńikow Ierozolimskich, i ulice po ktorych Pana nálżego nie ták prowadzono iáko włoczono, ſtáły mowię zá ſol w oku nayprzod IEzuſowi memu. Stáły powtore Mátce iego Nayświętſzey, Maryi Magdalenie i cáley komitywie ukochány IEzuſowi, náwet i ſámym Aniołom Swiętym ſtáły żá ſol w oku ktorzy rzewliwie nad temiż płákáli dolinámi: *Angeli pacis amare flebant.* Iuż oto dńia dźiśieyſzego oſtátńią Miłość Boská z IEzuſem moim ná Opoce Kálwáryi ztácza batalią. *Apprehendit Petram in prælia.* Iákoż ſię miła opoko, ná ktorey słodki IEżus moy poległ nazwę. Amázyáſz iákom iuż powiedział, opokę ową ná ktorey oſtátńi ráz zwoiował Idumeyczykow Iecthel nazwał, to ieſt posłuſzeńſtwem oczekiwániem i zgromadzeniem Páná Boga: *Iecthel obedientia, expectatio, & congregatio Dei.* Że wſzyſtkie przezwiská i Opoce Kálwáryi ná ktorey poległ Zbáwićiel naſz Pan ſłużą, możem ią názwać mieyſcem posłuſzeńſtwa Boskiego: *Iecthel obedientia Dei*, bo ná tey opoce ſtał ſię posłuſznym Syn Boski Oycu ſwemu Niebieskiemu aż do śmierći: *factus obediens uſq; ad mortem, mortem autem Crucis.* Możem názwać opokę kalwáryi; oczekiwániem Bogá: *expectatio Dei*, bo ieżeli czego ták tęskliwie oczekiwał Zbáwićiel náſz Chryſtus, ieżeli mowię czego tak ſerdecznie żądał i prágnął, to umrzeć dlá nás ludźi grzeſznych na krzyżu. Oſobliwie iednák nazwać możem opokę kál-

wáryi

waryi zgromadzeniem: *Iecthel congregatio*, gdyż się tám wszystkie boleści ná Pána IEzusa zeszły i zgromádziły: *congregatio dolorum.* Náucza S. Tomasz Doktor Anielski: *parte: 3. q. 46. Artic: 5.* iż te wszystkie boleści ktorekolwiek wymyślić się mogą *in universali*, te wszystkie boleści ćierpiał Pan IEzus ná krzyżu wiszący. Cierpiał nayprzod powszechńie Chrystus, powszechnością ściągáiąc się do rożnego narodu ludźi, to od żydow, to od Pogan, Rżymiánow, Grekow, nie tylko od Nieprzyiaćioł, ále też od Przyiaćioł, przez odstąpienie ná tęn czas Uczniow swoich náwet ćierpiał Pan IEzus od społ łobą ukrżyżowánych łotrow: *Idipsum autem & latrones qui crucifixi cum eo erant improperabant ei*, prawdá że się ieden z nich ná ostátku upámiętał, wyznáwaiąc zá Pana Bogá i Stworcę swego Páná IEzusa: *Domine memento mei.* Powtore ćierpiał Pan IEzus powszechnie powszechnością ściągáiącą się do wielorákich á práwie wszelkich utrapienia sposobow, bo ćierpiał ná sławie strászne od nieprzyiáćioł ponosząc kálumnie, ná duszy będąc od Oycá Niebieskiego w pociechách opuszczonym: *Deus Deus meus quare me derelinquis.* Ná ćiele nie máią áni iedney iunktury i cząstki ciáłá wolney od srogiego bolu, ćierpiał ná dobrym mieniu kiedy go z własnych szat sromotnie obnażono, i tak obnażonego ná krzyżu zawieszono, ćierpiał ná ostátek powszechnie powszechnością ściągáiącą się do wszystkich

Duszy

Duszy i Ciáłá swego zmysłow, oczy iego nayświętsze krew spiekła szczypáłá; uszy wrzask i bluźnierstwá záiádłego żydostwá trapiły, ięzyk oschłość śmiertelna wyłuszałá zmysł dotykania wszystkie po wszystkim ćiele rány zadane dręczyły, zmysł smáku żołć gorżká umartwiałá, zmysł powonienia fetor samegoż mieysca zátrácenia, gdźie práwie codziennie złoczyńcow trácono umarzał: słowem mowiąc opoká kálwaryi stała się iedną IEzusowi memu kongregacyą, iáko druga Amazyásza opoka: *Vocavit nomen ejus Iecthel, quod idem sonat ac congregatio.* Iákze ieszcze tę opokę kálwaryi, ná ktorey słodki moy IEzus z miłością Boską poiedynkuiąc poległ, mam utytułować? Iest w Turczech przy Antykwerże Opoká ktora się po dźiś dźień zowie Opoká miłośći, opoká kochaiących: *Petra amantium* á to ztey przyczyny, w Chrześćiáńskim Młodziánie niewolniká iednego Maura bogatego zakochawszy się Corka, iegoż z więzow i kaydánow żelaznych czásu upátrżonego odkowała z tą gdy owze niewolnik ku swoiey Oyczyźnie uciekał, puścił się za niemi wpogon Rodźic owey Corki, i gdy ich iuż dogániał, oboie ná wysoką uciekli opokę, i widząc, że rąk Maura owego uyść nie mogli, za ręce się wźiąwszy oboie wespoł w przepaść z oweyże opoki skoczyli, ktorą to opokę z tąd opoką miłośći zobopolney názwáno: *Petra amantium*, tymże tytułem mogę názwáć, i opokę kálwáryi: *Petra amoris*, opoká miłośći,

łośći, i na tey tákże z miłośći ku nam poległ Naysłodszy IEzus. Pyta śię S. Fráncíszek Salezyuſz záwieſzonego ná krzyżu, i zámordowánego na teyze opoce Zbáwićielá náſzego, kto go ná tym krzyżu záwieśił? kto go ukrzyzował? kto go zámordował? i zeznáie że nie kto inſzy tylko nayprzod miłość Boska a tudźieſz złość náſzá ludźi grzeſznych co pieknie w tych dwoch wierſzykách wyráźił:

Aut amor aut furor eſt qui te Bone Chriſte peremit.
Eſt amor & furor eſt, hic meus ille tuus.

2 *Reg.* 1*mo.* Czyni nád gorámi Gelboe Plankt przeráźliwy Dawid opłákuiąc Saula z Ionatą ná nich poległego i zábitego: *Montes Gelboe nec ros nec pluvia veniat ſuper vos, neq; ſint agri primitiarum, quia ibi abiectus eſt Clipeus fortium, Clipeus Saul quaſi non eſſet unctus oleo.* Ach! nieſzczęśliwe gory Gelboe, ná ktorych Saul Krol Izraelski zginął, niech ani kropla iedna dzdzu albo roſy ná was od tąd nie ſpada, niech śię ná was nic dobrego nie rodźi, ábyśćie śię nie zwáły żyznemi owocow nowinami, bo ná wás upádła tárcza mocarzow, tarcza nieprzełámana Sául Krolá Izraela, iákoby nie był pomazańcem Boskim. A my záś práwowierni Katolicy, iáko nád gorą Kálwáryi, ná ktorey Krol tákże Izráelski IEsus Názareński zá zbáwienie nás wſzyſtkich poległ, iáko mowię lamentować mámy, mamyż podobne przeklęctwo rzucác ná tę Swiętą Gorę? iákie niegdyś prze-

przeklęctwo kładł Dawid ná gory Gelboe, ná ktorych Saul Krol Jzráelski zginął, uchowáy Boże i owſzem błogosławić tę Swiętą opokę powinńiśmy, ktorą Krwią ſwoią naydrożſzą Chryſtus IEzus Pan i Zbáwićiel naſz ráczył skropić i oblać, niech tę Swiętą Gorę codźiennie i owſzem co moment rżeśiſte krople dzdzu i roſy zbawienney, to ieſt łzy náſze obfite skrapiaią: *ros & pluvia lachrymarum veniant ſuper vos*, niech śię ná niey godńe pokuty Swiętey rodzą owoce: *Sint agri primitiarum*, á dáłżeby nam to Bog! żebyśmy tę Swiętą Opokę ktorą Krwią ſwoią Pán IEzus zlał i zbroczył, obfitemi mogli obmyć łzámi. Powiádá Łukáſz Swięty, że po zákończeniu tey Swiętey IEzuſa Pana z Miłośćią Boską Batalii ná gorżę kálwaryi odpráwioney: *Fortis eſt ut mors dilectio: mors & vita duello conflixere mirando*, táki zal ſerdeczny wſzyſtkich tám ná ten cząś przytomnych opánował, iż biiąc śię w pierśi rozchodźili śię do domow ſwoich: *Et omnis turba eorum qui ſimul aderant ad ſpectaculum iſtud & videbant quæ fiebant, percutientes pectora ſua revertebantur.* Niech ze też i náſze Nábożni Słuchacze Moi z tey Swiętey Batálii rozſtáńie dźiś będźie, zchodźmy z tey gory kálwaryi, zrownąż skruchą i żalem zchodźmy i rozchodźmy śię do domow náſzych biiąc śię w pierśi: *percutientes pectora ſua*, bośmy śię i my do ták okrut-

nego Syná Boskiego ná Krzyżu záboyſtwa grzechámi naſzemi przyczyńili, iáko nąm to zadaie Apoſtoł Swięty: *Rurſum crucifigentes peccatis veſtris Chriſtum.* Lecz nikt nás ták skutecznie do żalu i płáczu nád zabitym Pánem náſzym pobudźić nie może, iáko ty ſama od żalu pod krzyżem umieráiąca Mátko Boska: *Eia Mater fons amoris, me ſentire vim doloris fac ut tecum lugeam.* Amen.

FINIS.

Ad M. D. T. O. M. G. B. V. M. S. L. O. C. H. SS. PP. cultum & venerationem.

ALLEGORYA III.

KAMIEN AARONOWY

SZESCIU IMIONAMI,

To ieſt

Sześćiu Taiemnicami

MĘKI PANSKIEY

ABRYSOWANY.

KAZANIE I.

Sex nomina in lapide uno. Exod. 28.

TAk się rzecz ma N. S. M. Podaiąc BOG Wſzechmogący Moyzeſzowi inſtrukcyą w iakim miał Ubiorże Brat iego przed Obliczem ſwoim Boskim ſtawać, między inſzemi apparamentámi kazał mu na iednym kamieńiu drogim ſześć Imiona wyryte ná pierśiach właśnych nośić. Imiona to iako Joſephus Zydowyn świádczy: były Synow nayſtarſzych, Jákubá Pátryárchy: *Sex ſeniorum Filiorum Iacob nomina inſculpta erant videlicet: Ruben, Simeon, Judas, Dan, Nephtali, & Gad.* Sześć powiáda Imioná Starſzych Synow Jákubá były ná owym kámieńiu wyryte, á te ſą: Ruben, Simeon, Judás, Dan, Nephtáli i Gad. A kogoż ten kámień drogi temi ſześćią imionami zryty wyraża? Ieżli nie IEzuſa mego ukochánego. Kámieńiem węgielnym Páná IEzuſa ktorym żydoſtwo wzgárdźiło,

Piotr S. żowie: *Lapis quem reprobaverunt ædificantes hic factus eſt in Caput Anguli* 1. Petri 2. Imiona tego iedynego kámieniá, iednorodzonego mowię kámieniá: *Sex nomina in lapide uno*, ſą krwáwe bole i męki iego. Imię Ruben ſmutek iego i krwawy pot wylany znaczy. Imię Gad: poimánie. Imię Symeon: ubiczowánie. Imię Judas: ćierńiem ukoronowánie. Imię Dan: krzyża báiulácyą. á Nephtali: śmierć iego okrutną ná krzyżu podiętą hieroglifikuie. Stawam ia dźiś nad tym kámieńiem drogim, dwoch nátur iednośćią Oſoby iednym: *in lapide uno*, i te ſześć Imioná hieroglificżne czytáć wam, S.M. przez te ſześć Niedźiel poſtnych będę. Lekcya ta moia boleśna, niechay będźie na większą część i chwałę bolow Męża i Nauczyćiela ubolewaiącego IEzuſa? Za twoim błogosławieńſtwem w ſercu ſwoim Maćierzyńskim bolow te ſześć Imiona konſerwuiąca *MARIA autem conſervabat omnia Verba hæc conferens in corde ſuo.* Luc: 2. Bogárodźica Márya.

Gen: 19. Dáiąc Oycowskie ſwoie błogosławieńſtwo ſześći tym Synom ſwoim iuż ná śmiertelnym łożu złożony Iákob Pátryárchá, táką każdego z nich co zacż byli wyraża ántonomáſtyczną intytulácyą. A nayprżod co śię Rubena iáko pierwſzego Synà tycże, gdyż o innych potym wzmianká będźie, ták o nim mowi: *Ruben tu fortitudo mea & principium doloris, effuſus es ſicut aqua.* Rubenie tyś dźielność moiá i początek

tek boleśći moiey, wylany ieſteś iáko wodá, weyrżyićie S.M ná ubolewáiącego w Ogroycu IEzuſa, weyrżyićie ná ten kámień węgielny: *lapis Angularis Chriſtus* krwią śię pocący oto maćie ná nim Imię Rubena oczywiśćie wyryte: *Ruben tu fortitudo mea.* Ruben był początkiem boleśći Iákobá Pátryárchy: *Ruben initium doloris mei* ták widzę i Ogrodźiec Getſemański ſtawa śię początkiem męki i bolow IEzuſowi memu. Ledwo co bowiem do owego Ogrodu Getſemáńskiego wkroczył Zbáwićiel náſz powiáda Márek S. iż záraz śię począł lękáć i tęskńić: *cæpit pavere & tædere* á Máttheuſz S. dokłada: *cæpit contriſtari & mæſtus eſſe.* Ogrody mieyſcem ſą káżdemu rozweſeleńia, mieyſcem ućiechy i rekreácyi. A ty śię poćiecho Anielska: *gaudium Angelorum* Naysłodſzy IEzu w tym Ogroycu Getſemáńskim ſmućiſz i tęskńiſz, co proſzę zá przyczyną ſmutku twego? widząc z dáleká Pan IEzus Miáſto IEruzálem płákał rzewliwie nád ńim: *Videns Civitatem flevit ſuper eam.* Miáſto owe ile z śiebie ńiebyło przyczyną do płaczu Pánu IEzuſowi bo było bárdzo piekne i ozdobne, ále ruina i zgubá bliska Obywátelow iego. Ták i Ogrodźieć ow Getſemáński ile z śiebie ńie był przyczyną ſmutku ták ćięſzkiego IEzuſowi Pánu, ále zgubá, á zgubá wieczna ták wiele millionow duſz ludzkich ktore ſię wſzyſtkie na ten czas w immáginácyi Pánu IEzuſowi repreżentowáły. Innocentius 4. Biskup nay wyżſzy Rżym-

ski będąc ieszcze kárdynałem częſto z nabożeńſtwá iednego świątobliwego Eremitę zwykł był náwiedzáć, do ktorego chátki puſtelńiczey gdy pewnego czásu przyſzedł, záſtał S. Mężá klęczącego w záchwyceńiu duchá zoſtáiącego, á rzewliwie bárdzo płáczącego, i záſtánowiwſzy ſię czekał pokiby do ſiebie ńie przyſzedł, więc gdy ſię owe zachwyceńie skończyło, ſpytał ſię S. Puſtelńika, dlá czego by ták rzewliwie pod czas owego zachwyceńia ſwego płakał? odpowiedźiał S. Starzec: *Vidi hâc hora animas hominum ruentes in infernum ut grandinem, in purgatorium ut nivem, & in Calum duas tantum animas recta euntes; unam Prioris Carthuſianorum, & ſecundam cujusdam Monialis.* Ach! iako nie miałem płákać, otom tey godźiny widźiał duſze ludzkie, iáko grad rżeśiſty w piekło wpadaiące, á duſze do czyſca, iako śnieg lekuchny i rżadki, á do Niebá tylko dwie duſze proſto idące, duſzę Pryora Kartuzyańskiego, i duſzę iedney Zakonnicy. Ieżeliż to w iedney tylko godźinie tak wiele duſz do piekła, iáko grad z wielkim impetem ſpadło, coż przez te ſześć blisko tyśięcy, od ſtworżenia świátá ludzkich duſz, ná wieczne potępienie poſzło, i ieſzcze poydźie; otoz te wſzyſtkie duſze przyczyną były owego przyſzłego ſmutku Panu IEzuſowi w Ogrodźie Getſemáńskim. Słuchaymy w tey materyi mowiącego Hieronyma S. *Contriſtabatur Dominus cum timore patiendi, quia ad hoc venerat ut pateretur, ſed propter*

propter infeliciſſimum Judam. Smućił ſię Pan IEzus nie dlá tego, ze ták okrutne Męki miał ponośić, ale dlá nieſzczęśliwego Iudaſza; że iego nayſłodſza Męka i Krew Nayświętſza miáłá mu być na potępieńie. A co Hieronym S. mowi o iednym Iudaſzu, to ſię mowić może o wſzyſtkich grzeſzńikach, ktorży potępieni wiecznie będąc, okázyą ſzczegulną ſmutku IEzuſowi Panu byli. Dawid łoże owe na ktorym cudzołoſtwem P. Bogá obraźił łzámi ſerdecznemi co noc długo obmywał: *Lavabo per ſingulas noctes lectũ, lachrimis meis ſtratũ meũ rigabo.* Pſal. 6. Azaſz nie przyzwoita było Dawidowi pokutować i płakać w Swiątyni Pańskiey, w Kośćiele, á nie ná łoſzku? Pragnoł ten S. Penitent ſprawiedliwośći Boskiey doskonale ſię wypłáćić, i tak ná tymże mieyſcu pokutuie; ná ktorym Boga obraźił: *Lavabo per ſingulas noctes lectum meum.*

3tij Reg: 21. Rozlewa krew zá Miáſtem i murámi ńiewinnego Nábotha Achab krol Izráelski, chcąc po śmierći winńicę iego własną práwem iákoby káducznym per fiſcum pośieść, słuchayćieſz iáko go zá owe zaboyſtwo Pan Bog ſpráwiedliwy karáć zámyśla, oto w te tropy po zábiciu Nabothá; wyſyła do Achábá krolá tegoż ńiezbożnego, Proroká ſwego Eliaſzá z táką ńie poćieſzną nowiną: *Hæc dicit Dominus; Occidiſti in ſuper poſſediſti, in loco hoc in quo linxerunt canes Sanguinem Naboth, lambent quoq; ſanguinem tuum.* To do ćiebie krolu przezemńie Pan Bog mowi: Ná tymże mieyſcu

ná ktorym pśi lizáli krew Nábothá, ktoregoś ńiewinńie zábić kazał, i wynńićeś iego ńie ſpráwiedliwie ośiadł, lizáć tákże pśi krew twoię będą. Iako uważam że i w tym Pan i Zbáwićiel naſz Chryſtus zádoſyć czyńi punktualnie ſpráwiedliwośći Boskiey, kiedy ńie inne mieyſce początkowi Męki ſwoiey naydrozſzey obiera, tylko Ogrod rozkoſzny Getſemáński, bo też w rozkoſznym Ráiu pierwśi Rodźice náśi nayprzod zgrzeſzyli, początek złego ſtał śię w Raiu, więc też w Ogrodźie ćierpieć za Narod ludzki poczyna: *Capit pavere tædere & mæſtus eſſe.* Doćiekł intentum tego w Pánu i Zbáwićielu náſzym; S. Cirillus *lib 2. in Ioan:* ták piſząc: *Uti in paradiſo initium malorum factum eſt, ſic in horto Chriſti Paſſio incipit.* Iáko powiáda záczeliśmy nayprzod ludźie grzeſzyć w Ráiu ná mieyſcu rozkoſznym, ták też Pan IEzus ćierpieć zá grzechy náſze iákoby w drugim Ráiu w Ogrodźie Getſemáńskim poczyna, á w tym ná ſobie iáko kámień drogi Aaroná Imię Rubená wyráźił: *Ruben tu initium doloris mei.* Smutek ow w Ogroycu Páná náſzego śmierći śię rownał, przeto powiáda Łukaſz S. iż konáć począł Pan IEzus w owym ſmutku: *factus eſt in agonia,* co i ſam budząc śpiących Uczńiow ſwoich wyznał przed ńiemiłż: *Triſtis eſt anima mea uſq; ad mortem,* wy ſobie ſmáczńie ſpićie, á duſzá moiá ſmutna ieſt aż do śmierći, wielki to przyznam śię był ſmutek Páná náſzego, bo też i przyczyná ſmutku tego wielka byłá, to ieſt grzechy náſze. Eccl.

Eccl. 5to. Ubolewa ſerdeczńie tenże Kaznodźieia Pański, nád głupią iednego nieżbożnego mową: *Peccavi & quid accidit mihi triſte.* Zgrzeſzyłem, á nic mię ſmutnego nie potkało. O głupia i bez rozumna mowa! tyś ći śię grzeſzńiku z nieprawośći twoich i z złych uczynkow chełpiſz i ćieſzyſz, á ukochany moy IEzus aż do śmierći śię ſmući nád tobą: *Triſtis eſt anima mea uſq; ad mortem.* Ach! czyby nie lepſza teraz śię z Panem IEzuſem ſmućić i opłakiwać grzechy twoie, ániżeli na nie w piekle (według słow Pańskich) ná wieki płakać i śmućić śię: *Mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus & ſtridor dentium.* Wrzucą ich w piec ognisty, tam będźie płácz i zgrzytańie zębow. O Swiętey Agneſzcze napiſał Ambrozy S. iż wſzyſcy płakali, nawet kat, gdy ią miał ścinać, widząc Pannę Sw. ná śmierć weſoło idącą, ſam zá nie drzał i lękał śię. *Flere omnes, ipſa ſine fletu, cerneres trepidare Carnificem tremere percuſſoris dexteram, palere ora alieno timentis periculo, cum Puella non timeret ſuo.* Toć i ia o ſmutnym i lękáiącym śię aż do śmierći Pánu i Zbáwićielu mowić mogę: My śię grzeſzńicy ćieſzemy á Pan IEzus za nas śię ſmući, my śmiáłemi bydź śię pokázuiemy, á Pan IEzus lęka śię zá nas: *Alieno timet periculo.* O nayſmutńieyſzy IEzu! ńiechże twoy ſmutek do ſmutku nas i płaczu z tobą zpolnego pobudźi. Ty śię lękaſz; nie tak mąk ſwoich, iako moich wiecznych; niech też i ia

drzę

drzę od ſtrachu, uważaiąc ścisłość ſądow twoich: *Confige timore carnes meas a judiciis enim tuis timui.* Pſ. 118. Niech mi ſmutek twoy miłośierdźie twoie ziedna, abym ſię z tobą w Niebie ná wieki weſelił: *Fiat misericordia tua ut consoletur me.* Pſ. 118. Niżeli Pan IEzus od ſmutku owego konać począł, powiádá Łukaſz S. że ſię ná modlitwę S. udał: *Et cum perveniſſet ad locum poſitis genibus orabat, & factus in agonia prolixius orabat.* I gdy wſzedł do Ogroyca, upadłſzy ná kolana, á Mattheuſz S. dodaie, że nie tylko ná kolana, ale też i ná twarż ſwoię nayświętſzą upádł, i modlił ſię: *Procidit in faciem ſuam orans.* Co uważaiąc S. Láurentius Iuſtinianus, mowi do każdego z nas: *Nunquid tù Chriſto Sanctior, ille in agone conſtitutus ad orationis ſolatium reclinavit, tu abſq; oratione mori cogitas.* Iżali ty grzeſźniku świętſzy ieſtes nád Chryſtuſa Páná, on konáć máiąc w Ogroycu do Modlitwy iáko do iedney broni i poćiechy ſię udał, á ty przez modlitwy konáć i umierać zámyſlaſż. Błogosławiony Zakonu mego Brát Idźi gdy mu ſię pewne Xiążęta Rzymskie do Modlitwy zálecáły, on ná ich weſoie życie śmiechy i muzyki ſię zápátruiąc rzekł: i owſzem ia ſię wam Pánowie moi do Modlitwy zálecam, bo ia uważáiąc grzechy moie śmierć tudźieſż bliską i ſąd ſtráſżny, záwſże drzę od ſtráchu, á záwſze iáko widzę weſołemi ieſteśćie, toć znać żeśćie bardźiey pewni Zbáwienia ſwego, i ták ſię ćieſżyćie záwſże: ia ſię záś záwſże ſmucę. Weyrżyimy ſámi ná ſię S.M. wiele nam też razy ná pámięć pżyidźie śmierć w żyćiu náſżym, Oto żyiemy, iákobyśmy ńigdy umieráć ńie mieli. Iac: 5. Dáie wſżyſtkim nam z pżykłádu tego Páná naſżego Apoſtoł S. náukę: *Triſtatur aliquis veſtrum, oret.* Smući ſię z was kto Chrześćiáńie ńiech że ſię záraz do Modlitwy udáie *Oret*, począł ſię Pan IEzus ſmućić w Ogroycu więc nátychmiaſt do Modlitwy ſię udáie: *Poſitis genibus orabat*, owo poſpolićie mawiaćie; ná frásunek dobry trunek, o! ńietáki pżykład dał nam Pan IEzus ſmućić ſię w Ogroycu poczynáiący: *Capit mæſtus eſſe, & poſitis genibus orabat.* Náucżáią Medycy i wſżyſcy Náturáliſtowie, że gdy ſię Człowiek pżelękńie, krew wſżyſtká ná umocńieńie i rozweſeleńie ſerca do ńiego ſię iáko do iákiego centrum zbiega, ńie miał tey poćiechy w owym ſmutku i lękáńiu Pan IEzus: *capit pavere & mæſtus eſſe* pońiewaſż opáczńym ſpoſobem krew Nayświętſża iego przez porv ná źiemię z ćiáłá wſżyſtkie: po ćiekáłá: *& factus eſt ſudor ejus ſicut gutta ſanguinis decurrentis in terram.* Błogosłáwiona Joánná á IEſu Zakonu S. Klary od ſámegoż Páná IEzuſá miáłá tę rewelácyą, ze dźiewięć tyśięcy śiedm ſet trżydźieści kropel krwi Pżenayświętſżey ſwoiey potńięiąc w owym Oliwnym Ogroycu z ćiáłá ſwego wylał. Nie mowi Ewanieliſtá S. że kropie owe krwi iego naydrozſżey ná źiemię ſpływáły: *Sicut guttæ ſanguinis defluentis in terr..m*

ále ie do skończonego i chybkiego biegu przyrownywa: *Sicut gutta ſanguinis decurrentis*, kroplá kroplę goniłá, ták właśnie iákoby kto gwałtownie gębkę zmoczoną wyćiskał i wytłaczał. A zaz nie dosyć było ukochány IEzu ná sámych łzách rześistych ktoreś ná ten czas w Ogroycu ná obmyćie grzechow moich z oczow twoich nayswiętszych był wylał, że i krew twoię nayświętszą z śiebie ták obfićie toczyłś, kto prołżę serce Twoie Nayświętsze iako iednę gębkę ták gwałtownie ná ten czas był ścisnął? że nie ták krople, iáko ráczey potoki krwi twoiey naydroższey z niego wypływały, oto miłość iego nayświętsza ku nam, mowi Wielebny Beda: *Sudat ſudore ſanguineo, ut ſuum erga homines demonſtret amorem, quando & lachrimas pro omnibus in Oratione fudit & ſanguinem.* Otoż maćie N. S.M. ná Pánu i Zbáwićielu moim iáko kámieniu Aáronowym wyráźnie Imię wyryte: *Ruben effuſus es ſicut aqua: Et factus eſt ſudor ejus ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.* Ruben był potomkiem wody wylany, á Chrystus powodźią krwie nayświętszey.

Iſai: 63. Zápátruiąc śię Prorockim okiem swoim tenże Izáiasz Prorok ná ták obfity pot krwáwy IEzusá; ktory wszystkie iego száty był zbroczył, do wytłaczaiących go w práśie groná winne przyrownywa: *Quare rubrum eſt indumentum tuum, & veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari*, Im cięższemi práśá bywa przyćiśnio-

ćiśniona kámieniámi, tym obfitsze z niey wypływáią ſtrumienie. Grzechy wszystkich nas ludźi ktorzykolwiek teraz żyiemy i żyć będą po nas i przed námi żyli, iáko iedne ćięszkie kámienie Oćiec Niebieski ná ten czas ná Iednorodzonego Syná swego był złożył, mowi Izáiasz: *Poſuit Dominus in eo iniquitatem omnium noſtrum.* Iſai. 53. O nayukochańszy IEzu! iákożeś náder ćięszką práśą nieprawości nászych był ściśniony ktora z ciebie wsystkę práwie krew wytoczyłá: *Et factus eſt ſudor ejus ſicut guttæ &c.* Chlotyldis krolewná Fáncuska Corká klodoweuszá pierwszego krolá Chrześćiáńina Fránkow okrutnemu Tyránnowi Almerikowi krolowi, Gottow zá małżonkę dána, że sam był Pogáńinem i bálwochwálcą, wszelkiemi sposobámi usiłował od Wiary Chrześćiáńskiey odwieść tę świętą krolewnę, i gdy łágodne słowá odwieść iey od Wiáry świętey nie mogły, udał śię do Okrućieństwá: wrzućił ią do tárásu i ták ią ściśle więził, że nikomu przystępu do niey nie było, oprocz okrutnych kátow, ktorzy ią do krwi káżdego dnia ćinali, przećięsz iednák ieden z spokoiowych krolewney, kátolik zá przekupieniem wárty wszedł był do owego tárasu, ktorego uyzrzawszy krolewná rzecze: widźisz iákem skátowána, widźisz száty ná mnie zkrwáwione, oto przed tobą leży koszulá zkrwáwiona moiá, weś że ią á zániesz Oycu memu klodoweuszowi, do ktorego gdymi śię listu żadnego pisáć nie godźi tę

mu koſzulę zkrwawioną miáſto liſtu mego prezentuy, co gdy ſię tak ſtało; zebrawſzy Klodoweuſz woysko, wpadł do Kroleſtwa Almeryka; ktory gdy ſam przed nim uciekł, ſwoię ukochaną z więźienia wybawił Corkę. A twoie zkrwawione; potem zbroczone krwawym ſzaty, komu, nayſłodſzy IEzu prezentować mam? Ruben z Hebrayskiego tłumaczy ſię: *Videns Filium*, prezentuię ie, iako owe Iozefa Starozakonnego krwią zbroczoną ſukienkę *Vide Pater utrum tunica filij tui ſit an non.* Gen. 32. Patrz Oycze, ieżeli to nie Syna twego ukochanego: *Hic eſt filius meus dilectus* ſukieńka krwią wſzyſtka zbroczona. Prezentuię też ſukieńkę IEzuſa mego potem krwawym zlaną, tobie nayboleśnieyſza Matko tegoż Syna, wſzakeś rękámi ſwemi Maćierzyńſkiemi tęś mu ſukienkę, ktora znim cudownie z laty rosła, iednoſtayną zrobiła. o to ią widźiſz krwią iego naydrozſzą zlaną. Trzebaby S. M. te ſzaty IEzuſowe krwawym potem zbroczone wypłokáć i obmyć, zdobywaymyſz ſię ná łzy ſerdeczne obfite, a temiż łżámi naſzemi ſzaty te IEzuſowe z potu krwawego wypierzmy. O! gdyby ſię każdy znas na tyle kropel łez ſerdecznych mogł zdobyć, wiele ſię kropel potu iego liczyło, á przynáymńiey, áby ná iednę łezkę. Ubolewáiąca nad ukochanym Synem twoim Matko IEzuſowa, ty nas płaczem ſwoim do płaczu pobudź: *Eja Mater fons amoris, me ſentire vim doloris, fac ut tecum lugeam*, Amen.

KAZA-

100

KAZANIE II.

Sex nomina in lapide uno. Exod. 28.

SWiadczą o Neronie Ceſarzu hiſtorye Rzymskie, iż takiey na początku panowáńia ſwego był litośći; że wiele mu ſię razy przyſzło podpiſować na dekretach ná śmierć oſądzonych, łzámi zalawſzy ſię mawiał: *Utinam literas non noſſem.* Ach! gdybym był liter nie znał. Podiąłem ſię wam N. S. M. przez tę Quádrą gezymę czytáć w ſześćiu imionach Synow Iakoba Patryárchy, na kamieńiu Aaronowym wyryſowanych; *Sex nomina in lapide uno.* Miſtyczńie odumbrowáną Mękę okrutną Zbáwićiela naſzego, ktorą gdy ſobie rozważam, z ſzczerey ku IEzuſowi Panu kompaſſyi przychodźi mi tez z Neronem żałośnie intonować: *Utinam literas non noſſem.* Ach! gdybym czytać nigdy nie umiał. Ale ſtoy ięzyku! na co ſię mam wzdrygáć tey żałoſney o okrutney Męce IEzuſowey legendy, kiedy ſam z krzyża Zbawićiel też okrutną Mękę ſwoię wſzyſtkim nam ludźiom grzeſznym pilńie uważać i roztrząſać rozkazuie: O! *vos omnes, qui tranſitis per viam, attendite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus.* Thr. 1. O wy wſzyſcy ludźie,

ktorzy na podroży życia tego doczesnego zostawaćie, uważćie sobie, i obaczćie, ieżeli iest taká podobna Męka i boleść, iáko męka moia. Biorę tedy sobie ponieważ się tak samemu Panu o iego Męce naydroższey podoba legenda; drugie z sześćiu Imion synow Iákobá Pátryárchy, Gad do czytánia ná dźiśieyszym kazániu moim. Ad M. D. Gloriam.

IAkom się po interpretácyą Imieniá tego Ruben do sámego Oyca Pátryárchy Iákobá stározakonnego w przeszłą Niedźielę był udał, ták i dźiś dźiśieyszego po expozycyą Imięnia Gad Syna iegoż do niego się udawam. Temu Patryarże S. kiedy przyszło błogosławić Syna tego, ták o nim inauguruie: *Gad accinctus præliabitur, & ipse accingetur retrorsum.* Gád przepasany woiować będźie, i sámego z tyłu związą. Sprawdźiło się to Proroctwo widzę ná Panu i Zbawićielu naszym, kiedy go za wydańiem Iudasza zdraycy okrutnie od niemiłosiernego zołnierstwa baczę być związanego: *Gad accinctus præliabitur & ipse accingetur retrorsum.* Coć ile związanego wyraźił ná sobie Pan IEzus Syna tego Iakobowego, ále ile woiuię iego: *Gad accinctus præliabitur*, niezdał się reprezentować: o ktorym Izaiasz Prorok zeznaie: *Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se, obmutescet.* Isai. 53. Iako owieczka naymniey się nie broniąca na rzeź zaprowadżony będźie, i iáko

101

i iako baranek w ręku strzyzącego zamilkńie. Porwał się był prawdá pod czás tey sromotney Páná nászego káptywácyi Piotr święty Apostoł do kordá, ále mu go do pochew schować Pan IEzus kazał: *Converte gladium tuum in locum suum, omnes enim qui acceperint gladium; gladio peribunt.* Matt. 26. Schowáy miecż twoy do pochew Pietrże ńie do miecżá i woyny, ále do krzyżá i ćierpliwośći mieć się nam potrżebá, á zasz ńiewieszż? iż kto mieczem woiuie, od miecżá polega. Niezdał się tedy Pan IEzus, (iáko mowię) tego syná Iákobowego ile woiuiącego podczás swoiey náśladować káptywácyi: *Gad accinctus præliabitur.* O! inszy to iest u P. Bogá woiowánia sposob, to prawdá, ńie porwał się P. IEzus do miecza zelasnego, bo go i Piotrowi S. schować kázał, porwał się iednák do miecżá, gdźie nád żelazny ostrzeyszego, ná owę swawolną chálástrę, ktora go imáć przyszłá, słowo Boże nád miecż obosieczny ostrzeyszym być ogłasza Páweł S. ad Hæbr. 4. *Vivus est enim sermo DEI & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti.* Dobył tego miecżá Pan IEzus ná owe śiepacze, iż iákoby ich ściął ná źiemię wszyscy w tył upádli: *Abierunt retrorsum & ceciderunt in terram.* Ták się rzecz ma: ochrańiáiąc bárdźiey Judasż zdraycá Uczńie Páńskie niż sámego Páná, dał im hásło tákie i znak zdrádźiecki: *Quemcunq; osculatus fuero, ipse est, tenete eum.* Będźie tám wielu w Ogroycu tym, nie imayćieszż ńikogo tylko tego samego

go ktorego ia pocáłuię, uczyńił to: i pocáłował Páná zdrádliwie; lecż mu śię tá zdrádźiecka ſztuká ńie powiodłá, bo moc Boska wſzyſtkich ślepaczow owych ták záślepiłá; iż widźieć ńie mogli kogo pocáłował, kiedy tedy miaſto Páná IEzuſa Uczńiow iegoż chwytáią, záwoła Pan IEzus ná ńich: *Quem quæritis*, kogoż to ſzukaćie? Odpowiedźieli: *IEſum Nazarenum.* IEzuſa Nazárańskiego; Rzekł Pan IEzus: *Sinite hos abire ego ſum.* Puśććie tych wolno, ia ieſtem, rzecz ſtráſzna i Cudowna; iák tylko te dwa ſłowka wyrzekł Pan IEzus *Ego ſum*, ia ieſtem, wſzyſcy owi ślepacze na źiemię w tył upádli: *ut ergo dixit eis ego ſum, abierunt retrorſum & ceciderunt in terram.* Tę Páná náſzego koncertácyą nád wſzyſtkie ſławne owe; Alexandrow, Scypionow i wſzyſtkich Ceſárżow Rżymskich przenoſi bátálie i zwyćięſtwá uczony Bárrádás: *Uno verbo Judam Ducem, cohortem cateroſq; omnes ſolo proſtravit, procerto nullum tale facinus Alexandri, Cæſares, Scipioneſve pertraverunt.* Iednym (powiáda) ſłowem Judaſz wodzá i przewodńiká, cáły pułk zołńierzow i ńieprzeliczoną ſług Arcykápłáńskich háláſtrę Pan o źiemię uderzył, záprawdę tá Páná náſzego utarczká wſzyſtkie owe Alexándrow i Scypionow przechodźi zwyćięſkie bitwy i bátálie. Stawa nád tym Páná i Zbáwićiela náſzego okrzykiem: *Ego ſum*, ia ieſtem, Leo S. Biskup Rżymski z wielkim zádumieńiem i poſtráchem, mowiąc: *Dominus*

minus dicit ego ſum, & ad vocem ejus turba proſternitur impiorum, quid iam poterit majeſtas ejus iudicatura cujus hoc potuit humilitas iudicanda. Dwá tylko ſłowa wymowił Pan i Zbawićiel náſz: Ia ieſtem, á ńiemi wſzyſtkich owych ślepaczow o źiemię uderzył. O ieźliż ták głos ow łáskáwego báránká w Ogrodźie Getſemáńskim był przerázliwy; dopieroż głos iego na ſądźie ſtráſznym, gdy śię Lwem nąm wſzyſtkim pokaże ńieprzyſtępnym gdźie przerázliwy będźie: *Leo rugiet* Lew zákrzykńie, á kto śię ńie zlękńie? *quis non timebit* Amos 3. Nie rzekł Pan IEzus: *Ego ſum Deus Creator, judex vivorum & mortuorum.* Ia ieſtem Bog wſzechmogący ſtworcá Niebá i źiemi, ſędźia żywych i umarłych, ále tylko rzekł: Iá ieſtem, á ták przeſtráſzył żołńierzow owych Ierozolimskich, choćiaſz te ſłowá z ſiebie ńie ſą ogromne, dopieroż nas wſzyſtkich ludźi grzeſznych ná ſądźie owym ſwoim oſtátńim záſtráſzy, gdy do iákiego tákiego z nas rzecże: Ia ieſtem ten Pan Bog ſtworcá i Odkupićiel twoy, Sędźia twoy ńie ubłagány, grzeſźńiku! ktoregoś ty w zyćiu twoim ták wiele razy ćięſzko obráźił, Ia ieſtem ten ktoregoś ty w Przenayświętſzym Sákrámencie ńiegodńie i świętokrácko ták wiele ráży przyimował, ia ieſtem ten ktoregoś śię ty naymńiey w zyćiu twoim ńie bał, śmiele i zuchwále gwałcząc przykazánia moie Boskie, ia ieſtem ten ktoregoś ty krew naydroższą, przy ſpowiedźiách świętokráckich

bez zalu, skruchy, i ſzczerego poſtánowieńia życiá poprawy deptał, ktoregoś tyle rázy do krzyża przybił wieleś rázy śmiertelnie zgrzeſzył. *rurſus crucifigentes peccatis veſtris Chriſtum.* Coz ná te słowá S. M. odpowiemy ná ten czas ſędźiemu ſpráwiedliwemu Bogu Stworcy i Odkupićielowi náſzemu, mowmy przed czáſem skruſzonym ſercem z Iobem ſpráwiedliwym: *Quantus ſum ego ut reſpondeam ei & loquar verbis meis cum eo, qui etiamſi habuero quidpiam juſtum non reſpondebo, ſed meum judicem deprecabor.* Job. 9. I ktoż ia i co ieſtem ábym mogł ná ten czas należyćie odpowiedźieć Bogu Sędźiemu memu, i daymyſż to żebym miał iákie dobre i ſpráwiedliwe uczynki, nie będę mogł mu słowá iednego powiedźieć, ále wiem co uczyńię záwczáſu ſędźiego mego ſpráwiedliwego błágać będę. Widźiemy tedy już ná oko, iáko Pan i Zbáwićiel náſz Chryſtus przy owym ſromotnym śiebie w Ogroycu Getſemáńskim poymáńiu wyráźił ná ſobie Syná Iákobowego Imię Gad, ile wojuiącego: *Gad accinctus praliabitur.* teraz uważáć ſobie będźiem iáko imię tego ſyná przy ſámym poymáńiu reprezentował: *& ipſe accingetur retrorſum*, i ſam w tył związánym zoſtáie. Dawſzy Pan IEzus owemuſż żydoſtwu słowem iednym ſwoim o źiemię rzuconemu: *& ceciderunt in terrã*, pozwoleńie i władzą áby go poymáć mogli: *hæc eſt hora veſtra & poteſtas tenebrarũ*, teráz ieſt godźiná wáłżá i władza ćiemności,

śći, rzućili śię wſzyſcy hurmem ná ńiego, mowi Ian S. *Cohors ergo & tribunus & Miniſtri Judæorũ comprehenderunt IEſum & ligaverunt eum.* Pułk tedy ow żołńierży w ktorym śię ich liczyło z Rotmiſtrzem ſwoim tyśiąc: *Cohorti præerat Tribunus Dux mille militũ.* Grecka ńieśie gloſſa oraz słudzy Arcykápłanow żydowskich zchwytáli IEzuſa i związáli go.

Prawda, że Pan każdy liczńieyſzey potrżebuie aſſyſtencyi, im ieſt Pánem większym, z kąd owo máwiamy: *Nil valet axamitus nullo comitante Pachołko*, nad Pana IEzuſa; Pana większego nie maſz, on naywyżſzym ieſt Panem: *Tu ſolus Dominus, tu ſolus altiſſimus.* Potrżebował tedy i Pan IEzus ludney aſſyſtencyi, ale nie takiey aſſyſtencyi, ktora mu w Ogrodźie Getſemáńskim áſſyſtowała: *Cohors ergo* &c. Widźiáłeś niegdyś przy tym Pánie Danielu Proroku przed tronem iegoż w Niebie nieprzeliczone Aniołow SS. Milliony aſſyſtuiące: *Millia milliũ miniſtrabant ei, & decies millies centena millia aſſiſtebant ei.* A iakże mu też te przeliczone huwce Aniołow SS. aſſyſtowáli, i po dźiś dźień aſſyſtuią w Niebie, oto ż wielką boiaźńią i rewerencyą: *Columnæ Cæli contremiſcunt & pavent ad nutum ejus.* Job. 26. to zaś ludne Ierozolimskie żołnierſtwo bez wſtydu i boiaźńi ná tego Paná Niebá i źiemi Stworcę rżuca śię i miota. Wypiſuie nabożny Hugo w Rozmyślańiu ſwoim tę żołnierzy Jerozolimskich, i ſług żydowskich ſromotną, przy boku Pana

naſzego áſſyſtencyą: *Comprehenderunt IEſum & duxerunt, quid dico? duxerunt, traxerunt, quid dico traxerunt? rapuerunt, quid dico rapuerunt? raptarunt*, i zchwytali IEzuſa i prowadźili go, ále co iá mowię zchwytáli i prowadźili? wlekli go po źiemi, nadto ſobie go gwałtem z rąk do rąk wydźieráli *rapuerunt*, w tę i owę ſtronę ſzarpáli, i iáko piłkę iednę rzucáli: *raptarunt*. O usługo sług niezbożnych przeklęta! dodáie wyraźnie Matheuſz S. że też i świętokráckie ręce ſwoie ná niego podnieśli, biiąc pięśćiámi i popychaiąc, nogámi depcąc ná źiemi leżącego: *Manus Injecerunt in IEſum & tenuerunt eum.* O! niewdźięczności niesłychana na tego ręce podnośić świętokrackie, ktory nás wſzyſtkich ludźi rękámi ſwemi wſzechmocnemi uformował: *Manus Tua fecerunt me*, Iob 10. Tego nogámi zplugawionemi deptáć, ktorego Cherubinowie i Seráfinowie unoſzą: *Aſcendit ſuper Cherubim & avolavit.* Pſal. 12. Trefną rzecz wſpomina Litera S. o Imaelu Gen. 16. *Hic erit verus Homo, manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum.* Ten będźie okrutnym, i ręka iego przećiwko wſzyſtkim, i ręce wſzyſtkich przećiwko niemu. Nie byłći okrutnym Pan i Zbawićiel naſz, ktory ſam o ſobie zeznaie: *Ego ſum mitis & humilis corde*, iá ieſtem ćichy, łáskawy; á przećię przećiwko niemu wſzyſtkiego żydoſtwá ręce świętokrackie powſtały: *Manus injecerunt in IEſum.* Nie ták śię was niewdźięczneży,

ne zydoſtwo dotykał rękámi ſwemi Boskiemi Pan IEzus, bo ná was uboſtwione rece kłádąc; uzdrawiáł was wſzyſtkich chorych, kálekow, i ułomnych: *Infirmos impoſitis manibus curavit.* Marc. 6. Czárty pálcem ſwoim Boskim z was wymiatał: *in digitto DEI ejicio daemonia*, á wy niewdźięczni ręce ſwoie na niego rzucaćie: *Manus injecerunt in IEſum*; nie doſyć na tym, że Pana IEzuſa świętokrackiemi pięśćiámi ſwemi poſzyikowáli, ále też iniſi cokolwiek ná ten czas w ręku ſwoich mieć mogli, tym wſzyſtkim Páná IEzuſa bili i tłukli, iáko im to ſam Pan IEzus na ten czás wymawiał: *Tanquam ad latronem exiſtis cum gladijs & fuſtibus comprehendere me.* Matth, 26. Ná oſtátek i tą śię ieſzcze nie kontentuiąc okrutnośćią, śćiśle i niemiłośierńie oſtroplećionemi związali ſtryczkámi, i ćięſzkiemi skrępowali łáńcuchámi. *Et ligaverunt eum.*

Lámeńtuie Izaiaſz Prorok nad Xiążętámi Izráelſkiemi w niewolą od Aſſyryiczykow zábránemi, i okrutnie związánemi *Cuncti Principes tui fugerunt ſimul, dureq; ligati ſunt.* Iſai: 22, kto ſzczerże IEzuſa kochá, á ná niego bogomyślnym okiem wtył zá ręce okrutńie i niemiłośierńie związanego ſpoyźrzy, ázaſz mu z Izaiaſzem ubolewać ſerdeczńie nad nim nie przyidźie: *Princeps Pacis Dominus amor meus, dure ligatus eſt.* Xiążę pokoiu, Pan moy, kochańie moie IEzus, okrutńie związany ieſt. Wyrażiłeś ná ſobie okrutńie związány IEzu Imię Gad,

Imię Syná Iákobá Pátryarchy maiąc dlá miłośći moiey niegodnego grzeſźnika wtył związáne bez miłośierdźia ręce twoie nayświętſze: *Gad accinctus præliabitur & ipſe accingetur retrorſum.* Grzeſźnik káżdy więźień to ieden ściśle grzechow powrozy związany, co grzech, to powroz, to łáńcuch żelázny, mowi Ambrozy S. ktorym duſza grzeſźnika ieſt związana: *Ligat nos vinculis, carnis illecebra, vinculum noſtrum concupiſcentia eſt, vinculum noſtrum ebrietas eſt, vinculum noſtrum ſuperbia eſt.* Ubolewá ſam nad ſobą Pſalmiſta Páński, iż temi grzechow powrozy był ściśle związány: *funes peccatorum circumplexi ſunt me* Pſal. 118. Powrozy grzechow moich związáły mię, ſzczęśliwy kto temi grzechow powrozámi nie ieſt uwikłány, *Funes peccatorum implicaverunt me.* Czyta Hieroným S. *Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum.* Pſal. 31. Błogosłáwiony to człowiek (mowi Pſálmiſtá Páński:) do ktorego Pan Bog żadnego nie zna grzechu: Nie miałći Chryſtus ná ſobie żadnego grzechu *Quis ex vobis arguet me de peccato*, áprzećięſz od tych niewolniczych ſtryczkow wolen nie był, związáły go i skrępowáły cudze grzechy, to ieſt grzechy nas wſzyſtkich ludźi: *Ligatus eſt Chriſtus vinculis peccatorum noſtrorum quæ nimis longa fuerunt, nam a primis Parentibus inceperunt.* Związány był Chryſtus powrozámi grzechow náſzych, ktore to powrozy długie náder były, bo ſię aż od pierwſzych

Rodźi

Rodźicow náſzych ſnowáły, mowi Caſſiánus. Co rozumiećie N. S. M. wiele też grzechow ludźie od początku świáta popełnili, i aż do ſądnego dńia popełniać będą, ále byśmy iuż od tąd Pána Boga grzechem żadnym obrażić nie mogli, gdy bym rzekł: iż iuż grzechow ludzkich million ſię liczyć może, to mało, bo ieden grzeſźnik więcey mieć może w żyćiu ſwoim niż millioń ſam tylko Pań Bog grzechy wſzyſtkich ludźi policzyć może: *Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes ſcribentur.* Pſal. 138. Ty lepiey znaſz grzechy moie o Boże, (mowi Dawid) ktoryś ná káżdy grzech moy pátrżał, i wſzyſtkieś nieprawośći moie w Xięgach twoich zápiſał. Nieprzeliczone ſą grzechy naſze, otoż temi wſzyſtkiemi Chryſtus Pan był związany: *Ligatus eſt Chriſtus vinculis* &c. Matt. 2 Chcąc Zbáwićiel Pań wyráźić i do poięćia obiaśnić ludźiom, co ſię też to dźieie w godźinę śmierći z duſzą mizernego grzeſźnika, w odartuśie owym godowym tę im ſwoię adumbruie relacyą, ktorego krol goduiący związać za nogi i ręce i do ćiemnego lochu rzućić rozkazał: *Tunc dixit Rex miniſtris: ligatis manibus, & pedibus ejus mittite eum in tenebras exteriores, ibi erit fletus & ſtridor dentium*, tam będźie płácz i zgrzytánie zębow. Brońże nas Páńie tey tak nieſzczęśliwey w godźinę śmierći káptywácyi. *Teo IEſu mi, pro me peccatore comprehenſum, ligatum, & conculcatum exoro & complector, ut mea vinculis peccatorum*

meo-

meorum absolvas, amore tui constringas, & ne permittas me in hora mortis meæ ligatis manibus & pedibus proiici in tenebras inferiores. Ciebie o IEzu mowię z nabożnym iednym Aſcetą P. Joanne Morawski Soc: Ieſu, dla mńie grzeſźńiká poymánego, zkrępowánego, zdeptánego, pokorńie upraſżam, broń że mię w godźinę śmierći moiey od czuwáiących ná duſzę moię śiepaczow piekielnych, ńiechay w ich ręce ńie wpadam, rozwiąż mię z więzow grzechow moich, á skrępuy mię miłośćią twoią świętą, á ńie kaz mię rzućić w przepáść ową ćiemną, w ogień ow wieczny ńigdy ńie zágáſżony, ále ráczey według miłośierdźiá twego ńie przebránego przyimii nędzną duſzę moię w ow punkt żyćia oſtátńi tám gdźieś z ſobą po skonáńiu ſwoim Nayświętſzym ná krzyżu záprowádźił Łotrá pokutuiącego. Amen.

KAZANIE III.

Sex nomina in lapide uno. Exod. 28.

GDy ſobie rozważam N. S. M. ową złośliwą ligę Arcykápłanow Ierozolimskich, Anaſza i Kaifaſźá,

ſza, oraz Pońcyuſza Staroſtę Ierozolimskiego, i Heroda Krola; bo śię i ći pod czas Meki Pańskiey pobrátáli i poiednáli ná większe złe Páná i Zbáwićielá náſzego: *Et facti ſunt amici Herodes & Pilatus in ipſa die, nam antea inimici erant ad invicem.* Luc: 23. gdy mowię tę ńiezbożną czterech Urzędńikow Ierozolimskich rozpámiętywam konfráterńią, przychodźi mi wam S.M. dńiá dźiśieyſzego czytáć Symeon Syná Iákobá Pátryárchy ná miſtyczńym kámieńiu Aáronowym Pánu i Zbáwićielu náſzym wyrážone: *Sex nomina in lapide uno,* i ńie bez fundámentu, gdy álbowiem o tym ſynu ſwoim prorokowáć przyſzło Iákobowi Pátryarſże ńie rozłączył go od Levi ſyná inſzego ſwego, ále rázem o obudwu mowi: *Simeon & Levi Fratres vaſa iniquitatis bellantia.* Symeon i Lewi Bráćia náczyńia ńiepráwośći woiuiące. Nie byłoć w prawdźie Imieńia Lewi wyrázonego ná owym Aáronowym kámieńiu, bo ſam naywyżſzy kápłan z tegoż pokoleńia Lewi pochodzący ná ſobie oneſź reprezentował: *Ipſe enim ſacerdos utpote Levita per ſe ſuam tribum Levi repræſentabat, unde non fuiſſet congruum conſcribere Levi Veſtri ſacerdotis,* mowi *Cornelius a Lapide,* że ie iednák z Imieńiem Symeona Iákob Pátryárchá złączył: *Simeon & Levi Fratres vaſa iniquitatis bellantia,* tá iego byłá przyczyná (mowi tenże *Cornelius a Lapide*) iż z ſobą byli złośćią złączeńi i zmowieńi ná żgubę Sychymitow: *Erant enim conjunctiſſimi ſcelere, dolo ac crudelitate in Sychimitas.* Azaſz i ći czte-

rey Ierozolimſcy Urzędńicy Annaſż Káifaſż Piłat i Herod ńie byli ná zgubę i obelgę Páná náſzego złączeńi i zkonfederowáńi, więc ich i ia w tym iednymże Imieńiu Symeon źiednoczę, iáko i Iákob Pátryarchá Imię Lewi z Imieńiem Symeoná był źiednoczył, czytáć to Imię trzećie Symeon ná Miſtyczným Aáronowym kámieńiu wyrázone dźiś będę. Ad M. D. Gloriam.

TRzy iákoby własności w ſwoiey przyznáie Iakob Pátryárchá inaugurácyi pomieńionym ſynom ſwoim Symeonowi i Lewi, nayprzod ich Bráć ą názywa: *Simeon & Levi fratres*, powtore zowie ich naczyńiámi ńieprawośći: *Vaſa iniquitatis*, po trzećie zowie ich naczyńiámi woiuiącemi: *Vaſa bellantia* iednym iákoby orężem. Też trzy własności mogą śię przypiſáć czterem Urzędńikom Ierozolimskim Annaſzowi, Kaifaſzowi, Herodowi i Piłatowi, Nayprzod mogą śię názwáć Bráćią *Fratres*, bo śię przećiwko iednemu zmowieli i i pobrátáli z ſobą, to ieſt przećiwko Pánu i Zbáwićielowi náſzemu, poki Pan IEzus ńie wpadł w ręce Piłatá i Herodá, poty byli ſobie wzáiemńie głowńi ńieprzyiaćiele, ále iák śię tyko Pánem náſzym obesłáli; aż oni iáko iedńi rodzeni Bráćia: *Et facti ſunt amici Herodes & Pilatus.* Powtore byli ćiż Urzędńicy Ierozolimſcy naczyńiámi ńieprawośći, wſżák ich wſzyſtkich Auguſtyn S. członkámi Diabelskiemi zowie: *Non ne membrum diaboli*

boli erat Pilatus, Annas, Caiphas, Herodes. Po trzećie byli naczyńiámi woiuiącemi: *Vaſa bellantia*, bo od wſzyſtkich tych cźſterech Urzędńikow wiele ućierpiał P. IEzus. W Alfábećie według liter. A. C. H. P. pierwſzy ieſt Annaſż, iáko tez Ian S. mowi: że nayprzod do Annaſżá Páná IEzuſá związánego przyprowádźili: *Cohors ergo & tribunus & miniſtri Judæorum comprehenderunt IEſum, & ligaverunt eum, & adduxerunt eum ad Annam primum* i záprowádźili go do Annaſżá nayprzod z iákiego fundámentu? bo Annaſż był Brát á Brat z Káifaſzem, iedno z ſobą trzymáli, iakó i owi ſynowie Iákobá Pátryárchy: *Simeon & Levi Fratres*, trzebá było náyprzod záprowádźić Páná Iezuſá do Kaifaſżá, iáko do naywyższego Biskupá, czemuſz go nayprzod záprowádźili do Annaſzá? *adduxerunt eum ad Annam primum*, pobrátymſtwo to i pokrewieńſtwo zrobiło mowi Ian. S. *Erat enim ſocer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius.* Iákoſz tez przywitał w domu ſwoim Annaſz Páná IEzuſá, gorzey ńiż Judaſz zdraycá, bo on pocáłowańiem prawdá że zdrádźieckim przywitał Páná IEzuſá, á Annaſz pogębkowáńiem go przywitał, kiedy woczách ſwoich iednemu żołńierżowi dożwolił, bá ráczey podobno rozkazał ćięſzki wyćiąć policżek IEzuſowi Pánu, mowię ćięſzki policzek, bo iáko Ludolphus a Saxonia świadczy, luneſá śię ná tych miaſt z Uſt Iezuſowych krew Przenayświętſża, Zęby iego Nayświęt: *dentes ejus candi-*

 diores

diores nive, nád śńieg bielśże krwią śię zbroczyły, i zá-
chwiały, nozdrżá święte i Twarż wśżyśtká nayświę-
tśza zákrwáwioną byłá, á iáko *Antonius Burgenśis* przy-
dáie: że zá owym ták ćięśżkim policżkiem upadł Pan
IEzus ná źiemię. O kátowskie á ńie káplańskie Páná
mego przywitáńie! Podobneśż przywitáńie bá i okru-
tńieyśże ieśżcze potkáło Páná IEzuśa mego w domu
Kaifaśżá, iákoby śię práwie ná iedno z łobą zmowieli
złączyli i pobrátáli: *Simeon & Levi Fratres*, mowię gdźie
więkśże potkáło i okrutńieyśże IEzuśa mego w domu
Káifaśżá przywitáńie, bo tylko ieden słuśżká w domu
Annaśzowym; ieden tylko policzek wyćiął *Unus Aśśi-
śtens miniśtrorum dedit alapam IEśu*, záś w domu káifa-
śzowym kto chćiał to Páná IEzuśa policzkował, á co
więkśza wśżyścy ná ńiego plwáli: *Et cæperunt quidam
conśpuere eum, & miniśtri alapis eum cedebant.* Stawa
nád tym śżeleśtem liczných policżkow z wielkim żalem
i zádumieńiem Chryzośtom S. mowiąc: *Exhorreścat Cæ-
lum, contremiścat terra, itane DEUS alapis percuti
potuit, o Angeli! quomodo intuemini, quomodo manus con-
tinere poteśtis?* Niech śię zátrwoży Niebo, ńiech zádr-
ży źiemiá, nád ták ńieśłychaną obelgą Stworcy śwo-
iego, i ták że to Pan od śług własnych mogł być poli-
czkowány. O! Aniołowie święći iákożeśćie źńieść mo-
gli ták śromotny deśpekt Páná wáśżego? czemużeśćie
rękámi wáśżemi od tych policżkow Páná zá ręce zwią-
zánego

zánego ńie zásłońili? czemużeśćie ich ná zgubę tych
świętokradcow ńie podńieśli? Powiáda Auguśtyn S. że
aż do świtu do poránku owe policżki i obelgi ńiezbo-
żne od złośliwego Pan IEzus ponośił żydośtwá: *Hæc in-
telligitur paśśus uśq; ad manc*, toż i S. Paschażyuśz zezna-
ie: *Hæc uśq; ad manc geśta śunt.* Zachlubiałáś śię nie-
gdyś Swięta Sunamitko *Cant. 6.* z urody i pięknośći Ob-
lubiencá śwego naykochańśzego IEzuśa, że wśzyśtek
biały: *candidus*, oraz i nieco rumiány: *rubicundus*, wy-
brány z tyśiącow: *electus ex millibus*, przypatrzże śię
ieno teraz iemu w domu ńiezbożnego Kaifaśzá, á ludz-
kiey ńa nim nie zobáczyśz pośtáći: *Non eśt ei śpecies, neq;
decor.* Twarz iego Nayświętśza od tyśiącznych policz-
kow zczerńiała, i nie iuż naturalnym śpośobem zaru-
mieniona, iáko raczey Krwią Nayświętśzą zbroczona,
włośy iego iáko latorosle palmowe brzydkiemi i gru-
bemi plwoćinámi żydowskiemi sklione, i bez miło-
śiernym powyrywáne i potargáne śzarpańiem, oczy
owe iego przezroczyśte: *Oculi tui columbarum*, iuż nie-
patrzą na nas kuchenną okopćiáłą zasłonione śzatą, ia-
gody owe iego Panieńskie paznokćiámi wyśzczypáne,
poranione i żaśińiałe, owo słowem ow twoy Pulcheryu-
śz ulubiony: *Ecce tu pulcher es, ecce tu pulcher es*, ie-
dna poczwara, iedno wybaczmi prośzę o IEzu, co o tobie
powiem brzydkich żydowskich plwoćin śputorium.
Błogosławiony *Iacoponus* Zakonu trzećiego Fráńćiśzká

S. uważáiąc te obelgi i zelżywośći ktore Pan IEzus ponośił w domu Kaifaszowym z kompássyi ku Zbáwićielowi swemu chcąc być ucześtńikiem tegosz plwoćinámi oszpeceńia w smrodliwe szkoczył mieysce, ktoremu pokazawszy śię Chrystus rzecze: szaleiesz iákoponie, odpowiedźiał, P. IEzusowi iákopon: większym śię ty Páńie dla mńie grzeszńiká stáć ráczył insypientem, ia ze gnoiem będąc, w gnoiu z miłośći ku tobie leżę ńie dźiw, ále to cud ńie poięty. żeś ty Páńie Bogiem będąc z miłośći ku mnie grzeszńikowi plwać ná śię dopuśćił. Zgodźiwszy śię Annasz i Kaifász na ták sromotne w rezydencyách swoich Pana naszego przywitáńie, i traktament zelżywy: *Saturabitur opprobrijs*, Thre. 1. zgodźili śię też i na to iakoby właśńie Bráćiá byli: *Simeon & Levi Fratres*: *Annas & Caiphas fratres*: á zeby ńie od ich ręki iáko Patryotow swoich, ále od okrutnych rąk pogáństwá ginął Pan i Zbáwićiel nasz, więc go oddali związánego Poncyuszowi Starośćie Jerozolimskiemu: *Vincientes IEsum duxerunt & tradiderunt Pilato.* Marc. 15. Czemuż nie od waszych rąk własnych niewdźięczne żydostwo ginąć miał Pan i Zbawićiel moy?

1. Reg. 18. Máiąc sobie za konfuzyą i lezyą stanu swego krolewskiego Saul, gdyby był ręką własną zabił Dawida, daie mu tym umyślem kommendę w Woysku swoim, áby ráczey od Philistynow, Pogan i nieprzyiaćioł

iaćioł Narodu żydowskiego zginął: *Saul autem reputabat dicens: non sit manus mea in eum, sed sit super eum manus Philistinorum.* Podobńiesz sobie postąpili Annasz i Káifasz, kiedy mogąc potáiemńie między sobą zgubić Páná nászego, w ręce go Pogáńskie; w ręce ńieprzyiaćioł głownych narodu swego, náśmierć wydáli, pokázuiąc tym sámym wzgárdę i wielką zawźiętość ku Panu naszemu. O! ukochany IEzu, w ręce nieprzyiaćioł głownych podany, nie racz że dusz nászych Krwią twoią naydroższą odkupionych wydawáć w ręce nieprzyiaćioł naszych dusznych. *Ne tradas bestijs animas confitentes tibi.* Odebrawszy w moc swoię Piłat P. IEzusa, zaćiąga w komitywę ná iegoż zgubę Heroda Krola, z nim się brat i i iedna, i ktorzy sobie przed tym byli nieprzyiaćiele głowni, łátwo się pogodźili i pobratali, ále ná tym większe złe Pana i Zbawićiela nászego: *& facti sunt amici &c.* Widzę że iáko Annasz i Káifasz oczywiśćie ná sobie wyrażáli i reprezetowáli dwuch synow Iákobá Pátryárchy, Symeoná i Lewi, ták i Piłat z Herodem też parę ná sobie wyabrysowáli: *Simeon & Levi fratres, vasa iniquitatis bellantia.* Dwie od tych dwoch Urzędńikow Jerozolimskich, iákoby ná pierwszym przywitáńiu potkáły obelgi i meki, od Herodá potkáło go wyśmiańie szyderskie, á ńie tylko od ńiego sámego ále i od całego iego dworu, álbo iáko Łukasz S. powiáda, od całego woyská iego: *Sprevit illum Herodes*

rodes cum exercitu ſuo & illuſit, co tam za pogardzeńie było, nie wyrazaią Ewangeliſtowie Pańſcy, ná ſądźie Boskim o tym śię dowiemy, powtore potkała wdomu Herodowym Pana naſzego owa ſromotna inweſtytura: *Indutum veſte alba remiſit ad Pilatum*, włożywſzy ná niego ſzátę białą odesłał go názad do Piłatá. Száta biała ná ow czás w wielkiey eſtymácyi byłá, i tylko iey możńi Pánowie záżywáli; iáko u Rzymian Conſules Prætores ktorych kándydatámi ná Ceſarſtwo dla ſżat białych żwano, i S. Iákub Apoſtoł w liśćie ſwoim wtorym świadczy: iż kto ná ow czás ſzátę białą ná ſobie nośił, wielką mu ludźie cześć i wenerácyą oddawáli. Niemiał tego Awantárzu z ſzaty owey białey Pań IEzus, bo miáſto czći i uſzánowánia, ktore mu dlá owey ſzaty biáłey wyświádczyć powinni byli, bárdziey śię z niego náśmiali, naurągáli: *Sprevit eum Herodes & illuſit*. Między inſzemi pochwáłami i cnotámi miáł tę cnotę Rudolph Ceſarz, iz naśladuiąc P. IEzuſowego ubogſtwá, w podłey ſzarey ſzaćie chodźił, z ktorego śię iego poſtępku nie raz Ottokárus Krol Czeski naśmiał, nieprzyiáżnym mu będąc; nádgrodźił Pán Bog ową pogárdę Rudolfowi, bo zwyćiężony Ottokarus kłániáć śię przy oddańiu przyśięgi i Humagium Rudolfowi, muśiał, co gdy czyńił Ottokarus, rzekł do ſwoich Rudolph: iák śię przed tym Ottokárus z moiey ſzarey ſukńi náśmiáł, ták śię też teraz táſz ſzará ſukńia moia náśmiewa z niego.

z niego. Nie zbyt to wielka była konfuzya Rudolfa Ceſarza, ze śię ieden Ottokarus naśmiewał z podłey ſżaty, gdźie większa konfuzya IEzuſa mego była, gdy śię z niego w białą ową ſzatę na ieden śmiech odźianego ze wſzyſtkim dworem, ze wſzyſtkim wyoskim naśmiewał i urągał krol Herod: *Sprevit eum Herodes cum exercitu ſuo* Starodawna ieſt ceremońia kośćioła Bozego, ze przy Chrzćie S. kładźie Kapłań ſzatę białą na tego ktorego chrzći, mowiąc te słowa: *Accipe veſtem Sanctam candidam & immaculatam, quam proferas ſine macula ante Tribunal Domini IEsu Chriſti & habeas vitam æternam, & vivas in ſæcula ſæculorum*, wezmiy na ś ę ſzatę Swiętą białą i niezmazáną, ktorą bez zmazy powińieneś prezentować na oſtatńim Sądźie przed Sprawiedliwym Sędźią Panem i Zbawićielem náſzym abyś otrzymał żywot wieczny i zył nawieki wiekow. O! iakoś my S. M. tę ſzatę nie winności tę ſzatę białą nieraz w żyćiu naſzym zmazáli, bá podobno tylko gałgány tey Swiętey ſżáty ná drugim wiſzą, udźielże nam o Naydobrotliwſzy IEzu w owym dzień gniewu twoiego ſzaty owey białey wktoráś był na ochydę twoię większą u Heroda obleczony. Oblekł Krol Herod Páná IEzuſa w ſukńią iednę, oblekł i Piłát w drugą także ſukńią, iáko brát á brat we wſzyſtkim śię zgadzaiący: *Simeon & Levi Fratres, Vaſa iniquitatis bellantia*; w tym tylko z ſobą śię rozńili, iż Herod Páná IEzuſa przyoblekł był w ſżatę białą, Piłát zaś w czerwoną:

owę okrutnę w puł rynku Ierozolimskiego oćięćie u pręgierżá od ſtopy nozney, aż do wierżchu Głowy Páná náſzego: *Apprehendit Pilatus IEſum & flagellavit.* A to oćięćie nie ſtáneło Pánu náſzemu zá ſzátę czerwoną, kiedy wſzyſtkie Ciáło iego Nayświętſze, nád śnieg biáłſze, tak krwią zbroczone było od rázow 6666. iż śię iedną purpurą być widźiáło. Tu ſobie N. S. M. owe Rhetoryczńe przypomnimy cyrcumſtáńcye: *Quis, quid ubi, quibus auxilijs, cur quomodo, quando,* kto ćierpi, kto ieſt ubiczowany, od kogo, dlá czego, i inſze okoliczności: ćierpi Bog od ſtworżeńia, Páń od sług, z nichże włáſne winy i zbrodńie, á gdźieſz owá áſſekurácyá twoiá Pſalmiſto Pański: *Non accedet ad te malum & flagellum non appropinqvabit tabernaculo tuo,* niedośięże ćię biczżáden áni ćię nic złego nie dotkńie, gdźie i drugá owa u Jobá kompromiſſyá źápiſaná: *non eſt virga Dei ſuper illum,* nie poſtoi rozga Boska ná ńim, kiedy oto śiność i ráná nabrzmiáłá: *livor & plaga tumens,* Iſai 1 od frogich biczow Ciáło iego Nayświętſze okryła Ach! nieſtetyſz grżechy to naſże ſpráwiły: *Propter ſcelus populi mei percuſſi eum.* Iſai 53. mśći śię nad niewinnym, za nas winowaycow ſprawiedliwość Boska, składaiąc ná grżbiet IEzuſow wſzyſtkie nieprawości naſze: *Projeciſti poſt tergum tuum omnia peccáta mea.* Iſai 38. Teć to te niecnot naſżych mietełki zrániły, poorały, pozarpały Ciało IEzuſowe: *Supra dorſum meum fabricaverunt*

runt peccatores, inſza werſya czyta: *araverunt peccatores,* poorali grżbiet moy. Co uważaiąc Auguſtyn S. z wielkim zalem i zadumieńiem mowi: O! *ingens amoris exceſſus, ecce pro impio pietas flagellatur, pro ſtulto ſapientia illuditur, pro mendace veritas necatur, damnatur juſtitia pro iniquo, miſericordia affligitur pro crudeli.* O! niepomiarkowany miłośći Boskiey zbytku, oto ſzczera pobożność za niezbożnego złoczyńcę ubiczowana, mądrość przedwieczna za głupiego wyśmiana, wyſzydzona, za kłamcę prawda iſtotna gińie, za nieſpráwiedliwość ſprawiedliwość potępiona, za okrutńikow miłośierdźie ukarane. Ubodzy nędźńi i utrapieńi pierwſzy u Pana Boga maią reſpekt: *ad quem reſpiciam, niſi ad pauperculum & contritum corde.* Iſai 66. Na kogo weyzrzę (mowi Bog Wſzechmogący) ieżeli nie na ubogiego, utrapionego i ſercá skruſzonego. Hebrayská werſya czyta: *ad quem reſpiciam, niſi ad flagellatum,* ná kogo weyzrzę, ieżeli nie ná ubiczowanego. Spoyzrzyiże Oycze Niebieski ná tego uchłoſtánego Syna twoiego naymilſzego, przypátrz śię, aż do kośći werźńiętym biczom, przypatrż wſzyſtkiemu zbroczonemu, Krew tá iego Nayświętſza wołá na Cię Oycże Niebieski, iuż nie o zemſtę, iáko niegdyś wołáłá krew Ablową, ále o miłośierdźie, i o odpuſzczeńie grzechow náſzych: *Aſpice Pater de Cælis DEUS Filium tuum pro nobis flagellatum, & averte a nobis flagella iracundiæ tuæ.* Weyrzyi Oycze

Niebieski na ukochanego Syná twego, zá nas grzeſźnikow okrutńie ubiczowánego, á rácz oddálić od nas bicze ſurowośći i gniewu twoiego. Amen.

KAZANIE IV

Sex nomina in lapide uno. Exod. 28.

RAdbym wiedźiał: czemu by ſię Pan i Zbáwićiel náſź ńie inſzym tylko żydowskim krolem tytułował? iákoſź i pytáiącemu Poncyuſzowi ſiebie; iezeliby był krolem żydowskim, odpowiedźiał: iż ták á ńie ináczey: *Dixit ei tu es Rex Judæorum? reſpondit IEſus: tu dicis Rex, ſum ego* Ioan: 8. i ten tytuł chćiał mieć ná krzyżu nád głową koroną ćierńiową otoczoną, záwieſzony: I. N. R. I. á zaſź ńiemogł ſię tytułowáć krolem Anielskim Pan i Zbáwićiel náſź *Rex Angelorum*; ktoremu iáko wierńi poddáńi i dworżáńie ná puſzczy uſługowáli: *& ecce Angeli acceſſerunt & miniſtrabant ei.* Mátt. 4. Mogł ſię názywáć krolem Niebá i źiemie iáko Stworcá ichże, mogł ſię názywać Krol Krolow: iako ná ſzaćie iego w Niebie tenże tytuł czytał Ian

Ian S. *Et habet in veſtimento & femore ſuo ſcriptum: Rex Regum & Dominus Dominantium.* Apoc. 19. Czemuż ſię tedy tylko chćiał zwáć Krolem żydowskim? *Tu es Rex Iudæorum? ego ſum.* Miłość to tylko iedyna ku temu niewdźięcznemu Narodowi ſprawiłá, iż ſię chćiał Krolem żydowskim názwáć. Zowie ſię i ztąd Pan IEzus Krolem żydowskim, iż ze Krwi Iudas Syna Jakobowego, iako i inni Krolowie żydowſcy pochodźi, według Proroctwa tegoż Iákobá Pátryarchy: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt.* Gen. 49 Biorę ſobie do przeczytańia to imię Iudas ná kamieńiu Aaronowym z innemi imionámi Synow Iakobá Pátryarchy wyrażone: *Sex nomina in lapide uno*, i w ńim tegoż Krola żydowskiego, Paná náſzego IEzuſa Chryſtu'a koronácyą, nie ową chwálebną w Niebie przy chwálebnym w Niebowſtąpieńiu, tegoż odpráwioną: *Gloria & honore coronaſti eum*, ále boleſną i zelżywą koronacyą ćierńien. Głowę iego Nayświętſzą przenikáiącym, czytáć będę Ad M. D. Gloriam.

ŁAkomy to widzę Pan IEzus, kiedy go ſobie niemal wſzyſcy z rąk do rąk wydźieráią, iednego práwie czaſu; o! w iák wielu rękách zoſtáwał Pán IEzus, to w rękách ſiepáczow, ktorzy go w ogrodźie Getſemáńskim poymáli i związali, to w rękách Annaſzá, to w rękách Kaifaſza Káplánow naywyżſzych, to w rękách Piłáta Stároſty Ierozolimskiego: *Ap-*

prehendit Pilatus IEſum & flagellavit. Ioan 19. to w rękách Herodá Krola, to w rękách Rycerſtwá Ierozolimskiego; áleach! iák nie lutośćiwych: *Tunc milites Præſidis, ſuſcipientes IEſum congregaverunt ad eum univerſam cohortem, & exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei, & plectentes coronam de ſpinis poſuerunt ſuper caput ejus.* Matth. 27. Żołnierże tedy Stárosty wźiąwſzy i poymawſzy Páná IEzuſa zwołali i zgromadźili cáły pułk do niego, i zewlekſzy ſzaty z niego, iákąś ſzkarłátną łachmáńiną go odźiáli, i wpletſzy koronę z ćierniá oſtrego, włożyli ią na głowę iego. Patrzćieſz w iednym czáśie w kilku godźinách; iák w wielu rękách Pán IEzus zoſtáwał. Dobrać to rzecz ieſt mieć i trzymáć w ręku ſwoich Páná IEzuſa, ále nie tákim ſpoſobem okrutnym, iáko go w rękách ſwoich trzymáli nielutośćiwi owi śiepácze, Arcykápłáni, Piłát, Herod i żołnierze Ierozolimſcy. Wiem iá N S. M. inny ſpoſob wielce chwálebny i przyſtoyny, iáko możemy Páná IEzuſa zchwytać i trzymać w ręku naſzych. *Cant. 3tio.* ſtraćiwſzy z oczu ukochanego Dylekta ſwego, owá pobożná Sunámitka, poty go ſzukać nie przeſtáła, poki go nie ználasłá, ſzukáłá go náyprzod ná łożku ſwoim, i nie znalazłá go; á to czemu? dáie racyą *Cornelius a lapide: In lectulo meo per noctes quæſivi quem diligit anima mea, quæſivi eum & non inveni: Quærebat eum in ſua commoditate & non invenit qui Chriſtus non invenitur niſi in*

cruce

cruce, uti ajebat S. Martinus, ſzukáłá go ná łożku, to ieſt w rozkoſzach zoſtaiąc, i nie ználazłá, bo iáko mawiał S. Márćin Biskup: żáden Chryſtuſa Pana nie znáydźie na łozku, tylko ná Krzyżu Kto Páná IEzuſa chce ználeść, powinień go ſzukáć przez umártwienie; Poſt Sw. i inne ćiáła udręczeńiá, ále nie przez rozkoſzy. Powtore ſzukáłá go po Ierozolimie i ulicách wſzyſtkich, przedmieśćiách i wśiách okolicznych: *Surgam & circuibo Civitatem, per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea.* Iákże to? explanuie to ſzukáńie Sunámitki Páná IEzuſa: *Surgam a præteritis vitæ meæ actionibus, a malorum conſvetudine diſcedam, diſcutiam conſcientiam meam, & diligenter examinabo per circuitum actiones vitæ meæ, recogitabo annos vitæ tranſactæ.* Wſtáne powiádá i ſzukáć go będę po Mieśćie, wkoło obchodząc ulice, to ieſt powſtáne z złych náłogow moich, porzucę żłe ſpráwy przeſzłe moie, biegać po ulicach Miáſtá i przedmieśćiach będę, to ieſt rozmyśláć i rozważáć przeſzłe látá moie będę, iákom ie też ſtráwił, i przepędźił przypominać będę. Po trzećie ſzukałá go między Urzędńikámi i ſtrażńikámi Miáſtá, i ták go ſzczęśliwie ználazłá, á ználazſzy ták śię ukochanego Dylektá ſwego chwyćiłá; iż go ńigdy iuż odtąd z rąk ſwoich ńie wypuśćiłá: *Invenerunt me vigiles, qui cuſtodiunt Civitatem, paululum cum pertranſiſſem eos inveni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam.* Przez tych ſtráż-

ſzńi.

ſźńikow Miáſta Ierozolimy, Rożumieią Oycowie SS. Biskupow, kápłánow, i ſpowiedńikow, dobry to i skuteczny widzę ſpoſob, iáko ma grżeſźńik Páná IEzuſá oblubieńcá duſźy ſwoiey ználeść, ktorego przez grzech ſtráćił, áby go nayprżod ńie ſźukał przez rożkoſźy, ále przez umartwieńia ćiáłá ſwego, áby powſtał: *surgam* z złych nałogow ſwoich, porżućił okázye, oſoby i wſzelkie pobutki do obrazy Boskiey, áby pilńie roztrząſnął ſwoie roſpámiętywaiąc dawne látá i ſpráwy ſwoie, á po pilnym roztrząśńieniu ſumńieńia áby ſię udał do kápłánow i ſpowiedńikow ſtrażńikow Miáſtá Ierozolimskiego, á ználazłźy przez Spowiedź świętą i inne Sákrámentá święte Páná IEzuſa, áby go ták w ręku iáko i wſercu ſwoim ſtáteczńie piáſtował i trżymał, żeby go iuż od tąd ńigdy przez grżech ńie utráćił i ńie wypuśćił: *tenui eum, nec dimittam.* Námieńiełem wam N.S.M. dźiś tydźień iáko Páná IEzuſa krol Herod u ſiebie w białą ſźátę był przyoblekł, ńie ſpodobáłá ſię tá bárwá krolewská Rycerſtwu Ierozolimskiemu, przeto z biały go owey ſukńi zewlokſźy, ſzkárłatną ná niego z żołdaká proſtego zdiętą rżućili liberyą & *exuentes enm chlamydem coccineam circumdederunt ei.* Rożnegoć koloru te dwie ſzaty były, ále iednego gatunku, i po iednych iákoby pieniądzach, iákoálbowiem z owey ſię ſźáty biáłey Herod ze wſzyſtkim dworem náśmiał. *Sprevit eum Herodes cum exercitu ſuo*, ták ſię też z owey ſzkarłátney

tney łáchmany zołnierże Ierozolimſcy náśmiáli, ſromotne z Páná náſzego czyńiąc ſobie zarty: *ut ludum ſibi facerent, induerunt eum chlamyde purpurea* mowi Origenes. Chrześćiáńin káżdy ile że ſię od Chryſtuſá Páná *Chriſtianus* názywa, iáko by to Chryſtuſow ſługá powińien iako w obyczźáiách, ták i w ubiorze náśladować Páná IEzuſa, mowi Hieronym S. piſźąc in *Ezechielem Prophetam*: *Qui ſunt Chriſti, novi eſſe moribus & veſtibus debent*, ktorzy ſię do Chryſtuſá Páná odzywáią, powinńi ſię odnowić w obyczźáiách i w ſźátách, choćby też z podłośći ſźat ich ſzydzono. Kiedy Károl V. Ceſarż wiezdzał do Medyolánu ná koronacyą, wſzyſtkie Miáſto, Pálace, kámieńice, zbyt drogiemi okryte były ſzpálerámi, ulice drogim ſuknem uſłáne, ńikogo ńie było przy onym wſpáńiałym wieźdźie, żeby ńie był w drogie i koſźtowne ubrány ſźáty, wſzyſcy od biſiorow purpury złotá i drogich kámieńi ubráńi byli, ſąm tylko Károl Pan pobożny w podłych w powſzedńich czarnych ſźátách zoſtawał, i gdy pod złotą umbellę wiáchał, cáłe ſię Miáſto dźiwowáło że pod ták bogátym báldáchymem ták w podłych ſźátách ták sławny Monarchá wiezdzał, byli i tácy ktorzy ſię z owey podłośći ſźat Ceſárżá náśmiewáli, te wſzyſtkie iednák illuzye ćierpliwie zńioſł Monárcha pobożny, pomńiąc ná owę ſromotną Páná IEzuſa przed koronacyą iegoż inwektyturę: *chlamydem coccineam circumdederunt ei.* Iſai 53tio.

Ze ná kimśiś krolewską zoczono purpurę, krolewską mu ofiáruią koronę: *Veſtimentum tibi eſt, Princeps eſto noſter.* Podobnieſz ſobie poſtąpiło owe żołdactwo, w purpurę iákoby krolewską, ná iedno pośmiewisko przyoblekſzy Pana i Zbáwićiela náſzego, iuż mu nie ofiáruią koronę krolewską, ále ią ná Głowę iego Náyświętſzą kładą, á tá byłá z oſtrego ćierńia uplećiona: *plectentes coronam de ſpinis, impoſuerunt ſuper Caput ejus.* Upletſzy koronę z ćierniá, włożyli ná Głowę iego. Zá twoie to ſwawole młodźi rozpuſtná P. IEzus ćierńiową tę odniosł koronę; wy śię ſzáleńi młokoskowie na wſzelkie ſwáwole rozpuſzczeńi rożámi, ále iák krotko trwáiącemi koronuiećie: *Coronemus nos roſis antequam marceſcant, nullum pratum ſit, quod non pertranſeat luxuria noſtra,* Sap. 2. A Pán IEzuś zá te rozowe korony waſze ćierńiową koronę ćierpieć ná Głowie ſwoiey Náyświętſzey muśi. Nie mowi Ewángeliſtá Sw. że tylko z iednego ćierńia głogu, ále z wielu ćierńiá głogow owę upletli koronę okrutńi żołńierze: *plectentes coronam de ſpinis,* opiſuiąc przez to ńieſłychane okrućieńſtwo żołnierży owych Ierozolimskich, ktorży i z iednego głogu mogli byli koronę owę upleść ſzyderską. O! iáka ná ten czas boleść wſzyſtkiego Ciáłá IEzuſowego arterye, ktore od głowy początek máią; ścińeła, gdy owę ćierńiową nie ták ná kſztałt korony, ále ráczey ná kſztałt czapki uwitą, z wielką mocą i tyrańſtwem włożono, przeńikała

oważ

oważ ćierńiowá koroná skrońie P. IEżuſa, aż do mozgu ſamego, wiele tarń w owey ćierńiowey korońie było, tyle ran śmiertelnych P. IEzus w Głowie ſwoiey Náyświęt: odniosł. Mallonius zeznáie, że ſąm oczyma ſwemi zluſtrował i żliczył w owym Swiętym prześćieradle, ktore w Taurynie Mieśćie po dźiś dźień chowaią, śiedmdźieśiąt i dwie bliżny krwawe, ktore Głowá Nąyświętſza IEzuſowa ná owym że świętym wyráźiłá prześćierádle. *Luc.* 8. Upádło było dobremu Goſpodarzowi źiárno dobre między ćierńie, od ktorego będąc zatłumione znisżczało: *Et aliud cecidit inter ſpinas, & ſimul exortæ ſpinæ ſuffocaverunt illud.* Tákaż i owżzem ńieznośńieyſza Páná náſzego IEżuſa ktory śię źiárnem bydź przyznáwa: *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit,* od owey oſtrey korony ćierńiowey potkała ſuffokácya, bo według zdańiá Miodopłynnego Doktora tyśiąc. śmierći podczas ták okrutney koronácyi poniosł Pan i Zbáwićiel náſz, luneła śię byłá wielkim impetem, że wſzyſtkich owych 72. rán náyświętſzych krew naydrożſzá, i ták wielkiemi płynełá ſtrumieńiámi, iż ſamę tylko krew ná iego Głowie Nayświętſzey widać było; owa ſzkarłátna łachmána, w ktorą go przed koronácyą obleczono, wſzyſtká we krwi nayświętſzey pływała. Prorokuiąc Iákob Pátryarcha o tym Synu ſwoim Judas, i o iego krolewskiey godności, powiádá o nim: iż mial ſukńią ſwoię, i płaſzcż w wińie z zbytku bogactw umy-

 wáć

wáć i we krwi iagod: *Lavabit in vino ſtolam ſuam & in Sanguine uvæ pallium ſuum.* Gen. 49. Wyraźił ná ſobie Pan i Zbawićiel naſz tę krwawą we krwi iagod winnych ſzat Judy locyą, maiąc pod czas owey okrutney ćierńiem koronácyi ſżáty ſwoie nayświętſże żbroczone i záfárbowáne: *lavabit pallium ſuum in ſanguine uvæ.* Boleść głowy ná wſzyſtkie ſię ćiáłá członki zlewa, boleie głowá náſżá Chryſtus N.S.M. i więc że ták opoczyſtego ſercá będźiem, iż ſię ná żadną kompáſſyą nád boleiącym IEzuſem ńie zdobędźiemy, przynaymńiey niech w tym nád boleſnym Pánem náſżym kompáſſya będźie, ábyśmy mu więcey boleśći przez náſże złośći ńieprzyczyńiali, wołaymy ſámi nád ſobą, przykładem S. Bernárdá Opatá w káżdey grzechu zoſtáiąc okázyi: *Non licet ſub ſpinoſo Capite membrum eſſe delicatum.* Ey ńie godźi ſię, ábý ták okrutńie zboláłey i skátowáney głowy członki roſpuśćie grzechowey służyły. Błogoſłáwioná Rytá de Caſſia zakonu Eremitańskiego S. Auguſtyná, ſłyſżąc ná kázáńiu raz iák ńiepoięte boleśći Pan IEzus pod czás owey ćierńiem okrutney koronácyi ćierpiał, ná głęboką udawſży ſię o tych bolach IEzuſowych kontemplacyą przed ukrżyżowanym IEzuſem P. klęcżąc proſiłá go z płaczem, ábý podobneż boleśći w Głowie ſwoiey uczuć mogła, i uproſiła to ſobie, w oczách albowiem wſzyſtkich Sioſtr Zakonnych, tarńie iedno z korony ćierńiowey, ktora byłá ná Głowie Pana IEzuſa wypadło i przy-

pryśneło ná iey głowę Páńienską, wielką iaſnośćią otoczone, ktore to tarńie tak głęboko zraniło iey głowę, że ná potym z ropą robáctwo z rány wypływáło, czym ſię oná ták delektowała, iż robáctwo Aniołkámi, á ropę balſamem wonńieiącym nazywáłá. Nie káżdy z ńas N.S. M. chćiałby w taki ſpoſob ſtać ſię uczeſtńikiem owey boleśney Pana IEzuſowey koronacyi, przynáymniey wſzelkie utrápienia choroby i dolegliwośći przyimuymy z rąk Boskich mile, iáko koronę ćierniową z tą Swiętą Zakonnicą, nazywaiąc iednemi Aniołkámi, iedną konſolácyą náſzą. Mało ná tym, że ow krzak ćierńiowy na kſztáłt korony Ceſarskiey uplećioney z nieżnoſnym bolem wtłoczyli, á práwie utopili w Głowie náyświętſżey Paná náſzego, więkſże ieſzcze morderſtwá oraz i ſzyderſtwá z Páná náſzego czyńili, daiąc mu iáko żmyślonemu krolowi, według záślepionego rozumu ſwego, miaſto ſceptrum krolewskiego, trzćinę w ręce skrępowane i związáne, ktorą gdy Pan IEzus, iáko we wſzyſtkim i ſamym mordercom posłuſzny, chętnie dla zbáwieniá náſzego przyiął, koleyno do niego ſzły ſtępowáli (ktorych ſię liczyło blisko tyśiąca) i przyklękaiąc ná iedno przed ńim koláno, ſzydersko go zá krolá witáli: *Ave Rex Iudæorum*, witay Krolu żydowski, co ſtráśnieyſza plwáli ná Twarz iego Nayświętſzą, gdźie ſię owe brzytkie ich plwoćiny z Nayświętſzą iego Krwią zmięſżáwſzy, iáko grubą ſzmátą oczy mu ćmiły i zaſło-

 niáły,

niáły, i wydźieráiąc mu názád z ręku trzćinę owę z wielką mocą tąż ſamą trzćiną Głowę iego Nayświętſzą okrutńie bili i gruchotali. *Poſuerunt arundinem in dextra ejus, & genu flexo ante eum illudebant ei dicentes: Ave Rex Judæorum, & expuentes in eum acceperunt arundinem, & percutiebant caput ejus.* Matt. 27. Pátrzćieſż teraz N.S.M. ná Páná IEzuſá ſceptrum to trzćińiáne trzymáiącego, pátrzćie ná ten kámień Aáronowy: *Sex nomina in lapide uno*, á czytayćie Imię ná ńim Judy ſyná Iakobá Pátryárchy iegoż okrutną ćierńiem koronácyą adumbruiące: *Non auferetur ſceptrum de Juda &c.* Prawdá że mu toż ſceptrum krolewskie álbo ráczey ſzyderskie z rąk odebráli byli: *acceperunt arundinem*, biiąc i tłukąc ńiąż głowę iego nayświętſzą *& percutiebant caput ejus.* Co mi to zá koronácya byłá tąz koroną i berłem ńiby krolewskim męcząc krolá Niebá i źiemi. Koronuiąc ná kroleſtwo Izráelskie Sámuel Prorok Saulá, głowę iego wonnym námáſżcza oleykiem: *Tulit autem Samuel lenticulam olei & effudit ſuper caput ejus.* 1. Reg. 10. To záś ultáyſtwo bez wſtydu przy tey okrutney ćierńiem Páná náſżego koronácyi ńie wonnym iákim oleykiem; ále brżytkiemi chárchoćinámi ſwemi pluiąc nań máſżczą: *& expuentes in eum acceperunt arundinem & percutiebant Caput ejus.* Ieſt że tu kto między námi N.S.M. żeby Páná IEzuſá kochał? ńiech że go z tych chárchoćin brżytkich otrze i obmy-

i obmyie; ńiech ſię áby ná iednę skruſżonego ſercá łezkę z dobędźie ná obmyćie twárzy IEzuſowey ták żeſzpeconey. A ktoż by ćię o! ukochány IEzu ńie kochał, ktoby ćię łzámi ſwemi złych chárchoćin ńierad obmył i otárł, wyprowadź z kámińiſtych ſerc naſżych obfite łez ſerdecżnych potoki, á mieć tę świętą łáźńią będźieſż. Am.

KAZANIE V.

Sex nomina in lapide uno. Exod. 28.

DObrze zważył kto korońie krolewskiey przypiſał: *Honor & onus* godność i ćiężar, iákoſż ták ſię dźieie, iż naywiękſi Potentaći naywiękſze ćiężary ponoſżą. 1. Reg: 9. Wybieráiąc ze wſzyſtkie go ludu Izráelskiego do korony Sámuel Prorok, iż Saul zdolnych był między wſżyſtkiemi bárkow i ſilnego rámieńiá do znoſzeńia ćiężarow godnośći krolewskiey, iegoż obiera zá krolá: *Erat Saul electus, & non erat vir de filijs Iſrael melior illo, ab humero & ſurſum eminebat ſuper omnem populum.* Dźwigáć wielkie ćiężary krolowie muſzą: *Honor & onus* I náſz ukochány IEzus ńie

bez

bez ćiężaru zoſtáie bo krolem ieſt żydowskim, ledwo co álbowiem owę okrutną i ſzyderską ćierńiem Páná náſzego koronácyą zákończyli żołńierże Ierozolimſcy: *Et milites plectentes coronam de ſpinis impoſuerunt ſuper Caput ejus*, ledwo co krolem go bydź ogłośili i przywitáli: *Ave Rex Judæorum*, ńiewinńie od Poncyuſzá Stároſty ná śmierć náyſprośńieyſzą i nayokrutńieyſzą oſądzonemu krzyż ćięſzki ná wyſoką gorę kálwáryi ná własnych rámionách dźwigáć mu kazáli, przyiął z wielką ochotą ćiężar ták ſrogi ná rámieńiá ſwoie zbite, oſieczone rozgámi i zkatowáne Pan i Zbáwićiel náſz: *Et bajulans ſibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvariæ locum* Ioan: 19. przez co wyráźił ná ſobie Imię Iſachar iednego z ſześći ſynow Iakobá Pátryárchy ná kámieńiu Aáronowym ſpiſánych: *Sex nomina in lapide uno*, iáko to w dálſzey mowie moiey obiáśńię. Ad M. D. Gloriam.

BŁogoſłáwiąc temu Synowi przy śmierći ſwoiey Iákob Pátryárchá ſilnym go dla dźwigánia wielkich ćiężarow názywa Osłem: *Iſſachar Aſinus fortis ſuppoſuit humerum ſuum ad portandum, factuſq; eſt tributis ſerviens* Gen: 49. Iſſáchar iáko Ośieł zdolny, iáko bydlątko pracowite źńiżył rámię ſwoię do dźwigánia i ſtał śię poborom służący. Chaldæus czyta: *Iſſachar dives in in ſubſtantia*, Iſſachar bogaty w doſtátkach, to

co iedno ieſt być bogaczem co i osłem: *Iſſachar fortis, Iſſachar dives*. O! ńie za raz to człowiek bogaczem zoſtánie, muśi śię wprzod náprácować iáko ośieł, iáko bydlątko prácowite, to dopiero mieć śię będźie dobrże: *Iſſachar dives, Iſſachar aſinus fortis ad portandum.* Mátt: 19. Bogátego człowieká do wielbłądá przyrownywa P. IEzus, á to z tey przyczyny: iż iáko trudno wielbłądowi przeyść przez ucho igielne, ták i bogaczowi w ćiſnąć śię w ćiáſną Niebá fortkę, i owſzem ieſzcze powiáda Pán IEzus, że gdźie łátwiey ieſt wielbłądowi przećiſnąć śię przez ucho igielne, ńiſż bogaczowi przez bramę Niebieską: *Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quam divitem intrare in Regnum Cælorum*, ńie máſz widzę czego śię nápierać álbo prágnąć być bogátym, pońieważ u P. Bogá bogaczem być iednoſż to ieſt co być osłem, álbo wielbłądem: *Iſſachar dives Iſſachar aſinus, dives camelus.* Zowie Iákob Pátryárchá ſyná ſwego Iſſachár osłem bydlątkiem prácowitym, dla dźwigánia ćiężarow wielkich: *Iſſachar aſinus fortis ſuppoſuit humerum ſuum ad portandum.* Mogę i ia Páná IEzuſa mego ztąd do Iſſachárá przyrownáć, że iáko iedno bydlątko krzyż ow ćięſzki ná rámieńiách ſwoich nayświętſzych dźwigał ná gorę kálwáryi: *& bajulans ſibi crucem exivit &c*, tegoż i Ambroży S. ieſt zdánia ktory Páná náſzego Iſſachárem to ieſt ćiężary grzechow náſzych dźwigáiącym u Korneliuſzá zowie: *Per Iſſachar*

intelligitur Christus portans onera nostra. I iam Zbáwiciel Pan u Pſálmiſty Páńskiego iednym ſię bydlątkiem názywá: *Ut jumentum factus ſum apud te.* Pſal. 72. Práwieć zá iedno bydlątko owi ńielitośćiwi káćia Páná naſzego w owey zwłaſzczá kálwáryiskiey proceſſyi ſobie poczytáli, wrzeſzcząc, popychaiąc i biiąc go áby prędzey owym ćięſzkim krzyżem obćiążony pod ták wyſoką poſtępował gorę. Piſze Plutárchus *libro de ſacra Numinis vindicta* że tylko naywierutńieyſzemu złoczyńcy ná ſzubieńicę krzyżową oſądzonemu ńieść krzyż ná własnych rámionách dla ſiebie ſámego kazano: *Ultimo affligendus ſupplicio, humero ſuo propriam ferebat crucem*, toć táką rzeczą Páná náſzego Sędźiowie owi ń ebożni ktorzy go ná śmierć ták zelżywą lubo ńiewinnego oſądźili, kiedy mu ná własnych rámieńiách krzyz dla ſiebie ſamego ńieść kazáli; zá naywierutńieyſzego łotrá być rozumieli, iákoż ták á ńie inácey było, bo go nád Bárábaſzá większym łotrem i złoczyńcą być oſądźili: *Non hunc ſed Barabam, erat autem Barabas Latro.* Ioan. 18, y weſzrzodku dwoch łotrow ná naywyżſzym krzyżu przybili, iáko iednego łotrow pryncypałá. O! nayńiewinńieyſzy IEzu nad innych złoczyńcow gorſzym oſądzony, uczyń że mńie grzeſzńiká naywiękſzego twoim naywiękſzym i naygoretſzym w miłośći twoiey ſługą, bądź mi lubo naywiękſzemu miłośćiw grzeſzńikowi. Kiedy S. Andrzeiá Apoſtołá na plác

śmier-

śmierći prowádzono uyrzawſzy krzyż ná ktorym miał wiśieć z dáleká; ták go mile przywitał: O! *bona Crux diu deſiderata, ſecurus & gaudens venio ad te.* O! błogosławiony o! dobry krzyżu zdawná pożądány bez pieczy i weſoły náder do ćiebie idę, od kogoż śię proſzę ten Apoſtoł S. náuczył ták wielkiego krzyżá ſzácunku? oto od ſamego miſtrzá ſwoiego Páná IEzuſa, zápátruiąc śię ńiegdyś ná iego wielką chuć w ktorą miał umrzeć ná krzyżu dlá nas ńiewdźięcznych grzeſzńikow, rozumiem ia że wskoro uyrzrzał Pan IEzus drzewo owo krzyżowe, ktoremu do noſzenia iegoż zgotowáło żydoſtwo, gdźie z większym ńiż Andrzey S. przywitał áffektem: *Salve Crux diu deſiderata, ſecurus & gaudens venio ad te.* Cięſzkoć było w prawdźie to ták ćięſzkie drzewo krzyżowe dźwigać Pánu IEzuſowi, ile ná śiłách zwątlonemu ná ták wyſoką gorę kálwáryi, że śię iednák w krzyżu wiele był zákochał letko mu śię być widźiáło krzyż ow ták ćięſzki dźwigáć. Nie ták ći owá krzyżowa bálka ćięſzka byłá Pánu IEzuſowi, iáko ráczey grzechy náſze; przeto ná káżdego z nas skárży śię u Proroká ſwego: *Servire me feciſti in peccatis tuis, præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Iſai. 43. Przymuśiłeś mię służyć w grzechách twoich záda-łeś mi ćięſzką pracę w ńieprawośćiách twoich, záiſte ćięſzką pracę zádaliśmy ludźie grzeſzńi Pánu IEzuſowi, gdyśmy go grzechámi náſzemi dość ćięſzkim

 krzy-

krzyżem obćiążonego obćiązyli, Ieżeliż Dawidowi właſne tylko grzechy ćięſzkie były, że ie do ńieznośnych przyrownywa ćiężarow: *Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt ſuper caput meum, & ſicut onus grave gravatæ ſunt ſuper me.* Pſál: 37. dopieroż IEzuſowi memu ćiężey gdźie było, wſzyſtkie wſzyſtkich ludźi dźwigáć grzechy, ktore Oćieć Niebieski ná krzyżu (ktory ńiosł ná gorę kálwáryi) iáko ná Ołtarżu iákim złożył: *Ierem:* 23. Wyſyła tegoż Proroká ſwego Pán Bog do ludu Izráelskiego, aby im oznaymił iż wielki ćiężar ponośił, gdźie záraz dokłada w inſtrukcyi ſwoiey Pan Bog: ieżelibyćię záś ſpytáli, co zá ćiężar Pan Bog ma ná ſobie? odpowiedz im: wy ſámi ćiężarem moim ieſteśćie: *Si igitur interrogaverit te populus iſte dicens: quod eſt onus Domini? dices ad eos: vos eſtis onus.* Kiedybyśmy S.M. Páná náſzego krzyż ćięſzki ná rámieńiách ſwoich dźwigáiącego ſpytáli, ktory też ćiężar iego był nayważſzy? podobnąż by nam dał odpowiedź: *vos eſtis onus* wy ludźie grzeſźńi moim naywiękſzym ieſteśćie ćiężarem. *Ad Gal:* 6. Powiáda Páweł S. że ná ſąd Boski káżdy ſwoich grzechow ćiężar dźwigáć będźie: *unuſquiſq; enim onus ſuum portabit*, co grzech, to cętnar, ćięższy nad cętnar ołowiu. O! iáko nám ćięſzko te cętnary całego zycia náſzego dźwigáć będźie. O! ſilny Iſſachárże dobrotliwy IEzu: *Iſſachar fortis Chriſtus Dominus portans onera noſtra*, rácż że te ná ſię cętnary i ćiężary

żary ńiepráwośći náſzych przyiąć; ńiech nas te ćiężary nieſzczęśliwe w przepáśćiách piekielnych ná wieki ńie potępiáią. *Iob.* 31. Iuſtyfikuiąc ſię przed trzemá przyiaćiołámi ſwemi Iob ſpráwiedliwy iáko żadney ſierośćie i ubogiemu krzywdy ńie uczyńił, ná oświadczeńie w tey mierże ńiewinności ſwoiey, tákie ná ſię przeklęctwo miáłá: *Si levavi ſuper pupillum manum meam humerus meus à junctura ſua cadat*, iezelim kiedy ná ſierotę rá żebraká ręke moie podńiosł, ńiech ná tychmiaſt rámię moie od ſtáwu ſwego odpádńie. Liranus moy czyta: *humerus meus a junctura ſua cadat, & ſic enormiter puniar* iákoby rzekł (powiáda) Ieżelim ſierotę álbo ubogiego ktorego ućiężył, ńiech że mię Pan Bog nayſurowiey karże, á to ták nayſurowſże karáńie Boskie ńiech tákie będźie áby rámię moie od ſtáwu ſwego odpádło i ugńiło. Był ći ná wſzyſtkie ſieroty i ubogie nayłáskáwſzym i naymiłośierńieyſzym Pan i Zbáwićiel Chryſtus á wzdy tákie práwie kálectwo rámię iego nayświętſze od dźwigáńia ták ćięſzkiego krzyżá i grzechow náſzych potkáło, świadeży álbowiem uczony Taulerus że naywiękſzą ránę pońiosł od dźwigáńia krzyżá ná gorę kálwáryi w Ciele ſwoim przenayświętſzym: *Chriſtus Dominus in ſiniſtro humero ex Cruce aſportata adeò acerbum profundum ac doloroſiſſimum vulnus contraxit, ut inter omnia ejus vulnera hoc graviſſimum omnium extiterit magnamq; ſanguinis copiam effuderit.* Ieſt

zwyczáy i ceremońia w Zakońie moim Seráfickim Oycá S. Fráńćiſzká, iż bráći náſzych rámię ná ktorym od Dobrodźieiow chleb nam w bieſágách przynoſzą cáłuiemy, dźwiga S.M. Pan iZbáwićiel náſz ná rámieniách ſwoich dla zbáwieńia náſzego krzyż ćięſzki, dzwiga náſze właſne ńieprawośći, przyſtąpmyſż nabożńie do ńiego i iego nayświętſze rámię ták ſrodze zkáleczone mile pocáłuymy. I w tym wielka ſię miłość IEzuſa P. ku nąm grzeſzńikom pokazáłá że cudze grzechy ſąm od wſzelkiego grzechu będąc wolnym przyiął ná rámioná ſwoie, zkąd z wielkim zádumieńiem mowi do Bogá W: Izáiaſż Prorok: *Tu autem eruiſti animam, ut non periret, projeciſti poſt tergum tuum omnia peccata mea.* Iſai: 38. Tyś ſąm o Boże moy wybáwił Duſzę moię, rzućiłeś ná ſwoy grzbiet wſzyſtkie grzechy moie. w Wielkiey Polſzcze przed lat ſześćdźieśiąt cży więcey w Turoſtowie pod Poznáńiem domu iednego Pan zacny w nocy iáſney gdy Xiężyc świećił widźiał zmárłą żonę ſwoię kochánq coś wpokoiu zbieráiącą z źiemi, poznawſzy ią z wielkiego affektu ńic ſię iey ńie lękáiąc ſpytał, coto kochánko zbieraż? rzekłá ułomki moie, rzecże mąż: zbierż ze też i ułomki, ktore ſą ná ſtole moim, odpowiedźiáłá umárła: káżdy (mowi Páweł Swięty) brzęmiączko ſwoie ná ſąd Boski pońieśie, to wymowiwſzy zńikneła. To widźićie N. S.M. choć to kochaiąca mężá żoná, á dźwigáć iego ułomkow to ieſt grzechow ńie chćiáłá, á Pan IEzus wſzy-

wſzyſtkich nas ludźi grzeſznych ułomki z wielkiey ku nąm miłośći przyiął ná ſię i dzwigał: *Ipſe peccata multorum tulit.* Iſái: 53. Iák że też dáleko było iść Pánu IEzuſowi ták ćięſzko to krzyżem, to grzechámi náſzemi obćiążonemu? Tyśiąc trzyſtá dwádźieśćiá i ieden krokow liczy w ſwoiey źiemi Swiętey deskrypcyi Adrychomius: *A Palatio Pilati usq; ad locum ubi Crux rupi infixa fuit, sunt greſſus mille trecenti viginti & unus.* Dawne ieſt owo N.S.M. przysłowie: *Longum iter ad Cælum*, dáleka ieſt drogá do Niebá. O! IEzu kochány ńiech że mi te kroki twoie i ślady nayświętſze krwią twoią naydrozſzą zbroczone zkrocą tę tak daleką do Nieba drogę, abym za iednym krokiem i ſtąpieńiem mogł po śmierci wnść do Nieba z owym dobrym łotrem ktoregoś bez odwłoki do ráiu przypuśćił: *Hodie mecum eris in Paradiso.* Iob ſpráwiedliwy uważáiąc iáko Pan Bog wſzechmogący ńie tylko ſpráwy iego wſzyſtkie, uczynki, słowa, i myśli, ále też i kroki iegoz policzył, ſupplikuie do Máieſtátu i miłośierdźia Boskiego, aby mu Pan Bog był miłośćiw: *Tu quidem greſſus meos dinumeraſti, ſed parce peccatis meis. Job 14.* Owo mawiaćie zwłaſzczá prośći ludźie że i ſtąpieńiem może człowiek Paná Bogá obráźić, prawdźiwie może obráźić: ieżeli z Dawidem w drodze przykazań Boskich proſto ńie idźie: *Viam mandatorum tuorum cucurri Pſal.* 110. Grzech káżdy krok to zły, bo krok do piekłá, o! moy

Boże

Boże wieleś my tych krokow do piekłá uczyńili: *Repleta eſt malis anima mea, & vita mea inferno appropinquavit.* Pſal. 87. kroki i ślády IEzuſa mego po ulicáh Ierozolimskich i drodze kálwáryiskiey krwią zbroczone zgładźćieſz i obmyićie kroki niepráwośći moich: *Tu quidem greſſus meos dinumeraſti, ſed parce peccatis meis,* wiele rázy Pan IEzus w owey drodze ná gorę kálwáryi krzyżem obćiążony ná źiemię upadł, wielorákie ſą zdáńia Doktorow SS. Uczony Sylweirá powiáda: że trzy rázy Pan IEzus pod ową krzyżową bálką ná źiemię upadł, gdyż też i my ludźie grzeſźni troiákiem ſpoſobem Páná Bogá obrażamy: uczynkiem mową i pomyśleńiem: *Quia homo tripliciter ceciderat per peccatum: corde ore & opere, ideò tribus vicibus & Dominus cecidit in hac via.* Powſzechńie yſza iednák ieſt opińia że 7. rázy czlek przez dźień upada: *Septies in die cadit juſtus.* Prover. 24. kto wypowie iáko ſię nie miłoſierńie owe záiuſzone żydoſtwo páſtwiło i urągáło nád Pánem IEzuſem ná źiemi leżącym, togo nogami popychaiąc, depcąc, to kiiámi i álábardámi ſżturcháiąc, i wrzeſźcząc nád ńim, áby był czym prędzey powſtał z źiemi, iże iuż deſperować poczęli, áby go mieli żywo ná gorę kálwáryi záprowádźić, obawiáiąc ſię áby był pod ták ćieſźkim krzyżá ćiężarem nie skonał, przymuſili Symoná Cyreneyczyká przychodńia áby dopomogł dźwigáć krzyż ow ćieſźki IEzuſowi Pánu: *apprehenderunt Simonem*

nem quendam Cinnenſem, venientem de villa, & impoſuerunt illi Crucem portare poſt Ieſum. Grecki text czytá - *Crucem portare à tergo IEſu*, i zniewolili Symona Cyreneyczyka, áby z tyłu dźwigał krzyż za Panem IEzuſem, i tak wſzyſtek ćiężar krzyżá na rámieniu ſię IEzuſowym opárł, bo dwie práwie balki na rámieniu IEzuſowym leżały, koniec zaś łąm ſzrzedney balki krzyżowey dźwigał Cyreneyczyk: *Impoſuerunt Crucem Simoni, ut portaret illam, ſed non totam*, mowi Baroniuſz. Ták wiele ſię ludźi z Ierozolimy, Miáſtá ták ludnego, ná ow widok żałośny wyſuneło, iż práwie wſzyſtkie pola kálwaryiskie okryli, á żáden ſię nie ználażł ták litośćiwy, áby był pomogł dźwigać krzyżá IEzuſowi P. tylko ten ieden Wieśńiak: *venientem de villa.* Dopomogł dźwigać krzyżá IEzuſowi, i to ieſzcze przymuſżony: *Angariaverunt eum*, ták ći to ubodzy ludźie wſzyſtkie ćiążáry ponośić muſzą, á wſzak Chryſtus zá wſzyſtkich nás ludźi ná krzyżu umárł ták ubogich iáko i bogátych, czemuſż tedy wſzyſcy dźwigáć krzyżá IEzuſowi Pánu niepomagamy. Między innemi ſpoſobámi iákobyśmy mogli dopomoc Pánu IEzuſowi krzyż dźwigáć, ten też kładźie Lyræus, ábyśmy codźienńie i uſtáwicźnie o męce naydrożſżey Páná IEzuſá nabożńie rozmyśláli: *Crucis portandæ nomine venit aſſidua ejuſdem meditatio qua veluti poſt Dominum eorum quæ ipſe paſſus eſt memoria diſtinemur* mowi, *Lirævs libro de Imitatione IEſu patientis*

Nie wſzyſcy N.S.M. ieſteśmy zdolńi ábyśmy z tym Cyreneyczykiem dzwigáć krzyżá właſnemi rámionámi dopomogli Pánu IEzuſowi, więc przynaymńiey myślą i affektem rożmysláiąc nabożńie mękę iego nayświętſzą, krzyż iego dzwigámy. Seráficki moy Doktor Bonáwenturá Swięty trefunkowe kłopoty krzyżem rozumieiąc táką wſzyſtkim utrapionym ludźiom dáie inſtrukcyą: Cokolwiek ſię ná ćię zwáli, ńiech twá duſzá Bogá chwali, ńie maſz ńikogo w żadnym ſtanie áby tákiego trefunkowego krzyzá ćierpieć i nośić ńie miał, káżdy iáko mawiamy ma ſwego molá, znośmyſz te krzyżyki ćierpliwie, ſtoſuiąc ſię do ćierpliwie i mężnie krzyż dźwigaiącego zdolnego Iſſachará, Zbawićiela náſzego IEzuſa Pana: *Iſſachar fortis: Chriſtus Dominus portans onera noſtra.* Amen.

KAZANIE VI

Sex nomina in lapide uno. Exod. 28.

TO ktore więc w Epitafiách zmárłych ludźi oſtatńie ná twárdych mármurách wyryte czytamy słowo: *vale*, toż i mnie dźiś słowo oſtátńie

tńie: *vale* ná miſtycznym Aaronowym kámieniu wyryte, á w Imieńiu Nephtáli Syna Iakoba Pátryarchy adumbrowane czytáć wąm N.S.M. przychodźi, komuſż to oſtátńie *vale* konáiący ná krzyżu IEzu wypowiádaſz? zwyczayńie konáiący ludźie żegnáć ſię oſtátńi raz zwykli z ukochanemi około łożá ſwego śmiertelnego ſtoiącemi Przyiaćiołámi: *valete amici*, tym ći porządkiem i konáiący ná krzyżu ukochány IEzus, oſtátnią czyni walete ſwoię. Żegná ſię nayprżod z ukochaną Mátką ſwoią, przy krzyżu, iáko przy śmiertelnym łożu ſwoim: tudźieſz ſtoiącą, poſtanáwiaiąc iey za Syná i Ekonoma Ianá S. Ewángeliſte: *Ecce Filius tuus.* Żegná ſię i z innemi weſpoł z Mátką ſwoią naymilſzą ſtoiącemi Przyiáćiołami, á na oſtátek żegná ſię i z ſamemi nieprzyiáćiołámi ſwemi, życząc im uniwerſalnego od Oycá Niebieskiego Iubileuſzu: *Pater ignoſce illis*, ktorą to wálete oſtátńią ſwoię z wielkim affektem, płaczem i głoſem czynił, iáko piſże *ad Hebr. 5to* Apoſtoł Św. *Cum clamore valido & lachrymis.* Kombinuię hiſtoryczną Mátheuſzá S. o tey oſtátniey walećie Páná náſzego narracyą: *Ieſus iterum clamans voce magna emiſit ſpiritum.* z ową Iakoba Pátryárchy daną Nephtalowi Synowi ſwemu benedykcyą: *Nephtali cervus emiſſus dans eloquia pulchritudinis*, Nephtali Jelen wypuſzczony wydáiący z uſt ſwoich wymowy piękności, upátrżyłem iáko ukochánie Paná náſzego na krzyżu, tak i tę głoſną charmo-

nią iegoż w tym Imieniu Neptal adumbrowánę: *Nephtali cervus emissus dans eloquia pulchritudinis.* O czym dalszá moia lekcya i mowa będźie. Ad M. D. Gloriam.

OSobliwszym spolobem w tym Imieńiu Nephtáli reprezentować śię moze Pan i Zbowićiel nasz ktorego ńie tylko samo na krzyżu skonańie, ále tez i poczęćie Narodzeńie i żyćie cáłe w tym śię zkoncentrowáło Imieńiu. Coż álbowiem był Pan i Zbáwićiel náss IEzus, ieżli ńie iáko Nepthali, ielen wypuszczony, álbo iáko Corneliusż czyta ielen skaczący w mocy Duchá S. wdźięczne zust swoich wydáiący Ewángelyi S. koncenty: *Nepthali est Christus, qui quasi cervus exiliens in virtute Spiritus dedit eloquia pulchritudinis.* Wypisuie skoki tego Niebieskiego leleńiá *Nepthali est Chri: Dominus cervus exiliens* Grżegorż S. *hom: 29, in Evang: vultis Fratres charissimi ipsos ejus saltus agnoscere: de Cælo venit in uterum, de utero venit in præsepe, de præsepe venit in crucem, de cruce venit in sepulchrum, de sepulchro redijt in Cælum.* Chcećiesz naymilśi chrześćiáńie (mowi S. Ggrżegorż) tego Niebieskiego Ielenká Páná nászego Chrystusá zrozumieć skoki: oto nayprzod z Niebá skoczył w żywot przeczystey Pánny Przenayświętszey, z żywotá Páńieńskiego skoczył do żłobu bydlęcego, z żłobu skoczył ná krzyż, z krzyżá do grobu, z grobu názad skoczył do Nieba. Zowieć

wieć wprawdźie Grżegorż S. skakáńiem táńcem iednym owe okrutne Páná nászego do krzyżá gwozdźmi przykowáńie: *de præsepe venit in crucem,* lecz otym iego tańcu mowić to mogę, co Pálmistá Páński o podroży świętych Páńskich powiádał: *euntes ibant & flebant,* Psal. 125. idąc płákali, ták i ow salt ná krzyż Pana naszego nie iednę krwáwę łzę z oczu iego nayświętszych wyćiśnął. Kiedy przyszło Ianowi Sw. Ewangeliśćie opisać toż boleśne ukrzyżowánie Páná nászgo, trzema ie tylko opisał słowy: *Ibi crucifixerunt eum,* tam go ukrzyżowáli; á to czemu ták krotkim stylem, ták niezmierną mękę, boleśći ták srogie, śmierć ták okrutną Pana nászego wypisał ten Ewangelistá Sw.? domyśla śię tegoż lakonizmu iego przyczyny, nábożny Lyræus mowiąc: *Ita ne o Evangelista trium horarum tormenta tribus vernis absolvere sustinetis, ibi crucifixerunt eum, procul dubio vacare non potest mysterio tantæ rei tam brevis succinctaq; narratio quæ enim lingva edicere, quis exprimere calamus valeat, tam tragicæ tam novæ & inauditæ rei spectaculum,* ńie bez przyczyny ták krotkim (powiada) stylem trzemá tylko słowy wypisał Ewángelistá Páński okrutne Páná nászego ná krzyżu zámordowáńie álbowiem ktoryz ięzyk opowiedźieć, cozá piorá wypisać ták żáłośny niesłychány widok może: *ibi crucifixerunt eum,* tam go ukrzyżowáli; á gdźiesz to, ná ktorym mieyscu Páná nászego złoczyńce ći ukrzyżowáli? o to ná mieyscu śromotnym

motnym, niesławnym, gdźie tylko naywierutnieyszych złoczyńcow trácono, z kąd śię też to mieysce kalwáryą záwáło, to iest głow trupich kośnicą, iż tám wszystkich złoczyńcow znáczono. Miáł ten ná śię respekt od żydow Zacháryász Prorok i kápłan, że go iáko kápłáná w kośćiele między ołtarzem i kośćiołem: *inter Templum & altare* żámordowáli, czemusz ńie miał mieć tegoż respektu od ńiewdźięcznego żydostwa Pan i Zbáwićiel náss, żeby go tákże iáko naywyższego kápłáná w kośćiele á ńie ná ták sławnym mieyscu kálwáryi zámordowáli: *Ibi crucifixerunt eum*, á iákoż go też ukrzyżowáli? oto iák nayokrutńiey náyzelżywiey według chućі i intencyi swoiey: *morte turpissima condemnemus eum*. Skosztowáł tych niewypowiedźiánych tortur i boleśći IEzusowych Seraficki moy Oćiec i Patryarchá Fráncisżek S.; temu Swiętemu Oycu pokazawszy śię widomie ná gorże Alwerna rzeczoney w postáći Serafiná ukrzyżowanego, rzecze do niego: *Para te Francisce faciam enim in te mirabilia hodie*, przygotuy śię Fráncisżku, uczyńię albowiem z tobą dźiś dźiwne rzeczy, á był to dźień poprzedżáiący podwyższeńia krzyżá świętego, odpowie IEzusowi Pánu Fráncisżek Sw. czyń o Páńie z sługą twoim ńiegodnym co ći śię tylko podoba, w tym Pan IEzus kazał mu ręce swoie wyńieść wysoko obiedwie, i gdy práwą rękę swoię do iego práwey tákże ręki przytulił promieńiem nád słoneczny iáśńiey-

śnieyszym przebił dłoń iego ná wylot, tak iáko też Páná IEzusá gwoździem żeláznym dłoń przebito, záczym pádńie zemdlony Frncisżek S. ná źiemię głośno od bolu te słowá powtarżáiąc: Ach! Páńie IEzu Chryste. Záwołá drugi raz ná Fráńcisżká Pan IEzus ściągniey lewą rękę twoię ku moiey lewicy, ktorą gdy przytulił, wskroś będąc tákże zrániony upádł, iáko umárły ná źiemię, i byłby umárł, gdyby mocą swoią Boską Chrystus Pan konserwować go nie ráczył, ile że ręká lewá z sercem bliższą má koniunkcyą, potym dwá promienie iaśne z nog IEzusa Páná zrań onych uderzyły ná obiedwie nogi Fráncisżká S. i wskroś ie tákże przeszły, iáko gwoździe iedne żelazne, zá ktorym zránieniem Fráncisżek S. iáko drzewo podćięte ná źiemię znowu upádł, zemdlony mowiąc do Páná IEzusa: O! *Domine IEsu, quis poterit sustinere tam acerbos hos dolores tuos*. O Páńie IEzu moy, ktoż znieść może te ták srogie bole twoie; ná co mu rzekł Chrystus Pan: á coz to iest co ćierpisz Fráncisżku, względem męki moiey, o to ćię ńie biczuią, ćierńiem ńie koronuią iáko mńie przed ukrzyżowáńiem okrutnie uśieczono i ćiernіem głowę zkłuto, temi wdźięcznemi słowy od Páná pokrzepiony Fráncisżek, rzecze: Niechże Záwićielu Páńie wszystkie ztobą ćierpię bole, zrań ná ostátek bok i serce moie, á iuż ńiech z tobą umieram; w tym promień iáśny od boku IEzusowego uderzył w bok i serce Fráńcisżká Sw. i lubo mu

nátychmiáſt trzebá było umierać przedłużył iednák żyćie iego Pan IEzus ná dwie lećie, áby dłużey ćierpiał z Pánem ſwoim; boleśne ſię być zdało Fráncíſzkowi S. owe ſiebie umęczenie i ukrzyżowánie, lubo go od ták łaskáwych rąk łáskawego Páná IEzuſa potkáło; dopiero gdźie boleśnieyſze było umęczenie Páná IEzuſowe będąc od ták nielitośćiwych katow do krzyżá przybity. Dáwne ieſt przysłowie, gdy ſię kto o bolách, czyich pytá, lepiey ten wie, co go boli. Powiedź że nąm tedy ſąm ukrzyżowány Zbáwićielu Pánie, coś miáł za boleść, wiſząc ná krzyżu? oto do nas z krzyżá mowi: *non eſt dolor ſicut dolor meus*, niemaſz ták wielkiey boleśći iáko boleść moiá. Bywa to cżáſem że kto w wielkich bolách zoſtáie, głośno w nich woła i krzycy, toz ſię przydáło Panu IEzuſowi, bo w owych nieznośnych bolach wiſząc ná krzyzu głośno ze wſzyſtkiego thu wołáł, i ták wołáiąc Duchá ſwego wypuśćił, iáko piſze Máttheuſz Św. *IEſus autem clamáns voce magna emiſit ſpiritum*, przez co oczywiśćie Imię Nepthali Syná Iákobowego ná ſobie wyráźił: *Nepthali cervus emiſſus dans eloquia pulchritudinis*, Nepthali Ielen wypuſzczony wydáiący z ſiebie wymowy piękności. Siedm słow liczą Ewángeliſtowie Swięći, ktore Pań IEzus wiſząc ná krzyżu wyrzekł. Pierwſzym słowem owę iego zá ták głownemi nieprzyiáćiołámi ſupplikę do Oyca Nieb eskiego kładę: *Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt*, Oycze odpuść im bo

bo ńiewiedzą co cżyńią O pewńie pierwſze, pewńie nowe, pewńie ńiesłycháne ná świećie słowo, odpuść im, odpuść ńieprzyiaćiołom, odpuść krzyżowńikom moim. *Paralip*: 24. kiedy krol Joas Zácháryaſzá Proroká zábiiał, Páná Bogá ná zemſtę z Niebá zwoływał, ten że Prorok od rąk krolewskich ginący: *Videat Deus & requirat* weyrzey Boże á zemśćiey ſię. Tu záś P. IEzus od rąk ńieprzyiáćioł ſwoich ginący, ńie iuż o zemſtę, ále o odpuſzczeńie zaboyſtwá ták ſrogiego i morderſtwá nád ſobą do Oycá Niebieskiego woła; *Pater ignoſce*. Náśládowáłá w tey ńieprzyiaćioł ſwoich miłośći P. IEzuſá Polká náſzá Iádwigá S. o ktorey ták *Breviariũ Romanũ* świadczy: *Irata à nemine unquã viſa eſt, contenta ea obiurgatione*: *Deus tibi parcat*; w wſzelkich przećiwnośćiách i prześládowáńiách zoſtáiąc ná żadnego ſię z ſwoich prześládowńikow ńie gniewáłá, kontentuiąc ſię tą świętą zemſtą: ńiech ći to Bog odpuśći. Drugie słowo Páná náſzego do Łotrá z krzyżá wyrzeczone było: *Hodie mecum eris in Paradiſo*, dźiś zemną będźieſz w Ráiu, mogł że kiedy w żyćiu ſwoim ten zboycá ſzczęśliwy ták pożądáne uſłyſzeć słowo nádto: dźiś będźieſz zemną w Ráiu, przez wſzyſtek żywot ſwoy ná piekło ſobie zárabiał, á w oſtátńim żyćia punkćie Niebo ſobie iednym słowkiem: *memento mei Domine* pámiętay ná mńie Páńie; wyiednał, ńie wſzyſtkich grzeſzńikow to ſzczęśćie potyka, w godźinę śmierći, ktore ſzczęśćie

W potká-

potkáło tego Łotrá, bo iáko mowi S. Auguſtyn záledwie z ſtá tyſięcy ludźi ńiezbożnych, ktorzy całe życie ſwoie ná obráźie Boskiey trawią, ieden ſię znaydźie, żeby przy śmierći miał otrzymáć miłoſierdźie Boskie: *Vix ex centum millibus hominum, quorum mala vita fuit, in morte Divinam indulgentiam obtinebit unus.* S. Piotr Dámian żeznáie że tę Indulgencyą łotrowi temu ziednáłá Nayświętſza Mátká, ktora po práwey ręce Syná ſwoiego ná krzyżu rozpiętego ſtoiąc blisko tegoż łotrá ſtałá. O! Mátko miłoſierdźia Márya, rácz że i nąm w godźinę śmierći náſzey podobnyż ziednáć Jubileuſz i kompromiſſ: *hodie mecum eris in paradiſo: Maria Mater gratiæ dulcis parens clementiæ, tu nos ab hoſte protege & horâ mortis ſuſcipe.* Trzećie słowo Páná IEzuſowe było z krzyżá nayprzod do Pánny Przenáyświętſzey wyrzeczone: *Ecce Filius tuus*, oto ſyn twoy, á potym do laná S. *Ecce Mater tua*, o to Mátká twoiá, czemuż proſzę Ewángelia S. perſonáliter laná S. przy tey słodkiey Páná náſzego z krzyżá rozmowie: *Nepthali dans eloquia pulchritudinis* ńie wſpomia: *deinde dicit Ioanni: Ecce Mater tua* i potym rzekł do laná: oto mátká twoiá, ále tylko Imię mu Uczeń dáie: *Deinde dicit diſcipulo: Ecce Mater tua?* bo wſzyſtkim Uczńiom ſwoim wſzyſtkim wiernym Nayświętſzą Pánnę oddáł Chryſtus zá Mátkę, zkąd ten oſtátńi Páná IEzuſá teſtáment: *deinde dicit Diſcipulo. Ecce Mater tua* do káżdego ſię z nas ściąga,

ga, ieżeli tylko práwemi ieſteśmy Uczńiámi iego, to ieſt náukę iego záchowuiący ſzczerże i prawdźiwie. Miał tę poufałość Swięty Stánisław Koſtká, iż Nayświętſzą Pánnę, Mátką ſwoią názywał: *mater mea eſt*, ále ſię teſż o to uśilńie ſtárał, áby był miány zá Syná Pánny Przenayświętſzey, to przez ńie zmázáne ſumnieńie, to przez czyſtość Anielską, to przez oſobliwe do ńieyże Nabożeńſtwo. Więc ieżeli i my Słuchácze M. chcemy mieć Mátkę Boską zá Mátkę náſzę, powinńiſmyśię nayprzod o to ſtáráć, ábyśmy byli uczńiámi Chryſtuſowemi, powtore ábyśmy ku tey Pánńie Nayświętſzey ſynámi być ſię pokázowáli. Powiáda Bellárminus kárdynał, gdy te słowá wyrzekł Pan IEzus: *Ecce Mater tua: Ecce Filius tuus*, o to Mátká twoiá: o to Syn twoy, ńiemogąc Nayświętſza Pánná od ſerdecznego łkáńia i słowá do ukochánego Syná ſwego ná krzyżu wiſzącego wymowić, głowę tylko iáko naypokorńieyſza iegoż służebńicá i Mátká ku źiemi skłoniłá: *ſolummodò caput profundè inclinavit, quaſi annuendo.* Czwarte słowo Páńskie z krzyżá rzeczone to było: *Deus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me*: Boże, Boże moy czemuś mię opuśćił, ńie był ći opuſzczony Pan IEzus od Oycá Niebieskiego wiſząc ná krzyżu, iáko ieden z ńiezbożnych, ktorych Pan Bog ná wieki ná ſądźie ſwoim ſtráſznym od oblicża ſwego odrzućі: *ite maledicti in ignem æternum*, ále iáko ſyn kochány ktorego dla náſzych grzechow ná śmierć tę krzyżową skazał: *Qui*

etiam proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus traddidit illum ad Rom: 8. co ńie ták opuſzczeńiem iáko umiłowáńiem Oycowskim było, owo więc mawiáćie ludźie ńiećierpliwi w utrapieńiu iákim zoſtáiący: opuśćił mię Pan Bog że ńie mam zńiskąd poćiechy, ná cżym śię wielce mylićie, bo y to poćiechá i łáská Boska wielka, kiedy ná kogo Pan Bog iáką dezolacyą przepuśći. Pokázuie śię po śmierći B. Ian Argentenſis Błogo: Henrikowi Suſo, obádwáy byli Zákonu Domińiká S. ktorego gdy B. Henryk ſpytał, w cżym by śię w tym pożyćiu człowiek Pánu Bogu mogł upodobáć? rzekł umárły: *Si derelictus à Deo patienter ferat, atq; Deo propter Deum carere non recuſet*, ieżeli (powiáda) będąc opuſzczonym od Páná Bogá, wſzelkie przygody ćierpliwie znośić i zoſtáwać bez P. Bogá dla Páná Bogá śię ńie wzdryga. Piąte słowo było Páná IEzuſowe *ſitio*, prágnę podcżás ktorego i inſzych słow wyrzeczeńia ſwiadczy Brygitta S. Pan IEzus gdy otworzył uſtá ſwoie nayświętſze ięzyk krwią wſzyſtek miał ſpłyńiony: *Apertum eſt os eius, & lingua ejus tota videbatur ſanguinolenta*, czemuż ukochány IEzu krew ową twoią nayświętſzą, ięzyk twoy iák skorupá oſchły ńieodwilżełá, że głoſem wielkim wołaſz *ſitio* prágnę? bo ná ugáſzeńie prágnieńia ſwego Chryſtus náſzych śię łzow ſerdecżnych dopominał: *Sitio lachrymas tuas o! peccator.* Szoſte słowo to było: *Conſummatum eſt* skończyło śię, text Hebráyski czyta: *pacificatum eſt* iuż śię uſpokoiło, coż to P.

to Pan IEzus przy skonáńiu ſwoim uſpokoił? o to długi grzechow náſzych, według Proroctwá Pſalmiſty Páńskiego: *Conſumetur nequitiâ peccatorum*: Pſal. 7. Adryánus Ceſarz w oczách całego ſenatu wſzyſtkie trybuta poddanych ſwoich wſzyſtkich, ktore mu oddawáć winńi byli ſpiſáne w ogień rzućił, mowiąc: *Bono animo Cives eſtote, omnia veſtra debita iam extincta ſunt*, Już śię o to poddáńi moi ńie trworzćie, ponieważem wſzyſtkie wáſze długi do ſzczętu uſpokoił, tęż łáskáwość i owſzem gdźie więkſzą bo ńieskończoną pokazał ku nąm wſzyſtkim grzeſzńikom iáko dłużńikom ſwoim Chryſtus, wſzyſtkie náſzych ńiepráwośći długi przy skonáńiu ſwoim uſpokoiaiąc: *Conſummatum eſt*: *pacificatum eſt.* Siodme i oſtátńie *Eloquium pulchritudinis Nepthalis cervus emiſſus dans eloquia pulchritudinis*, było: *Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum.* Oycże w ręce twoie oddáię Duchá mego, prawdá że káżdego czáſu od duſzy náſzey pámiętáć winńiſmy, przykłádem Dawidá krolá: *Anima mea in manibus meis ſemper* Pſal. 118. oſobliwie iednák o ńiey zápomináć w oſtátńim życia punkćie ńie mamy: przeto i Pan IEzus iuż konáiąc máiąc Duſzę ſwoię w ręce oddáć Niebieskiego Oycá. *Pater in manus tuas &c.* náucżáiąc nas, ábyśmy oſobliwſzym ſpoſobem w godźinę śmierći mieli wzgląd ná duſzę náſzę. Táki wzgląd miáła Mońiká S. ktora umieráiąc o to ſzczegulńie ſynow ſwoich ná ten czás przytom-

nych prośiłá áby ná duſzę iey pámiętáli: *Tantùm vos rogo, ut ad Altare Dei memineritis mei.* Ale czyiáſż ták pożyteczná o duſzách náſzych przy zeyśćiu pámięć być może, iáko ſzczegulna twoiá konáiący Zkáwićielu Páńie, wiedźiał komu w pámięć zálećić Duſzę ow łotr Błogosławiony gdy ią w twoię pámięć Chryſte IEzu porżućił: *memento mei Domine* pamiętay ná mńie Páńie, w tęż śię pámięć przy skonáńiu náſzym polecamy IEżu ná Krzyżu konáiący, i záwczáſu w twoie Przenayświętſze Ręce Duſze náſze oddáiemy: *In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum,* Amen.

KAZANIE.

Ná WIELKI PIĄTEK

Vidi librum ſcriptum intus & foris. Apoc: 6to.

TĘ ktorą Ian S. widźiał ták obſzerńie ſpiſáną kśięgę i my ią S.M. widźieć będźiem. A coż to zá kśięgá ták wiele w ſobie aktow záwieraiąca, iż

śię wńię wewnątrz wſzyſtkie w piſáć ńie mogły, aż ie po wierzchu kśięgi wypiſować muſzono: *Vidi librum ſcriptum intus & foris?* pewnie ńie inſża to kśięgá byłá, tylko owá kśięgá wielka, ktorą ſpráwiedliwość Boſka cáłemu świátu na ow dźień ſwoy ſtráſżny á oſtáteczny prezentować będźie: *liber ſcriptus proferetur, unde mundus judicetur*, á iákoſz tá kśięgá obſżerna i wielka być ńie ma, w ktorey wſzyſtkich ludźi ſpráwy, ſłowá i myśli ſą pod regeſtrem wpiſane, co to ieſt u nas ludźie prozne ſłowo, dopieroż myśl ńie potrzebna, zá iednę ſobie cyfrę mamy, á przećieſż i te cyfry, te iáko rozumiemy bágátele náſże w tę kśięgę ſą zewſżyſtkiemi wpiſáne okoliczność́iámi: *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otioſum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicij* Mátth. 12 Zaprawdę powiádam wam (mowi ſámá prawdá przedwieczna Chryſtus Pan) że i ſłowo náwet prozne i to káżde ktore tylko ludźie wymowią ná ſądźie Boskim ſądu i ścisłego ńie uydźie roztrżąſáńia. Kiedyby to tylko w tę kśięgę ſpraw ludzkich ſáme grżechy śmiertelne, żaboyſtwa, cudzołoſtwá, kradźieſtwá, piáńſtwá, i inſże wpiſáne były, dáymyſż to żeby w tę kśięgę, i grżechy powſzedńe iákoſż ták ieſt wpiſywáno, ieſżcze by to ńie ták ku podźiwieńiu być mogło, ále to w tę kśięgę i naymńieyſże náſze imperfekcye ńiedoskonáłośći iáko to modlitwy, z rozerwániem odprawione, i inſże

dobre

dobre uczynki náſze niedoskonáłe z wielką ákurácyą wpiſuią, to dźiw i poſtrách wielki, czego ſię wielce lęka Dawid, mowiąc z wielką skruchą do P. Bogá *imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes ſcribentur.* Pſal: 38. Niedoskonáłość moię widźiáły oczy twoie S. o Boże moy, i wſzyſtkie ſprawy moie wpiſáne ſą w kśięgę twoię, á nie tylko niedoskonáłośći náſze wſzyſtkie ſą w tę kśięgę wpiſáne, ále też i ſprawiedliwośći náſze z ktorych nas ścisle Pan Bog ſądźić będźie: *cum accepero tempus ego iuſtitias iudicabo* Pſal. 74. Záprawdę wielce obſzerńie ſpiſana tá iurydyczna kśięgá być muśi: *Liber ſcriptus* ponieważ nie tylko grzechy náſze śmiertelne, nie tylko grzechy powſzedne, nie tylko máleńkie ſpraw lubo dobrych imperfekcye, ále też i ſame ſprawy dobre z wielką ſą wpiſane w tęz kśięgę pilnośćią, przeto niedźiw, że nie tylko zewnątrz, ale też i powierzchu ieſt ſpiſana: *Vide librum ſcriptum intus & foris.* S. Laurentius przez tę kśięgę zewnątrz i zwierzchu ſpiſaną rozumie i immaginuie ſobie, Páná IEzuſa ná krzyżu rozpiętego; przez piſanie zwierſzchnie rozumie Rány iego Nayświętſze; przez cháraktery záś wewnątrzne rozumie utaionego w nim Boſtwá attributá: *Chriſtus Dominus liber eſt ſcriptus, intus & foris, foris cruciatibus humanitatis, intus triumphis Divinitatis* Dwoiákie boleści wiſząc ná krzyżu ponośił Pan i Zbawićiel náſz, iedne ſąm w ſobie wewnątrz, á drugie zwierzchne

chne, to ieſt od zaiádłego żydoſtwá, uſzczypliwe owe urągania, i uráży ſobie zadáne, ktore to boleśći wnętrzne i zwierzchne coż inſzego były? ieżeli nie iedne tey miſtyczney kśięgi cháraktery: *Vidi librum ſcriptum intus & foris*, tę żáłoſną skrypturę wnętrzną i zwierzchną czytáć wąm N. S. M. będę. Ad M. D. Gloriam.

IEżeli ktora kśięgá ſerce i oczy ludzkie ták udelektowáć może, to tá kśięgá IEzus ukrzyżowány. Alexánder Mácedo ták ſobie kśięgę Homera eſtymował, iż śię ztym nie raz dał słyſzeć: ktoby mi to dał żebym tę kśięgę w ſercu moim chowáć i konſerwowáć mogł iáko skarb moy naydrożſzy. Dopieroż my kátolicy kśięgę náſzę Miſtyczną Páná IEzuſá ukrzyżowánego tym więcey ſzácowáć i kochác winńiſmy chowáiąc ią iáko depozyt naydrożſzy w ſercách náſzych. Słuchaiąc kázań wielce uczonych wielkiego Zakonu káznodźieyskiego Fundatorá Domińiká S. kleryk ieden ..goż Zakonu, odważył śię pewnego czáſu pytáć Oyca S. ktoreby kśięgi ták zacne czytał że ták mądrze ták nabożńie kázywał? Odpowiedźiał mu Domińik S. Synaczku ia tylko kśięgę záwſze czytam, z ktorey śię ná káżde kazánie moie gotuię, rzecze kleryk: á iáko śię Oycze S. tá kśięgá tytułuie: odpowiedźiał mu Domińik S. *Liber Charitatis*, kśięgá miłośći, proſi Domińika S. áby tę kśięgę mogł widźieć i czytáć ſobie, á

Domińik S. záprowádźiwſzy go do Celle ſwoiey i pokazawſzy mu pálcem Páná IEzuſá ukrzyżowánego, rzekł do niego: *hic eſt liber meus charitatis*, táć ieſt Synáczku moy, kśięgá moiá, kśięga miłośći Pán IEzus ukrzyżowany. Przyznam śię Nabożni Słuch. M. kto śię ná tę kśięgę częſto zapátruie, kto ią częſto wednie i w nocy czytá, wielce mądrym i uczonym zoſtaie. Uczonym był Paweł S. bo śię Doktorem Narodow názywał, z ktoreyże, ieżeli nie z tey kśięgi, mądrośći ták wyſokiey nabył, wſżak to ſam o ſobie 1. ád Cor. 2. zeżnaie: *Non judicavi me ſcire aliquid inter vos, niſi IEſum Chriſtum Crucifixum*. Mądrość moia i náuká Korynczykowie, nie inſzá, tylko znáć i kochać IEzuſa ukrzyżowánego, z tey kśięgi wſzyſtkiego śię nauczyć każdy może, mowi S. Ambroży: *Qui enim hunc novit Chriſtum ſcilicet Crucifixum, nihil ultra quærat, hæc enim perfecta eſt ſapientia*, kto tę kśięgę má (mowi ten Sw. Doktor) niech inſzych kśiąg nie ſzuká. kto umie, zná i kocha IEzuſa ukrzyżowanego, więcey mu śię uczyć nie trzebá, albowiem tá ieſt naywiękſza náuká: znáć i kochać IEzuſa ukrzyzowánego. Kśięgą ieſt Pan IEzus ukrzyżowany, á kśięgą obſzernie ſpiſaną. bo nie tylko wewnątrz, ále też i żwierżchu ſpiſaną: *Vidi librum ſcriptum intus & foris*. Wnętrzne litery ſą tey kśięgi nayprzod (iakom iuż námienił) bole iego, ktore w ćiele ſwoim Nayświetſzym, wiſząc ná krzyżu, przez trzy godźiny ponoſił;

śił: Im kto ſrożſzą śmierćią umiera, tym też więkſze boleśći przy ſmierći ćierpi. Zeznaie Mędrzec Páński, Sap. 2. Iż ſromotnieyſzey i okrutńieyſzey być nie może, iako ná krzyżu umierać: *Morte turpiſſima condemnemus eum*. Rzymianie iáko świadczy *Greſerus lib. 2. de Cruce*, krzyż zwali drzewem nieſzczęśliwym, niesławnym potępionym: *lignum infelix, infame damnatum. Cicero libro 5. in Ver.* krzyż nayokrutnieyſzą zowie katownią: *Crudeliſſimum & teterrimum ſupplicium*, iákoż przedtym naywiękſze przeklęſtwo między Pogańſtwem było, krzyżem kogo prźeklinać: *abi in malam crucem* boday ćię na krzyżu zawieſżono. Więc kiedy umierać ná krzyżu, śmierć ieſt nayokrutnieyſżá, nayſromotnieyſza, toć umieraiąc Páń IEzus ná krzyżu, muśiał nieznośne boleśći w Ciele ſwoim Nayświętſzym ponośić. Ieſt wielka i trudná Qweſtya: wielą też gwoździami żelaznemi Paná IEzuſa do krzyża przybito? á to z tego fundamentu, iż śię wiele gwoździ żelaznych Krwią naydrożſzą IEzuſa Pana zbroczonych w Chrześćiáńskich Páńſtwách liczy i znáyduie, iáko to w Rżymie w Kośćiele Swiętego Krzyżá, ktory (iako piſże Zonátás) Konſtańtyn Wielki ná przyłbicy, czy koronie ſwoiey Ceſarskiey noſił. W Medyolanie drugi: trzeći w Trewirże Mieśćie, ktorym, iáko świádczą dáwne hiſtorye, práwá nogá Páná IEzuſa do krzyżá byłá przybita, czwarty w Aquisgránie, piąty w Paryzu, ſzoſty w Wiedniu, śiodmy

dmy w Kolonie, ośmy u nás w Polszczę w Krakowie, ktory to gwożdź Swięty przysłał Márćin V. Papież Władysłáwowi Iagiellonowi, R.P. 1425. Ośm tedy liczy się i znáyduie gwozdźi tych świętych á przećię powszechne całego Chrześćiáństwá iest zdánie, że tylko trzema gwozdźiámi żeláznemi Pan IEzus był przybity zkąd że się tedy te Ośm gwozdźi wźięło? nie inszy fundáment tych gwozdźi świętych lyczby być musi tylko ten, iż owi nielitośćiwi káćia przybiiáiąć Páná IEzusá do krzyżá probowáli ktoryby gwozdz wárownśiey utrzymáć mogł Ciáło Pańskie, i ták gdy iednym gwozdźiem przybili, rękę álbo Nogę á nie zdał się im być wárownym, znowu go z krzyżá dobyli, á inszy gwożdż wbili, i ták te wszystkie ośm gwozdźi krew nayświętszá Páńska poświęcáłá, uważmysż teraz sobie kátolicy co to boleści Pan náss pod czás owey okrutney kátowni; to iest do krzyżá gwozdźmi przybićia ponośił, dość bolu iednym gwozdźiem Człowieká żywego przybić do krzyżá, dopieroż ośmią gwozdźiámi, á lubo ná trzech tylko gwozdźiách ćiáło Nayświętsze Páná nászego záwieszone było, to iest Ręce iego Nayświętsze ná dwoch gwozdźiách, á Nogi Przenayświętsze ná trzećim gwozdźiu, iednák że iákoby ośmią gwożdźiámi zdał się być do krzyżá przybity, bo káżdy gwozdz iednákoż z owych ośmi zranił i zmęczył Páná nászego. Zápátruiąć się okiem Prorockim ná to łoże krzy-

krzyżowe ná ktorym Pan IEzus skońał Dawid Psál. 40 Ták nád nim lámentuie: *Universum stratum ejus versasti infirmitate ejus.* Wszystko łoże iego usłáłáś spráwiedliwości Boská chorobámi to iest boleśćiámi srogiemi. A iákoż ná tym łożu krzyżowym leżąc álbo rácżey wisząc nie miał bolec Pan IEzus máiąć miásto wezgłowká pod głową swoią Nayświętszą ostrą ćierniową koronę, miásto máteracu miękiego drzewo sękowáte, ktore poránione Ciáło IEzusowe niewymownie urażáło, miásto kołdry krew spiekłą swoię nayświętszą ktora Ciáło iego wszystkie od wierzchu głowy aż do stop nożnych okrywáłá, ták że iuż Ciáłá ná Páńie widzieć się nie mogło tylko krew iego Nayświętszą, zwyczáynie chorzy ktorzy ná chirágrę álbo pedogrę choruią pod chore ręce i nogi swoie miękie poduszeczki każą podkładáć, niemiał tey wygody leżąc ná tym łożu krzyżowym Pan IEzus, ktorego zboláłe ręce i nogi nayświętsze ná twárdych żeláznych gwozdźiách się wspieráły, sámá tylko włoczńia ktorą Longinus żołnierż pierśi i serce IEzusowe otworzył żadney boleści Zbáwićielowi Pánu nie zádáłá, bo iuż ná ten czas ciáło iego nayświętsze od duszy oddzielone będąc ćierpieć nie mogło iednák że i tá iákoby serce IEzusa mego boleścią i męką strápiła, kiedy serce Maćierzyńskie stoiącey pod krzyżem Bogárodzicy Máryi, ktore to serce iednoż z sercem IEzusowym było, zrániłá i zmę-

czyłá, o czym żałośnie mowiącego posłuchaymy Bernárdá S. *Postea quam emisit Spiritum tuus ille IEsus ipsius plane non attigit animam crudelis lancea, quæ ipsius aperuit latus, sed tuam utiq; animam pertransivit, ipsius nimirum anima iam ibi non erat, sed tua plane nequiebat avelli.* Skoro o ukochána Mátko Boska Syn twoy naymilszy ná krzyżu skonał, skoro Duchá z siebie Nayświętszego wypuścił, iuż się iego Duszy włocznia nie mogłá dotknąć ktora pierśi iego otworzyłá, ále twoię Duszę Swiętą Pánno Przenayświętsza wskroś przeszyłá i zmęczyłá, gdyż zá ustąpieniem Duszy Synátwego z Ciáłá Náyświętszego twoiá tám duszá ieszcze i serce zostawáło nigdy náwieki od sercá IEzusowego nie rozdzielone. Isái: 49. Przez długi czás ponosząc Izráelitowie ciężkie plagi Boskie głod, woynę, powietrze morowe, rozumieli że o nich cále Pan Bog zapominiał, o! głupie żydostwo, i owszem ći to bardziey o was Pan Bog pámiętał, kiedy ná wás te utrápienia dopuścił. azaż (mowi Augustyn Swięty) zapomni piekárz o bocheńku chlebá, ktory w piec gorący, áby się upiekł włoży, álbo garcarz, czyli zapomni o naczyniách glinianych, ktore dlá wypáleniá w piec ogniſty złożył, ták powiáda S. Doktor, i Pan Bog o człowieku w utrápieniu zostáiącym pomni bardzo dobrze. Gdy tak tedy żydźi owi w wielkich ućiskách zostáiący rozumieli, że o nich Pán Bog zapomniał, posyłá do nich

regoż

tegoż Proroká swego Izaiászá, z táką deklarácyą: *Dixit Sion, dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei*, á wiezże Izáiászu co to ná mnie ten lud szemrze? o to mowią porzućił nás Pan Bog, i cále zapomniał o nas, mowże im tedy tak odemnie: *Nunquid obliviſci poteſt mulier infantem ſuum, & ſi illa oblita fuerit ego tamen non obliviſcar tui, ecce in manibus meis deſcripſi te*, azaż zapomnieć może Mátka o dźiećięciu swoim, ále niech by ta niepámiętáłá, o własnym synáczku swoim, ktorego zrodźiłá, iá iednák o was nigdy nie zapomnę, bom was ná ręku moich sobie nápisał, to Izráelitow ná ręku swoich iáko ná iáki kśięgę Bog W. spisał, nas záś wszystkich grzeszńikow Zbáwićiel náss Chrystus ná wszystkim ćiele iáko na iedney kśięgę spisał, álbowiem wiele ran od ćierńiowey poniosł korony, wiele policzkow w Twárz swoię Nayświętszą, wiele od rozgśinośći i rąń, wszystkie te rány iednemi chárákterámi były, ktore nás ná Ciele IEzusowym wypisały, coż inszego były instrumenta kátowskie, czym była trzćina owá gruba, ktorą go w Głowę iego Náyświętszą ćiernieм ukoronowaną, iáko w płot iáki bito: *& arundine percutiebant caput ejus*, czym były gwozdźie w ręku w nogách, czym był krzyż, czym włocznia Longiná, ktora serce IEzusowe przeszyłá wskroś. Ieżeli nie iedne piorá ktore nas grzeszńikow ná Ciele IEzusowym wypisały: *In manibus in toto corpore deſcripſi te*, iákoż tę skry-

pturę

pturę mam názwáć? oto piſańiem wnętrżnym głę-
boko w Ciele IEzuſowym wyrytym: *Vidi librum ſcri-
ptum intus.* A chárákтery záś zwierżchne iákie ſię,
ná tey kśięgze Miſtyczney znaydowáły? *Vidi librum
ſcriptum intus & foris.* Boleśći i urázy ktore Pan IE-
zus ponośił od záiadłego zydoſtwa wiſząc iuż ná krzyżu,
iedne były uczyńkowe, á drugie uſtne. Iák tylko al-
bowiem Páná naſzego wzgorę z krzyżem podnieſiono,
że go iuż ſwemi świętokrąćkiemi doſiąc nie mogli ręk-
kámi, urągáńiem i słowy złośliwemi łżyli, to trżęląc
krzyżem ná tę i ową ſtronę, zá ktorym trżęśieńiem i po-
pychánіem rány ſię iego w rękách i nogách tym bár-
dźiey rozſzerżáły, to ſwemi trzęſąc głowámi iáko po
Pánu náſżym podrżeźniáiąc, ktory od ſerdecżnych
boleśći to ná tę to ná ową ſtronę Głowę ſwoię Nay-
świętſzą ſkłaniał, to ſwemi brzytkiemi chárchoćińámi
wyſoko ku niemu pluiąc, to ſię z iego śmiertelnych ná-
śmiewáiąc reſpirácyi, ięczenia i wzdychaniá, ná cc
ſię wielce u Proroká ſwego żali: *Factus ſum in deriſu
omni populo Thren:* 3. Stałem ſię wiſząc ná krzyżu ie-
dnym pośmiewiskiem wſzyſtkiemu ludowi. Przyna-
mńiey my práwowierńi katolicy pátrżąc ná Páná ná-
ſzego ná krzyżu dlá nás zawieſzonego, wzbudzmy ſię
nád nim do żalu i płaczu. W owych ćięſzkich śmie-
telnych boleśćiách zoſtáiąc Pan IEzus máiąc ięzyk
ſwoy Nayświętſzy iák skorupę uſchły, záwołał wielkim
głoſem

głoſem *ſitio*, pragnę, to słyſząc nieprzyiáćiele iego wźią-
wſzy długą trzćinę do ktorey umaczaną w octćie i żół-
ći gembkę przywiązawſzy podali mu do uſt Nayświęt-
ſzych ow ták gorżki napoy. O! *ingrati ſceleſti homines
ſine pietate ab q̃ miſericordia quod brutis impenditur, ſiti-
enti Dei filio denegatur.* O! nie wdźięczni złośliwi bez
litośći i miłośierdźia ludźie, ubolewa z wielkim affe-
ktem S. Laurentius Iuſtiniánus, czemuześćie przyńay-
mńiey wody trochę nie podáli prágnącemu Pánu ná-
ſzemu, przećięſż wielka záiádłość ták lichego wodą
záśileńia zazdrośćić Stworcy Niebá i źiemi ktorá ſię
nierozumnym bydlętom nie zazdroſzcża, te wſzyſtkie
od ſzalonego żydoſtwá wiſżącemu ná krzyżu Pánu ná-
ſżemu żádáne uczynkowe obelgi, iednemi powierż-
chownemi były teyże Miſtyczney kśięgi náſżey chárá-
kterámi. *vidi librum ſcriptum intus & foris.* Ukorono-
wány Prorok Dawid S. ięzyk ſwoy piorem chybko pi-
ſżącego zowie piſarzá: *Lingua mea calamus ſcribentis,*
Pſal 44. piorem był ięzyk Dáwidá nikt tego przeczyć
nie może, ále piorem dobrże utemperowánym i piſzą-
cym, bo cokolwiek o Bogu nápiſáł, dobrże z Tomaſżem
S. napiſał: *Bene de me ſcripſiſti Thoma*, ále ięzyki zaiádli-
we złośliwego żydoſtwá pod krzyżem IEzuſa mego ſto-
iące; piorem były źle náder piſżączym, bo Bogá Stwor-
cę Niebá i źiemi bluźniącym, wiele bluźnierſtw pa-

ſzczęki owe złośliwe ná wiſzącego Páná náſzego wyzionęły, tyle boleśnych na tey księdze Miſtyczney wyraźiły chárákterow iákoby powierżchownie: *Vidi librum intus & foris ſcriptum.* Piſze Matheuſz Swięty, że ná ten czas, gdy Páná náſzego ultaie owi bluźnili, przechadzali ſię tu i owdźie mimo krzyża: *prætereuntes blaſphemabant eum*, czemu ná iednym mieyſcu ſtoiąc mu niezłorzeczyli? trzebá wiedzieć (iákom iuż námienił) że Pan IEzus w ſrogich owych zoſtáiąc boleśćiach, to ná tę, to ná ową ſtronę Głowę ſwoię Nayświętſzą obrácáł, żeby tedy owe ich bluźnierſtwa lepiey mogł słyſzeć w oczy mu zachodźili wołáiąc i ſzydząc z niego; otoś inſzych uzdrawiáł, czemuſz ſię ſám nie wybáwiaſz? ieżeliś Syn Boży zſtąp z tego krzyża, i inne na niego miátáiąc ſzyderſtwá. *O!* niezbożne ięzyki, to ześćie IEzuſá mego nie pięknie opiſały: *Lingua veſtra calamus ſcribæ male ſcribentis.* Iſái 58. Księgi Moyzeſzowe, w ktorych były przykáźaniá Boskie i ſtarozakonne wpiſáne ſtátuta, rozkáźuie teńże Prorok Páński wſzyſtkiemu ludowi wednie i w nocy czytáć, i rozmyślać: *Non recedat liber hic ab ore tuo, ſed meditaris in eo diebus & noctibus.* Niech záwſze iákowręku ták i w uśćiech twoich księga ta przebywa w nocy i wednie ią czytáy i rozmyślay. Toż i iá dowas N. S. M. mowię toż wąm radzę i o toż pokornie proſzę, abyśćie

także

ták że i wy księgę tę Miſtyczną Pana IEzuſa ukrzyżowanego: *Chriſtus Crucifixus liber eſt ſcriptus intus & foris* uſtawicznie przed oczymá mieli oniey wednie i w nocy rozmyśláli: *Non recedat liber hic ab ore tuo &c.* Wſpomina w kazáńiách ſwoich S. Vincentius Ferrerius: Iedná wielce nabożna niewiáſtá że proſtaczką będąc czytáć nie umiáłá, prágnąc iednák i na książce ſię modlić kazałá ſobie introligatorowi że czterech kártek málinką książeczkę zrobić, z ktorych iedná kártká byłá czerwono fárbowána, druga przez ſię biała, trzećia modra, czwarta czarna, modląc ſię tedy w kośćiele na owey książeczce ſwoiey obfitemi ſię łzámi záléwáłá, poſtrzegſzy tę goracą iey dewocyą inſze, czytáć umieiące białogłowy á rozumieiąc że oſobliwą iákąś miáłá książeczkę, proſiły ią o ukazánie oneyże książeczki, ktorym owá rzekłá: ia ſię ná wáſzych książkách modlić iáko proſtaczká nie mogę wy tez ná moiey modlić ſię nie potráficie, zá długim iednák nálegáńiem muśiáłá im ową książeczkę ukázáć, i co by owe cztery kártki znáczyły odpowiedźiáła, kártká czerwona wyraża mi Mękę Zbáwićielá mego ktorą nie ták fárbą czerwoną iáko krwią iego Nayświętſzą zafarbowaną być rozumiem, druga biała kartka wyraza niewinność Niepokalańie Poczętey Matki Boskiey, błękitna Niebieskie znaczy mi roſzkoſzy, czarna

na śmierć i karánie wieczne grześnikow po śmierći ná te tedy kśiążeczke pátrząc do łez śię zawsze pobudzam. Podobnieśz i my sobie N.S.M. postąpmy obierzmy sobie za iedyną i nayukochańszą kśiążeczkę Paná IEzusa Ukrzyzowanego: *IEsus Crucifixus liber eſt ſcriptus intus & foris*, tę kśiążeczkę mieymy zawsze przed oczyma naszemi. Amen.

FINIS.

Ad M. D. T. O. M. G. B. V. M. S. L. O. C.
Honorem.